

Täysistunto

Keskiviikko 1.4.2020 klo 14.01—20.54

Täysistunto alkoi klo 14.01. Täysistunto päättyi klo 20.54.

Puhetta johtivat puhemies Matti Vanhanen (14.01—16.02), toinen varapuhemies Juho Eerola (16.02—17.56) ja ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne (17.56—20.54).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

2.1. Hallituksen esitykset

Valtioneuvosto on 31.3.2020 antanut hallituksen esityksen HE 29/2020 vp, joka otetaan lähetekeskusteluun tässä istunnossa.

2.2. Muut ilmoitukset

Valtioneuvosto on 31.3.2020 antanut valtioneuvoston asetuksen valmiuslain 86, 88, 93, 94 ja 109 §:ssä säädettyjen toimivaltuuksien käytön jatkamisesta (M 11/2020 vp), valtioneuvoston asetuksen valmiuslain 87 §:ssä säädettyjen toimivaltuuksien käytön jatkamisesta (M 12/2020 vp), valtioneuvoston asetuksen valmiuslain 87 §:ssä säädettyjen toimivaltuuksien käyttöönotosta (M 13/2020 vp), valtioneuvoston asetuksen valmiuslain 95 §:n 2 momentissa säädetyn toimivaltuuden käytön ja 96–103 §:n soveltamisen jatkamisesta (M 14/2020 vp) ja valtioneuvoston asetuksen ravitsemisliikkeiden aukiolon väliaikaisesta rajoittamisesta tartuntataudin leviämisen ehkäisemiseksi (M 15/2020 vp), jotka otetaan lähetekeskusteluun tässä istunnossa.

3. Muu asia: Valtioneuvoston asetus valmiuslain 86, 88, 93, 94 ja 109 §:ssä säädettyjen toimivaltuuksien käytön jatkamisesta

Muu asia M 11/2020 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Matti Vanhanen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään perustuslakivaliokuntaan, jolle sivistysvaliokunta antaa omaan tonttiinsa liittyvässä asiassa lausunnon.

Pöytäkirja PTK 43/2020 vp

Tämän asian yhteydessä sallitaan keskustelu myös päiväjärjestyksen 4.—6. asiasta.

Yhteiseen lähetekeskusteluun varataan enintään 2 tuntia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

14.03 Pääministeri Sanna Marin (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen tavoitteena on hidastaa ja estää koronaviruksen leviämistä Suomessa, turvata terveydenhuoltomme kapasiteetti ja kantokyky kaikkialla maassa sekä suojella erityisesti riskiryhmiin kuuluvia ihmisiä. Pyrimme hidastamaan ja estämään epidemian etenemistä vähentämällä ihmisten välisiä kontakteja ja liikkumista rajoitustoimenpiteiden kautta. Onnistuaksemme tarvitsemme suomalaisten ihmisten apua. Jokaisen on omalta osaltaan noudatettava suosituksia ja rajoituksia, jotta viruksen leviämistä voidaan hillitä. Jokaisen meistä vastuulla on suojella omaa, läheistensä ja kanssaihminen terveyttä. Suomi selviää tästäkin kriisistä, kun toimimme yhdessä.

Arvoisa puhemies! Koronaviruksen leviämistä on seurattu tarkasti vuoden alusta lähtien. Kaikkia eduskuntaryhmiä on informoitu tilanteesta, ja Suomen varautumisesta koronavirukseen annettiin jo helmikuussa eduskunnalle pääministerin ilmoitus. Koronavirus lisättiin yleisvaarallisten tartuntatautiin listalle valtioneuvoston asetuksella 14. helmikuuta. Maaliskuun alussa valtioneuvosto linjasi yleisötilaisuuksien perumisesta toukokuun loppuun saakka, lähikontaktien rajaamisesta riskiryhmien suojelemiseksi, etätyön ensisijaisuudesta, matkustamisen välttämisestä ja epidemia-alueilta palaavien kahden viikon karanteenista sekä taudin testaamisen lisäämisestä.

16. maaliskuuta valtioneuvosto yhteistoiminnassa tasavallan presidentin kanssa totesi, että Suomessa vallitsevat poikkeusolot koronaviruspandemian johdosta. Samana päivänä hallitus linjasi lukuisista uusista toimenpiteistä. Näihin kuuluivat muun muassa linjaukset eri koulutusasteiden lähiopetuksen keskeyttämisestä, yli kymmenen henkilön kokoontumisten rajoittamisesta yleisillä paikoilla, julkisten tilojen, kuten kirjastojen ja museoiden sekä urheilu- ja harrastetilojen, sulkemisesta sekä vierailujen kieltämisestä vanhusten ja muiden riskiryhmien asumispalveluyksiköissä, hoitolaitoksissa, terveydenhuollon yksiköissä ja sairaaloissa. Yksityisille ja kolmannen sektorin toimijoille sekä uskonnollisille yhteisöille suositeltiin tilojen sulkemista. Suomi aloitti valmistelun rajavalvonnan palauttamisesta rajoille, ja matkustaja- ja henkilöliikenne päätettiin keskeyttää. Yli 70-vuotiaat velvoitettiin toimintaohjeilla välttämään lähikontakteja.

Maaliskuun 17. päivänä valtioneuvosto antoi eduskunnalle kaksi valmiuslain käyttöön-ottoasetusta, joilla muun muassa mahdollistettiin terveydenhuollossa käytettävien lääkkeiden, tavaroiden ja palveluiden myynnin rajoittaminen, puututtiin koulutuksen ja opetuksen sekä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen järjestämiseen ja pidennettiin irtisanomisaikaa terveydenhuollon, sosiaalitoimen, pelastustoimen ja hätäkeskustoiminnan henkilöstön osalta.

Perjantaina 20. maaliskuuta hallitus esitteli toimenpiteet työpaikkojen säilyttämiseksi sekä mittavan 15 miljardin euron kokonaisuuden yritysten ja ihmisten tukemiseksi. Yhteistyössä eduskunnan valtiovarainvaliokunnan kanssa suoria tukia pienten ja keskisuurten yritysten auttamiseksi kriisin ajan yli lisättiin merkittävästi.

Tiistaina 24. maaliskuuta hallitus antoi eduskunnalle lakiesityksen, jolla ravintolat, kahvilat ja anniskelupaikat suljetaan asiakkailta määrääjäksi lähikontaktien välttämiseksi. Sa-

Pöytäkirja PTK 43/2020 vp

maan kokonaisuuteen liittyen on eilen tiistaina annettu eduskunnalle sen edellyttämä valtioneuvoston asetus..

Keskiviikkona 25. maaliskuuta valtioneuvosto antoi eduskunnalle asetuksen valmiuslain 118 §:ssä säädettyjen toimivaltuuksien käyttöönotosta, ja 27. maaliskuuta eduskunnalle annettiin asetus korjatussa muodossa. Eduskunta hyväksyi asetuksen samana päivänä. Asetuksella rajoitetaan henkilöiden liikkumista Uudenmaan maakunnan alueelle ja sieltä pois 19. huhtikuuta saakka.

Kuluvan viikon maanantaina hallitus päätti aloittaa pikaisesti valmistelun pohjois- ja länsirajan rajaliikenteen tiukentamiseksi, ja asiasta käydään paraikaa keskusteluja naapurimaiden kanssa. Hallitus myös linjasi laivaliikenteen henkilö- ja matkustajaliikenteen lopettamisesta lukuun ottamatta tavara- ja rahtiliikennettä. Asiasta käydään vielä keskusteluja Ahvenanmaan ja naapurimaiden kanssa.

Lisäksi valtioneuvoston linjauksen mukaisesti Suomessa lisätään entisestään näyttötoimintaa ja testausta koronavirustapausten selvittämiseksi ja epidemian hillitsemiseksi. Sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstö on testattava aina, jos on pienikin epäily sairastumisesta. Testausta on lisätty systemaattisesti.

Arvoisa puhemies! On arvioitu, että jo voimaan saatetut liikkumisen rajoitukset ja muut toimenpiteet ovat hidastaneet viruksen leviämistä väestössä. Sosiaali- ja terveysministeriön ja Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen arvion mukaan rajoittamistoimenpiteitä ja toimintaohjeita on kuitenkin tarpeen jatkaa 13. huhtikuuta jälkeenkin. Toimenpiteet siis purevat, ja niiden jatkamiselle on vahvat perusteet. Hallitus katsoo, että aikaisemmin 13.4. päättyviksi määrättyjen rajoitustoimenpiteiden tulisi siksi jatkua 13.5.2020 asti.

Arvoisa puhemies! Valtioneuvosto on antanut eduskunnalle valmiuslain mukaisten toimivaltuuksien käytön jatkoa koskevia asetuksia. Asetuksilla jatketaan hallituksen aiemmin päättämiä toimia, joita koskevien asetusten voimassaolo päättyy 13.4.2020. Nyt esitetyillä asetuksilla jatketaan toimivaltuuksien käyttöä 13.5.2020 asti. Toimenpiteisiin liittyen on annettu yhteensä neljä valtioneuvoston asetusta: valtioneuvoston asetus valmiuslain 86, 88, 93, 94 ja 109 §:issä säädettyjen toimivaltuuksien käytön jatkamisesta, asetus valmiuslain 87 §:ssä säädettyjen toimivaltuuksien käytön jatkamisesta, asetus valmiuslain 87 §:ssä säädettyjen toimivaltuuksien käyttöönotosta sekä asetus valmiuslain 95 §:n 2 momentissa säädetyn toimivaltuuden käytön ja 96—103 §:ien soveltamisen jatkamisesta.

Valtioneuvosto haluaa jatkaa rajoituksia lähiopetuksessa eri koulutusasteilla. Tämä tarkoittaa, että opetuksen poikkeusjärjestelyjä jatketaan 13. toukokuuta asti. Opetusta jatketaan pääosin etäopiskeluna. Hallituksen suositus on yhä edelleen se, että myös varhaiskasvatuksessa, esiopetuksessa sekä ensimmäisellä, toisella ja kolmannella luokalla olevat lapset pysyvät kotona, jos siihen vain on perheillä mahdollisuus.

Asetuksilla jatketaan valmiuslain toimivaltuuksien käyttöä sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköiden ohjaamiseksi. Sosiaali- ja terveysministeriö sekä aluehallintovirasto voivat tarvittaessa antaa nopeasti sitovia päätöksiä sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköiden toimintojen muuttamisesta.

Kunnille myönnettyä oikeutta poiketa terveydenhuollon kiireettömän hoidon määrääjien noudattamisesta jatketaan. Sosiaalihuollossa asetusta tarkennetaan niin, että kuntien on mahdollista luopua palvelutarpeen arvioinnin aloittamisen määrääjasta.

Lisäksi valtioneuvosto jatkaa asetusta, jolla pystytään reagoimaan virusepidemiasta aiheutuvaan henkilöstöpulaan. Työnantaja voi poiketa väliaikaisesti työaikaa ja vuosilomaa

Pöytäkirja PTK 43/2020 vp

koskevista järjestelyistä terveydenhuollossa ja sosiaalitoimessa, pelastustoimessa, hätäkeskustoiminnassa ja poliisitoimessa.

Arvoisa puhemies! Samalla kun hallitus on antanut asetuksen terveydenhuollossa käytettävien lääkkeiden, tavaroiden ja palvelujen myynnin rajoittamista koskevien toimivaltuuksien jatkamisesta, se on antanut eduskunnalle myös asetuksen valmiuslain 87 §:n toimivaltuuksien käyttämisen laajentamisesta eli uuden käyttöönottoasetuksen. Tavoitteena on varmistaa lääkevalmisteiden ja keskeisten hoitotarvikkeiden saatavuus sekä jakeluketjun toimivuus Suomessa.

Arvoisa puhemies! Epidemian etenemistä seurataan tarkasti. Toimien tarpeellisuutta ja välttämättömyyttä arvioidaan uudelleen, mikäli epidemiatilanne olennaisesti muuttuu. Mikäli asetusten soveltamisedellytykset eivät enää täyty, asetukset kumotaan ennen toukokuun 13. päivää.

14.12 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Kristillisdemokraatit tukevat hallituksen päätöstä valmiuslain 86, 88, 93, 94 ja 109 §:ien sekä 95 §:n ja siitä johtuvien 96—103 §:ien toimivaltuuden käytön ja soveltamisen jatkamisesta sekä 87 §:n toimivaltuuksien käyttöönotosta ja jatkamisesta. Tässä yhteydessä on syytä myöskin yhtyä hallituksen aiemmin päivällä antamiin kiitoksiin kansalaisille, jotka ovat paitsi noudattaneet lainsäädäntöä myöskin omaehtoisesti rajanneet omalla käyttäytymisellään sitä, että tämä epidemia ja kriisi ei leviäisi sillä vauhdilla kuin pahimmissa skenaarioissa.

Tässä yhteydessä todellakin valtion pitää tehdä kaikkensa, jotta meillä terveydenhuolto ja muut yhteiskunnan keskeiset toiminnot saavat ne riittävät henkilöstö- ja toimintaresurssit, ja näillä erilaisilla rajoittamistoimenpiteillä voimme sitten suojata parhaiten kaikkein heikoimmassa asemassa olevia ikäihmisiä ja riskiryhmiin kuuluvia sekä tasata terveydenhuollon kuormitusta tämän epidemian aikana. Pääministeri luetteli tuossa nämä toimenpiteet, ja on äärimmäisen tärkeää, että näihin juuri pystytään vastaamaan sillä, että meillä työvelvoite astuu voimaan sekä myöskin palvelussuhteen ehtoihin ja irtisanomisten rajoittamisiin puututaan. Myöskin lääkkeiden, tavaroiden ja palveluiden myynnin rajoitukset ovat paikallaan, kun ne liittyvät tähän terveydenhuollon käyttöön. Samoin kiireettömän hoidon määräaikaisten noudattamisesta ja sosiaalihuollon palvelutarpeen arvioimisen määräajoista on syytä tinkiä silloin, kun toimimme tämän kaikkein tärkeimmän elikkä nimenomaan terveydenhuollon resurssien riittävyyden eteen.

Tässä yhteydessä on myöskin syytä huomioida aamun uutinen operaatiokeskuksen perustamisesta, mikä on varmastikin järkevää, sillä tarvitaan koordinoiva elin varmistamaan poikkihallinnollisen valmistelun nopea käynnistyminen. Tässä kriisissä on kysymys ihmisten hengestä ja terveydestä, ja ei ole varaa virheisiin eikä viivästyksiin. Hallitus on kyllä syystäkin tunnustanut muun muassa lentokentillä tehdyt virheet maahantulijoiden vastaanottamisessa sekä riittämättömän testauksen ja suojavarusteiden puutteen. Myös terveydenhuoltohenkilöstön opastuksessa koronatestauksessa omalla kohdalla ja työhönpaluussa on ollut valtakunnallisesti sekavia käytäntöjä, ja on todellakin tarpeen, että tällaisella operatiivisella ryhmällä pystytään nyt poikkihallinnollisesti varmistamaan, että tämäntyyppisiä sekavuuksia taikka viivästyksiä näissä erittäin tärkeissä asioissa ei tulevaisuudessa tapahdu.

Tässä yhteydessä haluan nostaa esille myöskin julkisuudessa esille tulleen seikan, joka liittyy sosiaalihuollon puolelle, vammaisten asumisyksikköihin, kehitysvammaisten asumisyksikköihin, joissa on levinnyt huhu, että on annettu sellaisia ohjeistuksia, että korona-

Pöytäkirja PTK 43/2020 vp

tapauksissa näitä henkilöitä ei vietäisi hoidon tarpeen arviointiin tai heitä ei vietäisi terveydenhuollon yksikköihin, ja kun huomaan, että myöskin sosiaali- ja terveysministeri on paikalla, niin toivon, että tässä on mahdollisuus kuulla, millä tavalla nämä uutiset ovat nyt tuolta kentältä tulleet ja voivatko nämä pitää paikkansa. Tässä on kysymys äärimmäisen vakavasta jokaisen ihmisen ihmisarvoon kohdistuvasta loukkauksesta, jos tämäntyyppisiä ohjeistuksia on annettu.

Samalla hallituksen tietenkin tulee ryhtyä välittömästi vaikuttaviin toimenpiteisiin vähentääkseen näitten rajoitustoimien taloudellisia vaikutuksia. Viime viikolla valtiovarainvaliokunnassa saimme tehdä historiallisia päätöksiä, lisätä yli 800 miljoonaa euroa vielä sen 200 miljoonan euron päälle, minkä hallitus oli esityksessään tuonut. Kunnat, yritykset, toimeentulonsa menettävät yksityiset ihmiset tarvitsevat nyt välittömästi tukea päästäkseen tämän vaikean tilanteen yli, ja jos olen oikein ymmärtänyt, niin näitä lisäbudjetteja on tulossa tässä pitkin kevättä, ja tässä yhteydessä haluaisin pääministerille ja muillekin ministereille, keitä aitiassa on, antaa ihan vihjeenä sen, että nyt kun kehysriihi on edessä, niin nyt todellakin on aika pistää se hallitusohjelma romukoppaan ja lähteä nyt puhtaalta pöydältä miettimään sitä, miten tästä kriisistä tullaan ulos, miten me pystymme säilyttämään suomalaisen yhteiskunnan toimintakykyisyyden ja millä tavalla pystymme varmistamaan, että palaamme tästä normaaliin arkeen. On todellakin ymmärrettävää se, että tämäntyyppisessä tilanteessa ei tavoitella esimerkiksi 60 000 lisätyöpaikan saamista; nyt on tärkeää, että pystytään edes palauttamaan ne olemassa olleet työpaikat.

Mutta yhtä lailla on ymmärrettävää, että esimerkiksi sellaisista esityksistä kuin oppivelvollisuuden pidentäminen on myöskin syytä luopua. Jos ajatellaan tällä hetkellä etäkoulussa olevia oppilaita, siellä on syntynyt näitten viikkojen aikana valtavan suuria oppimiseroja lasten välille, ja kun he palaavat kouluun, niin he varmasti tarvitsevat paluuta siihen normaaliin rutiiniin, siihen normaaliin arkeen, ja myöskin opettajilla on tuplahaaste edessä: he ovat joutuneet venymään nyt tässä tilanteessa ja nopeasti järjestämään tämän etäopetuksen. Meidän koulutuksessa on tapahtunut varmaan kahdessa viikossa sellainen digiloikka, jota ei kahdessa vuodessakaan oltaisi saatu normaalioloissa aikaiseksi, mutta se on samalla myöskin selkeästi lisännyt oppilaitten välistä eriarvoisuutta ja myöskin sitä, että erityistarpeisten lasten ja niiden lasten, jotka tarvitsevat lisätukea, vaara tipahtaa tästä opetuksesta ja koulutuksesta on entistä suurempi. Ja kun vielä opetusala on itse vedonnut tässä tilanteessa siihen, että nyt tämän muutoksen keskellä ei tarvita enää uusia muutoksia, niin toivon, että tämä viesti nyt menee hallitukselta myöskin sinne opetusministeri Anderssonille, että tässä tilanteessa on äärimmäisen tärkeää, että me nyt pystymme tukemaan lapsia takaisin sinne opintielle ilman, että aloitetaan mitään uusia uudistuksia — erityisesti vielä, kun huomioidaan, että taloustilanne tulee olemaan äärimmäisen haastava ja me tarvitsemme varmasti kaikki rahat siihen, että pystymme varmistamaan lasten ja nuorten koulupolun ja sen, että he pääsevät elämässään eteenpäin ja pystyvät palaamaan siihen opetuksen [Puhemies koputtaa] kulkuun, mikä on ollut ennen tätä kriisiä.

Puhemies Matti Vanhanen: Meillä on vielä 29 pyydettyä puheenvuoroa. Pyydän, että keskitytään otsikossa mainittuihin asioihin.

14.20 Sanna Antikainen ps: Arvoisa herra puhemies! Me olemme tällä hetkellä koko kansakuntana sodassa. Me olemme sodassa näkymätöntä vihollista vastaan nimeltä koronavirus. Tämä sota on valitettavasti vaatinut jo useiden ihmisten hengen Suomessa ja vielä

Pöytäkirja PTK 43/2020 vp

useampien maailmanlaajuisesti. Tämän vihollisen, koronan, suurin inhottavuus piilee siinä, että se on erityisen vahingollinen kaikista heikoimmassa asemassa oleville, kuten esimerkiksi sairaille, vanhuksille ja vammaisille, ja juuri kaikista heikoimmassa asemassa olevien takia me tarvitsemme valmiuslakia, jonka jatkamisesta tänään tässä puhumme.

Arvoisa herra puhemies! Me kaikki kansanedustajat olemme varmasti huolissamme suomalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista, mutta erityisesti meidän pitää olla huolissamme lapsistamme. Suomen lastensuojelu on ollut jo normaalioloissa erittäin vaikeassa tilanteessa. Koulut ovat omalta osaltaan tukeneet perheitä jaksamisessa, mutta nyt nekin ovat kiinni. Meillä on tuhansia lapsia, jotka elävät oloissa, joissa kenenkään lapsen ei tulisi elää. Kun koti ei ole turvan tyyssija vaan turvattomuuden lähde, se tekee tästä hetkestä monelle lapselle suoranaista helvettiä.

Hallituksen tulisikin pian suunnata riittävät resurssit lastensuojeluun, ja hallituksen tulisi osana valmiuslain arviointia pohtia myös sen lapsivaikutuksia. Entisenä lastensuojelun työntekijänä kannan suurta huolta ja surua niiden lasten puolesta, joita koronavirus koettelee pahiten. Pyydän, hallitus, varmistakaa heille apu.

Arvoisa herra puhemies! Kansanedustajana haluaisin pysyä valmiuslain aikana kärryllä siitä, kuinka Suomi ja suomalaiset pärjäävät. Siksi pyydän, että ministeriöt seuraisivat ja raportoisivat riittävän usein eduskunnalle Suomen ja suomalaisten yleisestä tilanteesta pääpainona esimerkiksi sosiaali- ja terveystoimi, sisäinen turvallisuus, opetus ja talous.

Arvoisa herra puhemies! Lopuksi haluaisin kiinnittää huomiota siihen, kuinka tärkeää nyt tällä hetkellä on huolehtia siitä, ettei auttajasta tule autettavaa, koska tällä tavalla meillä muuten loppuvat auttajat. Sosiaali- ja terveyshuollon henkilöstön työssäjaksamiseen tulisi kiinnittää enemmän erityistä huomiota, koska kriisin huippuakaan ei ole vielä saavutettu. Sosiaali- ja terveystoimen henkilöstö on koronaepidemian selättämisen kannalta yhteiskunnan tärkein voimavara, ja heidän työkyvystään ja työssäjaksamisestaan huolehtiminen on ensiarvoisen tärkeää.

14.23 Pekka Aittakumpu kesk: Arvoisa puhemies! Pääministeri kertoi juuri, että maassamme toteutetut rajoitustoimet ovat jo osoittaneet tehoaan mutta edelleen niitä tarvitaan — täysi tuki hallitukselle näissä toimissa, kun rajoitustoimia jatketaan 13. toukokuuta asti. Edessämme on viheliäinen vihollinen, koska emme tunne sen käyttäytymistä ja emme voi sitä ennakoida emmekä tiedä kaikkea, mitä tuleman pitää. Siksikin on erittäin tärkeää, että pyrimme olemaan tällä tavalla niin sanotusti etunojassa näiden rajoitustoimien suhteen.

Kävin eilen lapseni kouluasioissa erään kyläkoulun pihassa. Piha oli aivan hiljainen, ja ajattelin siinä, että on hyvin mahdollista, että tässäkin pihassa lasten välituntiaänät kuuluvat vasta elokuussa. Emme vielä tiedä, mitä kaikkea tuleman pitää, mutta itsekin haluaisin kiinnittää huomiota juuri lapsiin, joiden elämää nämä rajoittamistoimet hyvin monella tavalla koskevat. Toivon, että voisimme saada valtakunnallisia päätöksiä esimerkiksi kouluruokailun järjestämisestä, koska tällä hetkellä lapset ovat hyvin eriarvoisessa asemassa sen suhteen, tarjoaako kunta kouluruokaa etäopetuksessa oleville ja millä tavalla, esimerkiksi eväspusseina tai ruokarahana. Monet kunnat ovat tässä olleet hyvin oma-aloitteisia ja luovia, mutta monet lapset myös jäävät tämän kouluruokailun ulkopuolelle kokonaan, ja tämä on hyvin suuri kysymys monissa perheissä taloudellisesti. Haluankin kysyä pääministeriltä, onko tällaista suunnitteilla, ja haluaisin rohkaista siihen, että tähän kouluruoka-asiaan löydettäisiin selkeitä valtakunnallisia linjauksia.

Pöytäkirja PTK 43/2020 vp

Arvoisa puhemies! Sen haluan vielä nostaa esiin, että Suomi ei ole sulkeutunut tai kiinni vaan edelleen täytyy ja saa kysyä apua, jos sitä tarvitsee. Tänään hallitus kertoi, että valtioneuvosto vahvistaa voimavarojaan ja viestintäänsä perustamalla operaatiokeskuksen kansliaansa, ja tämä on erittäin hyvä ja tärkeää. Viestinnässäkkin on kiinnitettävä huomiota siihen, että kansalaisilla on selkeä tieto siitä, että apua saa hakea ja että myös poikkeustilanteessa meidän sosiaali- ja terveyspalvelut toimivat sillä tavalla, että kaikille välttämättömä apua tarvitseville apu pyritään saamaan.

Toivon voimia ja kärsivällisyyttä kaikille.

14.26 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Kaikki nyt tässä yhteydessä keskustelussa olevat asiat ovat perusteltuja ja kannatettavia, mutta muutamasta ajankohtaisesta asiasta haluan kuitenkin tässä yhteydessä puhua.

Ensinnäkin olen iloinen siitä, että monessa kunnassa on kuulemani mukaan koronaepidemian aiheuttamaa kriisitilannetta lähdetty hoitamaan painottaen lasten ja lapsiperheiden etua. Ammattitaitoiset opettajat ovat nopealla aikataululla pystyneet käynnistämään etäopetuksen, mutta kotona opiskelu on monelle lapselle kuitenkin vaikeampaa, kun opettaja ei ole samalla tavalla antamassa henkilökohtaista apua ongelmatilanteissa. Oppimisen tuen tarve voi kasvaa etäopetuksessa, ja aiempaa useampi oppilas todennäköisesti tulee tarvitsemaan oppimisen tukea. Siksi on tärkeää, ettei esimerkiksi koulunkäynninohjaajia lomauteta, vaan heitä koulutetaan toteuttamaan etäohjausta. Lisäksi on myönteistä, että oppilas- huoltoon ja varhaiskasvatuksen perheohjaukseen on monissa kunnissa panostettu ja esimerkiksi koulukuraattori- ja koulupsykologipalvelut ja perheohjauksen palvelut toimivat normaalisti, mutta nyt siis etänä.

Perustuslakivaliokunta otti viime viikolla kantaa siihen, että kouluruoka kuuluu perusopetukseen. Tämänkin asia on edennyt monin paikoin, ja erilaisia luovia ratkaisuja on löytynyt siihen, miten ruoka voidaan jakaa niin, ettei tartuntavaaraa ole. Myös kouluissa ja päiväkodeissa tulisi huomioida ryhmäkokorajoitukset niin, että ryhmäkoot pidetään maksimissaan kymmenessä. Myös aikuiset tulisi laskea tähän lukuun. Kuulemani mukaan kaikissa kunnissa, koulussa ja päiväkodeissa ei noudateta tätä suositusta. Jos kuitenkin rajoitussuosituksen perimmäinen tarkoitus on ymmärretty oikein, niin kyllä niitä on noudatettava joka paikassa.

Näissä olosuhteissa on tärkeää, että lasten oikeudet ohjaavat päätöksentekoa myös kunnissa. Mitä paremmin lapsista ja perheistä pystytään pitämään nyt huolta, sen helpompi on palata normaaliin arkeen ja normaalille oppimisolulle epidemian mentyä ohi. Toivonkin, että kehysriihessä löytyy riittävästi tukea kuntien taloudellisen tilanteen helpottamiseen niin, ettei kunnissa tarvitsisi mennä laajamittaisiin lomautuksiin. Lasten ja lapsiperheiden auttamisen lisäksi kunnissa pitäisi säilyttää riittävät voimavarat myös ikäihmisten ja muiden haavoittuvassa asemassa olevien ihmisten auttamiseen ja tukemiseen ja uudenlaisten etäpalvelujen kehittämiseen kasvavien sote-kustannusten lisäksi.

Arvoisa puhemies! Toinen asia, josta haluan mainita, on ohjeiden selkeys sosiaali- ja terveystoimessa. Toivon, että esimerkiksi sosiaali- ja terveysministeriön ja THL:n välille saadaan selkeä työnjako niin, että ohjeistukset olisivat yhteneväisiä. Sairaanhoidajaliitto teki nimittäin tässä pari päivää sitten jäsenilleen kyselyn kotihoidon tilanteesta, ja sen mukaan jopa päivittäin vaihtuva ohjeistus ja puutteet suojavarusteissa koettiin suurimmaksi ongelmaksi hoitaa tämä koronatilanne hyvin. Kyselyyn vastanneet sairaanhoitajat pelkäsivät, että virus leviää ammattilaisten välityksellä. Kotihoidossa monin paikoin työntekijöil-

Pöytäkirja PTK 43/2020 vp

lä ei ole suojavaarusteita, asiakkaiden luo mennään ilman maskeja, suojatakkeja ja -hanskoja. Työntekijät kulkevat jopa omassa vaatteissaan asiakkaan luota toisen luo.

Kotihoidon ja kotisairaanhoidon suojavaarusteiden käyttöön ja kaikkiin muihinkin epidemian hoitoon liittyviin asioihin tarvitaan selkeä ja yksiselitteinen valtakunnallinen ohjeistus. Muuten käy niin, että sote-järjestelmässä itsessään on se heikko lenkki, joka pahimmillaan kaataa tehohoidon paikkojen riittävyden. Nyt onkin ilmeisesti selkeytetty ohjeistusta ministeriössä, mutta paljon epätietoisuutta näistä ristiriitaisista ohjeista ennätti kunnissa olla. Mitä enemmän erilaisia ohjeita on, sitä enemmän on epätietoisuutta ja myöskin epäluuloja. Turvallisuuden tunne tulee siitä, että kaikki viestintä ja ohjeistus on joka tasolla samanlaista.

Viimeisin esille tullut asia, johon ministeriössä onkin nyt otettu kantaa, on Kynnys ry:n esittämä huoli ja pelko siitä, rajoitetaanko kehitysvammaisten hoitoonpääsyä, jos tehohoitopaikoista tulee pula. Toivon todella, että esille nousseessa huolesta on kysymys väärinkäsityksestä ja väärintulkinnasta, sillä on kyllä yhdenvertaisuuden ja ihmisoikeuksien kannalta vakavaa, jos jossakin on tulkittu asiaa tällä tavalla. Ministeriön kannanotto on nyt selkeyttänyt tätä asiaa, ja siinä hyvin todetaan, ettei mitään ihmisryhmää voi sulkea tehohoidon ulottuvilta pois. Toivon, että jatkossa vielä enemmän varmistettaisiin ohjeiden yksiselitteisyys, ettei tällaista pääse tapahtumaan.

Vielä yksi asia, arvoisa puhemies: Viime viikolla perustuslakivaliokunta joutui erikseen käyttämään perustuslain 47 §:n tiedonsaantioikeuksia saadakseen sellaisia selvityksiä, jotka valiokunnan mielestä olisi pitänyt toimittaa sen käyttöön oma-aloitteisesti. Valiokunta kirjasi tämän asian myöskin mietintöönsä. Perustuslakivaliokunta joutuu ottamaan kantaa niin perustavanlaatuisiin perusoikeuksien rajoituksiin, että toivottavasti kaikki asiaan liittyvä tieto saadaan valiokunnan käyttöön tästä eteenpäin heti.

14.31 Päivi Räsänen kd: Arvoisa herra puhemies! Nämä hallituksen tänne tuomat esitykset ovat tarpeellisia ja välttämättömiä, ja niistä kiitos hallitukselle. Mutta samalla meidän tulisi nyt pohtia, mitä voimme tehdä, että näitä voimakkaasti kansalaisvapauksia rajoittavia ja myös taloutta rapauttavia toimia voitaisiin mahdollisimman lyhyen aikaa käyttää, että ne olisivat mahdollisimman lyhytkestoisia. Siksi toivon, että hallitus selkeämmin vielä linjaisi koronastrategiaksi ei pelkästään taudin jarruttamisen ja tämän tautihuipun maldaltamisen, vaan taudin tukahduttamisen.

Testatkaa, testatkaa, testatkaa — se on ollut Maailman terveysjärjestön ohje. Kiinassa rakennettiin kokonainen valtava koronasairaala kahdeksassa päivässä, enkä pysty millään uskomaan, etteikö Suomessa voitaisi toteuttaa voimakasta testaamista ja tartuntaketjujen jäljittämistä, jos vain poliittista tahtoa löytyy. Tällä menettelyllä voitaisiin välttää korona-kuolemia, konkursseja ja rankkoja ja pitkäkestoisia kansalaisoikeuksien rajoituksia. Lehtitietojen mukaan lääkintöneuvos Mikko Paunio sosiaali- ja terveysministeriöstä on kommentoinut tätä Islannin testaamiskäytäntöä, jossa testataan myös vähäoireiset ja oireettomat, ja todennut, että on todennäköistä, että he saavat taudin kuriin hyvin nopeasti eli että epidemiahuippu on siellä pian saavutettu. Tähän kannustan edelleen. Tiedän, että hallitus on lisäämässä testaamiskapasiteettia, mutta kannustan siihen vielä voimakkaammin.

Sitten toinen asia: Suojamaskien ja suojavälineiden käyttöä arkielämässä on aika lailla vähätelty ja suorastaan toppuuteltu, mutta kuitenkin on näyttöä myös siitä, että niillä voidaan vähentää tartuntojen leviämistä. Tietenkin kaikkein tärkeintä on, että terveydenhuollolla on käytettävissään suojausvälineistöä, mutta ne hyödyt, joita myös esimerkiksi ihan

Pöytäkirja PTK 43/2020 vp

arjessa vaikkapa kasvomaskeilla olisi, ovat siinä, että ensinnäkin niillä voidaan vähentää niiden henkilöiden tartuttavuutta, jotka ovat oireettomia tai vähäoireisia ja saattavat sitten yskäistä tai aivastaa, ja että ne myös vähentävät kasvojen koskettelua, ja sitten toisaalta on myös näyttöä siitä, että silloin voisi saada lievemmän taudin, jos käyttää itse maskia, koska saa pienemmän annoksen viruksia.

Sitten vielä, puhemies, nostan yhden asian esiin. Sain iltamyöhään aika koskettavan viestin naiselta, joka kertoo: ”Mies on nyt viikon ajan koronapelkonsa vuoksi käyttänyt niin paljon alkoholia, ettei moni koko ikänään. Se aiheuttaa rähjäämistä ja huutamista. Olen jo neljä hotelliyötä ollut pois kotoa viikon sisällä.” Kyllä tämä alkoholiongelma on merkittävä ongelma, ja tähän kalsarikännikulttuuriin olisi myös yleisellä tasolla sanottava selkeä stoppi. Toivon, että alkoholipolitiikasta vastaava ministeri Pekonen kommentoisi jossakin vaiheessa, oletteko harkinneet jotain toimia alkoholipolitiikkaan nyt tässä koronatilanteessa, jossa sitten herkästi siellä kotona se kulminoituu kotiväkivallaksi ja muun perheen kärsimiseksi. Meillähan jo tälläkin hetkellä noin 70 000 lasta elää perheissä, joissa jommallakummalla vanhemmista on alkoholiongelma.

Sitten vielä, arvoisa puhemies, ihan lopuksi: Meillä täällä eduskunnassa ei ole tiedossa onneksi yhtään koronatartuntaa vielä, mutta päivä päivältä ja hetki hetkeltä riski siihen kasvaa, ja aika paljon meitä nyt, itseni mukaan lukien, täällä salissakin on, reilusti yli kokoon-tumisrajoitusten määrän. Mutta tässä kiitän puhemiehistöä siitä, että esimerkiksi tässäkin tilanteessa ei ole nyt debattia järjestetty, koska se debattitilannehan houkuttelee sitten entisestään meitä täällä salissa olemaan ja puheenvuoroa odottamaan. Ja nyt meillä on, kiitos puhemiehistön, myös se mahdollisuus, että jokainen meistä voi istua myös omassa huoneessa ja seurata tätä keskustelua ja tulla sitten oman puheenvuoron ajaksi paikalle.

14.37 Pasi Kivisaari kesk: Arvoisa herra puhemies! Joudumme jatkuvasti tasapainoilemaan koronaviruksen aiheuttamien terveysvaikutusten ja niiden mukanaan tuomien talousvaikeuksien ja -vaikutusten kanssa. Samalla, kun pyrimme minimoimaan koronaviruksen haitat ihmisen terveydelle, on meidän myös varmistettava, että talousvaikeudet eivät tuo mukanaan vielä suurempaa taakkaa ihmisten hyvinvoinnille. Tilannetta seurataankin nyt reaaliajassa ja herkeämättä.

Tiedämme hyvin, että epävarmuus tulevasta ja ennustamattomuus ovat suuria syitä ihmisten ahdistukselle ja huolille. Koronavirus ei ilmoittele, milloin se suvaitsee väistyä. Se ei myöskään ilmoittele, missä se piileksii, mutta oikeilla toimilla ja ajoituksella sitä voidaan kuristaa. Elämän suojelemiseksi ja valmistautumisen helpottamiseksi päätökset on siis syytä tehdä mahdollisimman hyvissä ajoin. Se ei tietenkään ole helppo tehtävä.

Puhemies! Terveiden ja hyvinvoinnin laitos ja monet muut asiantuntijatahot ovat arvioineet epidemian leviävän nopeasti, eikä tapausmäärä saavuta huippuaan nykyisten asetusten voimassaoloaikana, siis 13.4. mennessä. Valmiuslain toimivaltuuksien ja poikkeusmahdollisuuksien käytölle on siten edelleen olemassa painavat perusteet. Epidemian kehityskulun vuoksi sääntelyn tarve on kasvamassa kevään kuluessa. Epidemiaa hidastava vaikutus syntyy useiden eri toimenpiteiden yhteisvaikutuksena. Jokaisen ihmisen omalla toiminnalla on myös erittäin iso vaikutus siihen, miten rajoitustoimet vaikuttavat ja kuinka tehokkaita ne ovat.

Kaikki me tiedämme, että tämä aika on meille jokaiselle hyvin haastavaa ja vaikeaa aikaa. Rajoitamme kiireettömien hoitojen järjestämisvelvollisuutta, rajoitamme oikeutta lähiopetukseen, rajoitamme elinkeinovapautta, rajoitamme rajaliikennettä, matkustamista,

Pöytäkirja PTK 43/2020 vp

yleisötilaisuuksia, poikkeamme vuosilomaa ja työaikaa koskevista säädöksistä. Käymme siis käsiksi moniin hyvin pyhiin kansalaisoikeuksiin. Kohdistamme rajoituksia ja poikkeamia siksi, että turvaamme ihmisen terveyttä. Se on tässä kaiken lähtökohtana.

Tähänastisilla rajoituksilla on ollut merkitystä, kuten pääministeri totesi, mutta lisää löytyä tarvitaan. Kiitän hallitusta siis tehdyistä toimenpiteistä, mutta ennen kaikkea toivotan jaksamista ja suurta viisautta näiden vaikeuden aikojen keskellä.

14.40 Mia Laiho kok: Arvoisa puhemies! Täällä on käsittelyssä nyt valmiuslain useissa eri pykälissä säädettyjen toimivaltuuksien käytön jatkaminen. Ensimmäisenä nostaisin esille työaikalain lepoaikoja ja ylityötä koskevat säännökset ja vuosilomalakia koskevat säännökset terveydenhuollossa, sosiaalitoimessa, pelastustoimessa, hätäkeskustoiminnassa ja poliisitoiminnassa koko valtakunnan alueella. Poikkeustilanteessa on tärkeää, että henkilökunta riittää näihin tärkeisiin tehtäviin, ja on ymmärrettävää, että myöskin sitten sitä henkilöstöä riittää, ja voidaan myöskin poiketa näistä sopimuksista.

Nyt on kuitenkin tärkeää myös huomata henkilökunnan jaksaminen tämän työtaakan alla. Työtaakka tulee edelleenkin kasvamaan. Nostaisin esille myöskin riittävän suojavarusteiden määrän, joka tällä hetkellä herättää runsaasti huolta kentällä. Suojavarusteet ovat olennainen tuki ylläpitää terveydenhuollon toimintakykyä tässä vaativassa koronaviruksen vastaisessa työssä, ja sen takia terveydenhuollon henkilöstö tarvitsee kaiken viimeimpään tietoon perustuvan suojan, selkeät käyttöohjeet ja riittävät suojaimet. Niin kuin tässä aiemmissa puheenvuoroissa on tullut jo esille, niin tämä suojavarusteiden ohjeistus valtakunnassa on ollut hyvin sekavaa ja toimijat eivät ole tulleet, mitä ohjeita nyt pitää noudattaa. Ja jos on ollut jotain ohjeita, niin niitä varusteita ei ole ollut sellaista määrää, että niitä ohjeita olisi voitu sitten siellä kunnissa noudattaa.

Viimeksi eilen sosiaali- ja terveysministeriö on antanut kotihoitoon suojavarusteista uudet ohjeet, joissa muun muassa sanotaan: suu-nenäsuojus tai huivi. Tämä oli ihan käsittämätöntä, että ehdotetaan, että kotihoidon työntekijät laittavat oman huivinsa suojaksi. Onko tarkoitus, että he pesevät sitten sen omassa kotona pesukoneessa? Nämä ovat ihan käsittämättömiä ohjeita, eikä ole luottamusta herättävää sitä kohtaan, että varusteita oikeasti riittää, jos tässä vaiheessa ei niitä varusteita ole kentällä, kun nämä varmuusvarastot on avattu ja meille on kerrottu, että näitä suojavarusteita pitäisi olla.

On syytä täsmentää nyt näitä ohjeita kentällä. Nämä epäselvät ja poukkoilevat ohjeet huolestuttavat ja rasittavat jo nyt kuormitettua henkilökuntaa. Ymmärrettävästi tämä virus aiheuttaa pelkoa myös henkilökunnassa, ja kyllä henkilökunnan pitää pystyä luottamaan, että heille annetut ohjeet ovat riittäviä ja niihin pystyy luottamaan ja että niitä varusteita sitten on, joilla pystyy tätä koronavirusta vastaan suojautumaan. Se on ihan ensiarvoisen tärkeää, että meillä henkilöstöä ylipäänsä riittää näissä tehtävissä. Riittävällä suojaamisella on selkeä vaikutus terveydenhuollon henkilöstön sairastumisriskiin ja myöskin tehohoidon paikkojen riittävyyteen.

No, sitten toinen asia, minkä haluaisin ottaa esille, on nämä opetuksen rajoitusten jatkamiset. Suurin osa lapsista on tällä hetkellä etäopetuksessa, ja se aiheuttaa merkittävän haasteen myöskin sitten siinä, että me emme tiedä, mitä lapsille kuuluu. Opettajilta on tullut huolestuneita viestejä, että mitä jos he eivät saa yhteyttä lapsiin, ja myöskin lastensuojelujärjestöiltä on tullut yhteydenottoja, että he pelkäävät nyt, mitä siellä kotona tapahtuu. Myöskin alkoholinkäyttö ja toimeentulotukiongelmien kasvamiset monessa perheessä, kun työt ovat seisahtuneet eikä tule riittävästi rahaa. Nämä voivat kärjistää tilanteita koto-

Pöytäkirja PTK 43/2020 vp

na, ja se voi aiheuttaa myöskin lisääntyntä kotiväkivaltaa. Tämä on erittäin huolestuttava tilanne. Osaltaan tätä voisi parantaa se, että olisi sitä kouluruokailua esimerkiksi eväspusien muodossa. Lapset voisivat edes käydä, ja joku näkisi, olisi edes näkökontakti, miltä se lapsi vaikuttaa, ja sitten tietenkin tulisi koulun kautta sitä yhteydenottoa ja tietoa näistä mahdollisista palvelukanavista.

Olen tehnyt myöskin toimenpideoitteen, jonka tänään jätän, valtakunnallisen palvelun puhelimen käynnistämiseksi lapsille. Suosittelem lämpimästi, että hallitus miettii, voisiko aloittaa tällaisen valtakunnallisen auttavan puhelimen lapsille, jolla he voisivat matalla kynnyksellä sitten ottaa yhteyttä sellaiseen tahoon, joka olisi koko ajan auki ja jossa olisi ammattilainen vastaamassa ja ohjaamassa myöskin oikeaan paikkaan niitä yhteydenottoja, jotka vaativat esimerkiksi paikallisen sosiaali- ja kriisipäivystyksen kannanottoa, viranomaistoimintaa, ja ne ohjautuisivat oikeaan paikkaan. Lapset eivät välttämättä esimerkiksi löydä niitä. Paljon on toki hyviä järjestöjen ylläpitämiä puhelinpalveluita, mutta ne ovat hyvin hajallaan ja niiden palveluajat eivät ole välttämättä lapsille ja nuorille soveltuvia. Tämän koronakriisin aikana heille tarvitaan tällainen yhteinen palvelulinja, että heillä on edes mahdollisuus, mitä kautta he apua saavat.

Opettajien jaksaminen on tietenkin toinen asia, mihin kouluissa on tarpeen kiinnittää huomiota ja valtion taholta myöskin, että on riittävän yhtenäiset ohjeistukset.

14.47 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Tässä on käsittelyssä valtioneuvoston asetus valmiuslain toimivaltuuksien käytön jatkamisesta, ja erittäin kannatettavia toimia olemme täällä nyt tekemässä. Kannatan myös suuresti sitä tänään uutisissa kuultua valtioneuvoston kansliaan perustettavaa operaatiokeskusta koronakriisin johtamista vahvistamaan, eli se on hyvä asia.

Arvoisa puhemies! Florence Nightingale, tuo sairaanhoidon äiti, käsienspesun äiti, varmasti kääntyisi haudassaan kuullessaan niin erilaisia ohjeita, joita niin kansalaiset kuin myös me täällä eduskunnassa olemme kuulleet siitä, miten tätä koronakriisiä lähdemme torjumaan. Aasialaiset tutkijat totesivat, että heidän mielestään suurin virhe Yhdysvalloissa ja Euroopassa on ollut se, että ihmiset eivät käyttäneet maskia. Kun ulkoministeriön Pasi Tuominen maanantaina A-studiossa näytti mallia, miten ihminen voi kulkea maski mukana ja kumihanskat käsissä, niin hän antoi esiintymisellään jonkunlaisen vihjauksen siitä, että on aika ottaa nämä toimet meidän kaikkien käyttöön. Itse ainakin olen ajatellut, että ryhdyn käyttämään kasvomaskeja, kun liikun kaupoissa tai menen apteekkiin hakemaan lääkkeitä niille läheisille, jotka niitä tarvitsevat. Kyllä ihmisten täytyy ryhtyä suojaamaan itseään.

Mitä te sanotte siitä, ovatko terveydenhuollon ohjeistukset ja ajatukset, että ”suojele itsesi ja suojele muita”, jollakin tavalla hölynpölyä, kun meille kerrotaan esimerkiksi THL:n ja myös sosiaali- ja terveysministeriön toimesta, että kasvomaskeja ei mahdollisesti auttaisi tai estäisi viruksen leviämistä ja siitä ei olisi mitään hyötyä? Itse kyllä hoitajana pitkän hoitouran tehneenä olen eri mieltä. Olen lukuisia kertoja töissä suojannut itseäni ja ajatellut, että se suojaa minua, mutta se suojaa myös sitä asiakasta. Eli mitä tuumatte nyt sitten tästä? Ja pidän pöyristyttävänä myös sitä, että edelleenkin näitä kasvomaskeja, suojavälineitä ei ole esimerkiksi kotisairaanhoidossa eikä myöskään palvelutaloissa. Olen saanut viimeksi viikolla viestin, että on yksi suoja, jota käytetään koko päivä. Onko se se ajatus, mitä, ministeri, olette viestittänyt eteenpäin? Kun olette kertonut, että nyt maskeja ja

Pöytäkirja PTK 43/2020 vp

suojausvälineitä on tulossa lisää, niin onko varma, että ne myös leviävät kaikkialle ja ihmiset saavat niitä käyttöönsä?

Arvoisa herra puhemies! Väsymys johtaa virheisiin. Olen hyvin huolissani terveydenhuollon henkilöstön jaksamisesta: lääkärit, siivoojat, hoitajat, sairaanhoitajat, lähihoitajat, perushoitajat siellä. Kysyisin teiltä: Onko tullut sieltä terveydenhuollon kentältä viestiä siitä, millä tavalla työvuorot ovat toteutuneet? Onko tehty hyvinkin pitkiä, ympäripyöreitä työvuoroja, ja millä tavalla nämä työajan säännöt ovat siellä toteutuneet? Hoitajat ja lääkärit, se terveydenhuollon sektori, on se, johon me kaikki katsomme. Me pyydämme heiltä apua, me luotamme heihin. He ovat oikeastaan se meidän viivamme, jota me seuraamme, johon me katsomme. Siellä on paljon ihmisiä, jotka tarvitsevat apua, on tehohoidossa olevia, hengityskoneessa olevia ihmisiä, ja me luotamme, että ne meidän rakkaat läheisemme ovat hyvissä ja turvallisissa käsissä, mutta miten hoitajat jaksavat tehdä sitä työtään? Nyt toivotaan, että yhä useampi kouluttautunut henkilö, jos on vaikka tällä hetkellä lomautetuna tai on työttömänä, poikkeuslailla ilmoittautuisi ja lähtisi tähän yhteiseen haasteeseen, ottaisi tämän yhteisen haasteen vastaan ja lähtisi sitä terveydenhuollon työtä tekemään. Nyt on kuitenkin kuulunut tästä ikärajasta, 67 vuotta, että se on liian korkea ajatellen sitä, että nämä ikääntyneet, myös hoitajat, ovat erityisesti siinä riskiryhmässä saada tämä virus. Miten vastaatte tähän: onko tämä realistista odottaa, että myös ikääntyneet, eläköityneet hoitajat mahdollisesti tulisivat sinne työkentälle?

Arvoisa herra puhemies! Erittäin huolissani olen myös näistä vanhuksista ja vammaisista henkilöistä, jotka täällä on myös nostettu esille, ja heidän tilanteestaan nyt vanhustenhoivassa. Omaisilta tulee lohdutonta viestiä siitä, että kun he eivät pääse katsomaan sitä läheistään, niin mitä siellä vanhustenhoivassa tapahtuu. Kysyisinkin teiltä, ministeri: Millä tavalla nyt seuraatte sitä vanhustenhoivaa, kun ovet ovat kiinni ja omaiset eivät pääse sinne katsomaan, eivät pääse auttamaan aamutoimissa, iltatoimissa, mitä he ovat tehneet vuosikausia hyvin usein, auttaneet ruokailussa, ja heillä on suuri huoli siitä, miten se omainen siellä pärjää? Millä tavalla se viesti kulkee sieltä yksiköstä sitten omaiselle, ja onko edelleen tämä vanhustenhoidon valvonta kuitenkin olemassa, että siitä ei sitten tingitä?

Toivotan voimaa ja kärsivällisyyttä niin teille, hyvä hallitus, kuin meille kaikille suomalaisille ja suurta tahtotilaa sen eteen, että jokainen askel ja liike, minkä me otamme, olisi vastaisku koronaa vastaan, että huolehdimme siitä Florence Nightingalen ajatuksesta käsienspesusta. Hän teki terveydenhoidollisen ristiretken 1900-luvulla. Hänen teemojaan olivat puhtaus, tuulettaminen ja desifiointi, ja näkisin juuri nämä toimet erittäin tärkeinä myös tässä. Hän oli — kuten, ministeri Haatainen, varmasti myös tiedätte Florence Nightingalen opit — sota-aikaan kehittämässä valtavasti hyvää hoitoa ja on siinä uranuurtaja.

14.53 Pauli Kiuru kok: Arvoisa herra puhemies! Kiitos ministereille tekemästänne työstä ja niistä päätöksistä, joita tänne meille on tuotu käsiteltäviksi. Paljon on tehty, paljon on vielä tehtävää. On tehty hyviä asioita ja on tehty myös virheitä. Virheidenkin tunnustaminen on ihan hyväksyttävää. Itse asiassa se lisää meidän kaikkien uskottavuutta, koska nämä tilanteet eivät todellakaan ole helppoja, ja kun uskallamme myöntää, että virheitä on tehty, niin se poistaa terän turhalta kritiikiltäkin.

Edustan itse oppositiota. En mielelläni lähde arvostelemaan turhasta enkä oikeastaan arvostelemaan ollenkaan vaan mieluummin tukemaan ja kannustamaan ja antamaan sitten meidänkin puoleltamme vinkkejä ja näkemyksiä, miten jotain asiaa voisi ehkä hoitaa paremmin. Esimerkiksi tämä lentokenttäasia: on hyvä, että se on nyt yhdessä tunnustettu, että

Pöytäkirja PTK 43/2020 vp

siellä on ollut virheitä, hitautta, ja nyt siitä otetaan kaikki se oppi irti ja katsotaan, että samoja virheitä ei muualla sitten tapahtuisi. Se on oikea tapa edetä.

Yksi asia, missä voi piillä ongelmia meidän kaikkien kannalta, liittyy ruoantuotantoon, yrittäjyyteen ja nimenomaan maaseutuyrittäjyyteen. Maaseudulla tarvitaan noin 16 000 kausityöntekijää. Tuhansia ulkomaisia työntekijöitä on tullut Suomeen keväisin ja kesäksi töihin. Nyt tämä työntekijöiden tulo on häiriintynyt, ja toivoisin — ja nimenomaan maaseutuyrittäjät toivovat — että ratkaisuja tämän asian suhteen syntyisi nopeasti. Päätöksiä pitäisi tehdä ihan näinä päivinä, tämän kuukauden aikana — no, itse asiassa näinä päivinä, voi sanoa, koska investointipäätökset, työpäätökset tehdään nyt ja töihin tartutaan sitten huhti—toukokuussa ja satoa kerätään myöhemmin kesällä. On pyrittävä, kun meillä on nyt työvoimaa Suomessa saatavilla — on lomautettuja, on opiskelijoita, joilta ovat kesätyöpaikat peruuntuneet — näiden ihmisten joustavaan saamiseen myös näihin kausityötehtäviin. Meillä ei ole kerta kaikkiaan varaa siihen, että satokausi menee pilalle sen takia, että työvoimaa ei ole saatavilla juuri niihin tehtäviin, vaikka meillä on alityöllistettyjä ja lomautettuja ja työttömiä itse asiassa aivan liikaa ja todennäköisesti on lisää tulossa. Eli tämän asian pikaista käsittelyä toivon, ja jos käsien nostosta siellä jotain voisi veikata, niin ilmeisesti siellä on jotain asian suhteen jo suunniteltukin, niin että toivon, että tämä asia menee eteenpäin. — Kiitos.

14.56 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Kannatan lämpimästi tässä esityksessä mainittujen pykälien jatkamista 13.5. saakka. On syytä kuitenkin uskoa vakaasti siihen, että tämä tilanne ei vielä 13.5. ole tietenkään ohi, koska ennusteet siitä, milloin tämä koronaviruksen Suomen-epidemia olisi saavuttanut lakipisteensä, elikkä silloin olisi tartuntojen määrä maksimissaan... Toivomme, että se tulisi vastaan mahdollisimman pian, mutta on syytä varautua siihen, että se jäänee jonnekin tuonne keskelle kesää. Tämä on itse lukemieni erilaisten asiantuntijoiden lausuntojen tulkinta, että näin asia saattaisi olla.

Tärkeintä on kuitenkin, että valtioneuvosto on tähänkin asti toiminut jämäkästi ja nyt tulee uusi koordinaatioryhmä. Kannustan sitä erittäin tiiviiseen työhön ja ennen kaikkea siihen, että tämä sama eteenpäin katsova ote on koko ajan, koska vain sillä keinoin voimme reagoida tähän tilanteeseen. Ketäänhän tässä ei kannata moittia. Tällaista tilannetta ei varmaan kukaan ole pystynyt harjoittelemaan. Tämä on sodan jälkeen ensimmäinen tilanne, jossa olemme joutuneet valmiuslakeja soveltamaan.

Edustaja Pauli Kiuru omassa puheenvuorossaan sanoi hyvin tästä ulkomailta tulevasta työvoimasta, joka esimerkiksi marjatilailloilla tekee töitä ja monessa muussa paikassa — maatiloilla tarvitaan työvoimaa — ja onhan tämä nyt aika kummallinen tilanne. Meillä on käytännössä satojatuhansia työttömiä, ja me emme löydä 16 000:ta ihmistä, jotka haluaisivat näitä töitä tehdä. Kyllä jossakin on pikkuisen tässä maassa vikaa, jos me emme tällaista asiaa pysty hoitamaan ja näihin töihin suomalaisia ihmisiä kannustamaan. Ihan varmaa on se, että tulevina vuosikymmeninä näitä kriisitilanteita on eri muodoissa eri lailla tulossa lisää, ei tämä varmasti ole viimeinen, ja jos emme 16 000:ta ihmistä pysty töihin laittamaan, auki oleviin työpaikkoihin, olkootkin ne kausitöitä... Kun itsekin opiskeluaikana tein käytännöllisesti katsoen vain niitä kausitöitä ja rahoitin niillä suurimmaksi osaksi opiskeluni, niin kannustan meidän nuoria tähän samaan menettelyyn. Totta kai siinä tulee joskus epämiellyttäviäkin tilanteita eteen, mutta ne kuitenkin kasvattavat elämää varten.

Ja toinen asia, joka on mielestäni tärkeä, on se, että katsomme tämän kriisin jälkeen olevaa aikaa, edessä olevaa aikaa. Meidän on pidettävä huoli siitä, että tässä maassa huolto-

Pöytäkirja PTK 43/2020 vp

varmuus toimii. Me emme voi maataloutta ajaa koko ajan alas, asettaa maanviljelijöitä epätoivoiseen asemaan. Siellä on todellinen kriisi menossa jo tällä hetkellä aikaisempien vaikeuksien takia, ja nyt tässä tämä kriisi, mitä nyt elämme, tuo siihen vielä vaikeusastekerointa paljon enemmän lisää. Arvoisat edustajakollegat, minä vetoan teihin, että tässä asiassa nimenomaan ruokaturva pystytään turvaamaan. Paras henkivakuutus tälle kansakunnalle on oma ruoantuotanto kaikissa olosuhteissa perustuen hajautettuun ruoantuotantoon, joka hoidetaan suomalaisilla perheviljelmillä. Tämä on meidän henkivakuutuksemme, josta ei kannata luopua. Ja se koskee myös muita toimialoja tässä maassa: ruvetaan kotiuttamaan tuotantoa Suomeen, tehdään suomalaisille töitä ja hyvinvointia. Väitän, että se on paras vakuutus kaikilla tavoilla tässäkin kriisissä ja niissä kriiseissä, mitkä lähivuosikymmeninä Suomi joutuu kohtaamaan.

14.59 Pääministeri Sanna Marin: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin haluan kiittää edustaja Laihoa. Te esitte tällaista puhelinpalvelua lapsille. En ole varma, onko sellainen jo olemassa, ja tiedän, että avustuksia järjestöille tälläkin hetkellä ollaan lisäämässä sen vuoksi, että myös tämänkaltaista apua tarjottaisiin. Mutta mielestäni tämä teidän ideanne puhelinpalvelusta lapsille, johon matalalla kynnyksellä pystyisi soittamaan ja siellä toisessa päässä olisi henkilö, joka erityisesti osaa keskustella lasten ja nuorten kanssa, oli hyvä idea, ja me laitamme sen ehdottomasti selvitykseen. On hyvin mahdollista, että tätä tehdään jo.

Sitten täällä tuli kysymyksiä johtamisesta ja tästä operaatiokeskuksesta, siitä, että kriisin hoitoa vahvistetaan, johtamista vahvistetaan. Me olemme jo viime viikon alkupuolella lähteneet perkaamaan ja purkamaan tätä meidän johtamisen kokonaisuutta, koska me tiedämme ja olemme havainneet, että meillä on tullut ongelmia koronakriisin aikana, erityisesti esimerkkinä tuo Helsinki—Vantaan lentokenttä. Eli tätä työtä on lähdetty viime viikon alkupuolella tekemään, ja tämän viikon maanantaina hallitus on yhdessä myös tämän kokonaisuuden käynyt läpi. Meillä on olemassa COVID-19-koordinaatioryhmä, meillä on olemassa valmiuspäälliköiden kokous ja valmiussuhteiden kokous, mutta nyt näiden tueksi vielä tulee tämä erillinen operaatiokeskus. Sen lisäksi valtioneuvoston kansliassa, jossa tämä operaatiokeskuskin on, on myös viestinnän koordinaatiota ja valtioneuvoston tilannekeskus, joka tuottaa ja on tuottanut jo pitkään päivittäin tietoa niin ministeriöihin kuin muualle. Eli meillä tätä toimintaa on vahvistettu juuri sen vuoksi, että tämänkaltaisilta ongelmilta, mitä me olemme nähneet, pystyttäisiin sitten vastaisuudessa välttymään. Toki en voi luvata sitä, että kaikki tästäkään eteenpäin sujuu aivan täydellisesti, mutta parhaamme teemme, että saamme tämän kokonaisuuden hallintaan.

Itse tunnistan kyllä yhdeksi isoksi haasteeksi ja ongelmaksi myös sen, että kun kyse ei ole vain valtionhallinnosta vaan myös kuntien hallinnosta ja sairaanhoitopiireistä eli kuntien yhtymistä, niin meillä on haasteita siinä, että tieto kulkee ja ohjeita noudatetaan aivan kaikissa sairaanhoitopiireissä ja kaikissa kunnissa erityisesti liittyen suojaukseen ja siihen, miten riskiryhmiä voidaan suojella. Eli kyllä meillä täällä on isoja haasteita, mutta parhaamme teemme, että niitä voidaan jo ennalta ratkaista.

Sitten edustaja Räsänen kysyi alkoholista. Itse tunnistan kyllä tämänkin ongelman, ja valtioneuvosto on muutamaa otteeseen tästäkin asiasta keskustellut. Alkoholilla on Suomessa ongelma normaalioloissa, mutta on se sitä poikkeusoloissakin, ja näissä poikkeuksellisissa tilanteissa varmasti tulemme näkemään sellaisia lieveilmiöitä, että alkoholia entistä enemmän joissakin perheissä ja joissakin kotitalouksissa käytetään, ja tämä on asia, joka on syytä ottaa vakavasti.

Pöytäkirja PTK 43/2020 vp

Testauksesta. Valtioneuvosto on jo 12.3. lähtien omissa linjauksissaan korostanut sitä, että testausta pitää lisätä. Me olemme joka kohdassa painottaneet, että testausta pitää lisätä, ja sitä on myös systemaattisesti lisätty. Ja nyt uusimmat tiedot: tiedän, että sosiaali- ja terveysministeriö on tehnyt paljon töitä sen eteen, että he saavat kartoitettua niin yksityistä testauskapasiteettia kuin julkisen terveydenhuollon testauskapasiteettia, että sitä vahvistetaan, ja nyt ymmärrykseni on se, että olisi mahdollista jopa kolminkertaistaa tämä testauskapasiteetti nopeallakin aikavälillä. Tämä on ehdottomasti valtioneuvoston tahto, ja toivon mukaan saamme laajennettua testausta mahdollisuuksien mukaan mahdollisimman nopeasti.

Kerron vielä sen, että me olemme tänään järjestämässä kello 16.00 eduskuntaryhmien johdolla ja puolueiden puheenjohtajille tilaisuuden, jossa käymme läpi epidemian tilannekuvaa, niin materiaalista varautumista ja valmiutta kuin myös esimerkiksi tätä testausta. Meillä on siellä asiantuntijoita nyt vastaamassa puolueiden ja eduskuntaryhmien huoliin siitä, onko eri näkökulmat huomioitu. Itse kyllä tunnistan, että meillä on paljonkin haasteita eri kohdissa, ja niitä pyritään ratkaisemaan tietenkin koko ajan. Sen voi sanoa, että on aivan varma, että jokaisessa kohdassa emme täydellisesti tule onnistumaan, mutta teemme parhaamme, että näitä tilanteita ratkaistaan.

Koen arvokkaana myös sen, että kansanedustajat tässä salissa tuovat esiin näitä kansalaisten huolia ja viestejä kentältä ja myös ideoita, millä tavalla voisimme sitten parantaa tässä tilanteessa toimimista, mistä esimerkkinä oli tämä edustaja Laihon puhelinpalvelu lapsille. — Kiitoksia.

15.05 Sosiaali- ja terveysministeri Aino-Kaisa Pekonen: Arvoisa puhemies! Aluksi haluan kiittää kaikkia edustajia hyvistä puheenvuoroista ja tästä hyvästä keskustelusta, mitä täällä salissa on tänään käyty.

Aika moni edustaja otti esiin tämän vammaisia ihmisiä koskevan ohjeistuksen, josta ilmeisesti on liikkunut nyt väärinkäsityksiä. Vammaisia ihmisiä koskevat ihan samat ohjeet kuin ketä tahansa meistä. Jokaiselle meistä kuuluvat ihmisoikeudet. Vammaisuus itsessään ei ole riskitekijä koronavirukselle, mutta toki myöskin vammaisten ihmisten omat perussairaudet, pitkäaikaissairaudet tekevät heistäkin riskiryhmään kuuluvia, ja nämä henkilöt siis tulee huomioida samalla tavalla riskiryhmään kuuluvina kuin kuka tahansa meistä, jolla on joitakin perussairauksia. Sama koskee myöskin vammaisten henkilöiden tehohoittoa: jokainen meistä tulee hoitaa niin hyvin kuin se on mahdollista.

Puhemies! Tässä tuli monia kysymyksiä liittyen sosiaali- ja terveysministeriöön. Vastataan näihin kysymyksiin nyt siltä osin kuin ne kuuluvat omalle tontilleni.

Edustaja Laiho nosti esiin puhelinpalvelun lapsille, johon pääministerikin tässä äsken viittasi, ja minustakin se oli erinomainen idea, juuri se, että näihin kysymyksiin, lasten huoliin olisi vastaamassa henkilö, joka erityisesti osaa lapsille vastata. Me olemme nyt avaamassa STEAn kanssa yhdessä ylimääräisen, tähän koronavirustilanteeseen liittyvän avustusten haun. Hakuaika on lyhyt — alkaa 6.4., päättyy 22.4. — ja tämä kohdennetaan kahteen kokonaan uuteen kokonaisuuteen. Toinen näistä on psykososiaalisen tuen ja kansalaisneuvonnan digitaalisten palvelujen laajentaminen, ja tähän mielestäni sopii erinomaisesti tuo edustaja Laihon esiin nostama ajatus lapsille kohdistetusta puhelinpalvelusta. Toisena kokonaisuutena on haastavassa elämäntilanteessa ja syrjäytymisvaarassa olevien henkilöiden ja perheiden arjen auttaminen ja psykososiaalinen tuki, ja pidän hyvänä, että näitäkin saamme lisättyä.

Pöytäkirja PTK 43/2020 vp

Suojavarusteista ja suojamaskeista on ollut myöskin kysymyksiä ja puhetta nyt tässä salissa, ja täytyy todeta heti alkuun, että suojamaskien käytön hyödyistä arkielämässä on nyt vähän kahtalaista koulukuntaa. Minä en voi ohjeistaa ketään henkilökohtaisessa elämässään suojamaskien käyttämisessä tai käyttämättä jättämisessä, ja minun mielestäni jokainen tekee itse sen päätöksen, käyttääkö tällaista suojamaskia omassa arkielämässään vai ei. Meidän tehtävämme on nyt kuitenkin ensisijaisesti turvata sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön terveys ja toimintakyky ja testaajien kyky tehdä näitä testejä ja suojata heidän terveyttään.

Mitä tulee sitten näihin kotihoidon tilanteisiin, on ihan totta, että ohjeet ovat olleet kahlalaisia, ja sen takia sosiaali- ja terveysministeriössä ministeri Kiurun johdolla on näitä ohjeistuksiakin selkeytetty. Mitä tulee maskeihin kotihoidossa, kotihoidon normaaleihin työkäytäntöihin eivät nämä suusuojat varsinaisesti kuulu, ja siksi varmasti myöskin kuntien varautuminen tällaiseen tilanteeseen on osaltaan ollut puutteellista tai heikkoa. Mutta me voimme sosiaali- ja terveysministeriössä tukea — ja tuemme — kuntia näiden hankinnassa, jos vain mitenkään voimme avuksi olla. Kuten todettu, valmiusvarastot näiden suojavarusteiden osalta on avattu, suojavarusteita on toimitettu kaikille viidelle erityisvastuualueelle ja sieltä sitten sairaaloihin käytettäväksi. Haluan todeta vielä, että nämä meidän varmuusvarastomme eivät ole tyhjä. Sieltä on näitä nyt luovutettu käyttöön, mutta emme ole tyhjentäneet varastoja, edelleen varastoissa suojavarusteita on, ja me täydennämme kaiken aikaa näitä varastoja. Meillä on useampi eri hankintareitti olemassa, ja täydennämme varastoja paitsi kansainvälisiltä markkinoilta myöskin onneksi kotimaisten valmistajien toimesta.

15.09 Opetusministeri Li Andersson: Arvoisa puhemies! Monet edustajat ovat omissa puheenvuoroissaan nostaneet esille huolen lasten ja nuorten pärjäämisestä tässä poikkeuksellisessa tilanteessa, ja se huoli on tietenkin meillä yhteinen.

Opettajat ovat jo tehneet ja tekevät edelleen aivan loistavaa työtä siinä, että ollaan nyt siirretty opetus toteutettavaksi erinäisin poikkeuksellisin opetusjärjestelyin, myöskin etäopetuksen kautta, ja erityisesti nyt, kun tämä poikkeustilanne jatkuu vielä ainakin sinne toukokuun puoliväliin asti, on äärimmäisen tärkeää, että kaikissa kunnissa keskitytään myöskin siihen, että oppimisen tuki saadaan kuntoon ja saadaan toimimaan tämän ajanjakson aikana. Yhtä lailla keskeistä on myöskin se, että kaikkiin oppilaisiin iästä riippumatta otetaan henkilökohtaisesti yhteyttä.

Tässä muun muassa edustaja Laiho kantoi huolta niistä nuorista, joihin ei mediatietojen mukaan ole saatu yhteyttä lainkaan, ja itse olen verrannut sellaista tilannetta siihen, että oppilas ei tule paikan päälle kouluun. Eihän sellaisessakaan tilanteessa voida toimia niin, että kukaan koulussa ei reagoisi lainkaan, jos oppilas ei ilmesty tunneille eikä ilmesty koululle, vaan sellaisessa tilanteessa pitää luonnollisesti ottaa yhteyttä ensin oppilaaseen itseensä, jos ei saada yhteyttä, niin oppilaan huoltajiin, ja jos tämäkään ei ole mahdollista, niin silloin pitää hyödyntää niitä tukipalveluita, mitä meillä tälläkin hetkellä on käytössä ja mitä on ollut aikaisemminkin, eli esimerkiksi oppilas- ja opiskelijahuollon ammattilaisia tai kunnan oman sosiaalipuolen ammattilaisia. Eli huoltajilla on näinäkin aikoina velvollisuus huolehtia siitä, että kaikki lapset ja nuoret sen oman oppivelvollisuutensa suorittavat.

Meillä on myöskin monista kunnista erinomaisen hienoja esimerkkejä siitä, millä tavalla oppimisen tukea on ollut mahdollista järjestää etänä. Koulunkäynninohjaajien osaamista on hyödynnetty, erityisopettajien osaamista on hyödynnetty, koulupsykologien ja -ku-

raattoreiden osaamista on hyödynnetty. On järjestetty niin henkilökohtaisia tapaamisia — tietenkin näitä yleisiä hygieniä- ja turvallisuusohjeita noudattaen — kuin myöskin sitten tukea, mitä annetaan etänä esimerkiksi videoneuvotteluyhteyden tai puhelimen kautta.

Monet edustajat ovat myöskin kysyneet kouluruoan järjestämisestä. Toistan saman viestin, minkä olen toistanut tässä salissa useampaan otteeseen, eli kunnilla on mahdollisuus, oikeus järjestää kouluruokailua myöskin etäopetuksessa oleville oppilaille, mutta kunnat päättävät itse, millä tavalla tämän kouluruokailun haluavat järjestää. En pidä järkevänä, että me lähtisimme valtion tasolla määrittelemään sen, onko se eväspussi tai joku muu tapa, vaan luotan kyllä siihen, että kuntapäättäjät itse osaavat siitä huolehtia.

Ja lopuksi, hyvä puhemies: Myöskin opettajien jaksamisesta on kannettu huolta. Kuten totesin, niin opettajat ovat tehneet aivan äärimmäisen suuren työn siinä, että ollaan pystytty nyt huolehtimaan siitä, että opetus jatkuu. Käytännössä he loivat oman työnkuvansa uudeksi vain yhden päivän aikana, onnistuivat siirtymään uusiin opetusmenetelmiin, ja toivon ainakin itse, että nyt kun tämä tilanne hiukan ehkä normalisoituu, tulee rutiinia myöskin tähän etäopetukseen, niin se hieman näkyisi siinä, että opettajien työtaakka ja työkuorma ei olisi niin suuri kuin mitä se oli alkuvaiheessa, jolloin vielä siirryttiin tähän uuteen järjestelmään ja uusiin opetusjärjestelyihin.

15.13 Työministeri Tuula Haatainen: Arvoisa herra puhemies! Täällä kysymyksissä nousi esille työvoiman saatavuus erityisesti maataloudessa, jossa kausityönteko on ollut muualta tulleiden, Suomen ulkopuolelta tulleiden, maahanmuuttajataustaisten työntekijöitten varassa hyvin vahvasti. Tämä näkyy tietenkin maataloudessa, mutta meillä on muitakin kriittisiä aloja, joissa osaamiskatveja on omasta takaa, joten näitäkin asioita joudutaan ratkomaan. Olemme asettaneet tähän erillisen työryhmän, joka Rajavartiolaitoksen ja eri tahojen kanssa käy tätä kokonaisuutta läpi. Tähän maatalouden kausityöntekijäkysymykseen haetaan nyt ratkaisua muun muassa sillä, että ne maahanmuuttajataustaiset työntekijät, jotka ovat jo tänne tulleet ja ovat täällä töissä — huomenna tulee hallituksen esitys siitä — saisivat joustavasti siirtyä toiselle työnantajalle ja näin ollen sama ihminen voisi eri työpaikoissa tehdä töitä, kun satokausina eri aikoina tarvitaan maanviljelyksessä eri tehtäviin, ja nämä henkilöt voisivat sitten joustavasti siirtyä niihin, tietenkin sitten niin, että omasta takaa pitää yrittää myös löytää työntekijöitä, jotta tästä huoltovarmuuskulmasta saadaan ruokahuolto varmistettua. Itse kahtena kesänä opiskelijana mansikoita poimineena tiedän, että se on ihan hyvää mutta myös rankkaa työtä, mutta voisi olla ihan hyvä nostattaa sellaista kansallista ajatusta, että voimme kesällä tehdä myös eri paikoissa erilaisia töitä ja varmistaa myös sen, että meillä ruokahuolto toimii.

15.15 Ville Kaunisto kok: Arvoisa puhemies! Haluan tähän alkuun mainita asiasta, jonka nostin täällä salissa esiin jo pari viikkoa sitten. Kriittiset mielipiteet ja eri mieltä oleminen ovat osa keskustelemaa ja kehittävää demokratiaa. Edes poikkeusajat eivät saa tukahduttaa keskustelun tarvetta. Meillä on maailmalta jo esimerkkejä eräiden suurvaltojen harjoittamasta disinformaatiosta, joka voi koronavirukseen keskellä maksaa ihmishenkiä. Mitä paremmin me tässä salissa ja julkisuudessa voimme asioita, käytöstävät muistaen, nostaa esille ja käydä keskustelua, sitä paremmin suojaamme suomalaisia väärältä tiedolta. Nyt onkin hyvä hetki kiittää paikalla olevia ministereitä hyvästä asenteesta tämän päivän keskustelua kohtaan.

Pöytäkirja PTK 43/2020 vp

Se, miksi halusin nostaa tämän asian esiin, on se, että me kokoomuksessa tuemme hallituksen pyrkimyksiä koronakriisin helpottamisessa, mutta myös uskallamme tuoda esiin niitä keinoja, joilla tilannetta voitaisiin hallituksen vielä empiessä parantaa. Älkää siis pelätkö, me olemme täällä auttamassa.

Minä tuen valtioneuvoston asetusta kyseessä olevien valmiuslain pykälien tuomien toimintavaltuuksien käytön jatkamisesta mutta samalla kuulutan voimakkaasti exit-strategian nostamista yhä vahvemmin keskusteluun. Tällä tarkoitan sitä hetkeä, jolloin voimme pikkuhiljaa todeta nujertaneemme koronaviruksen ja arjen pitäisi jälleen käynnistyä. Tämä muutosvaihe ei tule olemaan helppo, ja sen alkuun voi olla yllättävänkin pitkä aika.

Kun katse on hieman omaa nenää pidemmällä, voi huomata niitä asioita, jotka tulevat vaikeuttamaan tätä arkeen paluuta. Tässä raskaassa tilanteessa on syytä ymmärtää, miten moni opettaja on todella kovilla ja nuoret aivan uudenlaisen opiskelun edessä. Olen edustaja Essayahin kanssa samaa mieltä, että olisi vain ja ainoastaan kohtuullista perua koulupakon eteenpäin vieminen ja antaa opettajille tuki ja rauha toimia näissä haastavissa tilanteissa ilman ylimääräistä muutoshuolta. Tähän on vedonnut myös koko opetusala.

Haluan vielä nostaa esiin yhden merkittävimmistä tulevaisuuden uhkistamme eli ihmisten, etenkin lasten ja nuorten, liikkumattomuuden. Meidän yhteiskuntamme ei tule kestämään niitä yhä kasvavia kuluja, mitä liikkumattomuus meille tuo. Nyt jo liikuntaseurat ovat täydellisessä pulassa, eikä normaalioloihin palatessa heillä ole tarjota luotettavaa ja osaavaa henkilökuntaa lasten ja nuorten liikuntaharrastuksiin. Seurojen akuuttiin hätään toivon hallitukselta välittömiä toimia, nyt etenkin, kun etäopetus jatkuu. Meidän täytyy ymmärtää, miten paljon se vaikuttaa lasten ja nuorten tapoihin ja tottumuksiin, kun kaverien kanssa vietetyt liikuntahetket ja välituntien tuomat liikuntahetket ovat oppilailta kadonneet. Vastuu liikkumisesta on liian usein vielä tällä hetkellä itsensä lapsen tai nuoren hartioilla.

Vaikka olemme täällä salissa välillä eri mieltä, niin tiedän, että meistä jokainen haluaa lapsillemme yhä paremman Suomen. Toivonkin meille kaikille voimia ja viisautta yhteiselle tiellemme. — Kiitos.

15.19 Aki Lindén sd: Arvoisa puhemies! Me elämme kaksoiskriisin aikaa: meillä on terveydenhuollon kriisi, meillä on talouden kriisi. Rajallisen ajan puitteissa keskityn tähän terveydenhuoltokriisiin, jonka seurausta tämä talouskriisi on, mutta itse asiassa kannan molemmista yhtä suurta huolta. Loppuarvioissa aikanaan tulemme näkemään kenties talouskriisin vaikutukset vielä järjestyttävämpinä kuin tämän terveydenhuoltokriisin.

Sen sijaan, että jakaisin täällä nyt huoliani, haluan rohkaista ja kannustaa hallitusta. Nostan esille tästä laajasta kokonaisuudesta neljä asiaa:

Ensimmäinen on tietenkin se, joka nyt on käsittelyssä, eli näiden valmiuslain käyttöönottopykälien jatkaminen ja tietyt soveltamispykälät tähän liittyen. Se on ehdottoman oikein ja välttämätöntä, niin kuin kaikki tiedämme.

Toinen asia on se, että hallitus julkisti tänään aivan erinomaisia linjauksia. Ne olivat toki odotettujakin, mutta haluan kiittää niistä, eli suojavarusteiden lisähankinnat, testauksen lisääminen ja sitten tämä viranomaisjohtamiskysymys, sen tehostaminen, sen keskittäminen. Tästä haluaisin ihan omana mielipiteenä mainita seuraavaa: Minusta hallitus on joutunut hetimitäin kohtuuttoman arvostelun ja ryöpytyksen kohteeksi asioissa, jotka oikeasti olisivat hoituneet kenties paremmin hyvällä viranomaisjohtamisella. Minun oman tulkintani mukaan esimerkiksi tämä kysymys lentokentän tilanteesta on sellainen, että minä luen

Pöytäkirja PTK 43/2020 vp

tartuntatautilain 14 ja 15 §:ää sillä tavalla, että Etelä-Suomen avilla olisi ollut aivan täysi valtuus määrätä siellä terveystarkastukset toimeenpantaviksi ilman että siitä täytyy sitten hallitustasolla mitään erikseen päättää. Eli samalla haluan tässä rohkaista myös viranomaisia niin sairaanhoitopiireissä, aluehallintovirastoissa kuin kuntien sosiaali- ja terveydenhuollossa ottamaan itse rohkeammin vastuuta heille annettujen isojen valtuuksien puitteissa. Hallituksella on kädet täynnä tätä jatkuvasti päivitettävää lainsäädäntöä ja asetuksia, joita me täällä sitten tietysti käsittelemme.

Kolmantena asiana tähän liittyen juuri tämä testaamiskysymys: Siitähän on nyt julkisuudessa kovin paljon puhuttu, ja en käy sitä enempää periaatetasolla läpi. Kysymyshän on siitä, että mitä enemmän me testaamme, sitä enemmän me löydämme tartunnan kantajia, ja eristämällä heitä tehokkaasti me saamme sitten asteittain tätä tartuntaa sammutettua. Tämä on ollut koko aika kaikille itsestään selvää, mutta jo se, että me olemme nyt saaneet 23 000 testausta tehtyä mutta meidän terveydenhuollon henkilöstön lukumäärä pelkästään kunta-puolella on 132 000 ja sen lisäksi yksityisellä puolella vielä parikymmentätuhatta lisää siihen, kertoo siitä, että emmehän me ole saaneet vielä testattua kuin vain tietyn osan terveydenhuollon henkilöstöstä, jolloin ei olisi ollut oikein ja viisasta ikään kuin avata ovia yleiseen testaukseen, jossa jokainen ihminen, joka haluaa, ryntää testiin, koska silloin me olisimme tukkeuttaneet testauspaikat ja emme olisi saaneet kohdennettua testejä oikealla ja parhaalla tavalla. Se on aivan oikea linja, että niitä tulee kaksinkertaistaa, kolminkertaistaa ja vaikka nelinkertaistaa, mutta ilman että siihen liittyy tämä jäljitys ja eristys, siinä ei kovin suurta hyötyä ja merkitystä ole.

Nyt tullaan tähän 87 §:ään: Sen käyttöönottohan annettiin ensimmäisenä ja kiireellisenä jo silloin kaksi viikkoa sitten, ja tänään meillä on sen soveltamisasetus täällä. Sehän on pykälä, joka mahdollistaa, että koko terveystalvetojärjestelmä, joka Suomessa on hyvin hajanainen — 20 sairaanhoitopiiriä, vajaan 300 kunnan 150 terveyskeskusta, laaja yksityis-sektori, laaja työterveyshuolto — voidaan tämän 87 §:n perusteella ottaa valtion ohjaukseen, ja sieltä me saamme nyt sen lisäresurssin, jota me tarvitsemme siihen, että lisätyllä testauskapasiteetilla me pystymme järjestämään tämän jäljityksen. Yhden kymmenen päivän tehohoitajakson hinnalla — joka maksaa 30 000 euroa — me käytännössä pystymme järjestämään 200 ihmisen, 300:kin ihmisen testauksen ja löydämme sieltä sitten 5—10 tartunnan lähdeä, jotka pystymme eristämään, mutta tämä ei ole mahdollista hajautetussa järjestelmässä ilman keskitettyä johtamista, ja 87 § antaa tälle keskitetylle johtamiselle valtuudet ja mahdollisuudet. Mutta tässä jälleen kerran kysyn palvelujärjestelmän perään. Laitoin tänään itse oman asuinalueeni eli Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiriin johdolle tästä eräänlaista kehotusta, että alueella, jossa tällä hetkellä on sairaalahoidossa vain kahdeksan potilasta eikä yhtään kuolemantapausta vielä, pitää ottaa nyt koko se terveydenhuoltojärjestelmä keskitetysti johdettavaksi.

Viimeisenä sairaaloista, mihin jo tässä osittain liu'uin: Sairaaloiden kuormitushan tulee kolme neljä viikkoa jäljessä tästä tilanteesta. 12.3. meillä oli 225 tartunnan saanutta, nyt 1 350 — kuusinkertainen määrä. Siitä me voimme päätellä, että kun meillä nyt on sairaaloissa 150 henkeä, joista teholla 50, niin meillä on kuusinkertainen määrä kolmen viikon päästä. Se on vielä edessä, ja se tulee jatkumaan kenties kuukauden siitä, joten totta kai sairaaloissa tarvitaan kaikki voimavarat, mutta jokaisella ehkäisytöimenpiteellä, jonka me testauksen ja eristämisen avulla saamme, me pystymme vähentämään sairaaloiden kuormitusta.

Kiitän hallitusta päättäväisestä toiminnasta tässä kriisissä.

15.24 Heikki Vestman kok: Arvoisa puhemies! Hallitus esittää valmiuslain toimivaltuuksille jatkoa. Jos tämä jatko hyväksytään perustuslakivaliokunnassa ja aikanaan täällä salissa, koko suomalainen yhteiskuntahan on käytännössä kesään asti kiinni ja kouluihin tuskin tänä keväänä enää palataan. Nämä ovat välttämättömiä toimia elämän suojelemiseksi tässä tilanteessa — näin ilmeisesti on, kun olemme tilanteessa, jossa virus on jo päässyt leviämään Suomessa ja varsinkin täällä Uudellamaalla.

Haluan kiinnittää tässäkin yhteydessä huomiota perustuslakivaliokunnan valmiuslain liikkumisrajoituspykälän aktivoinnin yhteydessä tekemiin huomautuksiin. Valiokunta toteasi: ”Perustuslakivaliokunta korostaa rajoitusten välttämättömyydestä johtuen rajoitusten perusteena olevan ja niiden arvioimiseksi tarpeellisen tietopohjan merkitystä. Ottaen huomioon, että sääntely merkitsee erittäin tuntuvaa puuttumista liikkumisvapauteen, sääntelyn välttämättömyydestä ja muiden käytettävissä olevien keinojen riittämättömyydestä olisi tullut tehdä laajemmin selkoa.”

Olen useiden edustajien tavoin puhunut täällä useasti laajan testaamisen välttämättömyydestä. Kansainvälisten esimerkkien perusteella vain aggressiivisella testaamisella voi päästä tilanteeseen, jossa tartunnat saadaan jäljitettyä ja eristystoimet voidaan kohdentaa massojen sijaan yksittäisiin henkilöihin. Näin myös taloutta ja liikkumista voidaan aikanaan vapauttaa. Laajojen perusoikeuksien rajoitusten ollessa käsillä on kysyttävä, kumpi on perusoikeusmyönteisempi koronastrategia: se, että kaikkien, myös terveiden ja taudin jo sairastaneiden, perusoikeuksia rajoitetaan aika summittaisestikin, vai se, että vain sairastavien ja altistuneiden perusoikeuksia rajoitetaan kohdennetusti? Itse valitsisin jälkimmäisen strategian.

Tämä epidemia voinee päättyä vain kahteen lopputulokseen. Asiantuntijoiden mukaan epidemian voi joko tukahduttaa tiukoilla ja mahdollisimman kohdennetuilla rajoitustoimilla tai sitten taudin voi antaa levitä laajasti väestöön siten, että virusta vastaan kehittyy aikanaan riittävän kattava immunitaetti. Hallitus on kertonut hillitsevänsä viruksen leviämistä. Tarttuvuutta kuvaava R0-luku on arvioiduillakin toimilla tietoisesti pidetty ykkösen yläpuolella, eli viruksen siis annetaan levitä väestöön, sitähän tämä tarkoittaa.

No, Imperial College julkaisi eilen uusia arvioita, joiden perusteella taudin tartuntakanan koko olisi Euroopan maissa aiemmin luultua huomattavasti matalampi. Katastrofin partaalla olevissa Espanjassa ja Italiassakin näiden arvioiden mukaan epidemia olisi vasta alkuvaiheessa. Imperial Collegen arviot viittaavat siihen, että tämä epidemian hillitsemiseen pyrkivä linja tarkoittaa sitä, että näitä rajoitustoimia pitää jatkaa aika kauan — todennäköisesti niin kauan, että taloutemme ei sitä välttämättä kestä.

Esimerkit maailmalla ovat johtaneet siihen, että yhä useampi maa on päättänyt siirtyä tästä hillitsemispolitiikasta epidemian ja viruksen torjuntapolitiikkaan, totaaliseen torjuntaan. Aggressiiviseen testaamiseen ja yksilöllisiin karanteeneihin perustuvalla strategialla epidemian leviäminen on saatu muun muassa Etelä-Koreassa aiemmin pysäytettyä, ja tätä koronapolitiikkaahan on kuvattu jäljitä, testata, hoida -politiikaksi. Keskiössä tässä on massiivinen testaus- ja seurantaohjelma. Etelä-Koreassahan tartunnan saaneita ja altistuneita jäljitetään myöskin teknologian avulla ja sitten asetetaan voimakkaita karanteenitoimia.

No, Pohjoismaissa Islanti ja Norja ovat nyt valinneet aggressiivisen testaamisen linjan. Islannissa pyritään testaamaan koko väestö. Käsitys taudin levinneisyydestä on kasvanut. Norja vaihtoi viime viikolla strategiaansa ja aikoo tukahduttaa taudin. Norja testaa myös oireettomia. Reilusta viidestä miljoonasta norjalaisesta on testattu tähän mennessä noin 90 000. Suomi on testannut reilut 20 000 ihmistä.

Pöytäkirja PTK 43/2020 vp

Hallitus on vihdoinkin kertonut lisäävänsä testauskapasiteettia merkittävästi, ja haluankin tästä kiittää, se on oikea linja. THL:n esittämä haaste on kuitenkin se, miten testaus-, hoito- ja jäljitysketjut saadaan haltuun kokonaisuudessaan. Euroopan tartuntatautivirasto ECDC julkaisi jo 2.3. paperin, jossa käsitellään jäljityksen resursointia. Ohjeistus on selkeästi ollut se, että jokaisessa Euroopan maassa tulisi välittömästi perustaa paikalliset, alueelliset ja kansalliset ohjausryhmät jäljitystyön koordinointiin. Näin on siis ohjeistettu kuukausi sitten toimimaan. No, tästä huolimatta eilisessä A-studio-keskustelussa johtavien viranomaisten toimesta käytiin spekulointia siitä, ettei jäljitystyöhön olisi kuitenkaan riittäviä resursseja, ja nämä resurssit ovat eilen esitettyjen näkemysten mukaan ilmeisen niukat. Kysynkin nyt vastuuministeriltä: onko näitä ECDC:n ja myös itse asiassa WHO:n ohjeituksia Suomessa luettu tarkkaan? Toivon, että Suomi tässä asiassa olisi nyt se kansainvälinen mallioppilas ja noudattaisi näitä ylempien toimijoiden suosituksia.

Lisäksi kysyn: aikooko hallitus tai onko hallitus keskustellut siitä mahdollisuudesta, että Suomi siirtyisi viruksen hillitsemisestä viruksen tukahduttamiseen jäljitä, testaa ja hoida -politiikan avulla? Tähän tukahduttamispolitiikkaan, kuten edustaja Lindénin puheenvuorosta kävi ilmi, liittyvät oleellisesti tiukat yksilölliset karanteenit, ja Suomessahan tartuntatautilaki mahdollistaa jo nykyisellään hyvin voimakkaat yksilölliset ja itse asiassa isompiinkin joukkoihin tarvittaessa kohdistuvat karanteenitoimet. Kysynkin: miksei näitä normaaliolojen toimivaltuuksia nyt käytettäisi täysimääräisesti, kun Suomi elää poikkeusoloissa?

Omasta puolestani haluan kiittää siitä, että hallitus on tänään osoittanut ymmärrystä eduskunnassa esiin tuotuihin huoliin ja keskustelu on ollut siltä osin mielestäni hyvähenkistä. Kiitos siitä.

15.31 Ari Koponen ps: Arvoisa herra puhemies! Myös opetuksen rajoitustoimia jatetaan nyt 13.5. asti. Koulumaailmassa etäopetusjaksolla tulee olemaan varmasti vaikutuksia oppilaiden osaamistasoon ja mahdollisiin koulupudokkaisiin. Perusopetuksella on paljon muitakin kuin opetuksellisia tavoitteita, yksi isoimmista ja tärkeimmistä on sosiaaliset vuorovaikutustaidot. Opettaja tai joku muu koululla työskentelevä ammattilainen turvallisena aikuisena on kultaakin kalliimpi niille lapsille, joille koti ei ole turvasatama. On siis selvää, että kun normaali arki palaa koulumaailmaan, niin tarvitsemme runsaasti resursseja niille koululaisille, joilla on tarvetta tälle lisätuelle. Koulujen olisi myös pystyttävä etsimään tukea tarvitsevat perheet. Emme voi ulkoistaa vastuuta ruoan saannista, mielen ongelmista tai lisäopetuksen tarpeesta näille pienille oppilaille.

Tässä tilanteessa ihmisten terveys menee totta kai kaiken muun edelle, mutta on tärkeää myös koettaa katsoa tulevaisuuteen ja oppia tästä poikkeuksellisesta tilanteesta jatkoa ajatellen. Etäopetus ja sen kehittäminen on tästä hyvä esimerkki.

Ministeri Andersson poistui juuri, mutta olisin ehkä hänelle halunnut tuoda tietoon erään kunnan varhaiskasvatuksen lukuja päivähoidosta: viime perjantaina 220, nyt maanantaina 288 ja eilen tiistaina 345. [Eduskunnasta: Oho!] Eli melkoista nousua on ollut. Ollaanko tähän valmiita puuttumaan, jos tällainen nousu jatkuu maanlaajuisesti?

Sitten vielä tuosta testauksesta: Testauskapasiteettia on nostettu, mutta paljonko testejä on tehty? Ylletäänkö maksimikapasiteettiin, ja miksei alueellisten testausmäärien lukuja voi kertoa julki?

Pöytäkirja PTK 43/2020 vp

15.33 Jenna Simula ps: Arvoisa puhemies! Koronakriisi ja valmiuslain käyttöönotto on opettanut meille paljon erityisesti heikkouksistamme. Järjestelmiemme jäykkyys, byrokraatia ja lainsäädäntömme itsessään ovat aiheuttaneet valtavia haasteita, minkä lisäksi on myönnettävä, ettemme ole olleet täysin valmistautuneita juuri tällaiseen tilanteeseen. Toivottavaa on, etteivät nämä huomautetut ongelmallisuudet kriisin jälkeen unohdu.

Hallituksen on mielestäni sysättävä syrjään tilanteen johdosta auttamatta vanhentunut hallitusohjelma ja luotava uusi ohjelma, joka tähtää puhtaasti kriisin jälkeisestä ajasta selviytymiseen. On uudistettava lainsäädäntöä ja järjestelmiä sellaisiksi, että niillä voidaan torjua aktiivisesti ja nopeasti vastaavia kriisejä. Kriisin keskellä on noussut keskiöön se kaikista tärkein asia, jonka pitäisi ohjata politiikkaa normaaleissakin tilanteissa: suomalaisten hyvinvointi ja toimeentulo. Mikäli joku ei ole vielä huomannut, niin todettakoon, ettei tässä tilanteessa ole muista maista juurikaan apua, eikä millään muulla ole merkitystä kuin sillä, että me itse turvaamme suomalaisten hyvinvoinnin nyt ja kriisin jälkeen. Sillä samalla ajatuksella olisi hallitusohjelmakin luotava uudelleen.

Arvoisa herra puhemies! Toimivaltuuksia valmiuslain avattujen pykälien osalta on jatkettava, sillä tilanne ei todellakaan ole vielä ohitse. Näen kuitenkin riskin niiden toimien osalta, jotka ovat pelkkiä suosituksia: joissain kunnissa esimerkiksi lasten määrä päiväkodeissa ja kouluissa nousee päivittäin. Samalla olen huolissani siitä tosiseikasta, että osa lapsista ja nuorista on kirjaimellisesti kotikoulussa — ei etäkoulussa, kuten pitäisi. Tämä on yksi selkeimmistä heikkouksistamme. Meillä ei ollut valmista palettia etäopetuksen antamiseen eikä liioin laitteita tai kattavia nettiyhteyksiä. Nettiyhteyksien puute ja kaistan riittämättömyys toivottavasti viimein herättävät ruususenunesta nekin kansanedustajat, jotka kuvittelevat tilanteen parantuvan markkinaehtoisesti teleoperaattoreiden toimesta. Kriisin jälkeen tähänkin on paneuduttava ja on tehtävä sellaisia toimenpiteitä, joilla voimme tietoliikenneyhteyksillä ja teknologista osaamista hyödyntämällä torjua vastaavia tilanteita ja kehittyä aidosti digitalisaatiossa. Ilman kattavia yhteyksiä ei digitalisaatio toteudu millään osa-alueella.

15.36 Veronika Honkasalo vas: Arvoisa puhemies! Meille kaikille on varmaankin ollut jo selvää, että poikkeusolot tulevat jatkumaan ja valmiuslain kestoja tullaan pidentämään. Tähän myös monet etäkoulua kotona pyörittävät vanhemmat ovat jo varautuneet.

Niin kuin täällä moni on jo todennut, ihan ehdoton valtaosa kansalaisista on noudattanut ohjeistuksia erittäin hyvin ja säntillisesti, siitä heille erittäin iso kiitos. Meidän yksi tehtävä täällä monien muiden ohella on toivon luominen ihan kaikkiin, että me selviämme tästä yhdessä — kiitos hallitukselle myös siitä, että olette myös tätä viestiä pitäneet yllä. Toivon luomista ei voi liikaa korostaa.

On hyvä tunnistaa, että monien turnauskestävyys kuitenkin alkaa olla jo koetuksella. Siksi huomiota on kiinnitettävä erityisesti niihin ryhmiin, jotka ovat erityisen kovalla koetuksella. Julkisuudessa keskustelusta poikkeusoloista uupuvat edelleen ne ihmisryhmät, jotka jo lähtökohtaisesti ovat hauraassa asemassa ja jotka tulevat kärsimään sekä itse epidemiasta että sen rajoitustoimenpiteistä kaikkein eniten. Rajoitustoimenpiteet iskevät karusti esimerkiksi niin asunnottomien kuin toimeentulotuesta riippuvaisten elämään, tästä karuna esimerkkinä Kelan ilmoitus tältä viikolta, että se sulkee kaikki pääkaupunkiseudun toimipisteet. Uusimman tiedon mukaan Kela ei edelleenkaan, tähän päivään asti, ole saanut aikaiseksi sitä, että se olisi laittanut uusia ohjeistuksia Kelan toimipisteiden oviin, ja vaikka se meistä tuntuisi nyt kummalliselta, on paljon ihmisiä, joilla ei ole nettiä, joilla ei

Pöytäkirja PTK 43/2020 vp

ole puhelinta ja jotka ovat täysin tämän kasvokkaisen palvelun varassa. Vaarana on, että nämä ihmiset jäävät nyt käytännössä oman onnensa nojaan ja heidän perusoikeuksiaan saatetaan loukata. Tiedän, että ministeri Pekonen on tarttunut tähän asiaan, mutta toivon, että tätä seurantaa nyt jatketaan ja todellakin huolehditaan siitä, että nämä toimeentulotuesta riippuvaiset ihmiset todellakin saavat sitä tietoa ajoissa ja että heidän tilannettaan ei ajeta entistä karumpaan asemaan. Me tiedämme jo entuudestaan sen, että Suomen iso ongelma, tai oikeastaan ihmisoikeusongelma, on lähtökohtaisesti jo se, etteivät monet ihmiset hae heille kuuluvaa sosiaaliturvaa, ja jos me vaikeutamme heidän tuensaantiaan nyt näissä poikkeusoloissa, niin se jättää pitkät jäljet.

Arvoisa puhemies! Edustajat Antikainen ja Mäkisalo-Ropponen täällä jo mainitsivat lasten aseman ja lastensuojelun tilanteen. On paljon lapsia, jotka ovat tällä hetkellä käytännössä vankina omassa kodissaan, ja usein on niin, että äärimmäinen lojaalisuus omia vanhempia kohtaan myös kaltoinkohtelun kohdalla johtaa siihen, että lapset eivät omaehtoisesti hae sitä apua. On hienoa, että täällä on ehdotettu auttavaa puhelinta — se on todellakin tarpeellinen valtakunnallisesti, vaikka niitä jo jonkin verran on — mutta siinäkin on ajatuksena se, että lapsi itse tarttuu puhelimeen ja soittaa ja pyytää apua. Meidän on kunnissa nyt kehitettävä järjestelmiä niin, että me tavoitamme paremmin ne lapset ja nuoret, jotka tällä hetkellä voivat siellä omassa kodissa todella huonosti, ja tämä edellyttää varmaan uudenlaisten työkalujen kehittämistä. Etsivää lastensuojelua pitää kehittää. Itse asiassa ajattelin, että ehkä sosiaali- ja terveysministeriö ja opetus- ja kulttuuriministeriö voisivat tässä myös tiivistää sitä yhteistyötä — tiedämme valiokunnassa, että tätä jo tehdään, mutta entisestään tiivistää, että tähän osataan tarttua. On nimittäin niin, että niitä lapsia, jotka siellä etäkoulussa tällä hetkellä ovat, ei välttämättä Wilman kautta tavoiteta lainkaan, ja tässä Wilmaakin käytetään hyvin eri tavoin: on sellaisia kouluja, alueita, joilla käytännössä opetus pyörii melkein normaalisti, ja sitten on taas sellaisia kouluja, joissa vain saadaan tehtäviä ja lapseen ei välttämättä olla ollenkaan kontaktissa.

Arvoisa puhemies! Vaikka on selvää, että epidemiatilanne on yhä päällä ja kenties vasta eskaloitumassa, on jatkamisenkin osalta, jokaisen asetuksen osalta uudelleenarvioitava edellytysten voimassaoloa, välttämättömyyttä, oikeasuhtaisuutta, täsmällisyyttä ja tarkkarajaisuutta.

Sitten vielä viimeiseksi, arvoisa puhemies: Täällä on tämän keskustelun alussa esitetty, että tässä tilanteessa hallitusohjelma olisi syytä romuttaa, ja erikseen mainittiin oppivelvollisuuden pidentäminen ja siitä hankkeesta luopuminen. Minusta on ehkä hieman outoa ja osittain epäeettistäkin nyt hyödyntää tätä koronatilannetta siihen, että vastustetaan hankkeita [Leena Meri: Ei saa olla eri mieltä, kun on heti politikointia!] ja vastustetaan hallitusohjelmaa, kun sitä tehtiin jo ennen koronaepidemiaa. Hallitusohjelman punaisena lankana on eriarvoisuuden torjuminen ja hyvinvointivaltion rakenteiden vahvistaminen, ja oppivelvollisuuden pidentäminen on osa tätä, ihan olennainen osa tätä, ja juuri näitä toimia tarvitaan nimenomaan koronakriisin jälkeen hyvin kipeästi, kun on jälleenrakennuksen aika. — Kiitos. [Leena Meri: Ei ole kaikkien näkemys!]

Puhemies Matti Vanhanen: Pääministeri.

15.42 Pääministeri Sanna Marin: Arvoisa puhemies! Kannan edustaja Honkasalon laila huolta tämän kriisin keskellä elävistä ihmisistä ja erityisesti niistä ihmisistä, joiden kotona on haasteita, kenties lähisuhdeväkivaltaa, lapsia sellaisissa olosuhteissa, jotka eivät

Pöytäkirja PTK 43/2020 vp

ole riittävän hyvät, ihmisistä, jotka kärsivät toimeentulo-ongelmista, kuin myös niistä monista yrittäjistä, jotka ovat tämän tilanteen keskellä erittäin vaikeassa asemassa. Olen kuullut tästä tilanteesta Kelan osalta viime viikolla ja ministeri Pekosenkin kanssa tästä asiasta keskustellut, ja hallitus nimenomaisesti ei ole tehnyt sellaista linjausta, että virastot suljetaan, juuri sen vuoksi, että tämän kriisinkin keskellä pitää voida varmistaa esimerkiksi juuri ihmisten toimeentulo. Kela tietenkin toimii eduskunnan valvonnassa, sosiaali- ja terveysministeriö antaa ohjeistusta ja ministeri Pekonen kohta tästä tarkemminkin kertoo, mutta on ehdottoman tärkeää, että ihmisten toimeentulo voidaan varmistaa tässä tilanteessa. Me tiedämme myös sen, että kaikilla ei ole mahdollisuutta käyttää digitaalisia välineitä, ja sen vuoksi myös yhdenvertaisuuden näkökulmasta on tärkeää, että toimipisteitä on auki.

Mutta kannan kyllä suurta huolta ihmisistä tämän kriisin keskellä. Tämä koskettaa meistä jokaista omalla tavallansa ja aiheuttaa ihmisissä myös ahdistusta, surua, pelkoa ja monenlaisia sellaisia kokemuksia, joihin meidän pitää pystyä vastaamaan, ja tässä kunnat ovat merkittävässä roolissa. Me emme pysty hallituksessa kaikkea tekemään. Me emme pärjää hallituksen kanssa yksin tämän tilanteen edessä, vaan me tarvitsemme tietenkin suomalaisten ihmisten apua niin, että näitä rajoitustoimenpiteitä ja ohjeita noudatetaan, mutta me tarvitsemme myös kunnallishallintoa ja kuntia hyviksi yhteistyökumppaneiksi siinä, että tämä kriisi ja kaikki sen ilmiöt voidaan mahdollisuuksien mukaan ratkaista siten, että mahdollisimman vähän tähän yhteiskuntaan kohdistuu kriisin myötä haittaa. Kuntiin on oltu aktiivisesti yhteydessä, ja tiedän, että kuntaministeri aktiivisesti tätä keskustelua käy, ja voin myös sanoa kuntien suuntaan sen, että hallitus kyllä tulee huolehtimaan siitä, että niitä kustannuksia, joita kunnille tämän kriisin välittömistä seurauksista koituu, on hallituksella myös halua kompensoida ja kattaa. Eli emme me jätä kuntia tässä yksin, mutta me ehdottomasti tarvitsemme kuntien tukea ja apua näiden asioiden ratkaisemiseen.

15.45 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Päätöksenteon tietysti täytyy lähteä aina liikkeelle tosiasioista, ja tosiasia on nyt se, että hitaan ja puutteellisen reagoinnin sekä huonon valmistautumisen johdosta Suomi on ajautunut tilanteeseen, jossa olemme poikkeustilassa koronakriisin takia. Toinen tosiasia on se, että se poikkeustilan lopettamiselle tällä hetkellä ei ole mitään perusteita, vaan sitä täytyy jatkaa. Tämä johtuu jo siitä seikasta, että nyt ei voida olla vielä varmoja siitä, miten nämä meidän aiemmin käynnistämämme toimet ovat vaikuttaneet, koska tartunnathan näkyvät useiden viikkojen viiveellä ja nyt ei vielä tiedetä, miten tartuntojen määrä on kehittynyt näiden jo tehtyjen toimenpiteiden johdosta.

Hallituksella tuntuu olevan myös hieman hukassa strategia sen suhteen, mitä oikeastaan näillä toimilla tavoitellaan, eli tavoitellaanko epidemian pysäyttämistä vai hillitsemistä. Ne ovat kaksi aivan eri asiaa. THL:n mielestä epidemiaa ei voida pysäyttää, vaan sitä voidaan yrittää hillitä. Mikä on hallituksen linja? Mihin pystytään, mihin pyritään näillä toimilla? Aiotaanko käynnistää sellainen testaaminen, jolla nämä tartuntaketjut voitaisiin eristää kunnolla, kuten monissa muissa maissa on tehty? Hankitaanko maahan tarpeeksi hengityssuojamia, että niitä voisivat kansalaiset käyttää? Onko meillä hengityskonekapasiteettia riittävästi, jos tämä epidemia kuitenkin repeää käsistä?

Toisena kysymyksenä: Mitä aiomme tehdä Ruotsin suhteen? Ruotsi on valinnut toisenlaisen linjan tämän taudin torjunnassa, eli he eivät sitä käytännössä torju. Ruotsissa on nyt jo hälyttäviä lukuja tartuntojen sekä myös kuolemien suhteen, ja meillä on edelleenkin siinä mielessä avoin raja Ruotsin suuntaan, että kyllähän sieltä Suomen kansalaiset aina voi-

vat palata. Mitä tehdään, jos Ruotsissa tilanne kriisiytyy vakavasti ja Suomen kansalaisia tai jopa muita kuin Suomen kansalaisia yrittää sieltä Ruotsista tulla takaisin?

Se, että kriisin aikana on asiat laitettava tärkeysjärjestyksen, kannattaisi hallituksen muistaa. Mietinkin, milloin hallitus aikoo tunnustaa sen tosiasian, että nyt nämä ilmastotavoitteet, mitä on asetettu, eivät tule enää toteutumaan. Ne eivät enää ole mahdollisia. Milloin hallitus aikoo tunnustaa sen tosiasian, että tämän kriisin myötä [Leena Meri: Niitähän ei tarvita enää!] meidän täytyy keskittyä siihen, että hoidamme oman maan ja oman kansan asiat ensin kuntoon ja parannamme maailmaa sitten, jos siitä jää jotain ylitse. Omasta mielestäni tämän pitäisi käytännössä tarkoittaa ensinnäkin sitä, että tänne saliin ei tuotaisi enää näiden tosiseikkojen vastaisia esityksiä. Me kaikki varmasti ymmärrämme, että tämän talouskriisin koettelemaan Suomeen ei tule sellaista määrää sähköautoja, että tarvittaisiin niitä latauspistettä jokaiseen kerrostaloyhtiöön. Tällaisia esimerkkejä löytyisi varmasti monta muutakin.

Pidemmällä tähtäimellä olen useiden asian esille ottaneiden edustajien kanssa samaa mieltä siitä, että hallitusohjelma pitäisi jo sinällään kirjoittaa uudestaan. Eli jos ja kun hallitus joutuu myöntymään siihen tosiseikkaan, että työllisyystavoitteita, jotka on asetettu kauden alussa, ei tulla varsinkaan tämän kriisin myötä saavuttamaan — ei niitä kyllä oltaisi tultu alun perinkään saavuttamaan, mutta varsinkaan tämän kriisin myötä ei tulla saavuttamaan, ja taloustavoitteita, velkaantumistavoitteita ei tulla saavuttamaan, vaan ne asiat tulevat suorastaan repeämään käsistä — niin eihän tätä voida mitenkään muuten hyväksyä kuin että kaikissa muissakin asioissa siirrytään tiukalle kansallisen intressin linjalle.

15.48 Rami Lehto ps: Arvoisa puhemies! Nyt olemme keskustelemassa osan valmiuslain toimintavaltuuksien käytön jatkamisesta, ja luulen, että joudumme vielä tämänkin jälkeen näitä jatkamaan. Näin poikkeusaikana rajoituksiakaan ei saa mennä purkamaan liian aikaisin, ettei ihmisille tule tyytyväisyyden tunnetta, että tämä on menossa ohi, ja toinen aalto koronavirusta iskee sitten paljon pahemmin päälle. Ihmisien pitää ymmärtää, että tämä kestää kauan, vaikka tartunnat alkaisivatkin laskemaan.

Terveystieteiden henkilökunnan joustot ylityö- ja lepoajoissa sekä lomien siirtäminen voivat vaikuttaa paljon hoito henkilöstön jaksamiseen. Työvelvollisuuden osalta tätä yritetään nyt hoitaa yksiköiden välisillä henkilösiirroilla. Sitten, kun ihmisiä pyydetään takaisin töihin, kun ollaan oltu pois pitkään hoitotöistä, tai siirretään yksiköiden välillä, niin se hän aiheuttaa useasti sitten sen, että heitä joudutaan kouluttamaan siellä uusissa yksiköissä, ja tässä voi tulla sitten niillä vanhoilla henkilöillä pikkasen närää, ja asenne voi olla kielteinen. Nyt jo on tullut viestiä, että kun yksiköiden välillä siirretään henkilöitä, niin nämä uudet henkilöt joutuvat vähän taka-alalle niin, ettei heitä edes tervehditä. Esimiesten on nyt tärkeää kiinnittää tähän huomiota, etteivät ne kuppikunnat pysyisi pystyssä, vaan kaikki otetaan näin kriisiaikana hyvillä mielin vastaan, kun tulee lisäkäsiä.

Sitten on hyvä, että tätä irtisanomisaikaa pidennetään. Nyt jo on kuultu, että Mehiläinenkö se oli, joka houkuttelee Espanjaan lääkäreitä ja hoitajia. Moni varmaan sinne lähtee, kun tarpeeksi palkkaa tarjotaan, mutta siitäkin voi tulla sitten karanteenit ja muut, ja he ovat sitten pois siitä omasta työstänsä, kun tänne palaavat. [Aki Lindén: Ja henkikin voi lähteä!]

Kiireettömän hoidon määrääjoista luovutaan nyt sitten — ettei tarvitse antaa niin nopeasti kiireetöntä hoitoa kuin aikaisemmin on täytynyt — mutta täytyy kumminkin antaa signaali henkilöille, että täytyy mennä hoitoon, jos tarvitsee kiireellistä hoitoa. Nyt moni

Pöytäkirja PTK 43/2020 vp

pelkää mennä terveysasemille, että saa koronartartunnan siellä, ja voi se oma kiireettömämpikin hoito sitten pahentua, kun jäädään kotiin odottelemaan parempia aikoja.

Sitten näistä etäopiskelun vaikutuksista: Niistä täytyy paljon tehdä sitten syksyllä raporttia ja tutkia, tehdä selvityksiä, miten se on vaikuttanut eri ikäryhmiin, ja jos on ollut aikaisemmin oppimisvaikeuksia, niin miten tämä etäopiskelu on nyt vaikuttanut heihin. Jotta oppilaat pystyvät kotona opiskelemaan, olisi tärkeätä, että vanhemmat tekisivät sellaisen kotilukujärjestyksen, varsinkin nuoremmille oppilaille, jotta heillä se päivärhythmi pysyisi, vaikka siellä kotiopiskelussa ollaankin — ettei tule sitten ylimääräisiä päiväunia tai jää sitten ulkoilu kokonaan.

Kouluruokailustakin on paljon puhuttu, että sen pitää olla mahdollista jokaiselle. Nyt olisi hyvä hetki tehdä harjoituksia kotitaloustaidoista. Eilen tuli yhdessä ohjelmassa, kuinka yksi opettaja teki YouTube-videoita ja sitä kautta opetti. Nyt olisi kotitalousopettajalla mahdollisuus tehdä kotitalousvideoita siitä, kuinka kokataan kotona. Elikkä etäopiskelussa olevat nuoret saisivat kuivatuoitteita ja muita sieltä koululta moneksi päiväksi, eikä vain valmista ruokaa, ja sitten YouTube-videolta katsellaan, miten se ruoka tehdään. Sitten voisi tehdä siitä videon kouluun ja näyttää opettajalle, että näin se on tehty — ja he oppivat sitten samalla tulevaisuuttakin varten tekemään sitä kotiruokaa. Nythän meillä on paljon nuoria vanhempia, keiltä puuttuu nämä ruoantekotaidotkin. Tätä kautta voitaisi tätäkin harjoittaa.

15.52 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Hyvä ministeri ja edustajakollegat! Valmiuslain toimenpiteiden jatkamiselle täysi tuki — näkymätön uhka COVID-19, koronavirus, on monessa mielessä muuttanut meidän yhteiskuntaamme ihan muutamassa viikossa. Kokoomuksen viesti on ollut alusta asti sama: tehkää, arvoisa hallitus, mieluummin enemmän ja ajoissa kuin liian vähän ja liian myöhään. Olemme antaneet tukemme varsin rajuillekin toimenpiteille. Nostan muutamia asioita esille.

Aloitan kouluista. Lähiopetuksesta on siirrytty isossa osassa oppilaitoksista etäopetukseen, mutta edelleen nämä pienimmät oppilaat, ykkös—kolmoset, isolta osin altistuvat näissä ryhmissä ja kontakteissa. Olisin toivonut, että hallitus olisi etsinyt ratkaisun, jolla yksikään lapsi ei joutuisi näihin lähiopetustilanteisiin perheen taloudellisen tilanteen takia tai sen takia, että perheessä ei ole kummallakaan vanhemmalla mahdollisuutta ryhtyä etätöihin. Tässä olisi pitänyt ottaa käyttöön esimerkiksi jokin päivärahajärjestelmä, jolla näiden perheiden lasten hoito oltaisiin pystytty varmistamaan.

Myös erityisopetus, tukiopetus ja oppilashuolto tulevat muuten vaatimaan lisää resursseja hyvin pikaisesti. Tulemme näkemään varmasti niitä tilanteita, kun tämä etäopetusjaksopitenee, että me joudumme siirtämään tiettyjä oppilaita takaisin jopa lähiopetuksen piiriin sen takia, että se etäopetus ei yksinkertaisesti onnistu.

On syytä kiinnittää huomiota myös opettajiin. Heistä monet tällä hetkellä altistuvat hyvin isojen kontaktimäärien takia, ja kunnat eivät muuten noudata tuota kymmenen lapsen opetusryhmää kaikkialla Suomessa. Ja toivon, että lopetetaan puheet syksyn kouluvuoden aikaistamisesta. Opettajat, nämä koulun ammattilaiset, tekevät tällä hetkellä jopa tuplatyötä, [Leena Meri: Kyllä!] eivät mitään kevennettyä työtä. He jopa ansaitisivat yhden kuukauden ylimääräisen palkan.

Sitten menen testaamiseen. Norjassa tehdään yli 15 000 testausta miljoonaa ihmistä kohden, Virossa 8 500, Etelä-Koreassa yli 7 000, Suomessa vajaa 3 800. Norjassa on tartuntoja kuitenkin yli 4 000, mutta heillä kuolleisuus on hyvin pientä. Löytyykö tästä yh-

Pöytäkirja PTK 43/2020 vp

teys siihen reiluun testaamismäärään — on pystytty katkomaan näitä ketjuja ja toisaalta antamaan hoitoa oikea-aikaisesti? Meillä raha ja kapasiteetti ovat kuulemma rajoittaneet THL:n mukaan testausta, ja Suomessa viruksen annetaan edelleen levitä. Pitäisi valita aktiivinen testaaminen strategiaksi ja siirtyä aggressiivisen testaamisen piiriin.

Seuraava huomio liittyy hoitajiin. He ansaitsevat muutakin kuin vain sanallista kiitosta. He tekevät äärimmäisen kovaa työtä tällä hetkellä vaarantaen itsensä, oman terveytensä mutta myös lähipiirinsä terveyden. Arvoisa ministeri Pekonen, esimerkiksi teidän kotikau-pungissanne Riihimäellä kotihoidossa ei käytetä suu-nenäsuojia lainkaan, ja itse koen sen kyllä aika vastuuttomaksi paitsi asiakkaiden näkökulmasta myös hoitajien näkökulmasta. Joissain kunnissa kuulemma huivi kasvoilla on kannustettu menemään näihin kotikäyntei-hin. Pitäisi saada suojavarusteet riittävälle tasolle.

Riittävyys ja ohjeistus: Kun huoltovarmuusvarastot avattiin, meillä hehkutettiin, että nyt lähtevät rekat liikkeelle ja nyt näitä riittää. Tänään on kerrottu ainakin lehtitietojen mu-kaan, että Kiinasta on kymmenkertaisella hinnalla tilattu näitä suojavarusteita lisää ja ni-menomaan HUSilla on ollut isot ongelmat näiden riittämisessä. Te, ministeri Pekonen, to-tesitte, että epidemia on päässyt yllättämään. Nyt on tärkeää tuo omatuotanto saada nopeas-ti ylös ja varmistaa se, että näitä riittää, kun kerran tuo huippu todennäköisesti tulee ajoit-tumaan vasta vähän myöhäisempään vaiheeseen, ehkä 6—7 viikon päähän.

No, Uudenmaan rajaamisesta olen puhunut paljon täällä salissa. Edelleen olen sitä miel-tä, että se tehtiin liian hitaasti ja meillä poliisin resursseja menee näillä tarkastuspisteillä ehkä vähän hukkaan. Jos 15 000 pysäytystä tehdään ja 25, noin pyöreästi, käännytetään, se on liian iso resurssi tähän. Toisaalta tämä vihreä kaista on nyt ollut hyvä asia, niin että re-kat ja kuljetusliikenne ovat päässeet tuolla liikkumaan.

Ravintolat jäävät nyt tässä ilman huomiota, niihin en ehdi mennä enkä suomalaisen ruoantuotannon turvaamiseen, mutta haluan antaa vielä hallitukselle kiitosta, että lopulta taivuitte tähän operaatiokeskuksen perustamiseen. Poikkihallinnollisuus on tärkeää siinä, että tämä kriisin hoito toimii ilman epäselvyyttä siitä, kenellä on vastuu mistäkin. Yhtenä valitettavana huomiona oli vaikkapa tuo Helsingin lentokentän tilanne, jossa palloteltiin, kenen olisi pitänyt asiaa hoitaa. Toivottavasti se nyt lopulta on kuntoon saatu.

15.58 Iris Suomela vihr: Arvoisa puhemies! Kuluneiden viikkojen aikana on nähty, mi-hin suomalainen yhteiskunta pystyy tarvittaessa kovankin kriisin alla, kun lähdetään yh-dessä suojaamaan oikeutta elämään. Totta kai aina on asioita, jotka voidaan tehdä parem-min, ja aina on opiksi otettavaa, mutta mielestäni koko yhteiskunnalle kunniaksi on se, että aina, kun näitä ongelmia on tunnistettu, niihin on pystytty varsin nopeasti puuttumaan.

Tämä tilannehan vaatii laajaa yhteistyökykyä ja joustavuutta niin siellä ruohonjuurita-solla kuin sitten täällä valtionjohdossa. Tässä onkin ollut tärkeää, että myös kriisitilantees-sa pidetään kiinni oikeusvaltiosta, siitä, että eduskunta, valtioneuvosto ja valiokunnat yh-dessä luotsaavat Suomea läpi tämän vaikean tilanteen. Myös kuntia, ely-keskuksia, muita keskeisiä viranomaisia, pidetään koko ajan mukana, jotta saadaan varmistettua, että tästä selvittää yhdessä ja jokaisen perusoikeudet turvataan mahdollisimman tarkasti.

Nyt kun joudutaan jatkamaan poikkeusoloja entisestään, korostuu se, kuinka tärkeää tämä yhteistyö on ja kuinka tärkeää on varmistaa, että jokaiselle suomalaiselle menee se tuki ja apu, mitä hän tarvitsee. Sosiaaliturva on toki tässä tilanteessa aivan keskeinen, kun tuhannet suomalaiset menettävät työpaikkansa, kun yritykset joutuvat lopettamaan toimin-

Pöytäkirja PTK 43/2020 vp

tansa. Nyt etsitäänkin niitä parhaita, tehokkaimpia tukimalleja, joilla oikeasti saadaan rahaa ihmisille auttamaan arjessa.

Tässä kunnat ja ely-keskukset ovat olleet jo varsin tiiviissä yhteistyössä etenkin yritysten osalta. Olen ainakin Tampereelta kuullut varsin lupaavia uutisia siitä, miten oikeasti istutaan saman pöydän äärelle, pohditaan niitä paikallisia tarpeita, otetaan paikalliset yrittäjäjärjestöt mukaan ja sitten lähdetään kehittämään toimintamalleja. Rahastahan tämä ei ole enää kiinni. Miljardin tukipaketti on jo nyt mennyt yrityksille, ja varmasti valmiutta on vielä kasvattaakin sitä summaa, jos tarvetta on. Nimenomaan toimintamalleissa, joustavimmissa tavoissa saada se raha perille, on nyt se pullonkaula, ja siihen on todella tartuttu. Aina, kun tulee uusi ongelma esiin, siihen on todella tartuttu ja voidaan luottaa siihen, että yhtäkään ongelmaa ei vähätellä, yhtäkään huolta ei paineta villaisella, vaan todella tässä yhteistyössä pyritään toimimaan parhaalla mahdollisella tavalla.

Koulu-, kasvatustasolla ja sosiaali- ja terveydenhuollossa keskeiseksi kysymykseksi alkaa muodostua nyt poikkeusolojen venyessä se, mitkä osat muista normaaleista palveluista saadaan turvattua, miten pidetään huolta kaikista keskellä kriisiä. Tähän on perustuslakivaliokunta jo heti poikkeusolojen voimaan tullessa kiinnittänyt huomiota. On aivan keskeistä, että niin laajasti kuin vain millään pystytään pitämään sosiaalipalvelut, normaallit terveyspalvelut, tukiopetus, erityisopetus, kaikki tämä pyörimässä, niin niin on tietysti toimittava. Eli poikkeusolot eivät sinällään ole peruste esimerkiksi kokonaan lakkauttaa oppilaille annettavaa tukea tai mielenterveyspalveluita tai muita aivan keskeisiä palveluita, jotka ovat olennaisia nimenomaan kriisin keskellä. Kriisi ei ole siis peruste ajaa mitään alas, vaan pikemminkin kriisi on peruste entisestään vahvistaa palveluita, kehittää uusia malleja, kehittää etäratkaisuja, koska tämä kriisi koettelee todella niin työntekijöitä kuin muita suomalaisia. Siksi nyt ei ole aika leikata, vaan nyt on aika katsoa, miten saamme vielä paremmat palvelut kaikille tarjolle näissä poikkeusolosuhteissa.

Tämä vaatii toki rahaa, ja tähän on hallitus kehysriihessä tarttumassa. Tunnistetaan ne kuntien tarpeet, tunnistetaan ne koulujen, sosiaalihuollon paikkojen, terveydenhoidon paikkojen tarpeet ja vastataan niin hyvin kuin vain pystytään siihen huutavaan pulaan uusista toimintamalleista, mikä meillä nyt keskellä kriisiä on. Samalla toisaalta on syytä tarjota ymmärrystä ja armoa sille, että myös siellä paikallisoloissa tehdään todella poikkeuksellisessa tilanteessa poikkeuksellisen paineen alla työtä. On syytä tarjota kiitosta niille ammattilaisille, jotka sitä työtä tekevät, ja sitten samalla varmistaa, että resurssipuoli toimii. Sehän on lopulta meidän vastuumme. Me emme voi mennä päättämään, mikä on se paras tapa järjestää se etäpalvelu ihmiselle, mutta me voimme varmistaa, että rahat riittävät ammattilaisten tekemään laadukkaaseen työhön. Tämä on viime aikoina noussut keskeiseksi esimerkiksi mielenterveyspalveluiden ja auttavien puhelinten kohdalla, joissa on tunnistettu raju kasvu siinä tarpeessa, mikä suomalaisilla on. Näihin onkin tärkeää nyt puuttua, että todella kukaan ei jää yksin keskellä tätä kriisiä.

Nähdäkseni viime viikot, vaikka on haasteita tunnistettu, ovat olleet meille yhteiskuntana enemmän kunniaksi kuin häpeäksi. Kun ongelmia on tunnistettu, niihin on pyritty puuttumaan täydellä voimalla ja teholla puoluerajoista piittaamatta. Perustuslakivaliokunta on toiminut niin nopeasti ja joustavasti kuin ikinä pystyy, pyrkinyt samalla turvaamaan suomalaisten perusoikeudet, eduskunta on tarvittaessa kokoustanut lauantaitsinkin. Jos tätä asennetta jatketaan, niin uskon, että tulemme kyllä olemaan kansainvälisesti kiitettävä esimerkki siitä, miten koronasta voi hyvinvointivaltio parhaimmillaan selvitä.

Pöytäkirja PTK 43/2020 vp

Lopuksi lyhyt huomio. Mitä testaamiseen tulee, monesti leviää sellainen käsitys, että Suomessa oltaisiin vaikkapa Etelä-Koreaa jäljessä. Näinhän ei ole, vaan per nuppi olemme jo nyt niissä Etelä-Korean luvuissa ja testaamista kasvatetaan vielä lisää, koska todella on tunnistettu, että se on olennainen osa tätä yhtälöä.

Juurikin yhteistyön hengellä, solidaarisuudella, tästä yli päästään.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Arvoisat edustajat, tätä keskustelua varten varatut 2 tuntia on jo ylitetty, mutta otetaan vielä ministeri Pekonen, 3 minuuttia.

16.04 Sosiaali- ja terveysministeri Aino-Kaisa Pekonen: Arvoisa puhemies! Aloitan vastaamisen tästä edustaja Heinosen esiin nostamasta suojavarusteiden riittävyyskysymyksestä. Totesin, että Huoltovarmuuskeskuksen varastoista on jaettu jo mittavia määriä erilaisia suojaimeja, ja olen edelleen sitä mieltä, että meidän, Suomen, materiaallinen varautuminen on ollut hyvää. Se perustuu suunnitelmallisuuteen ja myöskin ennakointiin, mistä kertovat nimenomaan nämä Huoltovarmuuskeskuksen kansainvälisestikin poikkeukselliset varmuusvarastot, joita muilla mailla ei ole, ja tämän takia me olemme saaneet jo hyvin lisää aikaa näiden suojavarusteiden hankkimiseen. Monissa muissa maissa tilanne on ollut aivan toinen, kun ei ole ollut varastossa mitään varusteita ja markkinat ovat olleet kiinni. Me olemme tienneet jo pitkään, että tälläkin hetkellä suojavarusteiden osalta kansainväliset markkinat ovat olleet kiinni, mitään ei ole saanut sieltä ostettua, mutta nyt markkinat ovat auki, ja me olemme tehneet tilauksia maailmalle suojavarusteista. Mutta haluan silti todeta, että meidän Huoltovarmuuskeskuksen varmuusvarastot eivät suinkaan ole tyhjiä, eikä tietenkään ole myöskään tarkoituksenmukaista, että me tyhjentäisimme ne täysin tyhjiksi ennen kuin aloitamme ikään kuin uusien suojavarusteiden hankinnan, eli hankimme niitä koko ajan lisää.

Mitä tulee sitten tuohon kotihoitoon, minkä edustaja Heinonen myöskin otti esiin, niin jo aikaisemmin täällä salissa totesin, että kunnat voivat hankkia näitä suojavarusteita myöskin itse. Itse asiassa kotihoidon osalta tämä varautuminen ja suojavarusteiden varastointi kuuluu kuntien vastuulle, mutta on aivan ymmärrettävää, ettei kunnissa näitä suojavarusteita ole, sillä nämä suusuojat ja muu varustautuminen, mitä nyt tarvitaan, eivät kuulu siihen normaaliin kuntien kotihoidon työkäytäntöön, joten siksi haluamme myöskin olla avuksi kunnille ja tarjota myöskin mahdollisuutta pyytää apua meiltä näiden suojavarusteiden hankintaan.

Edustaja Honkasalo nosti tässä esiin tämän Kelan tilanteen, ja haluan todeta, että Kelan toimipisteet eivät voi olla suljettuina. Olen kuullut, että muutamissa toimipisteissä on ollut koronaposiivisia tilanteita, joiden takia toimipisteitä on jouduttu syystäkin ja täysin ymmärrettävästi sulkemaan, mutta muutoin Kelan toimipisteitä ei voida sulkea. Nämä ovat todella ihmisten perusoikeuksia. Ihmisten on päästävä asioimaan. Me kaikki tiedämme, että Kelan etuuskäsittelijät ovat todella suuren työtaakan alla, ja sen takia Kelan toimipisteissä on jouduttu tekemään järjestelyjä, joissa asiakaspalvelusta on siirretty henkilöitä etuuskäsittelyyn, ja tästä syystä jotkut Kelan toimipisteet toimivat niin pienillä resursseilla, että toimipisteiden ovia on pidettävä lukittuina, mutta ovesta on oltava ohjeistus siitä, [Puhemies koputtaa] miten akuutissa tilanteessa tähän Kelan toimipisteeseen pääsee asioimaan, ja ajanvaraus on aina mahdollista.

Testauksesta tuli, puhemies, useita kysymyksiä, mutta totean, että testaus kuuluu ministeri Kiurun vastuulle, ja hän vastannee näihin kysymyksiin toisessa yhteydessä. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 43/2020 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: 3.—6. asian yhteinen keskustelu ja 3. asian käsittely keskeytetään. 3.—6. asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi.

Asian käsittely keskeytettiin kello 16.08.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 18.32.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Sitten palataan asiakohtaan 3. Nyt jatketaan tässä täysistunnossa aiemmin keskeytetyn 3. asiakohdan käsittelyä.

Tämän asian yhteydessä sallitaan keskustelu myös päiväjärjestyksen 4.—6. asiasta.

18.32 **Leena Meri ps:** Arvoisa puhemies! Olen täällä tuonut esille näkemyksenäni, jonka jakaa aika moni, muun muassa perustuslakivaliokunnan puheenjohtaja Ojala-Niemelä, että kun tämä pandemia on ohi, niin meidän pitää paneutua tähän valmiuslain ajanmukaisuuteen ja siihen, että se olisi ketterämpi ja selkeämpi. Toivottavasti se tehdään parlamentaarisessa valmistelussa. Mutta sen aika on sitten, kun tämä pandemia on saatu hallintaan.

Haluaisin vielä muistuttaa siitä, mistä tuossa jo aiemminkin puhuin — silloin ministeri Henriksson ei ollut paikalla. Kun olen lakivaliokunnan puheenjohtaja, niin haluan kertoa, että jos joskus tuon erilaisia näkemyksiä tai kommentteja, niin se ei ole minkäänlaista huonoa räksyttämistä. Te ette, ministeri, ole koskaan sanonut niin, mutta joskus hallituksen riveistä tulee tällaisia kommentteja. Olen vastannut siihen näin, että hyvät johtajat eivät halukaan ympärille pelkkiä jees-miehiä ja -naisia, koska jos kaikki vain kumartelevat, he eivät voi saada koskaan hyviä neuvoja toimintaansa ja silloin he kompastelevat. Eliikkä toivon, että hallitus ja ministerit ottaisivat meidän näkemyksemme ohjauksena ja kirittämisenä ja parantamisena.

Mitä tulee itse näihin esityksiin, jotka meillä jäivät päivällä kesken, niin tuossa edustaja Essayah puhui henkilöistä, jotka asuvat hoivakodeissa ja joista perussuomalaisen edustaja Lulu Ranne puhui mielestäni maanantaina, vai oliko viime viikolla, ja silloin täällä salissa kohistiin. Edustaja Ranne puhui siitä, että hoivakodeissa on olemassa mahdollisesti tämän tyyppisiä ohjeita, ettei lähetetä henkilöitä hoitoon. Siihen ei tullut vastausta, ehkä kulmakarvojen kohottelua, mutta tänään edustaja Essayah otti tämän saman huolen esille, että onko tämä näin. Silloinhan me lähentelemme Ruotsin tilannetta, jossa ilmeisesti aika selkeästi ja melko avoimesti ihmisten hoitoa priorisoidaan, koska siellä alkavat olla tehohoitopaikat loppu.

Sitten olisin tietysti silloin, kun täällä oli vielä ministereitä paikalla mutta harmittavasti istunto keskeytyi, halunnut mielelläni kysyä siitä, että kun täällä on tämä työvelvoite hoitohenkilökunnalle, niin miten suhtaudutaan siihen, että tietääkseni esimerkiksi Mehiläinen rekrytoi tällä hetkellä — vai ovatko keskeyttäneet sen — lääkäreitä Espanjaan. Toivon, että tässä tilanteessa kukaan ei nyt lähtisi muualle maailmaan hoitamaan potilaita. Meillä on täällä itsellämme hyvin vakava tilanne. Olisin halunnut kuulla, voiko siihen edes lainsäädännöllisesti puuttua — itse en tiedä — ja estää henkilöitä lähtemästä työhön toiseen maahan. Voi olla, että pystyisi, en tiedä. Mutta nyt ei ole ministeriä vastaamassa.

Pöytäkirja PTK 43/2020 vp

Lisäksi olen itse kovin huolissani henkilöstön jaksamisesta, ja tästä syystä on tosi valitettavaa, että esimerkiksi kunnissa taloudellinen tilanne on haastava, kuten meillä Hyvinkäälläkin. Toivon todella, että hallitukselta tulisi pikaisesti kunnille reilu paketti siitä, mitä rahaa konkreettisesti saadaan, ja ennen kaikkea vastaus siihen, kun monissa kunnissa on jo vanhastaan talouden tasapaino aika huonossa jamassa ja monet kunnat painiskelevat sen kanssa, kuten esimerkiksi Hyvinkää. Meidän tulisi säästää miljoonakaupalla, ja samaan aikaan tuli tämä koronavirusi. Me emme tiedä, miten hallitus suhtautuu ja tuleeko mitään ohjeistusta siitä, onko kaikki kuten ennenkin voimassa: alijäämä, kriisikuntamenettelyt, kaikki muut. Ymmärtääkseni myös EU on joustamassa tästä vakaussopimuksesta. Onko hallitus joustamassa kuntiin päin? Nyt on oikeasti aika mahdoton tilanne tehdä sen vanhan talouden tasapainottamista ja sitten hoitaa tätä koronavirusiä, joka vaatii taas lisää panostuksia. Tästä syystä kunnille tulisi antaa varoja, että ne voivat huolehtia henkilöstöstä, kotihoitosta ja monesta muusta, opetustoimesta, lakisääteisten velvoitteittensa mukaisesti.

Vielä tästä koulunkäynnistä tai oikeastaan siitä, kun ei käydä koulussa. Edustaja Antikainen perussuomalaisista puhui siitä, että perheissä on hermot kireällä ja saattaa olla lisääntyntä alkoholiongelmaa. Olen itsekin tosi huolissani lasten tilanteesta, ja olisin halunnut kuulla siitä, miten hallitus on varautunut selvittämään lasten tilannetta. Täällä oli puhetta näistä auttavista puhelimesta, mutta eiväthän hyvin pienet lapset edes osaa puhelinta käyttää, niin että se ei siihen vastaa. Erittäin huolissani olen tosiaan näistä ihmisistä, samoin myös ikäihmisistä. He ovat monet yksinäisiä ja monet muistamattomia, ja tämäkin on erittäin haasteellista. Ja kun ajattelee näitä kotihoitajia, ketkä käyvät siellä kotona, niin varmaan on valtava se paine ja se suru ja semmoinen tilanne, kun tuntee itsensä riittämättömäksi ja haluaisi tehdä enemmän kuin mitenkään pystyy.

Kiitän kaikkia suomalaisia perheitä, ihmisiä kaikissa tilanteissa, että olette jaksaneet ja olette vielä siellä olleet tukena ja lähettäneet meille paljon viestejä ja kysymyksiä. Kiitän myös hallitusta siitä, että on toimittu tietyissä asioissa ripeästi — joissakin ehkä henkilökohtaisesti olisin toiminut nopeammin. Ja vielä lopuksi haluan muistuttaa, että täällä salissa pitää voida olla eri mieltä ilman, että joka kerta sanotaan, että se on lähes politikointia, koska me olemme poliitikkoja.

18.38 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Haluan alkuun kiittää hallitusta siitä, että se on toiminut määrätietoisesti koronaepidemian rajoittamiseksi ja taltuttamiseksi ja myös viestinyt tehdyistä toiminnoista ja toimenpiteistä aktiivisesti. On huojentavaa, kun ollaan saatu tänään kuulla, että rajoittamistoimenpiteet näyttävät purevan. Mutta vielä ei kuitenkaan olla siinä tilanteessa, että niitä voitaisiin purkaa, ja siksi hallitus nyt esittää niiden jatkamista 13.5. asti.

Haluan myös toivottaa voimia kansalaisille korona-arkeen. Opettajat, oppilaat ja perheet ovat venyneet uskomattomiin suorituksiin. Sosiaalisessa mediassa voimme kaikki seurata ja jakaa arjen kokemuksia, tukea toisiamme. Perheiden jaksamisesta on puhuttu paljon, mutta haluan toivottaa voimia myös yksin asuville eri-ikäisille ihmisille. Elämä yksin neljän seinän sisällä pakotettuna on rankkaa, ja onkin tärkeätä, että muistetaan kaikki ihmisryhmät eri elämäntilanteissa ja tarjotaan tukea kaikille, jotka sitä tarvitsevat.

On tärkeää myös muistuttaa, että voidaan olla armollisia niin itsellemme kuin toisillemme. Täydellisyyttä ei tässä tilanteessa tarvitse tavoitella. Riittää, kun tekee parhaansa.

Kannan monen muun lailla huolta niistä lapsista ja nuorista, jotka eivät kotona saa tarvitsemaansa tukea. Tässä salissa on puhuttu paljon lisääntyneestä perheväkivallan uhkasta

Pöytäkirja PTK 43/2020 vp

ja päihdeongelmista. Edelleen on tuettava kuntia siinä, että ne pystyvät tarjoamaan sellaiset palvelut, että yksikään lapsi tai nuori ei putoa kokonaan keltasta tai jää vaille apua, kun sitä tarvitsee. Lastensuojelu- ja perhetyöresurssit ja mahdollisuus erityisesti ennalta ehkäisevään työhön onkin turvattava näissä haastavissa olosuhteissa.

Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveydenhuollon työntekijät ovat nyt todella kovilla, ja poikkeusolot heidän työoloissaan ja työehdoissaan jatkuvat vielä pitkäänkin. On tärkeää, että pidämme huolta heidän terveydestään, jaksamisestaan ja työturvallisuudestaan. Sama toki koskee myös poliisi- ja pelastushenkilökuntaa. Kiitos ja voimia sinne etulinjaan tärkeään työhön.

Tänäänkin on paljon puhuttu suojavarusteiden riittävyydestä. On todella tärkeää, että sitä asiaa pidetään esillä ja että siitä myös viestitään avoimesti ja aktiivisesti, jotta kaikilla on ajantasainen tieto siitä, missä mennään. Edelleen haluan painottaa jokaisen omaa vastuuta ja merkitystä siinä, että me onnistumme nyt torjumaan koronaepidemian ja säästämään ihmishenkiä. Se vaatii meiltä nyt sinnikkyyttä siinä kotona pysymisessä ja käsien pesimisessä.

Arvoisa puhemies! Akuutin kriisin hallitsemisen lisäksi meidän on varauduttava siihen, miten näistä rajoitustoimista päästään eroon, ja tähän toimeen hallitus onkin ryhtynyt. Hallitus on tänään kertonut näytteenoton ja testauksen merkittävästä lisäämisestä. Se on välttämätöntä, jotta tartuntaketjut saadaan kiinni ja jäljitettyä ja epidemia taltutettua. Eilen A-studiossa keskusteltiin testauksen lisäämisestä ja siitä, missä pullonkaulat testauksen osalta ovat. Tärkeintä on nyt saada koko ketju toimimaan myös altistuneiden jäljittämisen osalta. Ongelmat, joita testauksen lisäämisen osalta Suomessa nyt pohditaan, kuten työvoiman puute, ovat ratkaistavissa teknologian avulla. Ei ole järkeä siinä, että tartuntaketjujen jäljittäminen olisi meidän infektiolääkäreiden tehtävä. Saksassa tähän työhön on valjastettu lääketieteen opiskelijoita, ja myös mobiilisovelluksista voi olla kontaktien jäljittämisen automatisoinnissa apua. Toivon, että Suomessakin mennään nyt hallituksen johdolla määrätietoisesti eteenpäin testauskokonaisuuden osalta, myös sen osalta, että lähdetään näitä immuniteetin saavuttaneita testaamaan ja vapauttamaan taas työntekoon.

Nyt rajoitustoimia on päätetty jatkaa 13.5. asti. Pidetään kukin osaltamme huoli, että noudatamme nyt näitä rajoitustoimia edelleen tunnollisesti. On tärkeää myös, että epidemian etenemistä seurataan tarkasti, ja jos edellytykset rajoituksille eivät täyty, voidaan niitä purkaa jo ennen määräaikaa.

18.43 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia hallitukselle vastuullisista ja tilanteen mukaan tehdyistä rajaustoimista.

Edessämme olevan Wäinö Aaltosen keskimmäisen patsaan nimi on Tulevaisuus. Patsaan lapsi viittoon meille kättä muistutukseksi siitä, että otamme päätöksissä lapset huomioon, kun ratkomme akuuttia koronakriisiä, ja samoin silloin, kun ratkomme tämän kriisin jälkeistä pitempiaikaista seurausta.

Lasten oikeuksien sopimus on voimassa myös poikkeusoloissa. Kun nämä olot nyt jatkuvat, lasten olot ja perheiden ongelmat pahenevat. Pääministeri Marin totesi tämän päivän keskustelussa aiheellisesti, että alkoholinkäyttö on Suomessa merkittävä ongelma myös normaalioloissa ja asia tulee ottaa vakavasti. Nyt poikkeusoloissa alkoholinkäytön lieveilmiöt pahenevat. Kaikki lapset eivät ole turvassa kotonaan. Meidän tulee havahtua alkoholiongelman vastuulliseen ratkaisemiseen. Se on ollut viime aikoina ajoittain vähätelty

Pöytäkirja PTK 43/2020 vp

ja osin vältelty aihe yhteiskunnallisessa keskustelussa. Toivon aihepiiriin liittyvää kiihkonta keskustelua asiapohjalta. Näytetään omalta osaltamme hyvää esimerkkiä.

Haluan kiittää ministeri Anderssonia selkeästä viestinnästä koulujen suuntaan. Koulujen maastot ovat erilaisia. Oppimisen tuki tulee saada toimimaan myös etäopetuksessa, vaikkapa koulunkäynninohjaajien ja oppilashuollon yhteistyönä. Näitä ammattilaisia ei tulisiakaan hätäisesti lomauttaa vaan heitä tulisi kouluttaa uusiin ohjaustehtäviin.

Edustaja Kaunisto nosti tänään esille huolen lasten ja nuorten liikkumattomuudesta. Etäkoulussa kannattaa toteuttaa myös toiminnallisia tehtäviä. Kun lähetimme tänään edustaja Kivisaaren ja edustaja Ovaskan kanssa koulujen tueksi livelähetyksen täältä eduskunnasta, annoimme opettajien käyttöön myös liikunnallisia tehtäviä. Esimerkiksi kysyimme: Kuinka monta pylvästä Eduskuntatalon edessä on? Tee vastaava määrä kyykkyjä. Kuinka monta porrasta Eduskuntatalon edessä on? Tee vastaava määrä varpailenousuja. Ja niin edespäin. Tällaista monipuolista koulunkäyntiä tarvitaan myös etäopetuksessa. Pidetään koululaiset liikkeessä mahdollisuuksien mukaan.

Ministeri Andersson totesi tänään, että kunnilla on mahdollisuus ja oikeus järjestää kouluruokailua. Hallitus haluaa luottaa kunnallisiin päättäjiin, että he osaavat järjestää asian. Tämä ei ole kuitenkaan toiminut joka paikassa. 27.3. tilanteen mukaan 56 prosenttia kunnista järjestää ruokailun vain lähiopetuksessa oleville. 44 prosenttia kunnista toteuttaa kouluruokailua tavalla tai toisella. Tilanteet siis vaihtelevat. Lapset eivät ole yhdenvertaisessa asemassa. Toivonkin, että voitaisiin vielä harkita yhteisten ohjeistusten täsmentämistä ja viestimistä kuntien suuntaan.

Myös ministeri Pekonen puhui tänään perheiden tukemisen puolesta. Haasteita ja paineita on myös sellaisissa perheissä, joissa ei ole ollut suurempia ongelmia ennen kriisiä. Suurten perheiden talous on lujilla, kun lapset eivät saa kouluruokaa. Ruokalasku nousee ja kasvaa korkeaksi. Kotona voi olla pieniä lapsia, eri-ikäisiä koululaisia, ja omia etätöitäkin pitäisi ainakin toisen vanhemman ehtiä tehdä. Joissakin kunnissa perhetyötä ja kotiapua on vähintäänkin supistettu. Joissakin perheissä ollaan jo hyvin väsyksissä. Tarvitaan monenlaista tukea.

On hienoa, että esimerkiksi Auta Lasta ry:n Lapsirikas-toiminta järjestää vapaaehtoisia perheiden avuksi varovaisuus huomioiden. Monet järjestöt tekevätkin upeaa työtä näissä poikkeusoloissa. Kiitos kaikille vapaaehtoisille siitä. Herätänkin kysymyksen, mitä muuta vielä voimme tehdä perheiden tukemiseksi, kun rakennamme lapsiystävällistä Suomea, mistä syksyllä täällä niin paljon puhuimme.

18.48 Janne Sankelo kok: Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys toimivaltuuksien jatkamisesta tuonne toukokuun puoliväliin asti oli kyllä odotettu. Suomalaiset osasivat tätä esitystä odottaa, ja se on perusteltu. Samalla kun jatkamme tätä asetusta, valmiuslakia, niin samalla on huolehdittava myös siitä, että kokonaisjohtaminen tämän valmiuslain puitteissa toimii jatkossakin, ja on äärimmäisen tärkeää, että tänään on saatu uutisia siitä, että valtioneuvoston kansliaan panostetaan operaatiokeskuksen kautta, tämä koronaryhmä saa täydennystä ja kaikella tavalla huolehditaan siitä, että viranomaisyhteistyö pysyy ajassa ja voi ennakoita sitten tulevia, ehkä erikoisiakin tapahtumia. Ovatko nämä esitykset sitten alkujaan presidentin ideapankista vai hallituksen ideapankista, se on oikeastaan tässä tilanteessa minusta samantekevää. Pääasia on kuitenkin se, että koordinaatio toimii.

Mutta jos sitten ajatellaan tämän valmiuslain käyttöä nyt kuukausi eteenpäin, niin oma käsitykseni on se, että — jos näin vakavassa asiassa voi todeta näin — kaksi viikkoa on

mennyt vähän niin kuin uutuudenviehätyksessä ja ihmiset ovat kokeneet, että tämä on tämänöinen erikoinen tilanne, joka on pian ohi. No, nyt kun mennään kuukausi eteenpäin, niin tässä alkaa kyllä taistelun tiimellyksessä syntyä lisää lieveilmiöitä, ja onkin syytä varautua monin tavoin hallituksen suunnalta siihen, että erilaisia levottomuuksiakin voi ilmetä.

Yksi paikka, jossa näitä levottomuuksia tulee ikään kuin siellä ruudun toisella puolella, liittyy nyt etäopetukseen ja siihen liittyviin kysymyksiin, koska tämä etäopetuksen jatkaminen tuonne toukokuun puoliväliin asti ei ole ihan mutkaton homma koulujen näkökulmasta. Opettajien voimavarat ovat tällä hetkellä todella kovalla koetuksella. Etäopetuksen antaminen on vaativampaa kuin lähiopetuksen: se työllistää vuorokauden ympäri, ja opettajat ovat tällä hetkellä kovien paineiden alla. Edustaja Kinnunen puhui äskeisessä puheenvuorossaan koulunkäynninavustajista ja niistä tärkeistä tehtävistä, mitä koulunkäynninavustajat tekevät. Valitettavasti koulunkäynninavustajia on lomautettu nyt melkoisen paljon, eli opettajat ovat sitten sitä kautta vielä enemmän ominensa. Mutta joka tapauksessa, kun katsotaan sinne toukokuun puoleenväliin, koulujen näkökulmasta on myös arvioitava sitä lukukauden loppuun viemistä, mikä on se oikea malli: onko etäopetuksen rooli mennä sinne touko—kesäkuun vaihteeseen, vai tehdäänkö siinä hyvissä ajoin ennen toukokuun puoliväliä joitain toisenlaisia ratkaisuja?

Arvoisa puhemies! Vielä lopuksi: Tähän valmiuslakiin liittyvät tiiviisti tämä Uudenmaan sulku ja siihen liittyvät kysymykset. Kun tänään ensimmäistä kertaa testasin — tuolta Pohjanmaalta kun junalla tulen — kuinka tämä sulku toimii, niin kyllähän sieltä Riihimäeltä kaksi asiallista poliisia tuli junaan ja he sitten arvioivat allekirjoittaneen ja edustaja Risikon mahdollisuuksia tulla tänne hoitamaan valtiopäivätoimia, ja kyllä me tänne pääsimme. Mutta siinä keskustelussa tuli ilmi, että nyt kun Puolustusvoimat antaa virka-apua, johon kuuluvat myös varusmiehet, niin kyllä nämä poliisit olivat sitä mieltä, että tässä on aika erikoinen tilanne, että he tekevät 17—18 tunnin mittaisia työvuoroja ja varusmiehille on ohjeistettu tehtäväksi lähinnä niin kuin tukkimiehen kirjanpidon pitäminen näillä suluilla. Eli jotenkin talonpoikaisjärjellä ajateltuna, kun tämä virka-apu Puolustusvoimilta on annettu, varusmiehiä, joissa on esimerkiksi erikoiskoulutettuja sotilaspoliiseja — Puolustusvoimat kyllä kykenee arvioimaan, minkätyyppisiä varusmiehiä sinne suluille laitetaan — niin tässä yhteydessä kyllä lähettäisin terveisiä sinne pohdittavaksi, että olisiko kuitenkin tarpeen nyt käyttää varusmiesten osuutta maksimaalisesti, koska poliisien työpäivät näyttävät kyllä nyt menevän varsin pitkiksi. Toki tässä kaikki tekevät pitkiä työpäiviä, mutta tähän olisi löydettävissä ratkaisuja varusmiesten käyttämisestä.

18.54 Riitta Mäkinen sd: Arvoisa puhemies! Aivan ensimmäiseksi on syytä kiittää pääministeriä ja koko hallitusta johdonmukaisesta ja vastuullisesta toiminnasta ja päätöksenteosta tässä hyvin vaikeassa ja poikkeuksellisessa tilanteessa. Minulle on tullut tässä viime päivien aikana paljon kansalaispalautetta, jossa kerrotaan, että tehtyyn työhön ollaan tyytyväisiä ja että tällä hetkellä ihmiset kokevat voivansa turvallisesti luottaa siihen, että maan johto tietää, mitä tekee. Näihin sanoihin on kyllä minunkin helppo yhtyä.

Olemme viime päivien ja viikkojen aikana koeponnistaneet suomalaisen lainsäädännön kriisinkestävyyttä valmiuslain ja sen toimeenpanemisen tiimoilta. Kankeutta luonnollisesti on ollut paikoin havaittavissa, mutta olen erittäin tyytyväinen siihen, että kaikki tarvittavat päätökset ovat edenneet ja etenevät nopealla aikataululla. Tänäkin päivänä olemme käsitelleet jo useita koronan hallintaan ja hoitoon liittyviä asioita.

Pöytäkirja PTK 43/2020 vp

Käsittelyssämme on nyt valmiuslaissa säädettyjen toimivaltuuksien jatkaminen hallituksen antaman esityksen mukaisesti. Rajoittamistoimet aloitettiin jo hyvissä ajoin, aivan kuten pääministerikin jo aikaisemmin tänään totesi. Tällä hetkellä käytössä olevan tiedon valossa näyttää siltä, että ne ovat olleet oikea-aikaisia ja perusteltuja ja että niillä on vaikutusta myös siihen, millaisella nopeudella ja kuinka laajalti koronavirus etenee.

Tässä salissa on jo useamman kerran väitetty tänäänkin, että hallitus olisi valinnut linjan, jossa viruksen annettaisiin levitä läpi väestön hallitsemattomasti. Hallitus on tuonut toistuvasti ja selkeästi esille, että sen strategiana on nimenomaan hillitä epidemian leviämistä. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että vaikka epidemian kesto rajoittamistojen johdosta pidentyy, se kuitenkin turvaa paitsi riskiryhmien mutta myös meidän jokaisen suomalaisen oikeutta terveyteen ja elämään. Verrattuna esimerkiksi naapurimaahamme Ruotsiin olemme valinneet siis täysin erilaisen linjan.

Erityishaasteenamme on jo nyt, mutta myös tulevaisuudessa, kansantalouden kestävyys- ja turvaaminen. On selvää, että epidemian talousvaikutukset ovat hyvin syvät, ja mitä pidemmälle epidemia kestää, niin sen vakavammaksi nämä vaikutukset käyvät. Tässä yhteydessä on syytä kiittää edelleen hallitusta siitä voimakkuudesta, millä se välittömästi on vastannut niin elinkeinoelämän huoleen kuin yrittäjienkin hätään. Meidän ei tarvitse tehdä valintaa siitä, turvaammeko ihmisten elämää vai maamme taloutta. Raskailla mutta välttämättömyyksiä päätöksillä me pyrimme tekemään parhaamme turvataksemme molemmat. On selvää, että hallitus mittavien taloudellisten tukipakettien avulla tekee kaikkensa, jotta emme joutuisi kokemaan 90-luvun laman kaltaista katastrofia uudelleen. Nyt meidän on kuitenkin keskityttävä välittömän kriisin hoitoon kaikin mahdollisin tavoin, jotta pääsemme myös tekemään tarvittavia toimia ja päätöksiä talouden nostamiseksi uudelleen jaloilleen.

Arvoisa puhemies! Olen erittäin tyytyväinen siihen, että hallitus on ilmoittanut ja vahvistanut sen, että testausta lisätään edelleen merkittävästi ja että myös hoitotarvikkeiden riittävydestä pidetään kiinni. Myös kriisitoiminnan koordinoinnin selkeyttämiselle on olemassa perustelut. Nämä ovat kriittisiä kysymyksiä, joihin tulee vastata, aivan kuten hallitus on nyt tehnyt.

Haluan kuitenkin osaltani tuoda vielä esille huoleni niistä suomalaisista, jotka ovat olleet jo ennen kriisiä erittäin haavoittuvassa asemassa. He ovat niitä, jotka tällä hetkellä myös tämän kaaoksen keskellä eniten apua tarvitsevat. On myös syytä todeta, kuten tässä jo aikaisemmin tehtiinkin, että vaikeuksia on nyt myös esimerkiksi niillä perheillä, joilla aikaisemmin niitä ei ole ollut. Kun poikkeusoloissa palvelujen laajuutta joudutaan supistamaan ja resursseja priorisoimaan, meillä on iso vastuu huolehtia siitä, että erityistä tukea ja apua tarvitsevat ihmiset eivät jää yksin.

Me tarvitsemme nyt todella paljon yhteistyötä viranomaisten, kuntien ja päätöksentekijöiden kanssa. Korostaisin kuitenkin sitä, että kunnilla on tässä kokonaisuudessa nyt iso rooli, sillä ne ovat se hallintoelin, joka toimii lähinnä tavallisia suomalaisia. Valtio on sitoutunut tukemaan kuntia taloudellisesti tämän kriisin keskellä, ja se on äärettömän arvokasta ja välttämätöntäkin, mutta rohkaisisin nyt oikeasti kuntia myös toimimaan itse aktiivisesti siinä, millä tavalla uusia toimintatapoja voidaan ottaa käyttöön, jotta ihmisten erityisavuntarpeeseen voidaan vastata. Aivan jokaiseen päätökseen me emme voi eikä meidän tulekaan odottaa ohjeistusta valtionhallinnon taholta. Käytännön ratkaisut joudutaan aina kuitenkin tekemään itse siellä arjen keskellä, ja meidän on kunnissa kyettävä keksimään niitä myös itse sen lisäksi, että valtio ja viranomaiset tekevät oman osansa.

Pöytäkirja PTK 43/2020 vp

Muutama ihan käytännön esimerkki: Kotikaupungissani Jyväskylässä on viikoittain käyty läpi tilanteen kehittymistä yhteistyössä eri toimialueiden kanssa. Me olemme aktivoituneet yhteistyössä vapaaehtoistoimijoiden kanssa esimerkiksi ruoka- ja apteekkiostosten kotiinkuljetuksessa. Mukana on ollut myös alueen paikallisia yrityksiä. Selvitämme ja kartoitamme yli 70-vuotiaiden avuntarvetta soittamalla heille jokaiselle henkilökohtaisesti kotiin. Me olemme käynnistämässä kouluruokailun tarjoamisen sitä tarvitseville perheille, ja kun on tullut viestiä siitä, että esimerkiksi erityisnuorten osalta on tietynlaista oireilua ruvennut esiintymään ja esimerkiksi joissakin lapsiperheissä erityistä avuntarvetta, niin niitäkin tilanteita käymme läpi yhteistyössä niin vapaaehtoistoimijoiden kuin kaupungin omien toimijoiden kanssa: millaisia ratkaisuja niihin sitten voimme löytää.

Yhtä kaikki, uskon siihen, että kunnissa on paljon voimavaraa, mutta nyt rohkaisisin myös päättäjät kunnissa tähän työhön ryhtymään. — Kiitoksia.

19.01 Marko Kilpi kok: Arvoisa herra puhemies! Vuosi sitten olimme jo loppusuorilla vaalikampanjoissamme, minäkin ensimmäistä kertaa elämässäni. Meistä jokainen sai lopputtomasti kertoa kansalaisille omia näkemyksiämme siitä, mihin suuntaan Suomea on kehitettävä ja millaisia toimenpiteitä se oikein vaatii. Kukaan meistä ei kyllä voinut kuvitellaakaan, millaisessa tilanteessa olemme nyt, näinkin lyhyen ajan jälkeen. Se kertoo koruttomasti siitä, kuinka yllättävää elämä voi olla ja kuinka haurasta se lopulta onkaan. Suomi ei ole enää sama maa kuin vuosi sitten. Se ei ole sama maa kuin puoli vuotta sitten, edes kuukausi sitten. Voi olla, että monessakaan mielessä Suomi ei tule olemaan enää koskaan se sama maa, jossa hetki sitten vielä oltiin ja johon me olemme tottuneet.

Me olimme jo ennen koronaa keikkumassa taantuman reunalla ja kävimme jo silloin kiihkeä keskustelua siitä, oliko hallitusohjelma oikeanlainen vastamaan niihin haasteisiin, mitä tuo taloustilanne vaatii, vai oliko se peräti sellainen, että se olisi työntänyt Suomen syvemmälle lamaan. Nyt tuokin keskustelu on aikansa elänyt.

On ymmärrettävä, että olemme jättiläismäisen haasteen edessä. Hallitusohjelman tavoitteena oli ja on edelleenkin muun muassa eriarvoisuuden vähentäminen ja hyvinvointivaltion vahvistaminen. Juuri näitä asioita tässä pitää nyt katsoa, kun mennään eteenpäin: Millä tavalla pystymme pitämään huolta yhteiskunnan heikompiosaisista? Millä tavalla tulemme tarjoamaan mielenterveyspalveluja niitä tarvitseville? Ennen koronaakin juuri tällä sektorilla oli merkittäviä haasteita. Mielenterveysongelmiin kului vuotuisesti 11 miljardia euroa. Nuoretkin ihmiset joutuivat odottamaan jopa vuoden asianmukaiseen hoitoon pääsyä. Kuka tahansa voi ennustaa, kuinka tulemme tarvitsemaan lähitulevaisuudessa mielenterveyspalveluja tuntuvasti enemmän.

Kun nyt näyttää siltä, että korona syöksee maamme taantumaan, jota on vertailtu jopa 90-luvun suureen lamaan tai jopa pahempaankin, niin miten me takaamme sen, että pystymme säilyttämään edes aiemman palvelutason, saati parantaa sitä? Ei ole muuta mahdollisuutta kuin rakentaa kaikki uusiksi. Se tarkoittaa hallitusohjelmaa, se tarkoittaa rakenneuudoksia koko suomalaiseen yhteiskuntaan, se tarkoittaa ihan kaikkea. Ei ole muuta mahdollisuutta. Jos näin merkittävässä muutostilanteessa ei olla valmiita tekemään merkittäviä muutoksia, emme tule selviämään. Jos halutaan todellakin poistaa eriarvoisuutta, jos halutaan vahvistaa suomalaisen hyvinvointivaltion rakenteita, meidän on tehtävä suuria muutoksia ja asiaan kuuluvia uudistuksia.

Arvoisa puhemies! Nyt on tosi kyseessä, ja se on otettava tosissaan. Koronan jälkeen tämä maa on rakennettava uudelleen, ja siihen tarvitaan ihan kaikkien panosta. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 43/2020 vp

19.05 Mari-Leena Talvitie kok: Arvoisa herra puhemies! Tässä käymme keskustelua valmiuslain useammasta pykälästä ja toimivaltuuksien käytön jatkamisesta ja käyttöönottamisesta. Muutama sana: ajattelin, että ensinnä on puhetta terveydestä, sitten taloudesta ja sitten turvallisuudesta.

Ensinnäkin terveydestä: On selvää, että tarvitaan useita järeitä toimia sen takia, että suojellaan riskiryhmiä ja turvataan meillä myöskin henkilökunnan — niin sote-, hoiva- kuin myös muun muassa turvallisuuspuolen henkilöstön — terveyttä, jotta ne meidän terveydenhuollon tehohoitopaikat riittävät. Mutta terveyteen liittyy sitten tärkeänä osana myöskin testauskapasiteetti ja suojavarusteet. Jotta me voimme turvata esimerkiksi turvallisuuspuolen työntekijöiden terveyttä, tarvitaan oikeanlaiset ohjeistukset, suojavarusteet ja myöskin testaukset. Jos emme saa niiden henkilöiden osalta, jotka ovat tällä hetkellä töissä ja epäilevät tartuntaa tai epäilevät jotain muuta sairautta, niihin asioihin varmuutta sen testauksen puolelta, niin meillä tulee olemaan lukuisia henkilöitä karanteenissa tai poissa työelämästä vain sen takia, että on epäily, että he ovat sairastuneet tai sairastumassa ja levittämässä tätä tartuntaa. Sen takia se huoli, mikä täällä salissa on ollut ihan laidasta laitaan näitten suojavarusteitten riittävyyden osalta, on otettava vakavasti. Alalla on kyllä mahdollisuuksia toimia, jos myöskin täältä päättäjiltä ja valtakunnan tasolta tulee sen kaltaisia viestejä, että nyt tarvitsemme innovatiivisia toimenpiteitä.

Kerron Oulusta esimerkin, jonka osa kollegoista on jo kuullut: Tällöinen Screentec-yritys, lääketekniikan yritys, vaihtoi puolitoista viikkoa sitten tuotantosuuntaansa sillä perusteella, että sai viestejä eri tahoilta, että suojavisiireistä alkaa olla pulaa. Sain tänään viestin, että he ovat lähettäneet 7 000 kappaleen suojavisiiritoimituksen maailmalle — ”maailmalle” tarkoittaa onneksi siis kotimaatamme — ja heillä on mahdollisuus nyt tämän tuotantosuunnan muutoksen myötä 10 000 kappaleen tuotantoviikkovauhtiin, ja he ovat lopettaneet tavallaan sen toiminnan, mitä he yleensä tekevät ja millä lääketekniikkaa palvelevat, ja pystyvät näin ollen sitten olemaan tällä yhteisellä asialla.

Sitten tästä taloudesta: Siis me tarvitsemme toimia yrityksille, niin yksinyrittäjille kuin suuremmillekin pk-yrityksille, mutta sitten myöskin kunnille. Pk-yrityksien osalta tämän päivän osalta on ollut yksi suuri huoli elikkä se, että sekä Finnvera että Business Finland toimivat sillä tavalla, että ne eivät anna yritykselle lainaa, jos yrityksen oma pääoma on menetetty ja sen vuoksi yritys tulkitaan niin kutsutuksi vaikeuksissa olevaksi yritykseksi. Business Finland ja Finnvera sanoivat, että takauksia ei tule ja myöskään lainaa ei silloin myönnetä. Nämä alat ovat olleet ravintola-alaa, kiinteistöalaa ja ohjelmistoalaa, ja niissä siis pääoma, oma pääoma, on tilapäisesti mennyt erittäin alhaiseksi joko niin, että on panostettu tuotekehitykseen ja viimeisen vuoden aikana palkattu lisää työvoimaa, tai niin, että joku toimipiste, joka on ollut aikaisemmin kannattamaton, on viimeisen vuoden aikana laitettu kiinni — se loppu toiminta on kannattavaa, mutta se yhden toimipisteen kannattamattomuus on syönyt sitä omaa pääomaa, ja se on näin ollen hetkellisesti menetetty, vaikka yritys olisi niin sanotusti tulevaisuudessa luottokelpoinen. Se on valitettavaa, ja me olemme kokoomuksessa vaatineet, että lasketaan rahoituksen myöntämiskriteerejä määräaikaisesti koronaviruksen aiheuttamien lainarästien, oman pääoman heikentymisen tai maksuhäiriöiden osalta, koska tervettä yritystä ei ole niin helppo määritellä. Joku meistä kokee olevansa terve, vaikka olisi monta perussairautta, ja toinen ei koe olevansa terve, vaikka olisi mitään sairauksia.

Sitten tähän talouteen liittyen erityisesti sinne kuntapuolelle tarvitaan toimenpiteitä, ja kuntapuolelta on toivottu, että ne avut eivät tulisi VOSien kautta, koska ne eivät silloin ole

Pöytäkirja PTK 43/2020 vp

kannatettavia, vaan ne tulisivat verotulojen kompensationsa tai sitten niin, että erikoissairaanhoidon annettaisiin sitä suoraa rahoitusta, koska kunnat maksavat sen erikoissairaanhoidon. Täällä salissa on monta kuntapäätäjää, ja me tiedämme, että erikoissairaanhoidon tulee loppujen lopuksi kuntien maksettavaksi, ja jos valtio pystyisi nyt antamaan paketteja erikoissairaanhoidolle per tartuntamäärät ja asukasluku, niin se helpottaisi myöskin kuntien vaikeaa rahoitustilannetta.

Arvoisa puhemies! Sitten vielä pari asiaa tästä turvallisuudesta: Tässä ensimmäisessä asetuksessa, mikä meillä on käsittelyssä, on tämän opetuksen ja koulutuksen puolelta näin, että ”koulutuksen järjestäjien velvollisuutta järjestää opetus- ja muuta toimintaa sekä aterian-, kuljetus- ja majoitusetuuksia voidaan valmiuslain 109 §:n 2 momentin mukaisesti rajoittaa koko valtakunnan alueella”. Paljon on tässä salissa puhuttu lämpimän ruoan ja aterian merkityksestä, mutta turvallisuuden osalta nostaisin erityisesti tämän, että edelleen kunnilla on vastuu siitä, että jokaisella suomalaisella peruskoulun oppilaalla on mahdollisuus oppia turvallisessa ympäristössä. Ja tämä ei ole pieni asia: meidän peruskouluissa on noin 600 000 opiskelijaa, ja kunnilla on edelleen vastuu siitä, että näistä jokainen opiskelija oppii turvallisessa ympäristössä. Nythän me emme pysty mitenkään kuntapäätäjinä emmekä täällä eduskunnassakaan takaamaan sitä turvallisuutta, koska se oppiminen tapahtuu siellä etäopetuksessa, koulujen sijaan perheissä neljän seinän sisällä. Ensimmäiset yhteydenotot koulukuraattoreilta erittäin vaikeista turvallisuustilanteista ovat tulleet jo kaksi viikkoa sitten, ainakin allekirjoittaneelle, ja tämä on sellainen asia, että meidän on salissa annettava selvä viesti siitä, että kunnille annetaan tähän erityiseen tukeen ja lastensuojeluun riittävät resurssit. Oulussa esimerkiksi on käytössä tällainen hoksautusilmoitus, huoli-ilmoitus, [Puhemies koputtaa] eli voidaan tehdä huoli-ilmoitus, siitä ei tule lastensuojelumerkintää, mutta perheellä on mahdollisuus viikon tai kahden ylimääräiseen kotiapuun. Suosittelen tätä kyllä muihinkin kuntiin.

19.12 Paula Risikko kok: Arvoisa puhemies! Käsittelemme täällä valtioneuvoston asetusta valmiuslain eri pykälissä säädettyjen toimintavaltuuksien käytön jatkamisesta, ja kyllä erinomaisen tärkeää on, että näitä saadaan jatkettua. Eli kannatan niitä lämpimästi.

Tietenkin olisi vain tärkeää tietää, milloin saadaan soveltamisasetukset tänne. Mitä nopeammin, sen parempi, koska silloin me voisimme samalla, kun me sitten käymme niitä läpi tuolla meidän erikoisvaliokunnissa, hieman sitä tilannekuvaa siinä peilata. Saamani tiedon mukaan ensi viikon aikana näitä asetuksia sitten tulisi, ja tätä toivonkin, koska arvelen, että niissä nyt ei niin kauhean suuri homma sitten ole, kun nekin ovat jatkamisia. Ne olisi täällä meillä hyvä olla ja ennen kaikkea sitten saada tuonne kentälle. Otan nyt esimerkiksi sivistysvaliokunnan sektorin, koska meillä on juuri niitä asioita, joista täällä on puhuttu. Koulupuolella tietenkin jatkuu toiminta, eikä siellä mitään sillä tavalla katkoksia tule, mutta siellä on määrättyjä ongelmia, jotka olisi hyvä sitten kuitenkin täällä eduskunnassa tuoda esille ja näissä meidän lausunnoissamme, ja sitten perustuslakivaliokuntakin vielä saisi niitä katsoa. Siellä on esimerkiksi ilmennyt oppilashuollon järjestämiseen ja kouluruokailuun liittyviä ongelmia, jotka me nostimme meidän edellisessä lausunnossamme, ja perustuslakivaliokuntakin kiinnitti huomiota siihen kouluruokailuun. Nämä olisivat nyt tärkeitä.

Me saimme opetus- ja kulttuuriministeriön asiantuntijalta tilannekuvan eilen kokouksessa, ja se oli kyllä erittäin tärkeä, koska me sen pohjalta tietysti sitten lähdemme pohti-

Pöytäkirja PTK 43/2020 vp

maan, pitäisikö vielä jotain semmoista tukea sinne kouluille ja koulupuolelle, sivistyspuolelle kuntiin toimittaa.

Itse sain tänä päivänä puhelun, jossa huolehdittiin kovastikin siitä kouluruokailusta esimerkiksi siinä tilanteessa, että nyt kun oppilaille tarjotaan koululla ruokaa, joka kuuluu siis perustuslain mukaankin ihmisen perusoikeuksiin, maksuttomaan koulutukseen, niin siihen liittyen onkin sitten yllättävän paljon niitä lapsia, jotka haluavat, että sieltä koululta haetaan. Nyt siellä on aikamoinen häslinki sitten, kun siellä he ovatkin yhtä aikaa sitten hakemassa niitä ruokia ja he ovat siellä samassa tilassa. Tätähän ei pysty hallitsemaan mitenkään muuten kuin tietenkin niin, että antaa aikoja, mutta kun ne ruoat sitten taas jäähtyvät, jos siinä kovin paljon laitetaan niitä aikoja, että tule sinä hakemaan puolen tunnin päästä ja niin edelleen. Elikkä tällaista pientä sämplinkiä siellä on.

Sitten ovat tietysti myöskin nämä ohjeet, joita tietysti me nyt odottelemme myöskin eduskuntaan, jotka näistä loppuarvioinneista ja päättötehtävistä nyt sitten annetaan, ja valmistumisista. Sitähän tietysti tuolla odotellaan aivan rakot kynsissä, mitä näille kaikille tapahtuu. Mutta hienosti siellä on kuitenkin asiaan suhtauduttu, ja kiitos kaikille opiskelijoille ja oppilaille ja opettajille ja henkilöstölle ja sitten tietysti vanhemmille. Eihän tämä ole kenellekään helppoa.

Sitten itse tähän tilanteeseen ja myöskin näihin muihin ja siihen, missä olemme tällä hetkellä: Nythän me olemme vielä niin sanotusti tässä taudin rajoittamisvaiheessa. Sikainfluenssan kohdalla vuonna 2009 rajoittamisvaihe kesti kolme kuukautta. Nyt me emme ole vielä kovin kauaa olleet tässä rajoittamisvaiheessa, mutta tässähän on tietysti erilainen tilanne, koska tämä etenee nopeammin, ja siinä mielessä rajoittamisaika voi jäädä lyhyemmäksi.

Me olemme aika paljon puhuneet täällä testauksista. Mielestäni nyt pitää muistaa, että nyt eivät pelkät tällaiset testikasetit riitä. Vaikka me saisimme niitä testikasetteja niin, että pellolle levittää, se ei vielä riitä, vaan ensiksikin niitä testauksia tarvitaan sen henkilön itsensä tähden, että tiedetään, onko sairaus, mutta myöskin tämän sairauden levinneisyyden vuoksi. Mutta kun ei se riitä se pelkkä testikasetti. Me tarvitsemme näytteenottajan, hänelle suojaimet. Me tarvitsemme analysoijat, me tarvitsemme reagenssin, me tarvitsemme koneet, me tarvitsemme sitten ketjujen jäljittäjät, jotka etsivät ne, jotka ovat kontaminoituneet tässä tilanteessa. Sitten jos on positiivinen tulos, niin tarvitaan se sairauden hoito. Tämä koko prosessi pitää laittaa kuntoon.

Nyt on paljastunut semmoinen, että niitä osia puuttuu sen prosessin välistä. Se olisi tässä nyt ensiarvoisen tärkeää, että kun kerta WHO:kin on sitä mieltä ja minä itse olen ollut koko ajan sitä mieltä, että testatkaa, testatkaa, testatkaa, niin nyt pitäisi tehdä nimenomaan ei ainoastaan niitä kurkku-nielutestejä vaan myöskin sitten vasta-ainetestejä. Ja ne pitää suunnitella, koska osa vasta-ainetesteistä antaa akuutissa vaiheessa ja osa myöhäisemmässä vaiheessa näytön siitä, että on sairastunut. Tästä pitää tehdä ihan suunnitelma ja strategia ja päättää siitä.

No, varautumisesta kaksi asiaa vielä. Nyt aika paljon puhutaan siitä, että me tarvitsemme sitä henkilöstöä. Itse kun olen toiminut toistakymmentä vuotta terveysalan ammattihenkilöiden kouluttajana, niin sanoisin, että nyt ovat hienosti lähteneet sairaalat esimerkiksi leikkausanestesiahoitajia kouluttamaan tehoyksiköihin. Hengityskoneet ja kaikki muut pitää päivittää, niiden käytöt ja kaikki. Mutta sitten me tarvitsemme heidän tilalleen hoitajia esimerkiksi sisätautiosastoille, me tarvitsemme hoitajia kirurgisille vuodeosastoille, koska eiväthän ne kaikki potilaat ole teho-osastolla, ja sitä paitsi siellä tarvitaan [Puhemies

koputtaa] muihinkin hoitoihin hoitajia. Minun mielestäni nyt pitäisi yhdessä ammattikorkeakoulujen terveysalan yksiköitten kanssa järjestää koulutusta, jolla esimerkiksi hiljattain eläkkeelle jääneet tai yleensä tällaiset, jotka ovat kiinnostuneita palaamaan joksikin aikaa töihin, ja myöskin ne, jotka ovat ehkä olleet esimerkiksi muissa ammateissa hetken aikaa ja muissa tehtävissä, saisivat nyt täydennyskoulutusta, että he palaisivat sitten tukemaan tätä tilannetta. Mutta siihen vaaditaan sitten myöskin resursseja.

Sitten tietysti vielä yksi tärkeä asia on apteekkihenkilöstö. Eli apteekkihenkilöstö ei tällä hetkellä, vaikka se valmiuslain mukaan nimitetään ja luetaan kriittisiin aloihin, kuitenkaan ole näissä testauskriteereissä ensimmäisenä samoin kuin ovat terveysalan henkilöt. Olen ehdottomasti sitä mieltä, että jotta lääkehoito saadaan hoidettua, meidän apteekkihenkilöstömme pitää testata samassa järjestyksessä kuin terveysalan henkilöstö.

Tässä muutamia. — Kiitos.

19.19 Mari Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! On tarpeellista jatkaa näiden rajoitusten kestoa, ja sitä kestoahan me nyt kaikki pohdimme. Se on aivan ratkaisevaa näiden toimenpiteiden osalta.

Toimenpiteiden kestosta ja karanteenitoimenpiteiden tarpeesta riippuu se, kuinka vakavia myös taloudelliset vaikutukset tulevat olemaan. Kestosta riippuu myös se, minkälainen määrä sairaalavarusteita tarvitaan. Täällä salissa on hyvin tuotu esiin, että kun kysyntä kasvaa lähes kaikkialla maailmassa, väkirikkaissa maissa voi tulla todellakin vielä yllätyksiä vastaan siinä, miten tiettyjä tarvikkeita, testaukseen tarvittavia laitteita tai esimerkiksi suojavarusteita tulee uupumaan, ja tähän on tärkeä varautua, kuten nyt on tehtykin ja päivitetty myös meidän varusteiden tarvetta jatkuvasti. Mutta on hyvä miettiä sitä kokonaiskestoja ja sitä, kuinka pitkä se voi olla, jos tämä meidän epidemia kestää ensi aallon ja sen jälkeen mahdollisesti vielä jatkoaaltoja pidempään.

Nyt vaikuttaa siltä, että aika moni Euroopan maa on kääntynyt sellaisen strategian puoleen, jossa tautia ja epidemiaa pyritään tiukastikin rajaamaan ja on kehitetty erilaisia mobiiliteknologian apuvälineitä tähän. Saksan ja Islannin esimerkit ovat kiinnostavia, ja olisi tärkeää miettiä, voiko EU yhdessä hyödyntää näitä applikaatioita. Kun niitä on kehitetty parhain voimin, esimerkiksi Saksassa terveysviranomaisten ja teknologiyhtiöiden yhteistyönä, niin ovatko nämä sellaisia apuvälineitä, joita me voisimme hyödyntää myös täällä Suomessa, vai ovatko nyt eri maat kansallisesti etenemässä omin keinoin? Tässä olisi varmasti syytä tehdä tarkempaa yhteistyötä.

Nythän tämä paljon puhuttu testaus myös helpottuisi, jos meillä olisi tartuntaketjujen jäljittämisessä automatisoitu tapa huomauttaa näille ihmisille, että he ovat olleet sellaisen henkilön seurassa, jolla tämä tartunta on. Tähänhän tämä perustuu pitkälti, ja itse en ihan ymmärrä, mihin pohjautuvat ne henkilöstötarpeen vajaukset juuri tässä asiassa, kun ei tälläkään hetkellä siihen välttämättä lääkärin määräystä tarvita, jos jää lieväoireisena kotioloihin karanteeniin. Ymmärtääkseni ihan saman tyyppisiin ohjeistuksiin pohjautuvat nämä mobiiliteknologian mallit, joissa sitten huomautetaan tartunnan saaneelle tai tartunnalle altistuneelle henkilölle, että hänen olisi syytä jäädä vaikkapa kahdeksi viikoksi tiiviisti kotioloihin ja mahdollisesti koko perheen samalla.

Kun puhutaan siitä, että on vaikeaa saada testauksen tai jonkun muun osa-alueen komponentteja kasaan tai henkilöstöä kasaan, niin on tosi tärkeää miettiä myös, kuinka vaikeaa on niillä lukuisilla lapsilla, jotka ovat kotona perheväkivallan uhatessa, niillä ihmisillä, jotka menettävät työnsä, joutuvat lomautetuiksi tai irtisanotuiksi. Aina kun sanotaan, että

Pöytäkirja PTK 43/2020 vp

joku on hankalaa, niin pitää miettiä, että tämä on todella hankala tilanne ihan kaikin puolin, jolloin saattaa olla, että itse asiassa sen, mikä nyt kuulosti ensin hankalalta, pitäisi olla selvitetävissä. Kaikin puolin tarvitaan kyllä sellaista can do -asennetta nyt ihan jokaisella tasolla.

Voi olla niin, että kun pandemia tässä pyyhkäisee maailman yli, niin myös taloudellisesti eri maat tulevat nousemaan tästä jaloilleen eri tavalla riippuen siitä, miten hyvin on pystytty tartuntaketjut jäljittämään ja eristämään. Joka tapauksessa jokainen viikko, jolloin ravintoloiden ovet ovat suljettuina, työpaikat eivät pyöri, on todella kallis. Jatkokilpailukyvyn kannalta on hyvä muistaa, että meillä on myös hallitusohjelma, jossa on luvattu ekologisesti, taloudellisesti ja sosiaalisesti kestävää tulevaisuutta. Näitä hyviä tavoitteita ei tule unohtaa. Meidän ei pidä unohtaa meidän arvojamme myöskään tällaisen kriisin keskellä.

On tärkeää myös, että EU näyttää yhteistyövoimaansa tällaisessa tilanteessa. Meillä on paljon sellaisia asioita, joita me voimme aikatauluttamalla hoitaa niin, että mikään maa ei siitä tule kärsimään, jos jaamme resursseja, vaan pystymme hyvällä aikataulutuksella ja suunnittelulla ja mahdollisesti EU:n yhteisellä huoltovarmuuskeskuksella, lääketeollisuudella, tutkimuksella ja niin edelleen olemaan kokoamme suurempia jokainen.

Täällä pohdittiin, tuleeko Suomi olemaan sama maa tämän kriisin jälkeen. Ehkä isompi kysymys on vielä se, tuleeko maailma olemaan samanlainen ja onko se mennyt myös tiettyiltä osin parempaan suuntaan, onko kyetty tekemään rakentavaa yhteistyötä vai rikkooko tällainen epidemia meitä enemmän erilleen. On selvää, että meidän täytyy tehdä töitä sen eteen, että me teemme yhteistyötä, me otamme fiksua keinoja käyttöön koko maailmassa ja etenkin tietysti meidän EU-alueella.

Näillä sanoilla toivotan meille kaikille tietysti paljon viisautta ja voimia tämän yhteisen tilannekuvan luomisessa, ja kiitos kaikista hyvistä puheenvuoroista, joilla on minun mielestäni tarpeellisesti tuotu esiin niitä kulmia, joita tällaiseen valtavaan yhteiskunnalliseen kysymykseen ja kriisiin tarvitseekin tuoda. Kiitos myös kaikille yrityksille, jotka ovat tässä tehneet parhaansa, ja muistetaan se, että ollaan myös siltä osin toivottavasti vielä nyt tämänhetkistä ja kriisiä edeltävää tilannetta vahvempia, kun uskotaan siihen, että täällä kyllä on korkeata osaamista ja teknologiaa ja yritteliäisyyttä, jonka varaan on hyvä rakentaa jatkossakin.

19.26 Ville Kaunisto kok: Arvoisa puhemies! Keskustelemme täällä valmiuslain toimivaltuuksien käytön jatkamisesta eli esimerkiksi peruskoulujen etäopiskelun jatkamisesta, ja kuten monet muut edustajat, olen huolissani lasten päivittäisestä ravinnonsaannista kriisiaikana. Aivan liian monelle lapselle ja nuorelle koulusta saatu ateria on päivän ainoa lämmin ruoka. Nyt moni lapsi jää ilman päivän ainoaa lämmintä ateriaa.

Ministeri Andersson vastasi täällä tänään tähän huoleen sanoen, ettei ole valtion tehtävä päättää, miten jokainen kunta hoitaa oman kouluruokailutilanteensa. Tämä on varmasti aivan totta, mutta voisin kuvitella, että kovin moni kuntapäättäjä odottaisi selkeää signaalia hallitukselta, miten tämä ongelma voidaan ratkaista. Tämän signaalin ei tarvitse tarkoittaa kuntapäättäjän vallan kaventamista vaan tukea ja apua asiassa, jossa monelle kuntapäättäjälle on aika paljon pureskeltavaa oman arjen pyörittämisen lisäksi. Nyt olemme valitettavasti tilanteessa, jossa kunnat toimivat eri tavoin, ja tämä asettaa monet lapset kovin epätasaa-arvoiseen asemaan. Haluan kiittää myös edustaja Kinnusta saman huolen nostamisesta myös hallituspuolueen suunnalta. Emme ole huolestuneita yksin. Nyt on tärkeää

Pöytäkirja PTK 43/2020 vp

kantaa sitä vastuuta, jonka on itselleen halunnut. Kysynkin: mitä hallitus aikoo tehdä, että kaikilla lapsilla ja nuorilla on oikeus yhteen lämpimään ateriaan päivässä, ja miten se toutetaan?

19.28 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Pidin tuossa aiemmin puheenvuoron — siinä muutamia huomioita jäi vielä puuttumaan, ja palaan niihin tässä.

90-luvun lamassa meillä yli 30 000 yritystä meni konkurssiin, ja jälkikäteen selvä syy löytyi siitä, että yritykset olisivat tarvinneet puhdasta rahaa selvitäkseen siitä tilanteesta yli. Ne eivät sitä saaneet, ja lopputulos oli konkurssi ja valtava määrä näidenkin myötä lisää työttömiä. Nyt on samanlainen tilanne: meidän yrityksistä monet olivat vielä kuukausi sitten erittäinkin hyvässä kunnossa, tuottivat hyviä palveluita, olivat tuottaneet niitä vuosikausia, jopa vuosikymmeniä, ja nyt kassaan ei tule euron euroa asiakkaiden hukuttua, ja silloin tarvitaan nopeasti nimenomaan suoraa rahallista tukea.

Moni on kysynyt, eikö valtio voisi esimerkiksi vuokratukea ohjata yrityksille. Se olisi varmasti monelle tarpeellista. Nyt näyttää siltä, että liian paljon näitä yritysten tukirahoja ohjataan erilaisten kehittämishankkeiden ja kehittämistoimenpiteiden ja uudelleensuuntautumisten ja muiden kautta sellaisiin kohteisiin, että ne eivät kyllä mene sinne ruohonjuuritasolle, missä tätä rahaa eniten tarvittaisiin. Myös yhtiömuodot näyttävät olevan hyvin erilaisissa tilanteissa, ja myös esimerkiksi työllistävät sivutoimiset yrittäjät näyttävät olevan väliinputoajia tässä kokonaisuudessa.

Me olemme kokoomuksesta ehdottaneet arvonlisäverojen palautusta alkuvuodelta, ja se olisi nopea, hyvin tasapuolinen, oikeudenmukainen keino auttaa yrityksiä yli tämän vaikean tilanteen, mutta kaikki yritykset eivät tietysti arvonlisäveroja maksa, ja silloin tarvitaan esimerkiksi vuokratukea tai muuta suoraa yritysten tukemista. Palvelualojen arvonlisäveron poistoa esimerkiksi kuuden kuukauden määräajaksi ovat myös yrittäjät esittäneet, ja se voisi olla ihan kannatettava ajatus.

Yksi sellainen ehto, joka täältä suoraan tulee läpi, on se, että jos yhtiöllä on ollut joitain vaikeuksia ennen koronavirusta, niin he sulkeutuvat automaattisesti näiden tukien ulkopuolelle. Ymmärrän sen tyypiset tilanteet, että yritys on ollut jo konkurssiin menossa ja olisi mennyt ilman koronaakin, en puhu niistä, mutta nyt puhun sellaisista yrityksistä, joilla on ollut joitain taloudellisia vaikeuksia, ja heidät nyt rajataan näiden tukien ulkopuolelle. Se on vähän sama asia kuin koulussa sanottaisiin, että me annamme kyllä tukiopetusta, mutta tukiopetuksen ehto on se, että arvosanan pitää olla vähintään kiitettävä. Nämä yrittäjät nyt unohtuvat tässä kokonaisuudessa lähes kokonaan.

Puhuin myös muutaman sanan kouluista, kouluruokailusta. Muun muassa oma kotikuntani Loppi ja Janakkala esimerkiksi jakavat kahden viikon ruokapaketteja kotiin, ja siinä saa samalla opetettua kotitaloustaitoja. Itse olen huolissani siitä, että tämä hallitus ei näe ongelmaa, että meillä on lapsia, jotka ovat lähiopetuksessa sen takia, että perheellä ei ole taloudellisia mahdollisuuksia jäädä lasten kanssa kotiin ja etätyökään ei tule heidän kohdallaan kysymykseen. Toivon, että hallitus näkisi näiden pienituloisten, köyhien perheidenkin lapset samanarvoisina eikä altistaisi heitä näille runsaille kontakteille lähiopetuksessa. Pidän tarpeellisena myös, että opettajien asemaa tässä lähestyttäisiin hieman vastuullisemmalla tavalla.

Lopuksi, arvoisa puhemies, Uudenmaan rajaamisesta. Olen todennut, että tämä järjestelmä, joka nyt otettiin käyttöön, on liian hidas. Se olisi pitänyt saattaa voimaan nopeamman aikataululla, ja näyttää siltä, että myös poliisin resurssit menevät tässä aika lailla,

Pöytäkirja PTK 43/2020 vp

voisi sanoa, hukkaan: jos 15 000 pysäytystä tehdään aamulla ja 25 joudutaan käännättämään ja näillä pienimmilläänkin valvontapisteillä on useita poliiseja paikalla, niin pitää kysyä, olisiko muita ratkaisuja käytössä. Minun mielestäni hallituksen kannattaisi tehdä se ratkaisu, että siellä olisi vain yksi poliisi tai poliisipartio johtamassa tätä operaatiota ja siten esimerkiksi reserviläisten maakuntajoukot tukemassa tätä toimintaa. Se olisi hyvä ja järkevä ratkaisu siihen, että poliisin resursseja voitaisiin kohdentaa tehokkaammin.

Aivan lopuksi haluan kiittää siitä, että tämä vihreä kaista on nyt ainakin osassa pisteitä tullut käyttöön raskaalle liikenteelle ja kuljetusalalle, toivottavasti jatkossa myös kriittisiin työtehtäviin liikkuville, esimerkiksi sairaanhoitajille, lääkäreille, poliiseille, palomiehille ja Rajavartiostolle. — Kiitos.

19.34 Mikko Ollikainen r: Arvoisa puhemies, ärade talman! Vi diskuterar nu en förlängning av de åtgärder som vi slagit fast till den 13 april, och som nu gäller då en månad till, alltså fram till Floradagen den 13 maj. En förlängning är i nuläget befogad och det är viktigt att vi också följer med det här väldigt noga. Redan nu vet vi att vi har lärt oss massor av det här, och en del åtgärder har kanske funnit sina former under vägens gång, och jag är säker på att vi under det här — efter att den lägger sig den här pandemin — också kommer att diskutera en hel del kring lagstiftningen och vad som borde ändras på.

Då det gäller distansundervisningen så är det alltså också en fortsättning. Vi hade i går möte med kulturutskottet och fick en situationsbild av det här och läget, och där finns förstås en del orosmoln kring kanske framför allt välmåendet i hemmen och familjernas situation, och också förstås att lärarna ska orka arbeta. Vi vet att ungefär 22 procent av barnen som hör till småbarnspedagogiken är i daghemmen. I förskolorna torde det vara något under det här, och 7 procent av eleverna i årskurs 1, och sedan också en del av dem som har särskilt stöd är i närundervisning. Övriga är på distansundervisning. Jag vill poängtera här att det alltså handlar om distansundervisning, att det inte är hemundervisning. Det är en stor skillnad där.

Jag vill rikta ett stort tack till lärarna och till det fantastiska jobb som man har gjort. Man har sett olika exempel från YouTube till exempel och andra kanaler hur det har fungerat. Men också tack till övrig skolpersonal, kökspersonal och så vidare som har jobbat, och framför allt till föräldrarna som har ställt upp på det här.

En sak som man inte har pratat om så jättemycket är förskolorna och den undervisning som sker i förskolorna. Här finns en del skillnader från kommun till kommun, och här vill jag tacka min hemkommun. Min dotter går i förskola och jag vill tacka personalen i min dotters förskola i Malax som varje dag skickar massor med olika arbetsuppgifter till barnen — eller dottern nu i det här fallet hos oss — som de då gör hemma.

Regeringens rekommendation är alltså fortfarande i bruk: att man så långt som möjligt ska ha barnen hemma, och i förskoleundervisningen och årskurs 1—3, att de stannar hemma så långt som möjligt.

Arvoisa puhemies! Kun nyt etäopetus jatkuu, on todella tärkeää, että seuraamme todella tarkasti tätä tilannetta ja varsinkin heidän arkeaan, jotka tarvitsevat tukitoimia. Myös perheiden hyvinvointi tulee ottaa huomioon, ja tässä on todella tärkeää, että poikkihallinnollinen yhteistyö toimii mutkattomasti sosiaali- ja terveystieteiden ja koulutuspuolen välillä. Voi olla, että koulu on lapsille se kaikkein turvallisin paikka myös viitaten aiempiin puheisiin. Tähän kuuluu myös tämä lämmin ruoka, josta on puhuttu.

Pöytäkirja PTK 43/2020 vp

Tasavertaisuuden nimissä on myös tärkeää, että kaikilla on mahdollisuus etäopetukseen, tietoyhteydet ovat kunnossa ja on mahdollisuus kannettavaan tietokoneeseen. Nyt hän tässä on kansalaistoiminta käynnissä, Kaikille kone -kampanja on käynnissä. Se on mielestäni todella hyvä ja hieno asia. Henkisen hyvinvoinnin kannalta on tärkeää myös, että lapset liikkuvat ja käyvät myös ulkona, ja tässä näen, että myös kuntien nuorisotoimella on oma roolinsa.

Haluan tässä nyt kiittää opettajia ja koulun muuta henkilökuntaa ja myös vanhempia todella hienosta ja arvokkaasta työstä, mutta meidän kyllä tulee ottaa huomioon, että ehkä nämä luvut niistä, jotka ovat lähiopetuksessa, tulevat muuttumaan tässä kuukauden aikana.

19.38 Joonas Könttä kesk: Arvoisa herra puhemies! Täällä on tänään pidetty monia hyviä puheenvuoroja liittyen näihin valmiuslakeihin. Haluan itsekkin muutamalla huomiolla niistä sanoa, ennen kaikkea siitä, kuinka meidän tulee tämän kriisin jälkeen tarkastella näitä valmiuslakeja ja mitkä ovat ehkä olleet niitä haasteita, joita nyt olemme havainneet. Jos tästä koronakriisistä nyt jotain hyvää täytyy hakea, jota on tietysti erittäin vaikea tehdä, niin se on eräänlainen koeponnistus tämän valmiuslain osalta, jos ajatellaan, että se ehkä perinteisempi uhkakuva siitä, milloin valmiuslait voisivat tulla käyttöön, olisi sota. Siihen nähden on hyvä, että tämä tilanne on kuitenkin ollut tämmöinen pandemian kaltainen eikä sotatilan kaltainen, mikä olisi tietysti kaikista katastrofaalisin vaihtoehto. Tämä tilanne ei missään nimessä ole ollut helppo, ja pahoin pelkään, että se pahin on vielä tulossa.

Näiden valmiuslakien osalta tiettyä hitautta on ollut havaittavissa. Toisaalta olen tyytyväinen, että Suomen kaltaisessa demokratiassa meillä on ollut vahva eduskunta, joka on valvonut, että lakeja noudatetaan, ja näin oikeusvaltiossa kuuluu ollakin. Mutta jos kuvitellaan, että tilanne vaatisi vieläkin nopeampia toimia ja ikään kuin vieläkin laajempia oikeuksia, niin silloin täytyy tarkastella sitten tämän kriisin jälkeen sitä, kuinka näitä valmiuslakeja tulisi kehittää, ja mielestäni se tulisi tehdä parlamentaarisesti.

Olen itse myös pohtinut paljon tämmöisen puolustusneuvosto 2.0:n perustamista, vähän niin kuin ennen vanhaan tällainen puolustusneuvosto oli. Ei niin, että se olisi koko ajan ikään kuin olemassa, vaan että olisi tiedossa, ketkä korkean turvaluokituksen ja korkean osaamisen virkamiesjohtajat ja muut tärkeäksi katsotut henkilöt siihen kuuluisivat. Se muodostaisi ikään kuin tämmöisen turvaneuvoston, joka olisi sitten tämänkaltaisessa tilanteessa, vaikka pandemian tai sotilaallisen tai vaikkapa suuren it-hyökkäyksen aikana, nopeasti aktivoitavissa. Siitä voisi löytyä sellaista tukea meille päättäjille, jotka valmistelisivat eri vaihtoehtoja niin, että demokraattisesti valitut päättäjät edelleen tekisivät kaikki päätökset ja että sitten sellaiset käytännön teot tulisivat varmasti hoidetuiksi. Viittaan tässä esimerkiksi tähän Helsinki—Vantaan tilanteeseen, josta viimeksi tänään myös pääministeri mainitsi, että se tilanne olisi voinut paremminkin mennä. Minusta on tärkeää, että me tavoittelemme kriisinhallinnassa niin hyvää kuin mahdollista. Mutta on myös inhimillistä myöntää, että näin uusien tilanteiden tullessa myös niitä virheitä tapahtuu. Mutta tällainen tietynlainen turvaneuvostoajattelu voisi olla kriisin jälkeen ehkä paikallaan pohtia, jotta se olisi sitten nopeasti aktivoitavissa ja sillä olisi tietyt työtehtävät — ei niinkään valtaa, mutta ennen kaikkea erilaisia vaihtoehtoja valtioneuvoston käytettäväksi.

Arvoisa herra puhemies! Jos ajatellaan niin, että nyt menemme tässä kriisissä ja ehkä se akuutti vaihe on vielä vasta tulossa, niin toinen osa tässä on mielestäni myös se, että näiden valmiuslakien jälkeistä aikaa tulee pohtia. Meidän tulee pohtia sitä tietä ulos tästä kriisistä. Kun se ykkösraide on ehdottomasti terveys, niin meillä on kakkosraiteella tärkeässä ase-

Pöytäkirja PTK 43/2020 vp

massa työllisyys, yrittäjyys ja yritykset. Olen todella tyytyväinen, että nyt on nimetty tällainen talousviisauden ryhmä, joka pohtii niitä vaihtoehtoja, kuinka tämä odotettavissa oleva ja ehkä jo käynnistynyt taantuma sitten selätetään mahdollisimman nopeasti. Näitä keinoja meidän tuleekin miettiä, aikaa valmiuslakien jälkeen: kuinka mahdollisimman nopeasti me palaamme kasvun uralle, kuinka mahdollisimman nopeasti voidaan niille ihmisille, jotka nyt on lomautettu ja joilla mahdollisesti työsuhde päättyy, taata mahdollisuus palata joko opintojen, työnteon tai muun mielekkään tekemisen pariin. Nämä ovat minun mielestäni keskeisiä asioita, kun puhutaan valmiuslaista: se, kuinka tätä tilannetta arvioidaan jälkikäteen, se, kuinka tästä tilanteesta päästään ulos.

Toisaalta haluan tässä kohtaa, arvoisa herra puhemies, todeta myös, että mielestäni valmiuslakien käyttö tässä nykyisessä tilanteessa on kuitenkin ollut perusteltua, ja omasta puolestani annan niille täyden tuen. Toivon, että nämä jo tehdyt rajoittamistoimenpiteet ovat riittäviä, mutta samaan aikaan olen kyllä valmis menemään myös tiukempiin keinoihin, mikäli tilanne niin sallii, mutta sitä tulee tarkastella kokonaisuudessaan ja tehdä aina siihen tilanteeseen nähden parhaat päätökset.

19.43 Sinuhe Wallinheimo kok: Arvoisa puhemies! Näin vielä päivän päätteeksi ajattelin sanoa muutaman sanan tämän päivän teemasta eli valmiuslaista aiemmin käyttöön otettujen toimivaltuuksien jatkamisesta.

Ottaen huomioon koronavirusepidemian nykyisen vaiheen, hallituksen esitys on ollut hyvä ja perusteltu. Pari viikkoa sitten käyttöön otetut liikkumisen rajoitukset ja sosiaalisten tapaamisten vähentäminen ovat tuottaneet tulosta ja epidemian etenemisvauhti on hidastunut. Silti vaikein on vasta edessä, ja tautimäärä edelleen kasvaa. Siksi rajoittavia toimia on edelleen jatkettava, jotta se kaikkein tärkein eli suomalaisten terveys ja sen kannalta kriittinen tehohoitoa paikkojen riittävyys voidaan turvata.

Haluan myös kiittää hallitusta tänään aamupäivällä asiasta tiedottamisesta. On ensinnäkin hyvä, että hallitus nyt on parantamassa kriisin johtamisen koordinaatiota. Tarve tälle nyrkille, tai miksi sitä kukakin haluaa sanoa, on ollut ilmeinen muun muassa Suomeen palanneiden matkailijoiden ohjeistuksessa olleiden puutteiden korjaamiseksi.

Toiseksi on hyvä ollut huomata, että hallituksen piirissä suunnitelmat myös niin sanotun exit-strategian laatimiseksi etenevät. Työ- ja elinkeinoministeriön sekä valtiovarainministeriön tänään asettamalta neljän viisaan työryhmältä on syytä odottaa konkreettisia ehdotuksia siitä, miten Suomen sulkua päätetään siten, että siitä aiheutuu taloudellemme mahdollisimman vähän vaurioita. Sen jälkeen toivon myös sitä, että myös muilla kuin hallituspuolueilla tai heidän edustajillaan on mahdollisuus käydä keskustelua näiden ehdotusten toteuttamisesta. Tavoite on tässäkin meillä yhteinen.

Kolmas ja itse asiassa tämän epidemian voittamisen kannalta tärkeä uutinen tänään oli myös se, että hallitus on lisäämässä edelleen koronavirustestaamista. WHO on pitänyt laajaa testaamista yhtenä tärkeimmistä välineistä koronaviruspandemian leviämisen hillitsemisessä, ja kokemukset erityisesti Etelä-Koreasta mutta myös vaikkapa Islannista kertovat siitä, että tämä myös toimii. Kiitos siis hallitukselle näihin toiveisiin vastaamisesta.

Arvoisa puhemies! Mitä sitten tulee tähän esitykseen ravintoloiden määräaikaaisesta sulkemisesta, siinä viestini hallitukselle on kaksijakoinen. Itse päätös ravintoloiden sulkemisesta 31.5. asti on ymmärrettävä, jotta suomalaisten terveyttä voidaan suojella tulevina viikkoina pahenevalta koronaviruspandemialta. Sen sijaan se, mihin en voi olla tyytyväi-

Pöytäkirja PTK 43/2020 vp

nen, ovat hallituksen toimet tai itse asiassa niiden puuttuminen nyt pulaan joutuneiden ravintolayrittäjien aseman parantamiseksi.

Toki tekstiä tässä hallituksen esityksessä riittää. Hallitus luettelee perustelumuihistiossa kaikki ne tukimuodot, jotka ovat jo käytössä tai valmistelussa. Nämä tukimuodot koskevat yritysmuodosta ja henkilömäärästä riippuen kuitenkin kaikkia yrityksiä, eikä niitä ole erikseen räätälöity tässä yhteydessä ravintoloille. Monia ravintolayrittäjiä tämä tilanne turhauttaa, ja siksi onkin paikallaan kysyä, milloin hallitus tiedottaa erityisesti ravintoloille suunnatusta erillisestä tuesta ja tuo esitykset eduskunnan käsittelyyn.

Arvoisa puhemies! Siltä varalta, että hallitukselta puuttuu tehokkaita keinoja ravintoloiden tilanteen helpottamiseen, suosittelen tutustumaan kokoomuksen viime torstaina esittämiin keinoihin. Alkoholin ulosmyyntioikeuden muutos, lounaseteleiden veroedun laajentaminen, palvelusetelit yli 70-vuotiaille ja kotitalousvähennyksen laajentaminen, alkuvuoden arvonlisäverojen palautus sekä yrityksille suunnattu koronatuki ovat konkreettisia ehdotuksia, joita voitte vapaasti käyttää. Kyse on sadoista yrityksistä ja kymmenistä tuhansista työpaikoista. Nyt on tehtävä kaikki heidän tulevaisuutensa eteen.

19.47 Sheikki Laakso ps: Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys ei tullut kyllä kellekään yllätyksenä, koska se arkuus näkyi siinä alkumetreillä, että ei uskallettu laittaa riittävän pitkälle näitä, niin sanotusti, jopa rajoja kiinni. Ei tietenkään tässä vaiheessa sitten ollut mitään muuta näköpiirissä kuin se, että laitetaan ja jatketaan hommia.

Onneksi tietysti kentällä olevat etujoukotkin ovat sen ymmärtäneet heti alkuun ja ammattinsa osaavat niin poliisit kuin terveydenhuollon ammattilaiset. Heille täytyy tietysti esittää iso kiitos siitä, että jaksavat — poliisitkin ovat tuolla Uudenmaan rajalla 14 tuntia yhtä soittoa. Tänä aamuna vein niille jopa villasukkia sen takia, että ne pärjäävät siellä.

On myös porukka, mikä on vähän jäänyt vähemmälle ja minkä asema tulee olemaan vielä aika iso tämän koko jutun jälkeen ja tietysti tämän jutun ajanakin, nimittäin lastensuojeluun liittyvä väki. Tilanne on se, että tästä tulee varmasti aiheutumaan — en haluaisi sanoa, mutta pahasti pelkään — jopa vuosikymmenen riesa siellä puolella. Elikkä vaikka ne poliisit pääsevät tuosta Uudenmaan rajalta ehkä jo juhannukseksi kotia, niin lastensuojelun puoli saattaa kärsiä tästä asiasta vielä sen kymmenen vuotta.

Itse olin neljän vanha enkä vielä silloin katsonut kyseistä elokuvaa, mutta katsoin sen sitten vanhempana, kuitenkin alaikäisenä, ja ihmettelin silmät tapillaan, minkälaista tämä elämä voi olla. Pakosti tulee mieleen elokuva Mikko Niskasen Kahdeksan surmanluotia: mihin tämän maan tulevaisuus voi pahimmillaan tietyissä perheidylleissä tämän jutun takia mennä. Sen takia on äärimmäisen tärkeää, että me nyt lyömme niin paljon ja niin nopeasti ja niin paljon resursseja tähän koronan taltuttamiseen ja siihen, että yritetään estää mahdollisimman paljon yritysten konkurssia, työttömyyttä ynnä muuta. Nyt ei ole aika eikä mikään mahdollisuus pihistellä yhtään millään muotoa. — Kiitoksia.

19.50 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa herra puhemies! Vammaisten henkilöiden oikeuksien sopimus on voimassa myös poikkeusoloissa. Jokaiselle kuuluvat samat ihmisoikeudet, oikeus elämään. Tähän liittyen on ollut liikkeellä väärinkäsityksiä. On syytä muistaa, että vammaisuus ei ole sairaus vaan ominaisuus. Osa vammaisista voi sairautensa vuoksi kuulua riskiryhmään. Heitä tulee suojella erityisellä tavalla. Kehitysvammaisia ja muita vammaisia henkilöitä ei saa lähtökohtaisesti rajata tehohoidon ulkopuolelle. Tehohoidon tarve tulee arvioida, ja se tulee tehdä jokaisen henkilön kohdalla erikseen vammoista huo-

limatta. Tehohoitoon ei mennä, jos siitä ei ole henkilölle hyötyä. Kaikkein heikoimmassa asemassa olevat eivät saa jäädä tässä jalkoihin. Ketään ei voi yksinomaan vammojen perusteella siirtää hoitojonojen hännille. Uskon, että näin ei halutakaan tehdä.

Kannatan hallituksen rajoitustoimia, jotka kaikki yhdessä vaikuttavat siihen, että ei jouduttaisi sellaisiin tilanteisiin, joissa lääkärit joutuvat valitsemaan, kuka mahtuu tehohoitoon. On syytä muistaa, että tämän kriisin aikana sairastutaan vakavasti myös muihin sairauksiin kuin koronaan. Tämän vuoksi meidän kaikkien tulee kestää nämä rajoitukset ja niihin liittyvät hankaluudet. Rajoituksia tulee tehdä mahdollisimman lyhyen ajan, jotta pidempiaikaiset vaikutukset yhteiskunnassa jäävät mahdollisimman pieniksi. Rajoitusten tulee olla välttämättömiä, ja tätä välttämättömyyttä tulee arvioida koko ajan.

Kannetaan yhdessä vastuuta, että selvittää tästä eteenpäin. Toivotan voimia kaikille erityislasten vanhemmille, kaikille vanhemmille ja opettajille tänä poikkeavana aikana.

19.53 Mari-Leena Talvitie kok: Arvoisa herra puhemies! Toin tuossa ensimmäisessä puheenvuorossani esille terveyteen, talouteen ja turvallisuuteen liittyviä asioita ja jatkaisin vielä turvallisuuteen liittyvistä asioista.

On tietenkin välttämätöntä, että näitä rajoituksia nyt pidennetään. Muun muassa koulujen osalta pidennys on noin kuukauden pituinen, mutta päivämäärien 13.5. ja 31.5. välissä on vain vajaa kolme viikkoa. Kuten tässä edustaja Laakso toi puheessaan tämän lastensuojelun tilanteen, niin nyt on erityisen tärkeää, että me pääsisimme auttamaan näitä perheitä ennen kuin alkaa kesä. Siinä mielessä vetoan hallitukseen, että mietitään nyt vielä tarkkaan, onko kuitenkin järkevää palauttaa koulujen normaali toiminta sellaisissa toimintamuodoissa kuin se nyt mahdollista on enää toukokuussa palauttaa, jotta kouluissa tavattaisiin lapset ja nähtäisiin lapsien ja perheiden tilanne.

Keskustelin alkuvuodesta yhden suuren kaupungin — sanon suoraan, että en Oulun, vaikka Oulu kotikaupunkini onkin, vaan jonkun muun suuren kaupungin — lastensuojeluyksikön johtavan ihmisen kanssa, ja hän toi esiin sen, että lastensuojelussa muutenkin tämä alkuvuosi on niin sanottua rauhallista aikaa, mutta sitten tässä huhti-toukokuussa tulee se kova paine, joka tulee normaalistikin pidetyn lukukauden osalta ja ennen kesää. Elikkä jo normaalina keväänä lastensuojelun kaikki paikat ovat huhti-toukokuussa täynnä, ja se tulee varmasti näkymään. Lastensuojelussa eletään nyt hieman sellaista tyyntä myrskyn edellä -aikaa, ja näin ollen kuntien olisi kyettävä varautumaan.

Valitettavasti useasta kunnasta kuuluu tällä hetkellä se viesti, että kaikki paikat ovat täynnä. Osalla kunnista ei ole mitään paikkoja, ei siis edes ostopaikkoja, ei sijaisperheitä, ei laitospaikkoja, ja kuitenkin kun ongelmat kasautuvat, niin kriittisimmällään nämä ongelmat vaativat välitöntä toimintaa: joko lapsi on väkivaltainen tai perheessä joku muu on väkivaltainen. On erittäin vaikeaa päästä antamaan apua perheitten sisällä oleviin tilanteisiin, jos tämä tilanne pitkittyy yli kesän ja apua pystytään tarjoamaan tai oikeastansa huolesta saadaan kunnolla kiinni vasta alkusyksyllä. Normaalissa tilanteessahan lastensuojelun osalta sitten kesällä taas on rauhallisempaa, elikkä tämä juuri alkanut huhtikuu ja toukokuu ovat ne kaikkein kiireisimmät.

Kunnilla ei ole pula edes pelkästään rahasta, vaan siellä on oikeasti myöskin rekrytointiongelmia. Nyt olisi hallituksen mietittävä lähiaikoina myöskin se, voidaanko lastensuojeluyksiköissä väliaikaisesti mennä esimerkiksi yhdelle ylitäyttöpaikalle. Onko parempi, että kiireellisessä tilanteessa suojaa tarvitseva lapsi pääsee johonkin hetkeksi aikaa, vaikka ylitäyttöpaikalle — henkilökuntaa tulee tietenkin — vai että joudutaan sanomaan, että ei

Pöytäkirja PTK 43/2020 vp

ole mitään paikkaa, johon lapsen voisi edes väliaikaisesti sijoittaa? Eli tämä puoli on todella iso, ja se liittyy myöskin sitten näihin koulujen rajoituksiin ja siihen, miten kauan tilanne jatkuu.

90-luvun laman tilanteiden ei pidä toistua. Itse oli silloin ala-asteikäinen ja perheyrittäjä meni konkurssiin ja muuta. Tiedän kyllä kuitenkin sen tunteen, että oli harrastuksia ja oli koulua, mutta nyt meillä on se tilanne, että meillä todella monessa perheessä ei ole mahdollisuutta harrastaa mitään, koska harrastukset on lopetettu tai on jotain etäharrastusmahdollisuuksia. Ei ole myöskään sitä koulua, joten lapselta on viety pois koko se turvallinen ympäristö, joka antaa toivoa. Meillä on 600 000 peruskoululaista, ja ei voi olla niin, että koronakriisin terveysasiat meidän kaikkien osalta kaatuvat suomalaisten yrittäjien niskaan, mutta ei voi olla myöskään niin, että meidän lapset ja nuoret joutuvat tätä asiaa maksamaan tulevana vuosina erilaisina haasteina.

Arvoisa puhemies! Loppuun vielä yksi iso haaste, joka on meidän kaikissa poliittisissa järjestelmissämme. Jokainen, joka on ollut vastuussa kuntapäättäjänä ja täällä salissa, tietää, että ennalta ehkäisevän toiminnan taloudelliset vaikutukset ja kokonaistaloudellinen vaikutus on todella vaikea todentaa. Lastensuojelun puolella esimerkiksi on liiaksi hoidettu niitä seurauksia, koska ne ovat lakisääteisiä, eikä niitä syitä, mistä ne johtuvat. Viime kaudella tutustuin lastensuojelun kokonaiskustannuksiin, joita on vähän vaikea vertailla, koska kunnat merkitsevät niitä hieman eri lailla, mutta karkeasti ottaen meidän lastensuojelun kustannukset olivat nousseet vuodesta 2005 vuoteen 2015 vajaasta 200 miljoonasta 750 miljoonaan euroon. Tämä kertoo siis siitä, että me emme ole pystyneet yhteiskuntana pureutumaan niihin syihin ja antamaan perheille oikea-aikaista ja varhaista tukea, vaan me hoidamme ne jälkiseuraukset, jotka ovat lakisääteisiä. Nyt meidän kaikkien poliitikkojen, kaikkien vastuunkantajien ja päättäjien tässä salissa täytyy päättää, että me hoidamme myöskin sen ennalta ehkäisevän puolen emmekä pelkästään jätä sitä laskua seurauksista tulevana vuosina maksettavaksi. — Kiitos.

19.59 Pia Lohikoski vas: Arvoisa puhemies! Täällä salissa on tänään käyty hyvää keskustelua valmiuslain käyttöön ja moniin kansalaisten arkeen liittyviin rajoituksiin ja niiden jatkamiseen liittyen.

Korona-ajan rajoituksilla on monia seurauksia. Koululaisista osa tulee tarvitsemaan jatkossa aiempaa paljon vahvempia tukitoimia. Perheet tarvitsevat apua ja neuvoja korona-arjesta selviämiseen, kun eristetyissä oloissa eläminen koettelee voimia. Osalla kansalaisista avun tarve koskee henkistä tukea ja keskusteluapua, joillain mielenterveys- ja päihdepalveluiden tarpeen kasvua, osalla tuen tarve on konkreettista toimeentuloon ja ruokahuoltoon liittyvää.

Arvoisa puhemies! Moni pieni tai keskisuuri yrittäjä odottaa nyt valtiovarallalta erilaisten rajoitusten seurauksena korona-ajan hätäapua, ja sitä on viime viikolla tehtyjen lisätalousarvion tukipäätösten perusteella myös tulossa. Minäkin olen saanut useilta tutuilta pienyrittäjiltä viestejä. Moni kokee, että juuri heille päätetyt tukitoimet eivät ole olleet selkeitä eikä niistä ole viestitty vielä ymmärrettävästi. Pienyrittäjien neuvontapalveluiden parantamiseen onkin kova tarve.

Pientä kosmetologiyritystä kotikaupungissani Keravalla pitävä ystäväni kysyi minulta eilen koronatilanteesta selviämisestä: mahtaako mikään tukimuoto koskea osa-aikayrittäjää. Tähän en suoraan itsekään löytänyt vastausta, vaan löytämissäni teksteissä puhuttiin vain päätoimisista yrittäjistä. Kysyin itse puolestani häneltä, onko hän laittanut liiketilansa

Pöytäkirja PTK 43/2020 vp

omistavaan asunto-osakeyhtiöön kirjallista vetoomusta vuokrasta vapauttamiseksi, kun se olisi kaikkein nopein apu. Hän ei kuitenkaan ollut kuulemma kehdannut esittää vuokranalennusta. Kannustin häntä kirjoittamaan vuokranantajalleen. Totesin, että jos vuokranantaja vapauttaisi nyt kivijalkaliikkeiden liikehuoneistot vuokrasta kevään ajaksi, yhtiöllä ei olisi käsissään ensi syksynä kymmenen konkurssissa olevaa entistä liikettä ja tyhjät liikeytilat ilman vuokratuottoja. Tänäpäin sain samalta yrittäjäystävältäni viestin, että hän oli lopulta kehdannut rohkaisun jälkeen laittaa vuokranantajalleen viestiä. Hän oli yllätykseen saanut vastauksen, että vuokranantaja antaa liikeytilalle vapautuksen vuokrasta kokonaan huhti-toukokuulle sekä 50 prosenttia alennusta kesä- ja heinäkuulle. Tämä oli hieno ele hänen vuokranantajaltaan, ja vastaavia päätöksiä liikeytilojen suhteen ovat tehneet jotkin muutkin vuokranantajat, kuten Senaatti-kiinteistöt ja Helsingin kaupunki.

En ole kuitenkaan aivan varma, onko hyvä asia, että tämä jää näin kriisitilanteessa jokoisen vuokranantajan vapaaehtoisuuden, hyvän tahdon ja neuvotteluhalun varaan. Olisi mielestäni toivottavaa, että kun olemme tehneet monia muitakin historiallisia päätöksiä tässä koronatilanteessa, kuten rajoittaneet ravintoloiden aukioloa ja esimerkiksi kulttuuritapahtumien järjestämistä, hallitus pohtisi myös esitystä vähintäänkin vuokrien väliaikaisesta puolittamisesta. Tämä olisi poikkeuksellinen kriisiajan toimi, mutta niin on moni muukin viime aikoina tehty lakimuutos.

Arvoisa puhemies! Tämä korona-ajan arki on johtanut siihen, että erilaisten kotiin kuljetettavien ostosten kysyntä on noussut kovasti. Ruokakauppojen kotiinkuljetuksille on kova kysyntä, ja niiden käyttäjiksi on ryhtynyt moni, joka ei ole koskaan ennen tilannut kotiinsa mitään. Moni ravintola ja kahvila pyrkii nyt kasvattamaan take away -myyntiään ja on ryhtynyt hyödyntämään myös ruoka-annosten kotiinkuljetusta tekevien yritysten palveluita. Tämä on hyvä asia myös monien kotona eristyksissä olevien asiakkaiden kannalta, mutta tässä kohtaa haluan kuitenkin nostaa esiin sen, että näiltä ruoka-annoksien kotiinkuljetusta välittäviltä alustatalouden yrityksiltä, joiden asiakasmäärä on nyt kasvanut todella paljon, voisi tässä kohtaa odottaa myös vastuullisuutta omia työntekijöitään kohtaan. Koska suurimpien kotiin ravintolaruokaa toimittavien palveluntarjoajien ruokalahetit ovat freelancereita, he eivät ole oikeutettuja esimerkiksi työntekijöille kuuluvaan sairauslomaa. Tämä on ollut ongelma ruokalaheteille jo ennen nykyistä koronaepidemiaa. Se pätee siis myös muihin sairauksiin. Ruokalahetin on usein pakko työskennellä ehkä jopa lievien flunssaoireiden ilmetessäkin tai hän menettää tulonsa kokonaan, monesti vieden ruokaa asiakkaille, jotka ovat sairauden takia eristäytyneet nyt kotiinsa, mikä lisää riskiä ruokalahetin omaankin sairastumiseen. Siksi haluan vedota ruokalahettien työturvallisuuden puolesta. Samoin toivon ruokalahettifirmojen yhteiskuntavastuuseen vedoten, että nämä tuottojaan nyt kasvattavat yritykset hankkisivat läheteilleen edes riittävästi suojavarusteita ja desinfiointiaineita eivätkä ainakaan oleta ruokalahettien freelancereina maksavan näitä pienistä palkoistaan itse.

Kysyisin myös hallitukselta, onko ruokalahettifirmojen työntekijöiden eli freelancereiden työmarkkina-asemaan ja työturvallisuuteen ehditty kiinnittää hallituksessa huomiota. Ruokalahettifirmojen työntekijät itse kampanjoivat, että heidät otettaisiin normaaleihin työsuhteisiin, mutta heitä pidetään freelancereina, koska muuta vaihtoehtoa ei heille valittavasti ole tarjottu.

20.05 Veijo Niemi ps: Arvoisa puhemies! Poliisin työsuojeluvaltuutettuna tuon esiin huolestumiseni asiassa, jonka jo edustaja Heinonen nosti esille, eli poliisin valvonnassa

Pöytäkirja PTK 43/2020 vp

täällä Uudenmaan rajoilla. Siellä tällä hetkellä useita kymmeniä ja kymmeniä poliiseja suorittaa valvontaa 24/7-periaatteella, ja jos tämä jatkuu jopa kesään, niin on hyvin vaikea tilanne näiden poliisien osalta se kohta, kun tulee 16 tunnin työvuoroja, ja poliisihan elää kolmiviikkoiskausia, eli tehdään 116 tuntia 15 minuuttia -tuntimääriä. Mistä me otamme sitten siellä omalla paikkakunnalla hälytyspartioihin nämä poliisit samanaikaisesti, kun he ovat jo tehneet tuntimääränsä täyteen Uudenmaan rajalla? Ja kun työttömyys tulee huomattavasti lisääntymään, se on vääjäämätön tosiasia, että myöskin kotihälytysten ja murtojen ynnä muiden määrä tulee lisääntymään lähiaikoina huomattavan paljon. Tästä syystä tulisi mielestäni harkita armeijan, Puolustusvoimien, antamaa virka-apua siten, että sotilaspoliiseja voitaisiin asettaa virka-avun mukaisesti aseettomina tekemään näitä tarkastuksia, kuitenkin poliisin johdolla, siten, että saataisiin huomattavasti vähennettyä tarkastuspisteellä olevien poliisien määrää, jolloinka myöskin sinne omalle paikkakunnalle riittäisi näitä hälytyspartioita riittävästi. — Kiitos.

20.07 Markus Lohi kesk: Arvoisa puhemies! Tässä valtioneuvoston asetuksessa, joka nyt on eduskunnan käsittelyssä, lähdetään jatkamaan valmiuslain sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja opetusta koskevien toimivaltuuksien käyttöä 13. toukokuuta saakka.

On selvää, että varmaan tässä tilanteessa on hyvin tarkkaan analysoitu, että nämä toimet ovat välttämättömiä koronaepidemian osalta pahimpien skenaarioiden ja uhkakuvien välttämiseksi. Mutta samaan aikaan on pakko nostaa esille se, että kun me olemme joka tapauksessa lähteneet siitä, että me emme voi sammuttaa tätä epidemian leviämistä täällä, niin on koko ajan haettava tasapaino siinä, että rajoitustoimet ovat oikeasuhtaisia emmekä me tee niitä liian voimakkaasti niin, että me joudumme pitämään näitä rajoituksia sitten monia ja monia kuukausia, niin että tämä epidemia tavallaan koko ajan etenee mutta se etenee niin hitaasti, että voi käydä niin, että meidän talouteen tulee niin vakavia vaurioita, että voi sanoa, että lääkkeitten sivuvaikutukset ovat pahempia kuin itse taudin oireet. Ja tämän tasapainon hakeminen on todella tarkkaa koko ajan.

Nostan tämän esille senkin takia, että tässähän jatketaan koulujen, voi sanoa, ei opetuksen sulkemista vaan koulujen fyysisen opetuksen siirtymistä etäopetukseen, ja kun katsotaan kansainvälisestikin tilastoja, niin nuorissa ja lapsissa koronavirukseen kuolleisuus on lähellä nollaa. Niitä on joitakin aivan tilastoissa poikkeuksellisia tapauksia, että lapsi tai nuori on kuollut siihen maailmalla, mutta ne ovat hyvin harvinaisia. Ja ymmärrän sen, että tätä kautta, että lapset ovat pääosin kotona ja etäopetuksessa tällä hetkellä, halutaan estää, että tämä ei lasten ja nuorten kautta leviäisi sitten muuhun väestöön niin voimakkaasti. Tätä tukee kyllä sekin, että kun katsoo noita lääketieteen julkaisuja, niin valtaosa ihmisistä, yli 85 prosenttia, näyttäisi sairastavan tämän viruksen aiheuttaman taudin joko täysin oireettomana tai lievin oirein, ja silloin moni kantaa tätä virusta tietämättään, ja tämä on tiettyllä tavalla ongelma tässä tapauksessa.

Haluan nostaa esille myös sen, että kun olen saanut hyvin läheltä seurata suomalaisten opettajien erittäin joustavaa siirtymistä koulutiloista etäopetukseen, niin täytyy kyllä ihaila sitä joustavuutta. Nimittäin vaikkakin kysymys on aika haastavasta tilanteesta ja lapsilla on hyvin erilaiset valmiudet osallistua tuohon opetukseen ja opiskella teknisillä laitteilla verkon yli, niin joka tapauksessa näyttää siltä, että tämä on erittäin hyvin sujunut meillä Suomessa. Siitä täytyy kyllä lausua suomalaisille opettajille lämmin kiitos. He ovat erittäin ammattitaitoisia mutta myös sitoutuneita tekemään sitä työtä siellä kouluissa ja koulujen ulkopuolella, tässä tapauksessa etäopetuksessa.

Pöytäkirja PTK 43/2020 vp

Se, mitä tämä tilanne — eivät juuri nyt asetuksessa olleet rajoitustoimet niinkään, mutta tämä koko tilanne — on aiheuttanut, on oikeastaan taloudellisesti suorastaan katastrofi monelle yritykselle, ja senkin takia meidän pitää olla tarkkana sen suhteen, että me koko ajan seuraamme sitä, mikä on se oikea aika, jolloin meidän pitää näitä rajoituksia lähteä purkamaan. Vaikka nyt meillä on tilanne juuri päällä, niin katseen pitää olla koko ajan suunnattu myös koronaviruksen jälkeiseen aikaan ja siihen, voi sanoa, ”jälleenrakentamiseen”, niihin toimenpiteisiin, joilla me huolehdimme siitä, että mahdollisimman harva terve suomalainen yritys joutuisi perustavanlaatuisiin ongelmiin, jopa ajautuisi konkurssiin, ja me rakennamme siltaa uuteen kasvuun ja työllisyyden jälleenkasvattamiseen. Tässä pitää olla meillä koko ajan se katse sen lisäksi, että me huolehdimme siitä, että ihmisten terveys ja tietenkin viime kädessä oikeus elämään turvataan tässä vakavassa epidemiatilanteessa.

20.12 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Lohen äskeinen puheenvuoro ja siinä ollut lause, että emme pystyisi sammuttamaan tätä epidemiaa, kirjoittivat minut vielä ottamaan tässä vaiheessa keskustelua puheenvuoron asiasta, jota en suoranaisesti sivunnut aiemmassa keskustelussa.

Pääministeri Marinin puheenvuorossa puhuttiin yhtä aikaa sekä epidemian hillitsemisestä että sen sammuttamisesta. Nyt edustaja Lohi sanoi, ettei sitä pystytä sammuttamaan. Silloin kyselin, onko hallituksella jokin strategia tässä asiassa toimenpiteiksi, mitä itse asiassa näillä rajoitustoimilla pyritään tekemään, mikä on meidän tavoitetilamme. Nyt me jatkamme näitä poikkeusoloja kuukaudella. Siitä on laaja yksimielisyys. Mikä on tilanne kuukauden kuluttua? Jatketaanko silloin poikkeusoloja taas kuukaudella? Mikä on silloin hallituksen strategia? Pyritäänkö tätä epidemiaa rajoittamaan vai tukahduttamaan se? Epidemian tukahduttaminenkin tuntuu olevan mahdollista tehokkaalla testaamisella ja eristämällä. Silloin ei tarvita näitä laajoja, koko väestöä koskevia rajoitustoimia, vaan rajoitustoimet voidaan kohdistaa niihin, jotka ovat sairaita, ja heidän parantamiseensa.

Nämä rajoitustoimet ovat erittäin kalliita pitkällä tähtäimellä. Niitä ei voida jatkaa kuukausi toisensa perään. Nyt on niin, että koronarokote on menossa testaukseen mediatietojen mukaan syyskuussa. Se kenties saataisiin vuodenvaihteessa jonkinlaiseen hätäkäyttöön. Jokainen ymmärtää, että siinä menee ainakin se vuosi tästä hetkestä, ennen kuin se on Suomessa väestön massarokotuskäytössä, ja sitä vuotta me emme voi näitä poikkeustoimia jatkaa. Kysynkin: Mikä on hallituksen strategia? Mikä eteen, jos vielä kahden kuukauden kuluttua ollaan tässä tilanteessa, että poikkeustoimia jatketaan?

20.13 Markus Lohi kesk: Arvoisa puhemies! Käsitykseni hallituksen strategiasta on täysin selvä: se, että näillä toimilla pyritään hillitsemään ja rajoittamaan tämän epidemian vaikutuksia. Itse olen saanut kyllä erittäin vahvan viestin virkavastuulla toimiviltakin alan asiantuntijoilta, että meillä ei ole mahdollisuutta sammuttaa tätä epidemiaa kokonaan tai viruksen leviämistä Suomessa, vaan silloin tapahtuu niin, että vaikka me pystyisimme sen muutamaksi viikoksi tai kuukaudeksi täällä sammuttamaan, se tulisi tänne muutaman kuukauden päästä uudestaan jostakin päin maailmaa.

Kyllä taitaa olla tilanne se, että tässä varaudutaan kaikissa toimenpiteissä siihen, että joka tapauksessa tietty osuus meidän väestöstämme tulee tämän viruksen saamaan ja sairastumaankin siihen lievemmin tai vakavammin. Mutta näillä rajoitustoimenpiteillä, joita nyt tässä jatketaan, pyritään hillitsemään sitä ja saamaan semmoinen tilanne, että meillä

Pöytäkirja PTK 43/2020 vp

jatkuvasti riittäisi meidän sairaalakapasiteettimme ja ennen muuta tehohoitokapasiteettimme.

Se on täysin selvää, että me emme pysty Suomea pitämään kiinni monia kuukausia, ja sen takia nostin äsken esille sen kysymyksen, että on todella tärkeää jatkuvasti seurata, että nämä rajoitukset ovat oikean tasoisia eivätkä ne mene liian voimakkaiksi. Muuten saattaa käydä niin kuin eräässä brittiläisessä tutkimuksessa tuotiin esille, että kun on tarkoitus lähteä hillitsemään sitä ja varmistamaan, että kapasiteetti sairaanhoidossa ja terveydenhuollossa riittää, niin jääkin sairastuminen niin alhaiseksi, että tavallaan se epidemiavaihe jatkuu jopa yli puoli vuotta, ja se olisi todella tuhoisaa meidän taloudellemme. Emme me kyllä keittäisi sentyyppistä ratkaisua, että tämä menisi koko vuoden tai kovin monta kuukautta tästä vielä eteenpäin. Siksi pitää koko ajan arvioida, mikä on oikeasuhtaista tähän tilanteeseen nähden, ja huolehtia kuitenkin siitä, että kapasiteetti riittää, että ne, jotka todella vakavasti sairastuvat, saavat myös sitä tehohoitoa tarvittaessa.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin perustuslakivaliokuntaan, jolle sivistysvaliokunnan on annettava lausunto.

4. Muu asia: Valtioneuvoston asetus valmiuslain 87 §:ssä säädettyjen toimivaltuuksien käytön jatkamisesta

Muu asia M 12/2020 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin perustuslakivaliokuntaan.

[Keskustelu asiasta sallittiin päiväjärjestyksen 3. asiakohdassa]

5. Muu asia: Valtioneuvoston asetus valmiuslain 87 §:ssä säädettyjen toimivaltuuksien käyttöönotosta

Muu asia M 13/2020 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin perustuslakivaliokuntaan.

[Keskustelu asiasta sallittiin päiväjärjestyksen 3. asiakohdassa]

6. Muu asia: Valtioneuvoston asetus valmiuslain 95 §:n 2 momentissa säädetyn toimivaltuuden käytön ja 96–103 §:n soveltamisen jatkamisesta

Muu asia M 14/2020 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin perustuslakivaliokuntaan.

Pöytäkirja PTK 43/2020 vp

[Keskustelu asiasta sallittiin päiväjärjestyksen 3. asiakohdassa]

7. Muu asia: Valtioneuvoston asetus ravitsemusliikkeiden aukiolon väliaikaisesta rajoittamisesta tartuntataudin leviämisen ehkäisemiseksi

Muu asia M 15/2020 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään perustuslakivaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 1,5 tuntia. Asian käsittelyssä noudatetaan aika-
taulutettujen asioiden osalta ennalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

16.08 Työministeri Tuula Haatainen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Eduskunnan käsittelyyn on nyt saapunut valtioneuvoston asetus ravitsemusliikkeiden aukiolon väliaikaisesta rajoittamisesta tartuntataudin leviämisen ehkäisemiseksi. Tämä asetus annettiin valtioneuvostosta 31. päivä maaliskuuta. Tällä asetuksella säädetään nyt ravitsemusliikkeiden sulkemisesta koko maassa lukuun ottamatta mahdollisuutta ulosmyyntiin. Lisäksi yleisöltä suljetut henkilöstöravintolat voivat edelleen pysyä auki. Niitä koskee myös se, että siellä ei voi olla ulkopuolisia asiakkaita, mutta ne voivat myös tätä take away-toimintaa tehdä. Tämä asetus tulee voimaan 4. päivä huhtikuuta, ja se on voimassa 31. päivä toukokuuta 2020 saakka.

Tällä sulkemisella rajoitetaan nyt ihmisten mahdollisuuksia kokoontua tilanteisiin, joissa on tämän koronaviruksen tartunnan vaara. Hallituksen keskeinen tavoite on näillä rajoitustoimenpiteillä hidastaa koronavirusepidemian leviämistä. Tällä turvataan myös terveydenhuollon tärkeän kapasiteetin ja terveydenhuollon henkilöstön riittävyys epidemian kehittyessä eteenpäin. Tällä rajoitustoimenpiteellä voidaan itse asiassa säästää ihmishenkiä, koska epidemian hidastuessa tehohoitokapasiteetin kysyntä jaksottuu näin ollen pidemmälle ajanjaksolle.

Tässä asetuksessa säädetään ravitsemusliikkeiden sulkemisesta niillä alueilla, joilla se on välttämätöntä ja oikeasuhtaista koronaviruksen leviämisen ehkäisemiseksi. THL:n ja STM:n asiantuntija-arvioiden mukaan sulkeminen on välttämätöntä ulottaa koskemaan nyt koko maata. Ravintoloiden sulkeminen alueellisesti eriaikaisesti ei ehkäise taudin leviämistä tehokkaasti ja ennakoivasti. Näitä alueellisia tartuntaketjuja voi asiantuntijoiden mukaan ilmaantua hyvin nopeasti ja missäpäin Suomea tahansa. Näiden epidemiapesäkkeiden ilmaantumista ei ole myöskään mahdollista etukäteen ennustaa, ja tämä arvio perustuu kansainvälisiin kokemuksiin siitä, miten tämä virus on maailmalla eri maissa levinnyt.

Näitä virustartuntoja on THL:stä saatujen tietojen mukaan tällä hetkellä kaikissa Suomen maakunnissa. Todennettujen tartuntojen määrä ei kuitenkaan kerro sitä, kuinka suuri osuus kunkin maakunnan väestöstä kantaa itse asiassa tätä virusta, ja lieväoireisia henkilöitä ei ole tällä hetkellä testattu. Tiedämme myös, että vielä oireettomat ihmiset levittävät tätä virusta. Näiden voimassa olevien rajoitustoimenpiteiden jälkeen — joita siis ovat kokoontumisien rajoitukset, koulujen sulkemiset — ravitsemusliikkeet ovat lähes ainoita paikkoja, joissa ihmiset kokoontuvat edelleen merkittävässä määrin, ja siellä näitä kokoon-

Pöytäkirja PTK 43/2020 vp

tumisia ja ihmisten kontakteja ei voida mitenkään kontrolloida, kuten esimerkiksi täällä eduskunnan istuntosalissa, ja tästä syystä rajoitus on välttämätön.

Ravitsemusliikkeiden sulkemista koskeva asetus on voimassa 31.5.2020 saakka, ja asetuksen mukaan rajoituksia voidaan sitten ryhtyä purkamaan, jos mahdollista, myös ennen tätä toukokuun loppua. Tätä purkamisen edellytystä arvioidaan kunkin maakunnan osalta erikseen, ja rajoitukset voidaan myös maakunnittain purkaa. Työ- ja elinkeinoministeriö ja sosiaali- ja terveysministeriö seuraavat nyt sitten yhdessä asiantuntijoiden kanssa tautitilanteen kehittymistä ja raportoivat maan hallitukselle säännöllisesti kahden viikon määräajoin. Rajoitukset on purettava, kun ravintoloiden sulkeminen ei ole enää välttämätöntä koronaviruksen leviämisen ehkäisemiseksi.

Ravintolatoiminnan harjoittaminen on itse asiassa koko Suomessa vaikeutunut jo ennen näitä laissa ja asetuksessa säädettyjen rajoitusten voimaantuloa. Kaikilla toimialoilla on käytössään rahoitus- ja tukijärjestelmiä, jotka osittain helpottavat ravintoloiden tilannetta. Eduskunnan edellyttämällä tavalla hallitus lisäksi selvittää tarpeet ja mahdollisuudet ravintola-alan rajoitusten aiheuttamien kohtuuttomien tilanteiden välttämiseksi. Selvitettäessä kompensatiomallin luomisen edellytyksiä ja toteuttamistapaa otetaan huomioon myös kaikki asiaan vaikuttavat seikat.

16.14 Pekka Aittakumpu kesk: Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille asian selkeästä esittelystä. Ravintoloiden sulkeminen on tässä tilanteessa ehdottomasti oikea toimenpide, ja täysi tuki hallitukselle tässä asiassa, joka ei ole aivan yksinkertainen niin kuin ministerin puheenvuorossa tulikin esille. On hyvin tärkeää, että nämä rajoitukset voidaan sitten purkaa esimerkiksi maakunnittain ja jo ennen toukokuun loppua, jos tilanne sen sallii. Myös ravintoloiden osalta hallituksen toimet yrittäjien tukemiseksi ovat enemmän kuin tarpeellisia. Monella suomalaisella ei ole varaa käydä ravintolassa normaalistikaan, saati nyt sitten poikkeusoloissa, mutta jos mahdollista, voimme kaikki tukea ravintola-alaa nyt tässä tilanteessa tilaamalla ruokaa kotiimme.

Näen tärkeänä todeta tässä yhteydessä myös sen, että olisi hyvä, jos ruokakauppoihin, joissa suomalaiset edelleenkin joutuvat käymään ja saavat käydä, saataisiin jonkinlaisia yhtenäisiä käytäntöjä siihen, että asiakkaalla olisi esimerkiksi kauppaan mennessään mahdollisuus desinfioida tai pestä kätensä. Monet kauppaliikkeethän ovatkin tässä hyvin omatoimisesti toimineet ja järjestäneet mahdollisuuksia suojautua.

Arvoisa puhemies! Tässä yhteydessä haluan myös kiittää kaikkia niitä, jotka ovat noutaneet esille sen seikan, että nyt kun ravintolat ovat — ja viimeisetkin menevät — kiinni, niin alkoholinkäyttö siirtyy yhä enemmän koteihin. Tämä on hyvin merkittävä asia. Moni asiantuntija on siihen kiinnittänyt huomiota ja siitä on myös mediassa puhuttu, että suomalaisilla on tällä hetkellä kotonaan alkoholia ehkä enemmän kuin koskaan aikaisemmin. Lastensuojelussa meillä Suomessa päihteiden käyttö on yleisimpiä syitä lapsen huostaanotolle. Olen itsekin erittäin huolissani siitä, minkälainen kuormitus ja minkälaiset ongelmat niin alkoholin kuin muiden päihteiden käytöstä nyt sitten tulee lapsille ja perheille.

Alkoholi jo yksin normaalioloissakin aiheuttaa yhteiskunnallemme valtavat vuosittaiset kustannukset ja inhimillistä kärsimystä. Valitettavasti alkoholikuolleisuus kääntyi Tilastokeskuksen mukaan kasvuun vuonna 2018. Alkoholimyrkytyksiin kuolleiden määrä kasvoi ensimmäistä kertaa vuoden 2006 jälkeen. Kysymys on hyvin vakavasta asiasta, ja nyt on ehdottomasti näiden ravintoloita koskevien rajoitustoimenpiteiden yhteydessä huomioita-

Pöytäkirja PTK 43/2020 vp

va tämä asia ja se, että meidän perhepalvelut, päihdepalvelut ja mielenterveyspalvelut tarvitsevat erityistä tukea tässä.

Sosiaali- ja terveysministeriö on aivan oikein todennut ja painottanut, että lapsen oikeuksien ja lapsen edun toteutuminen pitää turvata mahdollisimman hyvin myös nyt poikkeusoloissa.

16.17 Pasi Kivisaari kesk: Arvoisa herra puhemies! Majoitus- ja ravitsemistoiminnasta annettuun lakiin lisätään siis uusi, toukokuun loppuun saakka voimassa oleva pykälä, jossa säädetään ravitsemusliikkeiden aukiolon rajoittamisesta tartuntataudin leviämisen ehkäisemiseksi. Ravitsemusliikkeiden toimintaa rajoittavilla toimenpiteillä tavoitellaan, totta kai, ihmisten välisten sosiaalisten lähikontaktien ja kokoontumisten rajoittamista. Sulkemisten toteuttaminen alueellisesti eriaikaisesti ei ehkäisisi taudin leviämistä tehokkaasti ja ennakoitavasti, sillä epidemia on levinnyt erittäin nopeasti ja alueellisia tartuntaketjuja tai laajempaa yhteisössä tapahtuvaa leviämistä tulee ilmaantumaan lähipäivinä ja lähiviikkoina eri puolilla Suomea.

Elinkeinovapauden rajoitukset ovat merkitykseltään huomattavia, ja tällä on mittavia taloudellisia vaikutuksia ravitsemisalan yrityksille. Tämä on paitsi terveyteen myös talouteen kohdistuva painajainen. Toivon, että lisäbudjetin tuomat suorat tuet löytävät tiensä ravitsemusliikkeiden ahdinkoon.

Kyse on välttämättömistä muutoksista. Ravintoloissa ihmisten välinen kanssakäyminen on niin tiivistä, että pizaratartunta on hyvin mahdollinen. Valtioneuvoston on kuitenkin seurattava tarkkaan sääntelyn voimassaolon välttämättömyyttä. Rajoitusten purkaminen on mahdollista jo ennen asetuksen voimassaolon päättymistä 31.5. Haluan tietysti olla optimistinen, että näin kävisi. Realismi ei tällä hetkellä puolla tätä ajatusta. Epidemiahuiput lienevät syvällä keväässä.

Ravitsemusliikkeiden sulkemista koskeva säännös ei koske ruuan tai juoman myymistä muualla nautittavaksi. Ravitsemusliikkeiden tulee tietysti huolehtia siitä, että ulosmyyntitilanteet järjestetään siten, että tartuntavaaraa aiheuttavia kontakteja ei pääsisi syntymään. Ulosmyynti mahdollistaa toiminnan jatkumisen pienemmässä muodossa. Käytännössä tällä mahdollistetaan ravintolatuotteiden myynti suoraan asiakkaille mukaan otettavaksi, ravintoloiden omat ruuantoimituspalvelut sekä ruokalahettien toiminta. Toivoisin, että ihmiset varovaisuus huomioiden käyttäisivät tätä ulosmyyntimahdollisuutta hyväkseen. Se on suoraa tukea yrittäjille, jotka painivat tilanteessa, johon eivät itse ole syyllisiä.

Koulujen, päiväkotien, sairaaloiden ja vanhainkotien ravintolat ja työpaikkaruokalat voivat olla avoinna. Niissäkin on kuitenkin noudatettava äärimmäistä varovaisuutta. Virus ei valikoi, se ei kysele, minkä tyyppinen ravintola tai ruokala on kyseessä.

Yksinomaan ravintoloiden sulkemisella ei pystytäkään vaikuttamaan viruksen leviämiseen, mutta se on välttämätön ja tarpeellinen osa yhteiskunnan eri alueille ulottuvien rajoitusten ja velvoitteiden muodostaman keinovalikoiman kokonaisuudessa.

Puhemies! Oikeus elämään sekä väestön terveyden ja terveydenhuollon kantokyvyn turvaaminen ei käsillä olevassa pandemiassa olisi mahdollista ilman elinkeinovapautteen kohdistuvia toimia. Tämä on valitettava totuus.

16.22 Seppo Eskelinen sd: Arvoisa puhemies! Valtioneuvoston asetus ravitsemusalan aukiolon väliaikaisesta rajoittamisesta on linjakas ja oikea-aikainen toimenpide tartuntataudin leviämisen ehkäisemiseksi, ja siitä kiitos hallitukselle.

Pöytäkirja PTK 43/2020 vp

Tässä yhteydessä on nostettava kumminkin muutama huolenaihe esille.

Palvelu- ja ravintola-ala on työllistäjänä suurin sektorimme, alalla on noin 40 prosenttia työpaikoistamme ja alan kasvu on ollut hyvää erityisesti matkailun osalta. Ravintola-ala on myös matalapalkka-ala, jossa on paljon osa-aikatyötä ja merkittävä osa työntekijöistä saa palkan ohella myös soviteltua päivärahaa sekä on jossain muodossa myös toimeentulotuen varassa. Näin ollen työttömyys kirpaisee huomattavasti kovemmin kuin muulla alalla.

Alalla on yli 10 000 yritystä, ja nettokasvu on edelleen useita satoja yrityksiä vuodessa. Pääosa on juuri näitä pk-yrityksiä, ja ne käyvät tällä hetkellä samaa selviytymistarinaa kuin käydään monella muullakin yrityssektorilla, ja siksi yhteiskunnan apu ja tuki näille yrityksille on tarpeen, niin kuin hallitus onkin linjannut.

Erityisen tärkeää tässä tilanteessa ja tämän päätöksen myötä on, että tehdään myös loput työmarkkinajärjestöjä koskevat päätökset, joista ei ole vielä sovittu, päätöksiä tehty: työttömien työntekijöiden työttömyysturvaa parantavat asetukset, päätöstä odottaa myös työsäolo- ja jäsenyyssehdon puolittaminen ja ansiosidonnaisen päivärahan enimmäisaikarajoitteiden siirto sekä työttömyysturvan omavastuun poisto. Ilmeisesti nämä ovatkin torstaina tulossa sitten istuntoon, hieno asia.

Lisäksi huolenaiheena on työttömyyskassojen toimiminen massalomautuksissa. Toivotaan, että lisäresursseja työttömyysturvan käsittelyyn löytyy ja ihmisten inhimillisesti vaikeaa taloudellista ahdinkoa näiltä osin pystyttäisiin välittömästi helpottamaan.

Ravintola-alan merkitys on elinvoiman ja työllisyyden ja vetovoiman osalta merkittävä. Nyt onkin tärkeää, että esimerkiksi vuokrien osalta niin ravintoloiden kesätoiminnan kuin muun ravintolatoiminnan osalta vuokranantajilta ja kiinteistönomistajilta löytyisi joustoa ja sitä paljon kaivattua yhteiskuntavastuuta. Kesäravintoloiden osalta muun muassa monet kunnat ovat vuokranantajina hyvin joustavasti toimineet ja vapauttaneet vuokrista, ja työeläkeyhtiö Ilmarisen ratkaisu on minusta myös ollut hyvin vastuullinen päätös yrittäjien suuntaan.

Niin kuin alussa totesin, toimenpide on oikea, ja toivotaan, että toimenpiteet purevat, ja niin kuin täällä aiemmissa puheenvuoroissa on puhuttu, myös näitä purkutoimenpiteitä pystyttäisiin jo ennen kesäkuun alkua toteuttamaan ja ravintolaelämä ja suomalaiset palvelualan työpaikat pääsisivät palaamaan normaaliin arkeen.

16.26 Ari Koponen ps: Arvoisa herra puhemies! Tässä on hyviä puheenvuoroja ollut, en lähde toistamaan niitä asioita. Nostaisin esiin tuolta kentältä, yrittäjiltä, tullutta viestiä siitä, miten media on tuonut esiin tämän ravintoloiden sulkemisen, eli kirjoitetaan vain, että kaikki ravintolat menevät kiinni mutta ei tuoda esiin tätä mahdollisuutta hakea ruokaa sieltä, ja tämä tuntuu selvästi hiertävän yrittäjiä, koska palautetta tulee tästä todella paljon. Eli kun media kertoo asiasta, niin sen pitäisi nostaa esiin myös tämän take away -mahdollisuuden ja tukea tällä tavalla näitä yrittäjiä niin, että heillä olisi mahdollisuus päästä tämän pahimman ajan yli.

16.26 Matias Marttinen kok: Arvoisa herra puhemies! Koronavirus on levinnyt vakavaksi epidemiaksi Suomessa, ja siksi olemme viime aikoina käsitelleet rajuja mutta sitäkin tarpeellisempia rajoittamistoimia tässä salissa. Nyt käsittelyssä oleva asetus mahdollistaa ravintoloiden sulkemisen väliaikaisesti viruksen leviämisen ehkäisemiseksi. Tästä päätöksestä huolimatta ulosmyynti ravintoloista on mahdollista.

Pöytäkirja PTK 43/2020 vp

Tämän keskustelun taustalle jää huoli ravintola-alan yrittäjistä ja niistä kymmenistä tuhansista ihmisistä, jotka alalla työskentelevät: miten heille käy? Hallitus on ilmoittanut tietystä tukitoimenpiteistä alan tilanteen helpottamiseksi. Totean heti alkuun, että tämä yksinyrittäjille suunnattava 2 000 euron tuki on minusta sinänsä hyvä ja kannatettava, annan sille täyden tukeni, mutta samaan aikaan valtaosa näistä hallituksen kriisitoimista on itse asiassa lainarahoituksen ohjaamista yrittäjille. Monelle lainaraha ei ole aito vaihtoehto. Vakuudet eivät riitä, tai rahoituksen hinta on niin korkea, että kriisin keskellä siihen ei ole järkevää lähteä. On minusta kohtuutonta, että yrittäjille tarjotaan lainapussia kriisiin, johon heillä ei ole ollut osaa eikä arpaa. Kukaan ei ole voinut varautua koronaviruksen aiheuttamaan kriisiin tässä maassa. Lisäksi kriisipaketissa jaetaan kehittämisrahoitusta elykeskusten ja Business Finlandin kautta. Nämä eivät valtaosaa pk-yrittäjistä, kuten ravintola-alan yrittäjiä, kuitenkaan auta pois tästä kriisistä. Eipä siinä ole hirveästi liiketoiminnassa kehittämistä, jos koronavirusi syö valtaosan ravintola-, kahvila- tai hotelliyrittäjän liikevaihdosta, kuten monelle on tällä hetkellä käynyt.

Moni pk-yrittäjä on jäämässä näiden nyt päätettyjen tukitoimien ulkopuolelle. Moni heistä miettii tälläkin hetkellä, miten ihmeessä saa maksettua kulut ja vuokran tilanteessa, jossa asiakkaat ovat kaikonneet ja myynti sakkaa pahasti. Ei heillä ole aikaa odotella viikkoja. Tarvitaan suora ja konkreettinen tuki nopeasti, jotta laaja konkurssiaalto saadaan vältettyä. Uhattuna ovat lisäksi kymmenien tuhansien ihmisten työpaikat. Heistä on huolehdittava tässä tilanteessa yhtä lailla.

Eduskunta edellytti käsitellessään ravintoloiden sulkemista koskevan lainsäädännön, että hallitus valmistelee toimet, joilla ravintolayrittäjien toimeentulon kannalta kohtuulliset vahingot korvataan. Tämä kriisipaketti on viipymättä saatava nyt eduskunnan käsittelyyn. Olemme esittäneet hallitukselle suoraa tukea yrittäjille: ensinnäkin alkuvuonna maksettujen arvonlisäverojen palauttamista akuutin kassakriisin hoitamiseen ja toisaalta tulevista vastaan työnantajamaksuissa, jotta edes osa työntekijöistä saadaan pidettyä töissä tämän kriisin keskellä. Myös verojen maksua on saatava järjesteltyä joustavasti verottajan kanssa ja lykättyä määräaikaaisesti eteenpäin korotta.

Kysyn nyt hallitukselta: koska yrittäjien kriisipaketti tuodaan eduskunnan käsittelyyn, jotta laaja konkurssiaalto vältetään, jotta kymmenientuhansien suomalaisten työpaikat saadaan pelastettua ja jotta tuhansilla ihmisillä tässä maassa säilyy toivo tulevaisuudesta, että tämän kriisin jälkeen tulee vielä parempi aika?

16.30 Ville Kaunisto kok: Arvoisa puhemies! Nämä rajoitukset ovat erittäin tärkeitä, kun puhutaan ihmisten terveyden turvaamisesta, ja me olemme täällä salissa kaikki osoittaneet tukemme niille. Mutta edelleenkin hallitus ei kerro meille, miten näitä yrittäjiä oikeasti tuetaan. Toivottavasti vastaus ei taas ole: lainaa takaamalla. Ei voi olla mahdollista, että yrityksiltä otetaan pois lupa toimia ja sen lisäksi ne ajetaan rahoitusongelmiin. Koronakriisi ei ole normaalia yrittäjäriskiä, eikä korkeakorkoisen lainan takaaminen ole yrittäjän auttamista. Suuret selviävät, pienet eivät. Tätä on todella vaikea hyväksyä. Suuret toimijat — vastuullisesti kylläkin — siirtävät työntekijät toisiin tehtäviin, tätä vaihtoehtoa ei pienellä ravintolayrittäjällä ole. Mitä sitten, kun tilanne normalisoituu? Suuret rullaavat nopeasti, kun pienet vielä tuskailevat. Tämä ei voi olla meidän tulevaisuutta.

Suoria tukia nyt eikä huomenna. Huomenna voi olla jo liian myöhäistä. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 43/2020 vp

16.32 Janne Sankelo kok: Arvoisa puhemies! Käsiteltävänä oleva asetus liittyy perustuslakivaliokunnan lausuntoon ja talousvaliokunnan mietintöön sulkemislaista. Niissä edellytettiin välttämättömyyskriteerin arviointia suhteessa epidemian levinneisyyteen. Nyt tehty asetus mahdollistaa ravintoloiden avaamisen myöhemmin epidemiatilanteen mukaan alueellisesti portaittain. Tämä ongelma, joka on nyt korjattu, tuli esille molemmissa valiokunnissa, sekä perustuslakivaliokunnassa että meillä talousvaliokunnassa.

Hallitus on jostain syystä vähintäänkin epäsuorasti vihjaillut, että päätöksen pitkittymisen olisi eduskunnan syy. On syytä todeta, että hallituksen esitysten puutteellisuus ei ole eduskunnan vika. Sitä paitsi hallituksen tulee nauttia eduskunnan luottamusta, ei päinvastoin.

Arvoisa puhemies! Seuraavaksi on tärkeää, että hallitus löytää ratkaisut ravintolayrittäjien tulevaisuuden turvaamiseksi ja kohtuullisten vahinkojen korvausten toteuttamiseksi oikeudenmukaisesti niin, että taakkaa jakaantuu myös vuokranantajille, pankeille ja vakuutusyhtiöille. Yrittäjien perustoimeentulo on myös turvattava. Haluaisin kanssa vastauksen siihen, milloin eduskunta saa tarkempaa tietoa ja uusia hallituksen esityksiä ravintoloille suunnatusta erillisestä tuesta. Suomalaisten suojelemiseksi tehtyä sulkemista ei voi säilyttää yksittäisten ravintolayrittäjien maksettavaksi.

Arvoisa puhemies! Näitten yrittäjien vuokranmaksujen osalta meille kansanedustajille tulee jatkuvasti yhteydenottoja mitä erilaisimmista tilanteista. Yksi johtopäätös näistä yhteydenotoista on se, että vuokranantajat eivät ole aivan tilannetta vielä riittävän hyvin ymmärtäneet ja suhtautuminen on osin nuivaa. Viimeisin yhteydenotto allekirjoittaneelle tuli yrittäjältä, joka toimii valtionyhtiön omistamassa kiinteistössä ja harjoittaa siellä liiketoimintaa. Hänen tiedusteluunsa vastattiin: ”Emme myönnä vuokrahelpotuksia, maksuja voi vain siirtää.” Kyseessä oli siis valtionyhtiön toimitila, ja äkkiseltään ajateltuna tässä salissa, missä tällä hetkellä olemme, meidän mahdollisuutemme vaikuttaa tämäntyyppisiin asioihin ovat kyllä poikkeuksellisenkin hyvät. Kysyisinkin ministeriltä: onko valtioneuvoston tarkoitus käyttää omistajaohjausta tämän tyyppisten tilanteiden ratkaisemiseksi? Voisi kuvitella ja edellyttääkin, että valtio toimijana olisi nyt esimerkillinen näitten vuokramaksujen alentamisessa.

16.36 Rami Lehto ps: Arvoisa herra puhemies! Ravintoloiden ja kuppiloiden sulkeminen on hyvä asia, jos me haluamme epidemian leviämistä ehkäistä. Täytyy kumminkin muistaa, että moni kuppila on monen yksinäisen olohuone. Siellä ovat ainoat ystävät, ainoat kaverit, keiden kanssa jutella ja viettää aikaa — kaikki eivät ole niin sosiaalisia, että he osaisivat muuta kautta etsiä niitä tuttavuuksia. Siellä on vanhoja ryhmiä, jotka kokoontuvat tiettyin väliajoin. Heistä jokainen ei juo välttämättä paljon, mutta nyt kun me suljemme nämä, niin moni yksinäinen sitten alkaa siellä kotona niin sanottuja kalsarikännejä juomaan paljon enemmän. Ja kun ajatellaan, että jos kuppilassa ostat 5 eurolla oluen, pari olutta joskus viikonloppuilla, niin nyt kun ostat kotiin samalla rahalla, niin saat paljon enemmän sitä olutta ja tulee juotua paljon enemmän, ja jos lähdetkin hakemaan Alkosta, niin voi tulla sitten ostettua paljon enemmän sinne jemmaan väkeviä, mitkä tuleekin sitten juotua saman tien.

Kotona juominen tulee tästä nyt lisääntymään, kun kuppiloihin ei päästä, ja myös kotiväkivalta ja muut väkivaltatapaukset todennäköisesti tulevat lisääntymään kotona huomattavasti, kun siellä suljetussa tilassa nautitaan alkoholia. Me tiedämme, että poliisien resursseja nyt paljon käytetään, oliko se 10 prosenttia, tähän Uudenmaan sulkemiseen. Kun 10

prosenttia poliiseista on siinä tehtävässä, heitä on entistä vähemmän sitten kentällä, ja heidän pitäisi ehtiä sitten käymään siellä ihmisten kodeissa katsomassa, kun siellä tapellaan. Tähän pitäisi kiinnittää huomiota, miten ne poliisien resurssit saataisiin riittämään.

No, sitten jos ajatellaan tätä ravintoloiden selviytymistä, se tulee olemaan todella hankalaa. Meillä tulee moni ravintola kaatumaan, kuppila kaatumaan, ja sitä kautta myös työpaikat häviävät. Kun me pääsemme koronasta eteenpäin, niin niitä työpaikkoja ei ole välttämättä — niitä tulee joskus paljon myöhemmin. Jokaisella ravintolallahan ei ole ruokatarjoilua, elikkä heillä ei ole sitä ulosmyyntiäkään, niin että voisi ruokaa myydä ulospäin.

Sitten täytyy muistaa, että nämä rajoitukset, mitä tehdään, eivät koske pelkästään ravintoloita. Kun nyt on tämä, kuinka monta ihmistä saa olla samassa tilassa, niin meillä kaatuu ihan kohta sisäleikkipuistoja, elokuvateattereita ja monia muita tällaisia paikkoja, missä menee paljon työpaikkoja, elikkä näitten yritysten tukeminen on nyt todella tärkeää. Kun ajatellaan, että ravintolatkin useasti sijaitsevat kaupunkien keskustoissa, ne vuokratustannuksetkin ovat jo todella korkeat. Nyt äkkiä meidän täytyy saada nämä tuet päälle.

16.38 Leena Meri ps: Arvoisa puhemies! Haluan ottaa yleisesti kantaa siihen, miten tämä valmiuslaki ja tämä kriisitilanne pystytään hoitamaan. Keskustelimme muistaakseni perjantaina täällä valmiuslain ketteryydestä tai oikeastaan siitä, että se ei ole ketterä. Nyt perustuslakivaliokunnan puheenjohtaja Ojala-Niemi on paikalla, ja hänkin totesi, että on aivan totta, että meidän täytyy tämän kriisin jälkeen alkaa valmistelevaan uutta valmiuslakia, joka tarvittaessa on ketterämpi vastaamaan näihin tilanteisiin.

Lisäksi haluan ottaa kantaa, ennen kuin menen ihan päivän ydinagendaan, keskusteluun siitä, miten kansanedustajien tulisi arvioida tai arvostella — jotkut jopa räksyttämiseksi kutsuvat sitä, että tuo erilaisia näkemyksiä ja kriittisiä näkemyksiä tähän keskusteluun. Mietin itse, että esimerkiksi hyvä johtaja ei koskaan halua sellaisia alaisia, jotka eivät uskalla sanoa hänelle, milloin johtaja on menossa vikaan. Mitä sillä jees-kerholla tekee tai kokouksilla, jos kaikki vain sanovat, että hyvä johtaja, loistava johtaja? Me haluamme täällä tuoda niitä huolia ja näkökantoja esille, jotka myös auttavat hallitusta ja ministereitä oikean päätöksen lähteelle.

Vielä siitä, että pidetään täällä tosiaan huolta siitä, kuten valiokunnissakin on tällä hetkellä päätetty, että vain välttämättömät asiat käsitellään. Meidän on ihan turha tuoda tänne nyt asioita, jotka eivät voi edetä ja jotka ovat lähes mahdottomia edes ihmisten toteuttaa. Täällä on käytetty esimerkkinä hallituksen esitystä, jossa taloyhtiöille annettiin velvoitteita rakentaa sähköautojen latauspisteitä. Meillä on nyt muita huolia, se on aivan selvä asia.

Mitä tulee yrittäjiin, tässä jo edellisissä puheissa tuli esille, että yksinyrittäjien tuki, tuo 2 000 euroa, ilmeisesti kertakorvaus, on todella, todella pieni. Itse sain viestiä hyvinkääläiseltä pienyrittäjältä, joka kertoi — ja joka on jakanut tämän myös Twitterissä — että hän sai lainapaperit allekirjoitettaviksi ja Finnvera ottaa 3 prosentin provision siitä, sen jälkeen 160 euron järjestelypalkkion. Hän piti tätä hyvin kummallisena ottaen huomioon, että nyt on kyseessä valtion täysin omistama yhtiö. Finnvera vastaa täällä myöhemmin, että kyseessä on se, että he kattavat tällä myös osuuksia luottotappioista. No, en nyt oikein tiedä, onko se nyt aivan järkevää, että tässä tilanteessa lähdetään asiakkailta näistä pienistä rahoista vielä ottamaan provisioita ja järjestelypalkkioita. Ehkä tässä tilanteessa voisimme mennä maksuttomuuden linjalle ja valtio ottaa sitten näitä kantaakseen. Kriteeristön pitää olla sen verran selkeä, että lainoja myönnetään terveille yrityksille.

Pöytäkirja PTK 43/2020 vp

Lisäksi tietysti toivotan voimia työministerille. Teillä ei ole helppo tilanne tällä hetkellä. Katsoin juuri, että lähes 321 000 ihmistä on lomautettu tai irtisanottu tämän tilanteen vuoksi, ja siinä on mietittävää. Katsoin äsken, että perussuomalaisten puheenjohtaja Halla-aho laittoi Twitteriin siitä, kun kannustettiin, että ihmiset menisivät maatiloille tai viljelys-tiloille töihin. Kysyn sen, mitä puheenjohtajamme Twitterissä äsken kysyi: mitä konkreettisia toimia hallitus on tehnyt sen eteen, että nämä kausityöntekijät todella pääsisivät sinne erilaisiin töihin? MTK ilmoittaa, että esimerkiksi Varsinais-Suomessa on 350 paikkaa puutarha- ja erikoiskasvialalla vapaana. Miten ihmiset nyt sinne pääsevät, sen haluaisin tietää.

Vielä siitä, onko ministerillä tietoa, miten aiotaan toimia esimerkiksi tämän Finnveran kanssa. Onko kohtuullista, että sieltä otetaan näitä palkkioita? En tiedä, oliko tämä työministerillä varsinaisesti tiedossa. Tämä on vähän hankalaa, kun nämä asetukset koskevat niin monenmoista alaa, ja ministerit eivät voi kaikki olla samaan aikaan paikalla. Mutta jos joku muukin nyt tätä kuuntelee siellä hallituksen puolella, niin tällaisista viesteistä tulee meille edustajille.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Otetaan pari puheenvuoroa vielä ja sitten päästetään ministeri Haatainen vastaamaan.

16.43 Iris Suomela vihr: Arvoisa puhemies! Nähdäkseni yli miljardin euron tukipaketti yrityksille yhdistettynä Finnveran kasvatettuihin myöntövaltuuksiin kertoo aika selkeää viestiä siitä, että rahasta tämä yritysten pelastaminen ei voi jäädä kiinni. Mutta sen sijaan se on haaste, miten se raha saadaan tehokkaasti ja nopeasti sinne yrittäjien käyttöön, jotta saadaan ehkäistyä ne konkurssit. Kun saadaan tehokkaampia menettelytapoja kehitettyä, niin varmasti on lisävalmius tarkastella, mitä muita toimia on tarpeen löytää.

Nythän nimenomaan pienten yritysten, esimerkiksi ravintolayritysten, kannalta olennaista on ely-keskusten ja kuntien toiminnan kehittäminen, jotta se raha saadaan tehokkaasti eteenpäin. Nähdäkseni on aika ymmärrettävää tietyllä tapaa, että kun yhtäkkiä myöntövaltuus moninkertaistuu, niin se on siellä paikallisesti aika kiirettä aiheuttava haaste, kun yritetään miettiä, mikä on nyt sitten se reilu tapa jakaa tämä raha meidän paikallisille yrityksille. Sinällään ely-keskukset ja kunnat ovat tähän juuri oikeita toimijoita: Heillä on ne kontaktit, heillä on se tietämys, he tuntevat sen alueen tilanteen. He voivat parhaalla tavalla olla tätä rahaa kohdentamassa.

Mutta ihan ymmärrettävästi, kun yhtäkkiä työtä onkin monta tai monta kymmentä kertaa enemmän kuin aikaisemmin ja lähdetään palkkaamaan lisäväkeä näinä poikkeusoloina, niin se ei sormia napsauttamalla valitettavasti tapahdu. Mutta ainakin itse olen saanut sieltä paikallistasolta sellaisen viestin, että tahtoa todella on. Ely-keskukset ja kunnat yrittävät parhaansa näiden nopeiden ratkaisujen löytämiseksi. Osassa paikkoja ollaan saatu tukea jo myönnettyä ja ollaan saatu tukea myönnettyä myös sellaisissa tilanteissa, että kyse ei välttämättä ole mistään kehittämishankkeesta, vaan on tunnistettu, että ihan siitä kriisin yli selviämisestä on kyse, ja siinäkin on yrittäjiä syytä tukea.

Nythän yksi haaste on se, miten kaikki tämä paikallinen kehittäminen ja kaikki tämä tieto saadaan mahdollisimman hyvin jakoon, miten saadaan ne parhaat käytännöt varmasti leviämään ympäri maan, jotta ei synny sellaista tilannetta, että jossain keksitään juuri se paras tapa tukea yrittäjiä, etenkin ravintolayrittäjiä, mutta sitten muut eivät saakaan sitä tietoa, ja ne parhaat mallit jäävät vain yhden ely-keskuksen alueelle tai peräti yhden kunnan alueelle. Sen takia tämä avoin keskustelu, viestintä ja tiedon jakaminen onkin tässä aivan

Pöytäkirja PTK 43/2020 vp

keskeistä. Sinällään siihen kiinnitettiin aivan erityistä huomiota perustuslakivaliokunnasakin, että nyt on pyrittävä tukemaan yrityksiä mahdollisimman yhdenvertaisesti, ja sen tähden on tärkeää, että vaikka toimitaan nopeasti ja tehokkaasti, niin kriteerit ja hakemusten käsittely ovat oikeudenmukaisia. Voidaan toki tunnistaa, että on aloja, joihin tämä kriisi kohdistuu aivan erityisesti, mutta heti, kun lähtee niitä listaamaan, niin se listahan venyy valtavan pitkäksi. Sen takia onkin tärkeää kiinnittää huomiota nimenomaan yritysten tarpeisiin eikä ehkä pyrkiä siihen, että jotain tiettyjä aloja kohdeltaisiin toisin. Ne tarpeethan voivat vaihdella aluekohtaisestikin, ja juuri siksi tämä läpinäkyvä, neutraali kriteeristö ja se paikallistason yhteistyö on tässä keskeistä. Kenellekään ei saa tulla sitä viestiä, että olisi jotenkin hämärän peitossa, mistä julkinen raha tulee, ja sen takia tämä hallinnon toimivuus ja läpinäkyvyys on tässä aivan ytimessä.

Lyhyesti, mitä Finnveraan tulee: Finnvera oli meillä viime viikolla valtiovarainvaliokunnassa esittelemässä toimintaansa, ja se, että myöntövaltuutta saatiin nostettua 2 miljardista 12 miljardiin, siis 10 miljardilla näin lyhyessä ajassa, nojaa pitkälti siihen, että Finnveran toiminta pyörittää itse itseään. Eli nimenomaan tämä nopea reagointikyky nojaa siihen, että voidaan luottaa, että sinne ei sitä 10:tä tai 12:tä miljardia tarvitse valtion laittaa, vaan siellä todella saadaan nämä takaukset pyörimään ikään kuin ilman tappioiden tuottamista, mutta jatkuvasti on tietysti valmius katsoa, että jos valtion tukea ja apua tarvitaan, niin siihen kyllä pystytään nopeastikin.

Mutta tässä tilanteessa on ollut hyvä se, että tiedämme Finnveran pyörivän itsenäisesti ja sujuvasti. Tiedämme, että voimme luottaa, että kun sinne takausvaltuutta annetaan lisää, niin he toimivat sen kanssa vastuullisesti eikä synny sellaista massiivista pelkoa, että entä jos tappiot tulevatkin yhtäkkiä massalla veronmaksajien maksettavaksi, ja se on osittain nimenomaan tämän joustavuuden ja nopeuden mahdollistanut. Eli vaikka se voi toisaalta näyttäytyä joillekin kielteisenä asiana, niin siinä on ollut myös näitä hyviä puolia, ja koko ajan tosiaan tasapainotellaan ja katsotaan, miten saadaan varmistettua, että näissä kriisioloissakin ne kriteerit toimivat mahdollisimman hyvin.

Mutta nythän tässä koko ajan tullaan siihen, että on täysin mahdollista, että valtiolle tulee tästä kriisistä vielä kovempi hintalappu kuin mitä osaamme ennakoidakaan. On täysin mahdollista, että tämä hallitus mutta myös tulevat hallitukset sitä hintalappua kantavat. Siksi onkin tärkeää, että koko eduskunta sitoutuu siihen, että yhdessä tästä taloudesta vastuu kannetaan vielä pitkälle eteenpäin, eikä lähdetä syyttelemään ketään siitä, että nyt on todella valmius niitä yrittäjiä auttaa, vaan kannetaan vastuu siitä, että nyt, kun sitä hintalappua syntyy, niin yhdessä sitten olemme sitä tulevana vuosina katsomassa, että miten Suomen talous siitä selviää. Sen nimittäin kyllä tiedämme, että jos yrityksiä ei Suomessa ole, niin sitten emme ainakaan hintalapusta selviä, eli sen tähden juuri tämä pitkäjänteisyys ja ymmärtäväisyys on tärkeää tässä tilanteessa.

Lyhyesti: Nähdäkseni on syytä kiittää siitä, että nyt, kun perustuslakivaliokunnassa on jo käyty keskustelua tästä aiheesta, niin näistä soveltamisasetuksista on saatu varsin kattava ja laajasti kysymyksiin ja huoliin vastaava perustelumuuisto ja asetukset. Tällä menettelyllä on syytä mennä jatkossakin, että aina kun tunnistetaan joku, mikä voidaan seuraavassa käänteessä hoitaa vielä paremmin, niin sitten todella siinä seuraavassa hetkessä toimitaan mahdollisimman hyvin. Tämä on nähdäkseni toteutunut. Aina kun on palautetta tullut, niin valtioneuvosto on siihen hyvin vastannut, ja aina mennään kohti parempia menettelyjä näissä poikkeusoloissa. Se on lopulta tärkeintä, että yhdessä ollaan sillä kehittämisen tiellä, koska tässähän olemme kaikki aivan uuden edessä.

Pöytäkirja PTK 43/2020 vp

16.50 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Tähän alkuun edustaja Merelle kommentti siitä sähköautojen latauspisteitä käsitelleestä hallituksen esityksestä, joka meillä oli täällä käsittelyssä. Siinä oli kyse EU-direktiivin toimeenpanosta, jossa me olemme jo myöhässä. Tämä oli se peruste, joka jäi silloin edellisessä käsittelyssä sanomatta, ja sen takia toin sen tässä vielä. Ihan kaikkea ei voida koronan takia pysäyttää, vaikka toki pitää keskittyä nyt olennaiseen.

Mutta sitten tähän asiaan. Me olemme tosiaan hallituksen johdolla tehneet täällä viime viikkoina rajujakin päätöksiä suomalaisten terveyden turvaamiseksi koronavirukselta lähikontakteja rajoittamalla. On tosiaan tärkeää, että saadaan nyt tehtyä myös tarvittavat päätökset ravintoloiden, baarien ja kahviloiden sulkemiseksi. Ravintoloiden sulkupäätöksellä puututaan perusoikeuteen elinkeinovapaudesta sekä perustuslaissa määriteltävään omaisuudensuojaan. Pidän tärkeänä, niin kuin täällä edeltävät puhujatkin, sitä, että perustuslakivaliokunta on tämänkin asian huolella käsitellyt, samoin talousvaliokunta osaltaan. Kriisin keskelläkin on kyettävä tekemään ripeitä, tarvittavia toimia, mutta kuitenkin niin, että perustuslaillinen näkökulma ja perusoikeudet huomioidaan aina tarkasti.

Tulevaisuutta varten on kuitenkin tärkeää arvioida huolella, milloin vastaavissa tilanteissa voitaisiin toimia tartuntalain nojalla ja milloin sitten tarvitaan valmiuslakia. Asetuksen perustelumuistiossa on todettu, että tartuntatautilain muutostarpeet olisi perusteltua arvioida niiden periaatteellisemman luonteen vuoksi normaalioloissa ja niiden luonteen edellyttämässä laajuudessa. Näin tosiaan kannattaa toimia, ja nyt edetään voimassa olevan lain säädännön mukaan.

Arvoisa puhemies! Valtioneuvoston asetus tarkoittaa sitä, että ravintolat, baarit ja kahvilat sekä niiden ulkotilat ovat kiinni näillä näkymin toukokuun loppuun asti. Ruuan ulosmyynti- ja toimituspalvelut ovat edelleen sallittuja. Ravintolat, kahvilat ja baarit ovat edelleen olleet valitettavasti paikkoja, joihin ihmiset ovat kokoontuneet suuressa määrin, vaikka hallitus on painavasti suositellut kaikkien ei-välttämättömien sosiaalisten kontaktien välttämistä, ja siksi tämä rajoitus on ihmisten terveyden ja turvallisuuden kannalta aivan välttämätön.

Arvoisa puhemies! Kuten täällä on todettu, tämä on kova isku ravintolayrittäjille ja kaikille ravintola-alan työntekijöille. Ravintola-ala työllistää noin 50 000 ihmistä, ja tämän lisäksi on vuokratyövoimaa, osa-aikaisia työntekijöitä, ja vielä se ketju jatkuu yrityksiin, jotka toimittavat tuotteita ravintoloiden käyttöön. Isku on myös erityisen kova Uudellemaalle, kun täällä työskentelee 40 prosenttia kaikesta ravintola-alan henkilöstöstä ja Uudellamaalla sijaitsevat toimipaikat tuottavat 40 prosenttia alan liikevaihdosta. Tämän lisäksi merkittäviä keskittymiä ovat Varsinais-Suomi ja Pirkanmaa.

Nämä poikkeusolot ja eristäytymissuosituksot ovat vieneet ravintoloilta suuren osan asiakkaista ja tuloista jo ennen tätä asetusta. Kuten täällä on todettu, moni yrittäjä on tarttunut tähän mahdollisuuteen edelleen jatkaa noutoruuan myyntiä, ja suomalaisia täytyy kiittää siitä, että he ovat myös lähteneet yrityksiä tämän kautta tukemaan siihen mahdollisuuteen tarttumalla. Tämä luo toivoa ja osoittaa sitä, että meillä suomalaisilla on halua kantaa yhteisvastuuta. Ravintolan vastuulla toki on huolehtia siitä, että ruuan tilaamisessa ja noutamisessa noudatetaan turvavälejä ja hyvää hygieniää.

Arvoisa puhemies! Kauppakamarin tuoreen kyselyn mukaan kaksi kolmasosaa suomalaisyrityksistä aikoo lomauttaa tai irtisanoa työntekijöitään. Runsaassa 40 prosentissa lomautusvaroitusta on jo annettu tai yt-neuvottelut aloitettu. Yli 300 000 yli 20 työntekijän

Pöytäkirja PTK 43/2020 vp

työpaikoissa työskentelevää suomalaista on ollut tai on yt-neuvottelujen piirissä. Nämä ovat todella synkkiä lukuja niin inhimillisesti kuin Suomen talouden kannalta.

Arvoisa puhemies! Hallitus kokosi pian poikkeusolojen alettua mittavan tukipaketin koronasta kärsiville yrityksille. Siitä on jo täällä käyty hyvää keskustelua. Eilen Yle uutisoi, että kunnat alkavat jakaa yksinyrittäjille 2 000 euron toimintatukia ja yrittäjät ja freelancerit on myös otettu määräaikaisen työttömyystuen piiriin ilman, että yritystoimintaa tarvitse ajaa alas. On todella tärkeää, että näihin yrittäjien taloushuoliin nyt konkreettisesti vastataan, niin kuin on tehtykin, ja niin kuin edustaja Suomela tässä hyvin kuvasi, myös paikalliset mukaan siihen työhön ottaen.

Monen yrityksen pelastus olisi nyt se, että toimitilojen omistaja jättäisi vuokria perimättä kriisin aikana. Osa vuokranantajista onkin jo toiminut vastuullisesti. Suurten joukossa Helsingin kaupunki ja eläkeyhtiöt Ilmarinen ja Varma ovat näin tehneet. Täällä on hyvin nostettu esiin sitä, että lainatyypinen apu ei tässä tilanteessa riitä, vaan tarvitaan suoraa tukea ja vuokrahelpotuksia. Nyt onkin tärkeää, että vuokranantajat lähtevät osaltaan mukaan talkoisiin tukemaan yrityksiä antamalla helpotuksia vuokriin.

Eduskunta edellytti aiemmin tämän asetuksen käsittelyssä, että hallitus viipymättä ryhtyy toimiin, joilla tarvittaessa tuetaan ravintolayrittäjien toimeentuloa poikkeustilan ja sen purkamisen aikana, ja näin nyt on todella toimittava.

16.55 Työministeri Tuula Haatainen: Arvoisa puhemies! Täällä on käyty hyvin paljon keskustelua siitä, miten tämä heijastuu ravintola-alan yrityksiin ja myös tällä alalla työskenteleviin työntekijöihin, palkansaajiin. On selvää, että koko tämä pandemia on tälle alalle tosi kova asia. Jo tähän mennessä ennen tätä asetustakin ravintola-, hotelli- ja majoitusala ovat nähneet mittavan asiakaskadon ja siitä aiheutuneet taloudelliset vaikutukset, ja tästä syystä hallitus on tarttunut tähän kysymykseen.

Nämä tukiasiat ensisijaisesti kuuluvat ministeri Lintilälle, ja täällä monet edustajat kuvasivatkin jo sitä, mitä tässä on tehty. Todellakin Finnveran rahoitusvaltuudet on nostettu 12 miljardiin saakka, ja tämä siis eduskunnan käsittelyn tuloksena. On hyvä, että näin tehtiin, ja näin ollen pienille ja keskisuurille yrityksille suunnattujen takauksien ja alkutakauksen käyttömahdollisuudet on laajennettu nyt koskemaan myös koronaviruksen aiheuttaman suhdannetilanteen edellyttämää rahoitusta, ja tätä Business Finlandin ja elyjen tukea voidaan kyllä käyttää nyt rajoitetusti myös vuokrien ja palkkojen maksamiseen, vaikkakin ne siellä kehittämisrahan nimellä osittain ovat, eli tämä on mahdollista.

Nämä ongelmat, joita täällä keskustelussa nostettiin esiin, on kyllä tunnistettu, ja meillä parasta aikaa ministeriössä tehdään työtä sen eteen, miten nyt voitaisiin näitä suoria tukia ja sektorikohtaisia kompensatioita edelleen kehittää ja millä tavalla saada ne palvelemaan myös ravintola-alaa, eli näitä nykyisiä instrumentteja ja niitten joustavoittamista käydään myös samalla läpi. Samalla myös yrittäjien työttömyysturvaa ollaan säätämässä, ja sitten tämä yksinyrittäjien mahdollisuus 2 000 euron tukeen kuntien myöntämänä on nyt toteutumassa. Kaikki nämä tietysti omalta osaltaan myöskin helpottavat tällä sektorilla toimivia yrittäjiä.

Sitten tietenkin yritysten tilannetta helpottavat myös tällä alalla, ravintola-alalla, työmarkkinakeskusjärjestöjen yhdessä sopimat toimenpiteet, joita ollaan lainsäädäntöön nyt toimestani viety, jotka koskevat työlainsäädäntöä ja sosiaaliturvajärjestelmän muutoksia ja työnantajamaksujen helpotuksia. Näitä koskien sosiaali- ja terveysministeriön esityksiä on käsitykseni mukaan tulossa torstaina hallituksen esityksenä, eli näitä viedään eteenpäin.

Pöytäkirja PTK 43/2020 vp

Lisäksi konkurssilainsäädäntöön ollaan valmistelemassa muutosta, jolla estetään konkurssiin asettaminen viikon maksukehotukseen perustuvan oletettamäärän nojalla, eli tilapäinen, esimerkiksi koronavirusepidemiasta johtuva kyvyttömyys vastata velvoitteistaan ei olisi peruste asettaa velallista konkurssiin. Tämä hallituksen esitys on tarkoitus antaa viikolla 16.

Hallitus tulee nyt eduskunnan edellyttämällä tavalla selvittämään tarpeet ja mahdollisuudet ravintola-alan rajoitusten aiheuttamien kohtuuttomien tilanteiden välttämiseksi, ja tuossa kompensatiomallin selvittelyssä otetaan tietenkin huomioon kaikki asiaan vaikuttavat seikat, myös se, että ravintolatoiminnan harjoittaminen on vaikeutunut jo ennen tämän rajoituksen voimaantuloa. Selvityksen lähtökohtana on eduskunnan lausumien edellyttämällä tavalla, että rajoituksen kohteeksi joutuvat elinkeinonharjoittajat saavat kohtuullisen korvauksen.

Kaikkea tätä työtä tehdään parasta aikaa työ- ja elinkeinoministeriössä.

17.00 Heidi Viljanen sd: Arvoisa puhemies! Tänään aiemmin kuultiin pääministerin puheenvuorossa vielä kertauksena hyvin kattava selvitys siitä, minkälaisia erilaisia toimia ja rajoituksia hallitus on tehnyt tässä meidän yhteisessä taistelussamme koronavirusta vastaan. Kaikki nämä rajoitukset ovat olleet tarpeen, vaikka ne ovat olleet voimakkaasti meidän kaikkien arkea ja elämää rajoittavia. Tavallinen, tuttu arki ei tänään ole mahdollista. Kenellekään ei varmasti ole enää epäselvää, mikä näiden rajoitusten tarkoituksena on: hidastaa ja estää epidemian leviämistä. Tähän työhön tarvitsemme jokaisen suomalaisen apua. Kuten pääministeri sanoi, meillä jokaisella on vastuu suojella sekä omaa että kanssaihmiesten terveyttä.

Näin ollen tämä viimeisin rajoitustoimenpide, ravintoloiden sulkeminen, on mielestäni välttämätön tehdä. Näin rajoitetaan edelleen sellaisia kokoontumisia, joissa ihmisillä on mahdollisuus koronavirustartuntaan ja tämän epidemian lisääntymiseen. Ravintolat ja kahvilat jos mitkä ovat paikkoja, joissa epidemialla olisi otollinen maaperä lisääntyä ja levitä. Monet ravintolat ja kahvilat ovat jo ennen varsinaista pakkoa sulkeneet ovensa, ja tässä yhteydessä nimenomaan näille ravintolayrittäjille haluan kiitokseni osoittaa — he ovat toimineet erityisen vastuullisesti tässä yhteisessä tilanteessa.

Tämä koko koronaepidemiatilanne iskee todella rajusti juuri matkailu- ja ravintola-alalle, sekä yrittäjiin että alalla työskenteleviin lukuisiin ihmisiin. Tällä alalla ei ole yhtään voittajaa. Tänään sain pieneltä kotipaikkakunnaltani Kankaanpäästä tiedon erään lounasravintolan ovien sulkemisesta — vetää todella surulliseksi, ja valitettavasti tämä ei tule olemaan ainoa sarjassaan. On selvää, että yrittäjät tarvitsevat tukea tästä tilanteesta selviämiseksi, ja kuten äsken kuultiin työministeri Haataisenkin puheenvuorossa, näitä tukitoimia yrittäjille on jo lyhyessä ajassa pystytty osoittamaan. Kuitenkin tukea tarvittaisiin vielä roimasti lisää. Tässä salissa on useassa puheenvuorossa, viimeksi edustaja Elon toimesta, mainittu vuokrahelpotukset, ja näkisin, että juuri ne olisivat nyt enemmän kuin tarpeen, ja jos tässä voin, niin vetoan vuokranantajiin vuokrien helpottamiseksi tässä vaikeassa tilanteessa.

Edustaja Suomela puhui hetki sitten yrittäjille suunnattujen tukitoimien tiedottamisesta. Varmasti monet kansanedustajat olemme saaneet yrittäjiltä puheluita, viestejä, yhteydenottoja, joissa on haluttu tarkentaa näitä asioita, miten kukakin yrittäjä, minkäkin kokoinen yrittäjä toimii missäkin tilanteessa, ja näitä neuvoja olemme varmasti antaneet. Erityisesti

Pöytäkirja PTK 43/2020 vp

tähän tiedottamiseen pitää panostaa, jotta jokainen tietää, kenen puoleen oman yrityksensä kohdalla kääntyy.

Mitä meistä jokainen, ainakin suurin osa, voi tehdä tässä tilanteessa? Käytetään nimenomaan noutoruokamahdollisuutta ja tilataan ruokaa kotiin. Kaikille se ei ole toki mahdollista, mutta me, joille se on, voimme jokainen kantaa tässä asiassa kortemme kekoon, jotta mahdollisimman moni ravintola-, kahvilayrittäjä, matkailualan yritys pysyy tämän vaikean ajan hengissä.

17.04 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Tärkeintä on saada estettyä koronakuolemat, siitä pitää lähteä. Nyt ravintolat suljetaan. Hallitus on tehnyt tämän esityksen ja päätöksen, ja se on erittäin kannatettava, niin kuin kaikki ne tiukat toimet tähän asti. Edelleen pitäisi tiukentaa, se on kannatettavaa, ja hyvä, että hallitus on lähtenyt tälle linjalle. Poliitiikan teon aika ei ole nyt, ja perussuomalaiset ovat ottaneet sen kirjaimellisesti. Me olemme kaikki tässä samassa veneessä ja meillä on yhteinen vastustaja. Se on koronaepidemia, ja meidän pitää se voittaa.

Minä nostan nyt yhden asian esille, mikä on jäänyt vähän taka-alalle, kun puhutaan ravintoloista, kahviloista, yrittäjistä — myös yksityisistä ihmisistä — nimittäin ylivelkaantumisen, velkaantumisen. Täällä oli keskustelualoitteeni käsillä 4—5 viikkoa sitten, ja aiheena oli, mitä toimenpiteitä tehdään, koska tällä hetkellä 562 144 suomalaista on velkaantunut ja ulosoton perintätoimissa. Se on valtava määrä, ja me tiedämme, että se tulee kasvamaan entisestään, ja kuinka paljon, se on hälyttävää. Valitettavasti silloin oli tämä Haavisto-keissi samana päivänä, ja tämä hyvä keskustelu, mikä meillä täällä oli, jäi ihan taka-alalle ja media ei huomionnut sitä oikeastaan ollenkaan. Mutta nyt on tämäkin asia nostettava esille, kun meillä on tämä koronatilanne, miten käy pienten ja suurempienkin yritysten tulevaisuudessa. Hyvin monessa yrityksessä on myös paljon työntekijöitä, enemmän tai vähemmän — miten käy heidän? Tämä on todella ajankohtaista. Tartutaanko siihen suojaosuuden nostoon? Entäs korkorajoitukset, lainojen markkinointi, pikavippifirmat? Ne ovat hyvin innokkaina mainostamaan ja houkuttelemaan ihmisiä käyttämään niitä tässä vaikeassa tilanteessa.

Täällä on tullut esille myös, että yksinyrittäjät voivat saada tukea 2 000 euroa, pienelle yritykselle siis, mikä on erittäin hyvä, mutta aivan kuten edustaja Merikin totesi, niin se ei tule missään tapauksessa riittämään, sillä kun kuukauteen ei tule kassaan rahaa, 40—50 prosenttia yrityksistä on isoissa ongelmissa. Jos tämä kestää 3 kuukautta, 70 prosenttia yrityksistä on suurissa ongelmissa, ja se tarkoittaa silloin suuria vaikeuksia. Business Finland, ely-keskukset, kunnat tukevat nyt miljardilla, mikä on erittäin hyvä asia, mutta sielläkin on sikäli ongelmia, että myös nämä 2 000 euron tuet edellyttävät, että esimerkiksi pienellä yrityksellä ei ole minkäänlaisia maksuhäiriömerkintöjä eikä mitään ulosottoja puhumattakaan vaikeuksista tai merkinnöistä, että on ollut pikkuisen vaikeuksia. Aika monella on matkan varrella ollut, mutta he ovat tehneet maksusuunnitelman ja yrittävät siitä selvitä. He ovat pois kuvioista kokonaan, elikkä tukea ei myönnetä, jos on jotakin pientäkin ongelmaa, ja se on kanssa kysymysmerkki silloin.

Olen saanut sitäkin tietoa, että todella pitäisi keskittyä siihen, että ne saavat sen tuen ja niitä firmoja huomioidaan, jotka todellisuudessa kärsivät nyt koronatilanteesta. Siellä ovat todennäköisesti nyt saaneet tukea sellaisetkin firmat, jotka eivät ole vielä kärsineet koronasta, kun ovat anoneet. Siinä pitää olla todella tiukka, että se menee oikeaan kohteeseen.

Pöytäkirja PTK 43/2020 vp

Sitten nostaisin myös sen asian, että meillä on tosiaan yt-neuvottelujen piirissä yli 300 000 henkilöä tällä hetkellä, ja se tarkoittaa sitä, että ulosotot tulevat todennäköisesti lisääntymään ja ne vaikeudet. Monilla on se suunnitelma jo, kuinka he maksavat ja haluavat velvoitteensa hoitaa, mutta se tulee mahdottomaksi tässä tilanteessa todennäköisesti.

Sitten henkinen puoli. Olen todella vielä aika kuohuksissani. Me saamme kaikki paljon puheluita, ja minäkin sain kotipalveluyrittäjältä. Hän itki äsken puhelimesta ja sanoi, että hän käy siivoamassa muun muassa vanhusten ja ikäihmisten luona. He ottavat todella tarkasti sen, etteivät he millään lailla näitä sääntöjä riko, ja ainoa ulospääsy ulos maailmaan, tänne ulkopuolelle, on se ihminen, joka käy siellä siivoamassa. Hän piti sitä ihan todella suurena ongelmana, että heillä ei ole sitten ketään. Siellä on myös tabletteja annettu ikäihmisille, ja he voivat katsoa koko päivän sitä tablettia, koska tulee yksi määräys tai yksi ohjeistus sinne tablettiin, eli he ovat todella tukalassa tilanteessa, kun ei tietysti voi niitä läheisiä nähdä. Siihen pitäisi nyt keksiä joku keino, että tämä henkinen puoli hoidetaan, ja samoin yrittäjien, yksityisten ihmisten, kenen tahansa. Tämä on henkisesti todella raskasta. Kun puhuttiin tästä nuorison ilmastoahdistuksesta, niin nyt tämä ahdistus voi sitten olla moninkertainen, ihan vauvasta vaariin.

Ja sitten vielä yksi vähän pienempi asia, mutta kuitenkin tärkeä: Monilla ihmisillä, varsinkin vanhemmillakin, on lemmikkieläimiä siellä kotona, ja nyt täytyy miettiä, että se on heille tavallaan turva ja seura, mutta kuka niitä lemmikkieläimiä sitten käy ulkoiluttamassa, jos on sellaisia koiria ja kissojakin, jotka tarvitsevat ulkoilua?

Tässä on monta monessa, mutta näitten ajatusten kautta minä toivon hallitukselle todella paljon voimia, ja kaikki me tuemme näitä tiukkoja määräyksiä, koska meillä kaikilla on vastuu. Toivomme tosiaan, että pääsemme Suomessa eteenpäin niin, että taitamme ja voitamme tämän meidän yhteisen vihollisemme.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Arvoisat edustajat, asia on tärkeä ja koskettaa monella tavalla, mutta koetetaan silti pitää puheenvuorot näissä ravitsemusliikkeissä ja niiden aukioloajoissa.

17.11 Marko Asell sd: Arvoisa puhemies! On koko yhteiskunnan kannalta tärkeää, että koronavirusepidemia saadaan rajattua, saadaan hallintaan ja pysäytettyä näillä erilaisilla toimenpiteillä, joita hallitus on nyt tässä kriisitilanteessa tehnyt jo parin viikon ajan ja on edelleen kiristämässä.

Kiitos myöskin ihmisille, jotka ovat vastuullisesti sitten ottaneet hallituksen neuvot haltuun ja pysytelleet kotona aina, kun se on mahdollista, ja välttäneet kontakteja. Se myös ehkäisee merkittäväällä tavalla tämän viruksen ja taudin leviämistä.

Tämä ravitsemusliikkeiden osasulkeminen, joka tässä nyt on käsittelyssä, on yksi kiristävä toimenpide, raju toimenpide, joka pitää toteuttaa, jotta näitä ihmisten välisiä kontakteja voidaan vähentää. Se tulee vähentämään koronan leviämistä ja näin pelastamaan ihmishenkiä, kun meidän terveydenhoitojärjestelmämme pystyy vastaamaan sitten siihen tilanteeseen, kun sairastuneita tulee enemmän. Nämä rajoitustoimet tulevat totta kai aiheuttamaan nyt sitten erittäin suuria taloudellisia ongelmia monille yrityksille. Ne yritykset, jotka ovat kiikun kaakun kannattavia olleet, tulevat tässä varmasti kaatumaan, tulee työttömyyttä ja lomautuksia, mutta hallitus on kuitenkin osoittamassa eri kanavia pitkin tukea yrityksille, myös työttömyysturvaa ja myös lomautetuille turvaa.

Pöytäkirja PTK 43/2020 vp

Kaupan liitto ja PAM, Palvelualojen ammattiliitto, ovat tuoneet justinsa hiljattain tässä esille erityisesti erikoiskaupan myynnin vähentymisen jopa 90 prosentilla, ja he peräänkuuluttavat asian huomioimista ja vaativat myös kiinteistöjen omistajia ja vuokranantajia tulemaan vastaan vuokrissa. Eli tämä on sama huoli, mikä täällä on monen suusta jo kuultu: vuokranantajat ovat aika nihkeästi olleet osallistumassa, ainakin yksityisellä puolella, tämän kriisin selättämiseen. Myöskin omalta paikkakunnaltani ja lähipaikkakunnilta on tullut viestiä minulle — ja varmasti monille muillekin vastaavia — pienyrittäjiltä, että heillä kaatuu tämä homma siihen, että eivät ole saaneet joustoa vuokranmaksuihin sieltä vuokranantajalta, tai jos nämä ovat antaneet puoleen hintaan kuukauden, niin se pitää loppuvuonna sitten maksaa takaisin, ja se on monelle pienyrittäjälle ylivoimaista. Onko meillä lainsäädännössä semmoisia mahdollisuuksia, että pystytään tämmöisiin yritysten välisiin sopimuksiin jollain tapaa puuttumaan? En tiedä, ehkä oikeusministeri osaisi sanoa — mutta ei ole paikalla — onko semmoisia pykälä, joilla näihin pystytään vaikuttamaan. Kunnat ja kaupungit ja vakuutusyhtiöt ovat helpottamassa vuokralla olevien pienyrittäjien tilannetta alentamalla vuokria monessa semmoisessa paikassa, missä liiketoimintaa ei voida tehdä ja firmat ovat kannattamattomia.

Sitten nostaisin vielä yhden mielenkiintoisen asian: Kun tässä nyt on hallitus linjannut, että liikuntapaikat pistetään kiinni, niin kuin monet kunnat ovat varmasti tehneetkin — minä luulen, että 100 prosenttia kunnista on sen tehnyt — niin sen on tehnyt myöskin osa yksityisistä, jotka ovat tehneet isoja investointeja liikuntahalleihin tai tämmöisiin yksityisiin saleihin. Osa on vastuullisesti totellut, laittanut kiinni, mutta naapurissa voi olla toinen firma, joka sitten pitää kuitenkin auki ja johonka sitten osa asiakkaista siirtyy. Tässä tulee tämmöinen kilpailuasetelma, joka vääristyy ja on väärin. Ja minä toivon, että sitten kun näistä yrityksistä osa jossain vaiheessa varmasti hakee myöskin apuja tähän tilanteeseen, pystyttäisiin kartoittamaan myöskin se, mitkä yritykset todella ovat joutuneet pitämään firmansa kiinni ja mitkä ovat kuitenkin pitäneet sen auki ja pyörittäneet sitä — ehkä joitain toimintoja, ryhmäliikuntatoimintoja, on jäänyt pois, mutta kuitenkin osa ihmisistä liikkuu siellä ja käy urheilemassa. Se on toisaalta väärin osalle yrityksistä liikuntapuolella.

Täällä aiemmin ovat jotkut edustajat, tuolta perussuomalaisen puolelta erityisesti, ottaneet esille sen, että nyt ilmastotoimiin liittyviä asioita pitää laittaa taaksepäin. Varmasti isossa kuvassa ei nyt sitä keskittymistä siihen ole, mutta jos ajatellaan vaikka niin, että laatuspisteitä ei nyt tarvitsisi rakentaa, niin nyt kun monella alalla on kuitenkin tullut työttömyyttä, ei ole töitä, niin on ikävää, jos meillä sitten vielä [Leena Meren välihuuto] aletaan niillä aloilla, millä tällä hetkellä voidaan tehdä työtä, sanoa, että ei niitä rakennettaisi, että ruvetaan hiljentämään sielläkin. Toivottavasti ei jouduta siihen tilanteeseen, että me joudumme rajoittamaan täällä myöskin rakentamista. Joissain yhteiskunnissa on mennyt niin pahaksi tilanne, että on kaikki otettu kahdeksi viikoksi sisälle. Toivottavasti täällä ei siihen jouduta, se on kallista, ja toivottavasti saadaan sitä ennen tämä virus hallintaan.

Lasten liikunta on tärkeä asia nyt, kun lapset kotona ovat. [Puhemies koputtaa] Olisi hyvä, että myöskin kouluista tulisi sitten ohjeistusta tähän liikuntapuolelle. Ja myöskin järjestötoiminnan ja seurojen ongelmat haluan tuoda esille, myöskin siellä tarvitaan tukea. — Kiitos.

17.16 Mari-Leena Talvitie kok: Arvoisa puhemies! On selvää, että näitä toimenpiteitä ja rajoituksia tarvitaan. Ravintola-alassa on kyse tuhansista yrityksistä ja kymmenistä tuhansista työntekijöistä. Sosiaalista kanssakäymistä on rajoitettava suojellaksemme riskiryh-

Pöytäkirja PTK 43/2020 vp

miä ja turvataksemme hoiva-, turva-, sote- ja muiden kriittisten alojen henkilökunnan ja tehohoitopaikkojen riittävyyden. Tarvitaan siis vaikuttavia ja vastuullisia, ripeitä toimia, joita eduskunta myöskin viime viikolla hyväksytyn majoitus- ja ravitsemusalan lainsäädäntömuutoksen lausumaehdotuksissa hallitukselta peräänkuulutti. Kiitos työministerille, että on täällä paikalla kuuntelemassa, koska ainakin omalta osaltani muutamat terveiset tulevat suoraan yrittäjiltä, yrityskentältä.

Ensinnäkin haluaisin olla samaa mieltä kuin edustaja Suomela tässä aikaisemmin, että ei jää rahasta kiinni se, että yrityksiä autetaan tämän koronasuon läpi hakemaan sitä näkymää, että ne pitkospuut odottavat siellä. Mutta yrityksissä on hyvin erilaisia tilanteita, ja olen tänään saanut esimerkiksi kahdelta yrittäjältä tiedon, että sekä Business Finland että Finnvera ovat evänneet heidän rahoitushakemuksensa seuraavalla perusteella: ”Tilinpäätöstietojen perusteella yrityksen oma pääoma on menetetty, ja sen vuoksi yritys tulkitaan niin kutsutuksi vaikeuksissa olevaksi yritykseksi. Emme voi myöntää rahoitusta ollenkaan yritykselle, jonka oma pääoma on menetetty.” Eli tämä liittyy tähän ajatukseen terveestä yrityksestä, joka on toisaalta ihan yhtä vaikea määritellä kuin se, kuka meistä ihmisistä on terve. Toinen kokee itsensä terveeksi, vaikka hänellä olisi vakavampikin sairaus, toinen kokee itsensä terveeksi vain silloin, kun hänellä ei ole mitään sairautta.

Terve yritys voi olla, kuten näissä palautteissa, joita olen saanut, esimerkiksi ohjelmistoalan yritys, joka on viimeisen vuoden aikana laittanut tuotekehitykseen paljon rahaa, palkannut uusia ihmisiä ja jolla on näkymä. Yrityksessä on esimerkiksi ollut yli 10 prosentin kasvu viimeisen vuoden aikana, mutta oma pääoma on negatiivinen, elikkä ei ole mahdollisuutta siihen, että oman pääoman osuus olisi merkittävä tai että se olisi suurempi.

Sitten on toinen yritys, joka on palvelualan yritys ja jonka yksi liikepiste on ollut negatiivinen. He ovat viime vuonna päättäneet lopettaa tämän toimipisteen, josta ei ole tuottoa tullut. Ne toimipisteet, jotka edelleen ovat olemassa, toimivat tässä uudessakin tilanteessa, ja vaikka he eivät voi ravintolatoimintaa toteuttaa siellä paikan päällä, niin ulosmyynnillä ja uudelleen suuntautumisella he voisivat saada näkymän siitä, että voisi pitää ainakin osan työntekijöistä töissä, mutta rahoitusta ei tule. Kyseessä on ollut 30 000 euron hakemus. Kaikista näistä valtionkin takauksista on tullut negatiivinen päätös.

Arvoisa puhemies! Sitten ravintola-alan yrittäjältä toinen palaute, joka liittyy nimenomaan työntekijöiden palkkaamiseen, heidän työssä pysymiseensä tässä uudessakin tilanteessa ja tähän testaukseen. Eli toiminnassa olevien, ulosmyyntiä harjoittavien ruoka-ravintoloiden henkilökunta on tietenkin elintärkeä yrityksille, mutta kun toiminta vaatii myös selkeää perehdytystä, ei voi ottaa tuosta vain uusia työntekijöitä. Jos työntekijä ilmoittaa, että hänellä on vähäisiä sairauden oireita, on pakko hänet määrätä tällä hetkellä seitsemän päivän kotilepoon, koska tietenkään tällä hetkellä tätä työntekijää ei voi saada koronatesteihin. Se tarkoittaa siis sitä, että sairaspäivien osalta korvaajana on yritys, jonka omavastuu on 28 vuorokautta. Jos sen työntekijän saisi sinne koronatesteihin, niin hänelle tulisi suora karanteenimääräys ja silloin sairauslomapäivät siirtyisivät suoraan Kelan elikkä yhteiskunnan korvattaviksi.

Tällä ravintola-alan yrittäjällä, joka on nyt suuntautunut uudestaan ulosmyyntiin ja haluaa nähdä näkymää, on parasta aikaa neljä työntekijää tällaisessa yrittäjän henkilökohtaisesti määräämässä kotilevossa. Kaikkien oireet helpottavat muutaman päivän sisään, mutta kun ei voi riskeerata, että kyseessä olisi jotain vakavampaa, niin yrittäjä siis tällä hetkellä maksaa näille työntekijöilleen palkkaa kotiin, koska hän vastuullisena yrittäjänä sanoo,

Pöytäkirja PTK 43/2020 vp

että te ette voi tulla töihin, ettei vain tulisi sellaista tilannetta, että työntekijä voisi sairastuttaa noutopisteestä vaikka asiakkaan tai toisen työntekijän tai niin edelleen.

Elikkä tähän täytyy nyt saada ehdottomasti muutos, että näitä testauksia voidaan ottaa enemmän myöskin ravintola-alalle, näille, joiden liiketoiminta suljetaan, tai jos ei niihin testauksiin yksinkertaisesti pystytä, niin sitten nämä yrittäjän määräämät kotilepopäivät tulevat Kelan korvauksen piiriin ja niistä sitten vastuullista toimintaa ja yrittäjää tuetaan sillä tavalla, että ne tulevat Kelan korvauksen piiriin välittömästi ja se toimiva yritys ei sitten kaadu tähän. — Kiitos.

17.22 Riitta Mäkinen sd: Arvoisa puhemies! Me olemme viime päivien ja viikkojen aikana koeponnistaneet suomalaisen lainsäädännön kriisinkestävyyttä valmiuslain ja sen toimeenpanemisen tiimoilta, ja on ilmeistä, ettei se ihan kaikilta osin ole kaikissa tilanteissa niin joustavasti taipunut niihin akuutteihin tarpeisiin, mutta kokonaisuuden huomioiden olen erittäin tyytyväinen siihen, että kaikki tarvittavat päätökset ovat kuitenkin edenneet ja etenevät nopealla aikataululla tälläkin hetkellä, aivan kuten tänäänkin olemme voineet yhdessä todeta.

Käsitlemme nyt valtioneuvoston asetusta ravitsemisliikkeiden aukiolon väliaikaisesta rajoittamisesta tartuntataudin leviämisen ehkäisemiseksi, ja tämän rajoituksen on tarkoitus olla voimassa kuluvan vuoden toukokuun loppuun saakka. Tässä vaiheessa on jo syytä osoittaa lämpimät kiitokset valmistelusta vastuussa olevalle työministeri Haataiselle erinomaisesta työstä, sillä me kaikki tiedämme, kuinka kiireellisellä aikataululla tämä vaativa mutta välttämätön asetusta on jouduttu valmistelemaan.

Talousvaliokunta antoi viime viikolla oman mietintönsä asetuksesta heti perustuslakivaliokunnan jälkeen, ja totesimme tuolloin yksimielisesti, että esitys on erinomaisella tavalla perusteltu ja välttämätön. Majoitus- ja ravintola-alan toiminnan rajoittamisella on kuitenkin mittavia taloudellisia vaikutuksia, joiden suuruudesta ei vielä täysin täsmällistä tietoa ole olemassa. On kuitenkin selvää, että nuo vaikutukset kasvavat epidemian pitkittyessä. Tämä poikkeuksellinen tilanne, jossa niin me kansanedustajat kuin valiokunnatkin joudumme tällä hetkellä työskentelemään, luonnollisesti on herättänyt keskustelua, mutta olen varma, että me kaikki sitä näissä olosuhteissa siedämme.

Arvoisa puhemies! Hallitus ja tämä eduskunta ovat jo nyt tehneet lisätalousarvion yhteydessä päätöksiä, joilla tuetaan vaikeuksiin joutunutta yrityskenttää hyvin merkittäväällä tavalla. Toisin kuin tässä salissa välillä annetaan ymmärtää, apukeinot eivät suinkaan rajoitu vain lainarahoituksen helpottamiseen. Pk-yritysten haettavissa on avustuksia, joita on mahdollista ja jopa suotavaa kohdentaa suoraan niin sanottuihin kiinteisiin kustannuksiin, kuten vuokriin. Yksinyrittäjille on edelleen tulossa oma suora väylä kuntien kautta jaettavaan suoraan taloudelliseen tukeen. Yrityskentän moninaisuuden huomioiden harjoitus ei ole suinkaan helppo, mutta tahtotila yritysten tukemiseen yritysmuodosta riippumatta on erittäin vahva, kuten ministeri Haatainen omassa puheenvuorossaan esimerkkien kautta on jo tuonut esille, ja tämä on asia, joka on pantu merkeille myös yrittäjien keskuudessa. Tästä annettavasta tuesta tulee myös kiitosta päivittäin.

Ihan lyhyesti muutama sana: Täällä oli näitä haasteita, joita tällä hetkellä on tiedossa. Tiedän, että niihin myös pyritään hakemaan ratkaisuja, mitä tulee tähän tukien maksatukseen. Siinä on tietynlaista tasapainoilemista: samalla kun maksatusten pitäisi olla mahdollisimman tasapuolisia, kriteereitten yhdenvertaisia ja tukia kohdentaa tarkoituksenmukaisella tavalla, samalla pitäisi kuitenkin pitää huolta siitä, että ne rahat kanssa saadaan sinne

Pöytäkirja PTK 43/2020 vp

kentälle mahdollisimman pikaisella aikataululla, ettei ikään kuin aikaa valu kohtuuttomasti tähän. Mutta näistä yrityksille suunnattavista pikavipeistä totean sen verran, että myös Suomen Yrittäjät on nyt nostanut, viimeksi Suomen Yrittäjien pääekonomisti tänään talousvaliokunnan kokouksessa, tämän asian esille. Nyt on tullut tietoon, että siellä pikavipifirmat keräävät rekistereistä tietoa yrityksistä, joilla on erityisesti ollut talousvaikeuksia, ja kohdentavat tätä markkinointia nimenomaan näille toimijoille. Eli kyllä tämä on nyt ihan oikeasti akuutti ongelma, johon tietenkin toivoo, että voidaan puuttua.

Mutta tähän loppuun muistutan, aivan kuten talousvaliokunta ja perustuslakivaliokunta ja myös tämä istuntoväki ovat korostaneet, että on välttämätöntä kompensoida tämän rajoituksen aiheuttamia menetyksiä ja myös lieventää niitä vaikutuksia nimenomaan matkailu- ja ravintola-alalla toimiviin yrityksiin ja elinkeinonharjoittajiin. Talousvaliokunta edellytti omassa mietinnössään, että nyt käynnistetään välittömästi sellaisten täydentävien tukitoimien valmistelu, joilla helpotetaan erityisesti niiden ravitsemisliiketoiminta-alan harjoittajien asemaa, joihin poikkeusolojen negatiiviset vaikutukset voimakkaimmin kohdistuvat. Ja vaikka näihin tukitoimiin voi liittyä riskejä kilpailuneutraliteetin ja markkinoiden toiminnan vääristymisen osalta, tässä tilanteessa on välttämätöntä käynnistää toimia, joilla turvataan näiden yritysten toiminnan jatkuvuutta poikkeusolojen aikana ja välittömästi sen jälkeen, ja oli erittäin ilahduttavaa kuulla, että tämä valmistelutyö on jo aloitettu.

Arvoisa puhemies! Totean lopuksi, että vaikka tämän epidemian leviämisen ehkäisy on tässä vaiheessa kiireellisin yhteinen tehtävämme, valtioneuvoston tulee samalla jatkuvasti arvioida mahdollisuutta rajata nyt käyttöön otettuja keinoja ja valmistautua myös niiden hallittuun purkamiseen tarvittaessa alueellisesti siinä määrin kuin infektio-tilanne sen sallii. Tämä on äärettömän tärkeää, jotta voimme vähentää myös koronakriisin aiheuttamia kansantaloudellisia menetyksiä.

17.28 Johannes Koskinen sd: Arvoisa puhemies! Tässä on kaikki mahdollinen suunnitteen tullut sanotuksi, mutta suuntaa pitäisi varmaan näyttää erityisesti sille valmistelulle, josta ministerikin kertoi, tämän kompensaatiojärjestelyn toteuttamiseksi, joka liittyy poikkeuksellisesta ravintoloiden sulkemisesta johtuviin menetyksiin. Tuo perustelumuuksio on aika hyvä tuossa asetuksen saatteena, mutta siinä voitaisiin hahmottaa tämmöinen seitsemän portaan ajatuskehikko, miten tätä pitäisi tarkastella.

Ensinnäkin, meille ovat tulossa eduskuntaan nämä ehdotukset verojen ja työnantajamaksujen lykkäyksistä ja helpotuksista, ja se on ehkä se ensimmäinen porras, että sitä kautta saadaan kevennystä siihen yrittäjätilanteeseen.

Toinen on tämä vuokranmaksun helpottaminen, vapaakuukaudet tai puolittaminen, ja siinä pitäisi saada nopeasti syntymään tällainen konsensus tavallaan tilojen omistajien kesken, että näin todella kautta linjan tehdään. Kuitenkin näiden tilojen omistajien kannaltahan varmasti kallein vaihtoehto on se, että sitten siellä kahden, kolmen tai neljän kuukauden päästä yritys menee kanttuvei ja sekä jäävät vuokrat saamatta tältä ajalta että sitten tulevat ylimääräiset kulut siitä, että koetetaan hakea uutta vuokralaista hyvinkin vaikeissa markkinaoloissa. Eli tässä on yhteinen intressi, ja on hyvin huomionarvoista, että esimerkiksi Majoitus- ja Ravitsemisalan Työnantajaliitto on aktiivisesti lähtenyt kampanjoimaan tämänkaltaisen ikään kuin kokonaisratkaisun puolesta, ja se on paljon järkevämpää kuin se, että lähdetäisiin suoltamaan yhteiskunnan tukea siihen vuokranmaksuun. Siinä on paljon muita menoja, joita sitten voidaan näillä muilla helpotuksilla keventää. Tämä olisi siis se toinen porras.

Pöytäkirja PTK 43/2020 vp

Kolmas porras ovat nämä lyhennetyt lomautusajat ja työttömyyspäivärahan maksaminen myös yrittäjille, joita heitäkin koskevat esitykset ovat tulossa. Ne koskevat lähinnä niitä yrityksiä, jotka joudutaan kokonaan sulkemaan ja joissa ei ole esimerkiksi tätä ulosmyyntimahdollisuutta.

Neljäs porras on vakuutuksista saatavat korvaukset, ehkä jossakin tilanteessa kuntien tai muut vastaantulot, jotka voidaan ottaa huomioon näissä kompensatiojärjestelyissä.

Viidentenä on tämä ulosmyynnistä saatava tuki yrityksen tilanteelle. Ne edellytyksethän vaihtelevat, pystytäänkö ylipäänsä ulosmyyntiä järjestämään ja mikä sen osuus sitten on siitä. Parhaimmillaanhan se saattaa olla lähes 100 prosenttia normaalista liikevaihdosta. Kun meillä menee kokonaan paikkoja kiinni, niin kysyntätilanne alueellisesti, paikallisesti voi olla hyvinkin positiivinen, saadaan korvaavaa liikevaihtoa syntymään hyvinkin, mutta paljon on myös niitä kokonaan toimintansa lopettamaan ja sulkemaan joutuvia.

Kuudes porras on tämä keskustelussa paljon esillä ollut jo päätettyjen tukitoimien, kaikkia yrityksiä koskevien tukitoimien, soveltaminen myös ravitsemisalan yrityksiin. Siinä erityisesti tämä 1—5 hengen yrityksille elyjen kautta jaettava tuki on suurimmalle osalle yrityskenttää soveltuva, ja nämä täytyy ottaa huomioon siinä erityiskompensaatioissa, jota sitten tälle ravintola-alalle tarvitaan.

Seitsemäs porras sitten onkin se, missä tätä evästystä ehkä kaivataan: minkälainen se juuri kohdennettu, täydentävä tuki sitten olisi. Itse pitäisin ehkä pohdinnan arvoisena semmoista mallia, jossa olisi A- ja B-osa, eli A olisi ensinnäkin tällainen sulkuraha esimerkiksi per viikko, kun joudutaan pitämään suljettuna toimipistettä, kahvilaa, ravintolaa, ja se voi olla ikään kuin minimitoimeentulon turvaava, ja sitten B-osa voisi olla — kun nämä olot ovat kovin erilaisia näistä edellä mainitsemistani seikoista johtuen ja menetykset ovat vaikeammin korvattavissa — hakemuksesta täydennettävä kompensatio, ja siinä luontaisista käsittelijöistä olisivat varmaan elyt ja kunnan elinkeinotoimi, jotka tuntisivat sen tilanteen. Kuntien osaltahan täytyy muistaa, että siellä voidaan jonkun verran käyttää kompensationa myös sitä, miten kunta tällaisessa poikkeusolojen tilanteessa kohdentaa hankintojaan, voidaanko esimerkiksi viedä ruoka-apuna jostakin kahvilasta, ravintolasta ostettavia tuotteita ja sillä lailla helpottaa tätä liikevaihdon säilyttämistä. Mutta tällaiset A- ja B-osa siinä erityistuen ravintolan sulkemiseen joutuneille yrityksille voisivat olla perusteltuja, siis jonkinlainen sulkuraha kaavamaisesti ja helposti maksettavassa muodossa — senkin tietysti voi ohjata kuntien kautta — ja sitten B-osana tällainen harkinnanvarainen kompensatio. Missään näissä eduskunnan lausumissa ei edellytetä täyttä kompensatiota, ja kun tämä majoitus- ja ravitsemisalaa koskeva valmiuslain kohta puuttui, niin siellä ei ole myöskään niitä valmiuslain korvauskohtia, eli tämä on ikään kuin harkinnanvarainen, täydentävä järjestely, josta kaiken aikaa on puhuttu.

Näistä valmiuslain korjaustarpeista: Niitä pitää varmaan listaan kirjoittaa. Tämä vuokrien kohtaan on sellainen, jota ei ole noteerattu, siellä ovat vain asuinhuoneistojen vuokria koskevat sääntelymahdollisuudet, mutta juuri tämälapsessa tilanteessahan olisi hyvin ajateltavissa, että valmiuslaissa olisi mahdollisuus lailla säätää, että tietyn toiminnan katkaisevan syyn ajalta esimerkiksi puolitettaisiin riski vuokranantajan ja vuokralaisen kesken, eli voisi ihan lakisääteisesti toteuttaa tällaisen kohtuullistamismenettelyn.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Vielä ehdimme ottaa yhden puheenvuoron tästä aiheesta, sen jälkeen ministerin loppupuheenvuoro.

Pöytäkirja PTK 43/2020 vp

17.34 Arto Pirttilahti kesk: Arvoisa puhemies! Pitää kyllä aluksi kiittää kaikkia ravintoloitsijoita, jotka ovat sulkeneet ravintolat jo etukäteen. Täällä on suuressa osassa Suomea jo näin toimittu. Siinä he ovat varmaan hakeneet jo omia ratkaisujaan, ja varmaan kovasti pohditaan, millä tavalla päästään tämän sulkukauden ohitse niin sanotusti hengissä yritystoiminnan näkökulmasta.

Tässä tilanteessa varmaan pitää heti huomioida se, että tämä kompensatio ja tuki on tarkoitettu niille ravintoloille, joille tilanne tekee haittaa. Niiden on mahdollista hakea sitten näitä tukia. Toki meillä on varmaan niitäkin ravintoloita, jotka ovat jo tälläkin hetkellä olleet heikossa hapessa, ja tässä on varmaan sitten arviointia siitä, mikä tämän koronan vaikutus on. Mutta kentällä on suuri tarve tästä tietoisuudesta, mitkä ne välineet ovat, millä tätä asiaa tullaan kompensoimaan. Tokihan meillä on vielä täällä eduskunnassa ja ministeriössä vaiheessa se, millä tavalla tämä rahoitus tulee kuntien kautta, ely-keskuksien kautta ja yhtä lailla Business Finlandin kautta. Siellä taitaa se toiminta olla jo ehkä parhaimmassa toimintamittakaavassa. Kuten edellisetkin puhujat ovat ottaneet esille, niin tässä on ravintolayrittäjien kyllä otettava ne kaikki muutkin tahot huomioon. Valtio yrittää tehdä oman, mutta juuri pankkien ja vuokranantajien näkemys tulee huomioida ja tulee saada tukea myös sieltä.

Yksi tärkeä osa tässä on se, kun henkilöstöä tällä hetkellä joudutaan irtisanomaan tai muuttamaan muihin tehtäviin, että sitten kun koronan aika jättää, niin meillä olisi se hyvä henkilöstö edelleen käytettävissä. Toinen näkemys vielä: kun meillä on aika paljon pieniä yrityksiä, jotka hakevat uusia omistajia, ja on myös sukupolvenvaihdoksia, niin kaikkihan nämä ovat jäässä tässä vaiheessa ja varsinkin palvelu- ja ravintola-alalla. Kuitenkin meidän pitäisi osoittaa sitä toivoa ja näkemystä vielä sitten tulevaan kauteen.

Mielestäni tämä asetus, mikä tässä nyt on rakennettu, on hyvä, ja tästä perustuslakivaliokunta varmaan saa hyvän päätöksen tehtyä.

Kaksi asiaa: Tässä tämä alueellisuus otetaan nyt heti käyttöön, mutta millä tavalla se tullaan sitten purkamaan sen jälkeen, kun korona on ohitse? Tämä asetushan antaa mahdollisuuden katsoa sitten maan eri osia ehkä vähän eri tavalla. Kompensatioasia on omasta mielestäni juuri näin, että tässä on nyt eri välineitä, ja me annamme nyt mahdollisuuden valtioneuvostolle selvittää sitä erityistukea, mihin se sitten kohdentuu. Onhan tämä hyvin erityistä, että valtioneuvoston ja eduskunnan toimesta suljetaan elinkeinotoimintaa. Minkälainen se kompensatorakenne tulee olemaan, mikä sitten erityisesti näihin pieniin kohdentuu?

Ehkä jotain hopeareunojakin voi pilvestä tässä pohtia. Sitä on juuri tämä take away -toiminta. Siitähän on tullut uutta liiketoimintaa, ja digitalisaatio on sitten tuonut siihen myös mahdollisuuden, että on voitu tilata ruokaa. Todennäköisesti tästä tulee ehkä jonkinlainen uusi ruuan jakelutapakin näitten keittiöitten osalta. Toivotaan siihen onnea ja menestystä kaikille yrityksille, että he saavat siitä uutta liiketoimintaa myös aikaiseksi.

Korostan vielä tässä lopuksi sitä, että yrittäjäjärjestöjen, kuntien ja ely-keskuksien talousneuvonnan puhelimet ovat käytössä. Toivotaan sitä henkistä tukea yrittäjille. Tässä on taloudellinen paine, mutta tuetaan heitä sitten eri tavoin eri järjestelmillä, että he myös oman henkisen jaksamisensa osalta jaksavat myös sitten katsoa tulevaan valoisasti.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja vielä ministeri Haatainen.

17.39 Työministeri Tuula Haatainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitän todellakin tästä ansiokkaasta ja hyvin yhteishenkisestä keskustelusta. Meillä on sama yhteinen päämäärä, että me voimme mahdollisimman hyvin välttää turhia konkurssseja ja varmistaa, että tämä hyvin vahvasti työllistävä ala myös jatkossa voi nousta takaisin jaloilleen, ja varmistaa työtä ja toimeentuloa ja sitä, että yrittäjät pystyvät selviytymään.

Tässä käytiin läpi ansiokkaasti monissa puheenvuoroissa sitä, miten nämä olemassa olevat rahoitusinstrumentit toimivat, ja tuotiin niitä huolia ja ongelmia. Tätä työtä nyt tehdään työ- ja elinkeinoministeriössä. Ministeri Lintilän alaisuuteen kuuluvat nämä Business Finlandin rahoituskysymykset. Siellä mietitään sitä, miten näitä instrumentteja voidaan trimmata niin, että ne olisivat entistä joustavampia ja palvelisivat tarkoitustaan. Mutta kuten sanottu, siellä on jo tehty, eli näitä tukimuotoja, joita Business Finlandin ja elykeskusten kautta jaetaan, voidaan rajoitetusti käyttää muun muassa vuokriin ja palkkakustannuksiin. Siinä on ehkä ollut vielä epätietoisuutta. Työ- ja elinkeinoministeriön sivuilla on tietoa kootusti siitä, mitä on saatavissa, miten näitä käytetään ja mitkä ovat ehdot.

Sitten tietenkin tätä alaa koskettaa se, millä tavalla tähän alaan voidaan erityisesti nyt sitten kohdentaa näitä. Kompensaatiokorvauskysymystä myös käydään läpi, aivan kuten talousvaliokunnan mietinnössä edellytettiin, mutta minä vetoaisin nyt kyllä suomalaisen yhteiskuntaan ja kaikki osapuoliin varsinkin nyt tässä vuokranantajia ja vuokravapaita kuukausia tai vuokrien alentamista, puolittamista koskevassa kysymyksessä, että me nyt yhdessä näkisimme myös vähän pidemmällä tähtäimellä kuin sen, saako nyt just prikulleen sen summan tilille, jonka on tähänkin saakka saanut, koska nämä vuokralaiset tulevat kuitenkin olemaan siellä vuosikaudet eteenpäin, jos nyt tästä vain yli päästään. Edustaja Koskisen puheenvuorossa nousi tällainen tavallaan yhteinen konsensusmalli, jossa yhdessä voitaisiin sopia tästä. Se olisi nyt elinkeinoelämän kannalta kaikille osapuolille tosi tärkeää, koska sieltä ne kulut tulevat.

Palkkamenoihin ja -kustannuksiinhan on nyt sitten tässä työmarkkinajärjestöjen yhteisessä sopimuksessa tuotu helpotuksia lomautusaikojen ja muiden kautta, eli sitä kautta tulee myös nyt helpotusta sille puolelle, ettei ajauduta näistä syistä entistä suurempiin ongelmiin.

Sitten tietenkin nyt tulee yksinyrittäjille tämä 2 000 euron tuki, jota kunta sitten jakaa eteenpäin. Myös yrittäjien työttömyysturva on tulossa. Kun aiemmin puhuttiin yksinyrittäjistä, niin tulee olemaan nyt kaikille yrittäjille tämä työttömyysturvajärjestely eli työttömyysturva kaikille yrittäjille ilman, että joutuu lakkauttamaan yritystoimintaa kokonaan. Eli se tulee myös edesauttamaan sitä, että ei tätä kautta turhia konkurssseja synny.

Sitten vielä: Täällä edustajat nostivat esille sen, että kuluttajina tietysti me kaikki, joilla nyt on maksukykyä, käyttäisimme nyt sitten näitä take away -palveluita, hankkisimme kotiin valmista ruokaa. Sillä me pystymme luomaan tulovirtaa nyt näihin yrityksiin, ravintoloihin, jotka ovat vaikeuksiin sen takia joutuneet, että siellä nyt [Puhemies koputtaa] näitä ruokailupaikkoja ei ole olemassa.

Tätä tullaan nyt siis seuraamaan, ja siinä me sosiaali- ja terveysministeriön ja työ- ja elinkeinoministeriön kanssa yhdessä käymme läpi alueittain, miten tämä kehittyy, ja käymme läpi myös sen mahdollisuuden, voiko aiemmassa aikataulussa sitten näitä rajoituksia purkaa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitokset, ministeri Haatainen.

Pöytäkirja PTK 43/2020 vp

Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään ja käsittelyä jatketaan tässä istunnossa päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi.

Asian käsittely keskeytettiin kello 17.43.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 20.17.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Nyt jatketaan aiemmin tässä istunnossa keskeytetyn asiakohdan 7 käsittelyä.

20.17 Paula Werning sd: Arvoisa puhemies! Tulevana lauantaina valtioneuvoston asetuksella ravintolat laitetaan kiinni. Päätös ravintoloiden sulkemisesta on erittäin valitettava mutta toimenpiteenä kuitenkin välttämätön, jotta yhteiskuntamme turvaamisen eteen tehdään kaikkemme. On kuitenkin niin, että tämä päätös tehtiin yrityksiä unohtamatta. On itsestäänselvää, että ravintoloiden sulkeminen tulee vaikuttamaan monien elämään joko välittömästi tai välillisesti riippumatta siitä, toimitko yrittäjänä vai työntekijänä. Tämän me kaikki tiedämme.

Kun puhutaan ravintola-alasta, puhutaan valtavan suuresta määrästä ihmisiä. Ravintola-ala työllistää reilusti yli 50 000 ihmistä, ja ala työllistää paljon vuokratyöntekijöitä. Tämä tilanne, mihin kukaan ei voinut ennalta varautua, tulee aiheuttamaan työttömyyttä ja lomautuksia. Monilla ravintola-alan yrityksillä tulee olemaan edessään taloudellisia haasteita. On erittäin hyvä, että hallitus on toiminut tässäkin varoittamatta eteen tullessa tilanteessa määrätietoisesti auttaakseen yrityksiä selviämään. Aiemmin päivällä, kun tästä samasta asiasta keskusteltiin ennen keskeytystä, ministeri Haatainen käytti erittäin kattavan puheenvuoron siitä, kuinka tämä tukeminen tulee tapahtumaan. Yritykset voivat hakea rahoitusta eri paikoista yrityksen koon mukaan. Rahoitusta voivat myöntää esimerkiksi Finvera, Business Finland, ely-keskukset ja kunnat.

Arvoisa puhemies! Koko tämän kriisin aikana hallituksen lähtökohta on ollut, että jokaisesta suomalaisesta pidetään huolta ja jokaisen toimeentulo turvataan. Nämä tavoitteet eivät ole muuttuneet mihinkään, eikä näistä tingitä. Varmaankin on totta, että keinot eivät välttämättä satsauksista huolimatta ole tällä hetkellä vielä riittäviä, ja juuri siitä syystä tämän asian eteen tehdään jatkuvasti töitä.

Yksi asia, mistä itse olen saanut paljon viestejä, kuten täällä on aikaisemminkin moni muukin kertonut saaneensa, on huoli siitä, millä yrittäjä maksaa vuokransa. Toivon todella, että vuokraajat huomioivat tämän huolen ja tekevät kaikkensa helpottaakseen yrittäjän arkea ja turvatakseen omalta osaltaan sen, että tämä yritys toimii myös kriisin jälkeen.

Olemme tilanteessa, jonka kehittymistä kukaan ei pysty tarkasti arvioimaan. Koronavirus on aiheuttanut maailmanlaajuisen lamaannuksen, josta toipuminen vie aikaa. Tässä akuutissa kriisissä päätökset pitää tehdä ja pitää saada voimaan nopealla aikataululla. Ne tehdään parhaan senhetkisen tiedon mukaan. Kenelläkään meistä ei ole kristallipalloa käytössä, oletpa sitten oppositiossa tai hallituksessa, ministeri tai kuka tahansa.

Aikanaan, kun tämä tilanne helpottaa, on paikallaan istua alas ja arvioida sitä, kuinka koronaepidemian hoidossa onnistuttiin myös ravintola-alan osalta. Ravitsemusliikkeiden pitää olla suljettuna lauantaina 4.4.2020 alkaen. Rajoitukset ovat voimassa toukokuun lop-

Pöytäkirja PTK 43/2020 vp

puun asti, ja nämä rajoitukset koskevat ravintoloiden muuta toimintaa paitsi take away -annosten tarjoamista ja ruokalahettien noutopalveluja. Omalta osaltani toivon, että mahdollisuuksien mukaan käyttäisimme näiden yritysten näitä palveluja.

Tämä päätös ravintoloiden sulkemisesta ei ole helppo, mutta se on välttämätön. Pidän hyvin tärkeänä sitä, että ravintoloiden sulkemiseen johtanutta tilannetta seurataan tarkasti ja sitä kautta myös rajoitusten voimassaoloaikaa tarkastellaan ja tarvittaessa myös muutetaan.

20.21 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Tässä lainsäädännössä ravintoloiden sulkemiseksi on mielestäni periaatteessa kyse kahdesta asiasta. Ensinnäkin todetaan tämä tilanne, joka meillä vallitsee — sosiaalisia kontakteja täytyy rajoittaa — ja nyt sitten lainsäädännön keinoin rajoitetaan niitä sosiaalisia kontakteja myös niiltä, joilla oma tolkku ei niiden kontaktien rajoittamiseen riitä. Eli suurin osa ihmisistähän on noudattanut näitä liikkumisrajoituksia kehotuksien tasolla ja on välttänyt ravintoloissa ja muissa sosiaalisissa kanssakäymisissä olemista, mutta kaikki eivät ole niin toimineet, ja nyt se asia saadaan hoidettua kuntoon myös heidän osaltaan.

Toisena tässä on kysymys myös siitä, että kun valtiovallan toimin suljetaan jotakin lainsäädännöllä, niin luodaan edellytykset toimille, joilla joka tapauksessa tämä sulkeminen voidaan tehdä ja joilla niitä voidaan korvata. Eli puhutaan yrittäjien kiinteistä kuluista, niiden kantamisesta yhteisvastuullisesti. Tämä tietenkin täytyy kohdistaa myös moniin muihin palvelualojen yrittäjiin, mutta ravintolat ovat tässä lainsäädännössä työn alla, ja nyt tämä kohdistuu ravintola-alaan. Muitakaan yrityksiä ei parane unohtaa.

Ravintola-alalta on tullut sellaisia viestejä, että asiakkaita ei ole kuitenkaan ollut. Kun puhuttaisiin viikoista, kun yrityksiä joka tapauksessa menisi nurin, niin tilanteeseen puuttuminen on välttämätöntä, koska emme voi päästää tilannetta siihen, että tuhansia tai jopa kymmeniätuhansia yrityksiä menisi konkurssiin. Jos niin tapahtuisi, seurauksena olisi suunnaton määrä inhimillistä kärsimystä ja menetettyjä työpaikkoja, mutta suuri vahinko myös sitä kautta, että meillä ei enää oikeastaan olisi yrittäjiä: konkurssiin ajautuneet yrittäjät eivät aloittaisi uudestaan yrittämistä, ja heidän esimerkkinsä pelottamana moni muukaan ei enää innostuisi yrittäjäksi. Tähän meillä missään tapauksessa ei ole varaa, ja siksi välittömiä tukitoimia tarvitaan myös tämän lainsäädännön kylkiäisinä. Niidenkään suhteen meidän ei sinänsä tarvitse keksiä pyörää uudestaan. Aiheesta löytyy varmasti hyviä konkreettisia esimerkkejä monista Euroopan maista, joissa koronatilanne ainakin tällä hetkellä on Suomea pahempikin ja joissa toisaalta ravintolakulttuuri on keskeisempi. Eli otetaan mallia sieltä muistakin maista, missä näitä asioita jo valmiiksi tehdään.

Aiemmin puhuin tarpeesta hallituksen strategialle tästä koronatilanteesta ja kriisistä ulospääsemiseksi. Tämä on hyvä konkreettinen esimerkki siitä, mihin sellaista strategiaa tarvitaan. Kysymyshän näissä ravintoloiden tukitoimissa on siitä, että kuukausien ajan pidetään ne yritykset hengissä. Eivät ne yritykset pysty siellä toimimaan niiden kuukausien aikana, ne vain pidetään hengissä, että ne eivät kaadu, mutta pitäisi olla joku tulevaisuudenkuva siitä, mitä niiden kuukausien jälkeen tapahtuu.

20.24 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Ravintolat on tällä esityksellä lopultakin tarkoitus saada kiinni niin, että ne tulevana lauantaina määrättäisiin kiinni laitettaviksi ja ne olisivat kiinni siitä aina toukokuun loppuun asti. Ei voi olla kyllä hivenen kritisoi-matta sitä, miten tämä on voinut kestää näin älyttömän kauan. Viime viikon perjantaina

Pöytäkirja PTK 43/2020 vp

eduskunta tätä käsitteli, ja silloin tämä saatiin, ja nyt tämän asetuksen voimaansaattaminen näyttää vievän viikon. Onneksi ei sen vakavammasta asiasta ole kyse.

Perustuslakivaliokuntahan asian käsitteli jo aikoja sitten, ja nostan esille heidänkin huolensa siitä, että tässä rajataan rajulla tavalla elinkeinovapautta ja omaisuudensuojaa, mutta se on tässä poikkeuksellisessa tilanteessa tarpeen. Meillä oli selkeitä ylilyöntejä ravintoloissa, yökerhoissa, karaokebaareissa, laskettelukeskusten after-skissä, ja silloin tietysti tämäntyppisessä tilanteessa joudutaan tekemään kovempia toimenpiteitä. Perustuslakivaliokunta totesi tästä korvauksesta, että kun puututaan nimenomaan elinkeinonvapauteen ja omaisuudensuojaan, niin näille ravintoloille tarvitaan erityinen korvaus, ja pidän sitä tarpeellisena, että se nopeasti eduskuntaan tuodaan. Ehkä se olisi ollut hyvä tuoda tämän paketin kanssa nyt rinta rinnan, varsinkin kun tämä käyttöönotto on venynyt näin paljon. Olisi ollut hyvä, että eduskunta olisi voinut ottaa kantaa sen riittävyteen, niin että se kattaa riittävästi näitä vahinkoja, joita ravintoloille nyt aiheutuu.

Tässä perustuslakivaliokunnan mietinnössä on myös alueellinen ja ajallinen rajausta mahdollista näiden ravintoloiden kohdalla, ja tuossa aiemmin, kun ministeri oli paikalla, hän kertoi, että purku voisi tapahtua maakunnittain myöhemmin. Tässä vaiheessa on varmasti perusteltua pitää kokonaisuus näin, mutta itse nostin jo lähetekeskusteluvaiheessa esille esimerkiksi pienten teiden varsien huoltoasemat, joiden kahvilat ja lounaspaikat ehkä olisi voinut rajata tämän ulkopuolelle jo tässä vaiheessa. Niissä usein on postipalveluita, ne ovat huoltovarmuuden kannalta tärkeitä myös polttoainejakelun ja raskaan liikenteen, wc- ja sosiaalityötilojen näkökulmasta. Valitettavasti nämä huoltoasemat eivät kyllä toukokuun loppuun asti tule pärjäämään pelkällä polttoainemyynnillä tai take away -kahvilla, ja silloin kannattaisi miettiä, voisiko tätä alueellista ja ajallista purkua tehdä hallitusti esimerkiksi tämäntyypisille teiden varsien huoltoasemille ja niillä oleville kahviloille, joita ne nyt ovat. Niissä eivät väkijoukot kyllä koskaan ylitä edes tuota kymmentä samalla hetkellä, vaan ne toimivat hyvin joutuisasti. Kun sieltä meidän miesten ja naisten aamuparlamentit jätetään pois, niin silloin varmasti voisi ajatella, että ne olisivat käytössä.

Pitää muistaa myös, että tällä esityksellä on rajut välilliset vaikutukset. Tämä vaikuttaa kuljetusalaan, siivousalaan, matkailuun, mutta myös viihdepuolelle. Musiikkibändit ja artistit ovat erittäin tukalassa tilanteessa tämän koronan kanssa. Olen itse selvittänyt jonkun verran artistien ja muusikkojen sekä bändien tilannetta, ja jos tämä koronakriisi venyy niin, että Suomessa ei esimerkiksi juhannusfestareita tänä kesänä järjestettäisi, niin puhutaan jopa noin 25 miljoonan euron menetyksistä tälle alalle. Heille ei nyt näytä olevan kohdistumassa mikään näistä aiemmista tuista — ei Business Finlandin, ei elyn eikä muiden — ja silloin ehkä tämän ravintoloille tulevan tuen mukana kannattaisi katsoa tätä viihdealan ja taiteilijoiden erityistä tukipakettia.

Arvonlisäverojen palautus on noussut keskusteluissa kokoomuksen toimesta useita kertoja esille, ja olemme kokoomuksen toimesta esittäneet myös omaa yritysten koronatukea, joka perustuisi esimerkiksi 6—12 kuukauden myyntikatteeseen. Olin tyytyväinen, kun edustaja Lohikoski nosti esille vuokrien puolittamisen. Jos valtio tulisi nyt aidosti vastaan puolella näissä vuokratukustannuksissa, niin se olisi jo iso apu monelle, vaikka itse pidän kyllä lähes välttämättömänä sitä, että vuokratuki kattaisi isommankin osan vuokrasta kuin tuon puolet.

Mutta tämä ravintolasulku on tässä vakavassa tilanteessa välttämätön ja väistämätön. Se tulee kuitenkin näkymään työttömyyden kasvuna tässä maassa ja silloin, jos tuota tukipakettia ei ravintola-alalle saada lähiviikkoina, valitettavasti myös konkurssina.

20.29 Paula Risikko kok: Arvoisa puhemies! Tänäpäni me täällä jälleen keskustelemme näistä rajoituksista ja nyt nimenomaan näistä ravitsemusliikkeiden rajoittamisista, ja ehdottomasti olen samaa mieltä, että tämäkin rajoittaminen piti tehdä.

Täällä on käytetty valtavan hyviä puheenvuoroja, olen tuolla työhuoneessani kuunnellut niitä. Minä viittaan esimerkiksi edustaja Lohen puheenvuoroon, siihen, että näitä vaikutusten arviointeja — ja näistä olen itsekin puhunut — varmasti pitäisi nyt tehdä, ja totta kai niitä tehdään, mutta kun ne sellaiset virkamiesten tekemät vaikutusarviointit eivät tule tänne, ja sitten kun me teemme aika nopealla tahdilla näitä päätöksiä täällä, niin vaikutusten arviointi jää täysin tekemättä. Kun me saamme nyt nämä nuijittua eteenpäin ja sitten kun meille tulevat vielä ne soveltamisasetukset tänne ja kun me saamme ne täältä, niin mielestäni nyt kyllä pitää keskittyä sitten näihin vaikutusten arviointeihin. Tämä sali pitää sisällään hyvin paljon asiantuntemusta eri sektoreilta, ja tämä koronavirus ja koko epidemia koskee kaikkia sektoreita. Tämä ei ole yksin terveystieteiden, joka on tietysti siinä se kaikkien tärkein asia: ihmisen henki on kaikkein tärkein ja nimenomaan se, että tästä ei vaurioidu kenenkään terveys, ettei tule sitä haittavaikutusta, sitähan me tässä yritämme. Kun tämä nyt sitten kuitenkin aiheuttaa muita haittavaikutuksia joka tapauksessa, niin nyt olisi kyllä sitten keskityttävä myöskin näiden vaikutusten arviointiin.

Toinen tärkeä teema, minkä silloin aikoinansa jo sanoin tämän yhteydessä, on se, että meillä pitäisi olla ohjeet kunnossa elikkä yhtenevät ohjeet, niin että siellä aveilla on yhtenevät ohjeet, paikallistasolla on yhtenevät ohjeet ja valtakunnan tasolla on yhtenevät ohjeet eri ministeriöillä. Tänäpäni on koordinaatioryhmä perusteilla ja perustettu, se on erinomaisen hyvä. Toivottavasti koordinaatioryhmä sitten erityisesti koordinoi tätä eri sektoreitten välistä yhteistyötä. Se on ehdottoman välttämätöntä. Tärkeää on myöskin se, että jokaisesta ministeriöstä, jota nyt koskee mikäkin rajoittaminen, niitä ohjeita tulee. Nyt valitettavasti tulee tuolta kentältä aika paljon sellaista viestiä, että tulee ohjeita aveilta, kunnilta, riippuen siitä, kuka on järjestämisvastuussa, riippuen siitä, mikä on laki, mikä normittaa mitään. Kun osahan menee tartuntatautilain mukaan, osa menee valmiuslain mukaan ja osa menee terveydenhuoltolain mukaan, niin sieltä tulee nyt sitten vähän ristiriitaisia ohjeita. Sen tähden on tärkeää, että on joku, joka pitää näpeissään tätä ja sitten toisaalta antaa niitä käskyjäkin, että nyt tehdään niitä ohjeita ja yhdessä mietitään.

Ymmärrän sen oikein hyvin, että kun nopealla tahdilla tapahtuu tällaista, niin sitä pitää vähän eräällä lailla kädestä suuhunkin elää, mutta nyt kuitenkin kiinnitän huomiota kahteen asiaan: vaikutusten arviointiin ja yhteneviin ohjeisiin. Vaikutusten arviointi nimenomaan näitten haittavaikutusten näkökulmasta, koska se tulee vaikuttamaan sitten siihen, kuinka kauan näitä rajoituksia ylläpidetään.

Tietysti tärkeää on se, että nämä viestit menevät ministereille. Ymmärrän oikein hyvin, että tällaisessa tilanteessa ministerit eivät täällä pysty olemaan. Tietysti toivoisin sitä, kuten puhemiesneuvosto on toivonut, että ministerit olisivat täällä kuulolla, mutta näistä varmasti sitten saa näitä pöytäkirjoja. — Kiitoksia.

20.33 Mikko Lundén ps: Arvoisa herra puhemies! Ravitsemusliikkeiden aukiolon väliaikainen rajoittaminen on ihan kannatettavaa, kunhan pidetään huolta, että ne saavat tukea, vaikka niiden toiminta on nyt käytännössä väliaikaisesti loppu. Ravintolassa ollaan kuitenkin niin lähekkäin, että pizaratartunnoilta ei voida välttyä, joten jotain on tehtävä.

Vaikka rajoittaminen on kannatettavaa, on otettava silti huomioon talous. Työntekijät, yrittäjät — mistä saavat nyt elantonsa? Valtion pitää tukea yrittäjiä ja työntekijöitä anta-

Pöytäkirja PTK 43/2020 vp

malla suoraa tukea. En oikein ymmärrä sitä, että jokainen vuorotellen vetoaa, että pitää tiiputtaa vuokria. Täytyy myös muistaa kuitenkin, että moni vuokranantaja on myös yrittäjä. Yrittäjä saa elantonsa omistamistaan kiinteistöistä. Kaikilla ei ole ihan älyttömiä puskureita tilillä, että pystyisi tuosta vaan antamaan nollaeuron vuokraa. Tästä johtuen minä kannatankin sitä, että ei mitään lainoja vaan suoraa tukea yrittäjille.

Arvoisa puhemies! On turhauttavaa, että yrityksille tarjotaan lainaa sellaiseen, mikä ei ole yhtään heidän syytään. Suoraa tukea niille yrityksille, joiden tilinpäätös kestää päivänvaloa ennen tätä koronavirusta, annettaisiin sen verran, että yritys säilyy ns. pinnalla tämän kriisin aikana, ja kun arki koittaa, toivottavasti mahdollisimman pian, on yritys valmiina jatkamaan yrittämistä ja työntekijät töitä. Ei ole mitään järkeä ajaa näitä yrityksiä konkurssiin ja työntekijöitä työttömiksi. Kuten edustaja Heinonen äsken mainitsi, tukipaketin on tultava mahdollisimman pian.

Sitten minä haluan tähän loppuun vielä sanoa, kun täällä on moni edustaja, tai muutama, puhunut tänään kaupan vastuusta, käsidesistä ynnä muista: hyvät edustajat, minä uskallan väittää, että jokainen kauppa Suomessa tarjoaisi asiakkaille käsidesiä, kumihanskoja ynnä muita, jos niitä vain olisi saatavilla, mutta niitä ei valitettavasti ole tällä hetkellä kaikilla saatavilla. — Kiitos.

20.35 Sheikki Laakso ps: Arvoisa herra puhemies! Ravintoloita todellakin pitää auttaa, ja kun ravintoloista kuulee, mitä apua pystyttäisiin antamaan, mikä ei välttämättä aina maksa, niin tällä hetkellä pitäisi auttaa lähinnä juuri ulosmyynnissä esimerkiksi panimotuotteille ja kaikennäköisessä muussakin hommassa. Sen lisäksi, että päästäisiin nyt tässä kohtaa pinnalle, tulee kuitenkin sekin aika, kun ruvetaan jollain tavalla yrittämään pelastaa sitä, mitä pelastettavissa on, ja siinä vaiheessa kun asiakkaat palaavat takaisin ravintoloihin, esimerkiksi alkoholiveron osuus ravintoloitsijoille olisi äärettömän hyvä kädenojennus siinä, että päästäisiin omin jaloin sitten sitä myyntiä kasvattamaan.

Työstän itse parasta aikaa toimenpideoitetta, joka on suunnattu lähinnä omistajaohjausministerille. Elikkä tukkuliikkeitten kautta Alko velvoitettaisiin... tai ei nyt välttämättä niin tarvitse velvoittaa, mutta saataisiin suositus annettua Alkolle, että Alko lunastaisi ravintoloilta tällä hetkellä olevat viinavarastot takaisin, koska siellä aika monella on tällainen hetki, että niitä rahoja, mitä siellä varastoissa on, ei sitten päästä kunnolla edes hyödyntämään.

Yleensäkin matkailu- ja ravintola-alalle nyt ja tulevaisuudessa olisi äärettömän iso asia sekin, että saataisiin vietyä kaikennäköisiä investointeja liikkeelle elikkä kaikennäköisiä rakennushankkeita, väylähankkeita, niin kuin meillä Kaakkois-Suomessa on esimerkiksi valtatie 15 ja Saimaan kanavan sulkujen pidennys, Luumäki—Imatra-kaksoisraiteen tekemiset. Tällaiset, mitkä on joka tapauksessa tehtävä tulevina vuosina, olisi nyt hyvin äkkiä hyvä laittaa liikenteeseen, koska se auttaisi matkailualaa myös siinä, että saadaan hotelleihin vähän jonkunäköistä täyttökapasiteettia. — Kiitoksia.

20.37 Markus Lohi kesk: Arvoisa puhemies! Koronavirusepidemia uhkaa nyt suomalaisia yrityksiä ja työpaikkoja erittäin laajasti ja erittäin voimakkaasti. Suomalainen elinkeinoelämä kärsii tästä epidemiasta — voi sanoa, että jos ei nyt ihan joka toimiala, niin hyvinkin laajasti — ja tämä ravintolatoimiala, joka nyt on tässä käsittelyssä, ei ole tietenkään ainoa, joka siitä kärsii ja on menettänyt asiakkaitaan. Mutta haluan korostaa, että on aivan eri asia se, että kärsitään tästä epidemiasta, jolle kukaan ei sinänsä voi mitään eikä voida

Pöytäkirja PTK 43/2020 vp

hakea syyllisiäkään kovin helposti, ja se, että valtio lailla ja tässä tapauksessa yksityiskohdaisella asetuksella sulkee ravintolat. Tämän takia on erityisen huomioitavaa se, että kun perustuslakivaliokunta käsitteli tätä lakia, jonka perusteella nyt tämä asetus annetaan, se nosti siellä lausunnon lopussa erittäin voimakkaasti esille, että on välttämätöntä kohtuullisesti korvata ne menetykset, joita tällä lailla aiheutetaan ravintolatoimialalle, kun ravintolat määrätään kiinni. Voi sanoa, että ilolla kuuntelinkin, kun täällä aikaisemmin iltapäivällä tämän asian käsittelyn yhteydessä ministeri Haatainen nosti esille, että valmistelussa on tukipaketti ravintola-alalle, nimenomaan erikseen tälle toimialalle, joka nyt joutuu aivan poikkeuksellisen tilanteen eteen, kun ravintolat suljetaan lailla.

Tässä yhteydessä on nostettu esille monesti myös se, että jos valtio nyt sitten lailla tai asetuksella sulkee ravintolat, niin se olisi siinä mielessä helpottava toimenpide monelle ravintolalle, että he saisivat toiminnan keskeyttämisvakuutuksen käyttöön ja sitä kautta korvauksia vakuutusyhtiöiltä, mutta valitettavasti joutuu toteamaan, että niitten selvitysten perusteella, joita itse olen saanut paitsi Suomen Yrittäjiltä myös vakuutustoimialalta, voi sanoa, että erittäin pienellä osalla, jos yhdelläkään ravintolalla, on sen tyyppinen vakuutus, että se korvaisi tilanteen, jossa tällä tavalla suljetaan kaikki ravintolat. On vakuutuksia, jotka kyllä korvaavat tilanteessa, jossa yksittäisestä ravintolasta löytyy joku bakteeri, jonka takia terveysviranomaiset joutuvat sulkemaan tämän ravintolan, mutta kun pannaan koko toimiala kiinni, valitettavasti näyttää siltä, että ei ole juurikaan näitä vakuutuksia olemassa. Ne eivät siis tässä tilanteessa auta, ja sen takia valtion on pyrittävä kohtuulliset menetykset korvaamaan.

Toiseksi haluan nostaa esille sen, että nyt hallituksen päättämät ja valmistelemat tukimuodot, jotka ovat yleisiä, toimialariippumattomia — Business Finlandin tukea, ely-keskuksen jakamaa tukea vähän pienemmille yrityksille tai yksinyrittäjille sieltä kunnan kautta, mikä on nyt valmistelussa — eivät välttämättä oikein tule hyvin soveltumaan tälle ravintolatoimialalle. Tämäkin oikeastaan korostaa sitä tarvetta, että tämä toimiala vaatii nyt erityistä huomiota.

Kolmas seikka, jonka haluan nostaa esille, on se, että ministeri Haatainen täällä nosti esille minusta erinomaisesti myös sen, että kun puhutaan näin rajusta rajoittamistoiminnasta, joka kohdistuu elinkeinovapauteen ja sitä kautta myös omaisuudensuojaan, niin hallitus on valmis koko ajan seuraamaan tilannetta ja, vaikka tässä on toukokuun loppuun tämän asetuksen voimassaoloaika, myös mahdollisesti avaamaan ravintoloita tai mahdollistamaan ravintoloiden avaamisen jo aikaisemmin, jos se on mahdollista tämän epidemian leviäminen huomioon ottaen. Tämä avaaminen voi tapahtua myös maantieteellisesti asteittain sillä tavalla, että tietyllä alueella avataan hieman aikaisemmin kuin toisilla alueilla, ja minusta tämäkin on erittäin hyvä asia.

Tämähän on kohtalokkaan, voi sanoa, vahingollinen monelle yritykselle, ja vaikka tavoitteena on se, että yksikään terve suomalainen yritys ei ajautuisi konkurssiin tämän kriisin aikana, niin minusta kuitenkin on ehkä todettava, että voi olla, että me emme kykene löytämään valtion puolelta sellaisia työkaluja, että me estäisimme kaikki konkurssit. Niitä todennäköisesti tulee — valitettavasti, mutta näin varmaan tulee käymään. Osa niistä on tietenkin yrityksiä, jotka eivät ole olleet terveellä pohjalla ennen koronakriisiäkään, mutta sitten on yrityksiä, jotka tämän takia ajautuvat sellaiseen kriisiin, että nämä tukipaketit, mitä valtio kykenee tässä tapauksessa luomaan, eivät tule riittämään. Silloin on tärkeää luoda katse tulevaisuuteen ja mielestäni oppia myös menneisyydestä niin, että me emme tekisi samaa virhettä kuin tehtiin 90-luvun laman yhteydessä, jolloin meillä oli kymmeniä-

Pöytäkirja PTK 43/2020 vp

tuhansia yrittäjiä, jotka jäivät tietynlaiseen velkavankeuteen, ja heidän osaamisensa ja panoksensa yhteiskuntaan jäivät käyttämättä sen takia.

Minusta tässä tilanteessa, vaikka olemme nyt keskellä kriisiä, pitää lähteä jo ajattelemaan sitä, että kun me pääsemme tästä yli, niin me välittömästi katsoisimme myös meidän konkurssi- ja insolvenssilainsäädännön siten, että me mahdollistaisimme niille, jotka mahdollisista apu- ja tukipaketeista huolimatta ovat ajautuneet konkurssiin, tuoreen, uuden alun, uuden startin niille yrittäjille, niin että he pääsisivät — minä sanoisin näin — nykyisen lainsäädännön mahdollistamia keinoja paremmin ja nopeammin uuteen alkuun. Erityisesti huolestuttavat ne yritykset, jotka eivät todellakaan ole millään tavalla syyllisiä tähän kriisiin — ei mikään yritys ole — ja jotka eivät ole voineet varautua tähän, ovat kenties aloittaneet juuri toimintansa, ottaneet kovia riskejä, joutuneet henkilökohtaisiin vastuisiin. Heille pitää mahdollistaa uusi alku, ja siinä pitää valtion kyllä katsoa tarkkaan, että me emme jätä sellaisia yrittäjiä yksin — emme yksin henkisesti, mutta emme myöskään aineellisesti, taloudellisessa mielessä.

20.44 Ville Kaunisto kok: Arvoisa herra puhemies! Olen täällä jo aikaisemmin nostanut esimerkkejä, miten me kokoomuksessa haluaisimme tukea ravitsemusliikkeiden yrittäjiä ja niitä tuhansia ja tuhansia työntekijöitä, joten en lähde siihen. Mutta nostan esiin sen, että hallitus on korostanut vahvasti vuokranantajien vastuuta esimerkiksi jättää vuokria permittä ravitsemusliikkeiden yrittäjiltä. Meillä Suomessa etenkin kunnilla on hyvin erilaisia kantoja omistamiensa kiinteistöjen vuokrien suhteen. Siitä on tänään lehdissä uutisoitu. Meillä on Suomessa kuntia, jotka eivät peri seuraavien muutamien kuukausien aikana vuokraa ravitsemusliikkeiden yrittäjiltä ollenkaan. Nämä ovat hienoja esimerkkejä ja hienoja tarinoita, mutta nyt pitäisi saada pikaisesti vastauksia niille urheilukunnille, jotka toimivat tässä tilanteessa näin vastuullisesti. Hallitus vaatii vastuullisuutta kunnilta monessa eri asiassa, mutta sitä konkreettista selkänöjää ei näy.

Jos mietin omaa kotikaupunkiani Kouvola, me olemme olleet jo useamman vuoden tiellä, jossa ei ole yhtään hyvää tai kivaa päätöstä edessä, vaan jatkuvaa surua ja ikävää joudutaan jakamaan, ja tällainen kriisi, joka aiheuttaa vielä lisää vaikeuksia kuntalaisille, vaatii todella teräviä toimia hallitukselta, jotta me saamme sen pienen valonpilkahduksen siihen omaan toimintaamme.

Haluisin myös tässä yhteydessä vähän tiedustella hallituksen linjaa kuntosalien ja sisäleikkipuistojen tulevaisuuden suhteen. Kun me suljemme ravitsemusliikkeitä perustuen siihen, että ihmiset ovat lähikontaktissa, niin myös kuntosalit ja sisäleikkipuistot ovat täysin tämän saman perusteen alla. En sano, että näin pitäisi juuri nyt toimia, mutta en myöskään hirveästi arvosta sitä, että näitä yrittäjiä pidetään niin sanotusti löysässä hirressä, kun he eivät tiedä, mitä tulee tapahtumaan ja mitä heidän yrityksensä tulevaisuus huomenna on.

Pikaisia päätöksiä, selkeää viestintää ja hallituksen ulosanti sille tasolle, että yrittäjät kokevat ja tuntevat, että heidän tekemistään arvostetaan. — Kiitoksia.

20.46 Veijo Niemi ps: Arvoisa puhemies! Koronakriisin vaikutukset ovat iskeneet voimakkaasti ravitsemusliikkeisiin ja moniin muihinkin yrityksiin. Peruttujen tilausten ja tapahtumien ja jopa sovittujen toimitusten lykkäämisten vuoksi monet yritykset ovat ajautuneet ahdinkoon.

Tästä syystä olen tänään luovuttanut ministeri Kulmunille kirjelmän, jonka ovat allekirjoittaneet myös Lempäälän kunnanjohtaja Heidi Rämö ja Lempäälän Yrittäjien puheenjohtaja.

Pöytäkirja PTK 43/2020 vp

taja Ismo Paananen. Kirjelmän pääsisältö on se, että ehdotamme alv-palautuksia alkuvuodelta 2020 ja että työnantajamaksut jätetään toistaiseksi perimättä määrääjäksi.

Lisäksi Lempäälän kunta on aktiivisesti ryhtynyt tukemaan kunnan tiloissa toimivia vuokralaisia alentamalla vuokria 50 prosentilla seuraavat kolme kuukautta. Ostamme myöskin yrittäjiltä ruokakasseja, joita jaamme kunnan asukkaille, lähinnä perheille. — Kiitos.

20.48 Jaana Pelkonen kok: Arvoisa herra puhemies! Suomalaisen ravintola-alan ja ravintolatarjonnan monipuolistumista on ollut suuri ilo saada seurata kuluneina vuosina. Nyt tämä hieno kehityskulku ja samalla myös taloutemme kannalta tärkeä kehityssuunta on pahasti vaarassa. Lukuisten ihmisten elämäntyö on vaarassa haihtua savuna ilmaan.

Ravintoloiden sulkemisesta on keskusteltu täällä salissa jo useaan otteeseen viime viikkojen aikana, ja kuten tänäänkin on jo kuultu, sulkumääräyksessä ei ole kyse normaalista liiketoiminnan riskistä, vaan valtion määräämästä liiketoimintakiellosta, ja tästä johtuen valtion tulee myös korvata yrittäjille sulusta aiheutuvat tappiot. Tarvitaan suoraa rahallista, oikeaa tukea, kuten useammassa puheenvuorossa on tänään jo peräänkuulutettu. Kuten edustaja Heinonen jo äsken mainitsi, kokoomus on esittänyt niin sanottua koronatukea, joka voisi perustua edellisen 6—12 kuukauden myyntikatteeseen.

Myös alkoholilakia tulisi pikaisesti muuttaa määrääjäksi siten, että ulosmyyntioikeus 16-prosenttiin alkoholituotteisiin olisi pelkällä ilmoituksella automaattisesti kaikilla niillä toimijoilla, joilla on joko valmistus- tai anniskelulupa, ja sama ulosmyyntioikeus tulee ulottaa koskemaan myös verkkokauppaa.

Ministeri Haatainen täällä tänään jo aikaisemmin meille kertoi, että uusia tukitoimia ravintoloille mietitään koko ajan, mutta se jäi edelleen epäselväksi, milloin hallitus tarkalleen tiedottaa ravintoloille suunnattavasta erillisestä tuesta ja koska se tuo esitykset eduskunnan käsittelyyn. Tässä samassa yhteydessä se olisi toki ollut erittäin hyvä, mutta toivotavasti pian. — Kiitos.

20.49 Marko Kilpi kok: Arvoisa herra puhemies! Koronavirus tekee rajua tuhoa suomalaisessa yritysmaailmassa varsinkin ravintolasektorilla — tätä tuskin kukaan pystyy enää kiistämään. Täällä eduskunnassa olemme käsittelemässä paraikaa ravintoloiden sulkemisesta lailla, ja se tulee astumaan voimaan lauantaina 4.4.2020. Kannattaa muistaa tuokin päivämäärä kaikkien näitten muittenkin päivämäärien joukossa. Lukemattomat ravintolat joutuvat lomauttamaan henkilöstönsä, jopa irtisanomaan, ja kaikkialla yritetään saada juoksevia kuluja karsittua mahdollisimman pieniksi, jotta yritykset eivät lankeaisi konkurssiin.

Yksi merkittävimmistä juoksevista menoista yrityksillä ovat vuokrat. Niitä esimerkiksi ravintolat joutuvat nyt maksamaan tuhansia euroja kuussa, vaikka tuloja ei ole yhtään. Yritysten kassat eivät sellaista kestä. Moni vuokranantaja on tilanteen ymmärtänyt, pystynyt näkemään isomman kuvan tilanteesta ja tullut merkittävästi vuokralaisiaan vastaan esimerkiksi alentamalla määrääjäksi vuokria tai jättämällä niitä jopa perimättä, mutta edelleen on liian monta tapausta, jossa tätä isoa kuvaa ja tilanteen vakavuutta ei ole tunnistettu. On toki niinkin, että on olemassa vuokranantajia, joilla tällaisista mahdollisuuksista ei ole, mutta paljon on sellaisia, joilla on.

Voisi tietysti kuvitella niin, että olisi vuokraajallekin suotuisampaa, että vuosia vuokrala ollut yritys pysyisi toiminnassa ja pääsisi jatkamaan rajoitustoimien jälkeen. Ravintolatoiminnassa tämä on monen kohdalla jopa hyvinkin mahdollista, jos vain olisi jotain, millä

Pöytäkirja PTK 43/2020 vp

jatkaa. Vakioasiakaskunta on olemassa, ja homma voisi lähteä nopeastikin takaisin käyntiin. Toinen vaihtoehto on se, että tuijotetaan vain lyhyen tähtäimen saatavia, annetaan yrityksen mennä nurin, ja sen jälkeen alkaa uuden vuokralaisen etsiminen.

Kun koronan jälkeen taloustilanteet tässä maassa ja kansainvälisestikin heikkenevät, uusien vuokralaisten löytäminen saattaa olla haastava tehtävä. Vuokralaisena toimivan yrityksen pystyssä pitäminen on niin vuokraajan kuin vuokranantajankin etu, ja samalla se on monen muunkin etu. Yhteiskunta verotulojen saajana ei ole vähäisimpänä hyötyjänä tässä.

Arvoisa puhemies! Yritysten vuokrien kohtuullistamisessa on kyse yhteiskuntavastuusta. Me olemme nyt valtavan haasteen edessä, ja jokaisen pitää ymmärtää oma mahdollisuutensa siihen vastaamisessa. Yritysten elossa pitäminen on ratkaiseva teko tässä taistelussa.

Haluaisinkin tässä kohtaa nyt suunnata sanani vuokranantajille: Tässä on teidän mahdollisuutenne osallistua tämän maan pelastamiseen. Älkää jättäkö sitä tilaisuutta käyttämättä. Kun joskus myöhemmin katsotte tätä aikaa taaksepäin, haluatteko nähdä itsenne sankarina, joka osallistui pelastustöihin, vai sivustakatsojana, joka antoi vahingon tapahtua?

Me olemme tässä veneessä kaikki yhdessä. Me päätämme yhdessä, pysyykö se pinnalla vai meneekö se pohjaan. Kaikki tietävät kyllä, kumpi vaihtoehto on parempi. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin perustuslakivaliokuntaan.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sakon muuntorangaistuksen ja ehdottoman vankeusrangaistuksen täytäntöönpanon väliaikaisesta rajoittamisesta

Hallituksen esitys HE 29/2020 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Tässä puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään lakivaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 45 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Ministeri Henriksson, anteeksi, että olette joutunut odottamaan. Olkaa hyvä.

Keskustelu

17.44 Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies, värderade talman! Koronaviruksen leviäminen vankiloihin voi vaarantaa vankeusrangaistusten asianmukaisen ja turvallisen täytäntöönpanon. Tilanteeseen on jo varauduttu Rikosseuraamuslaitoksessa erilaisin käytännön toimenpitein muun muassa rajoittamalla tarpeetonta liikkumista vankilan ja muun yhteiskunnan välillä.

En korrekt och säker verkställighet av straff måste kunna säkerställas också i en situation där fångar och personal insjuknar, och nu har vi en väldigt speciell situation när coronaviruset härjar i vårt land. Det måste vara möjligt att genomföra fängelsens grundläggande funktioner och hälso- och sjukvård för fångar samt eventuella karantänarrangemang också i dessa tider.

Pöytäkirja PTK 43/2020 vp

Rikosseuraamuslaitos on laatinut varautumissuunnitelman sen varalle, että vankiloiden toimintoja joudutaan rajoittamaan. Vankien terveydentila on usein keskimääräistä väestöä heikompi, jolloin virustartunnan vaikutus yksittäisten vankien terveyteen voi olla erittäin suuri. Edelleen vangin sairastuminen virukseen altistaisi välittömästi henkilökunnan ja monet muut vangit tartunnalle.

Täytäntöönpanon turvaaminen edellyttää kuitenkin vankiluvun väliaikaista alentamista jo ennen kuin koronavirustilanne vankiloissa pahenee. Esimerkiksi YK:n kidutuksen ennaltaehkäisyä käsittelevä alakomitea on suositellut valtioita ryhtymään toimiin vankiluvun alentamiseksi. Tässä tarkoituksessa oikeusministeriö on jo antanut asetuksen, jolla sakon muuntorangaistusten ja enintään kuuden kuukauden vankeusrangaistusten täytäntöönpanon aloittamista on rajoitettu.

Taudin varautumissuunnitelmien tarkennuttua on arvioitu, ettei asetusmuutoksella saavutettava vankiluvun väliaikainen alentuminen ole riittävä vankiloiden toimintakyvyn turvaamiseksi. Vankiloihin tarvitaan väljyyttä, jotta vankilan perustoiminnot ja vankien terveydenhuolto sekä mahdolliset karanteenijärjestelyt kyetään toteuttamaan. Pienempi vankimäärä vähentäisi vankiloiden ylläpidosta aiheutuvaa painetta ja helpottaisi koronaviruksen leviämisen estämistä vankilaolosuhteissa. Tavoitteena on mahdollistaa vankilan toiminnan ylläpitäminen, jos vankilan osastojen käyttöä joudutaan rajoittamaan tai henkilökunnan määrä vähenee sairastumisten vuoksi.

Esityksessä ehdotetaan, että sakon muuntorangaistusten ja kaikkien ehdottomien vankeusrangaistusten täytäntöönpanon aloittamista rajoitetaan väliaikaisesti heinäkuun loppuun saakka. Ehdotus koskee kuitenkin vain sellaisia rangaistuksia, joissa vapaana olevalle tuomitulle määrättäisiin ilmoittautumisaika. Kyse on pääosin lievestä rikoksista. Tällä hetkellä Rikosseuraamuslaitos määrää tällaisille tuomituille ilmoittautumisaajan vankilaan yleensä muutaman viikon sisälle siitä, kun tuomio tulee täytäntöön pantavaksi. Tuomion täytäntöönpanoa voidaan myös lykätä enintään vuoden ajan. Vapaana olevia tuomituja ei siis nykyäänkään määrätä välittömästi vangittaviksi, kun tuomio tulee täytäntöön pantavaksi. Nyt ehdotetulla lailla näitä ilmoittautumisaikoja siirrettäisiin myöhemmäksi.

Tuomioistuimella säilyisi edelleen oikeus määrätä tuomittu vangittavaksi välittömästi tuomion antamisen jälkeen, erityisesti vakaviin rikoksiin syyllistyneet vangit edelleen pääsääntöisesti jo esitutkinnan aikana tai viimeistään tuomion antamisen jälkeen tuomioistuimen päätöksellä. Tähän ei ehdoteta muutosta. Rangaistusjärjestelmän luotettavuuden kannalta vankiluvun alentaminen on tarkoituksenmukaista tehdä siirtämällä vielä täytäntöönpanoa odottavien rangaistusten alkamista myöhemmäksi. Esitetyn lain nojalla tällaisten tuomioiden täytäntöönpano aloitettaisiin vasta elokuussa 2020. Väliaikainen vaikutus vankilukuun olisi noin 300–400 vankia. Lakia ei sovellettaisi tuomioistuimen pakkokeinon nojalla vangitsemiin ja tutkintavankeuslain nojalla vankilassa oleviin henkilöihin. Täytäntöönpanoa ei myöskään siirrettäisi, jos tuomittu on jo vankilassa. Ehdotetun lain nojalla olisi huolehdittava siitä, etteivät rangaistukset myöskään raukeaisi siirron aikana.

Arvoisa puhemies! Tämä olisi siis väliaikainen toimenpide, jolla pyritään estämään koronaviruksen leviäminen meidän vankiloihimme.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitokset, ministeri Henriksson, sitten keskustelu.

17.49 Mirka Soinikoski vihr: Arvoisa puhemies! Tämän hallituksen lakiesityksen tarkoituksena on ennakoivasti ehkäistä koronaviruksen leviäminen vankiloihin ja sitä kautta tur-

Pöytäkirja PTK 43/2020 vp

vata vankiloiden toimintakyky sekä suojella vankien ja vankilahenkilökunnan terveyttä. Esityksessä mainittavat toimenpiteet sakon muuntorangaistuksen ja ehdottoman vankeusrangaistuksen täytäntöönpanon väliaikaisesta rajoittamisesta ovat välttämättömiä varautumisessa ja viruksen leviämisen ehkäisemisessä.

Lakiesityksellä kumotaan hallituksen aiemmin antama asetus, jolla sakon muuntorangaistuksille ja enintään kuuden kuukauden pituisille vankeusrangaistukselle ei määrätä ilmoittautumisaikaa vankilaan 19. kesäkuuta 2020 mennessä. Tämä ennakkointikeino ei ole kuitenkaan osoittautunut riittäväksi terveyden suojelemisen kannalta, minkä vuoksi nyt käsitellyssä olevalla esityksellä voidaan varautua tilanteeseen paremmin ennaltaehkäisevästi. Huomionarvoista on, että rangaistusten väliaikainen rajoittaminen koskee ainoastaan niitä henkilöitä, jotka odottavat tuomionsa täytäntöönpanoa vapaudessa. Tällä esityksellä ei siis vapauteta tuomiota istuvia henkilöitä, eikä esitys koske myöskään niitä ihmisiä, jotka on vangittu tutkintavankeuslain tai pakkokeinolain perusteella. Suurimmat turvallisuushat ovat nyt muualla kuin tuomioita odottavissa ihmisissä.

Arvoisa puhemies! Haluan myös todeta, että jos poikkeusoloissa perusoikeuksien rajoittaminen tuntuu erikoiselta, on oikeuksien rajoittaminen vankiloissa arkipäivää. Oikeuksien rajaamisen perusteluihin kuuluu välttämättömyys ja oikeasuhtaisuus, kuten tässä salissa keskustelua käyvät hyvin tietävät. Edes vankeustuomio ei poista tiettyjä jokaiselle ihmiselle kuuluvia perusoikeuksia. Jokaisella ihmisellä on jakamattomat oikeudet tarvitta-vaan terveydenhuoltoon ja turvaan, oli paikka mikä tahansa. Näiden oikeuksien tulee toteutua myös vankilaolosuhteissa. Vankeuteen tuomitut ovat jo valmiiksi muita heikommassa asemassa. Monilla heistä on hoitamattomia perussairauksia, asunnottomuutta ja taloudellisia vaikeuksia. He ovat myös keskimääräistä heikomman terveydentilan takia suuremmassa riskissä sairastua koronavirukseen.

Rangaistusten täytäntöönpanon viivästyttäminen voikin olla lamauttava vastaisku ihmiselle, joka saisi vankilassa katon päänsä päälle ja seinät suojakseen. Ihmisille, jotka joutuvat odottamaan vankeuden alkamista, tulisi tarjota ensisijaisesti väliaikainen asunto odotusajaksi. Asunto ensin -periaatteen ja muiden yhteiskunnan turvaverkkojen ei tule kadota mihinkään, vaikka elämmekin poikkeuksellisessa tilanteessa.

Keinovalikoimaa heikompiosaisten auttamiseksi kriisin keskellä laajennetaan jatkuvas- ti. Sosiaali- ja terveysministeriö on tänään esimerkiksi avannut valtionavustushaun ruoka- aputoiminnan järjestämiseen erityisen tuen tarpeessa oleville. Lisäksi Sosiaali- ja terveys- järjestöjen avustuskeskus on avannut ylimääräisen koronavirustilanteeseen liittyvän avus- tuksen haun, jota voidaan kohdistaa haastavassa elämäntilanteessa ja syrjäytymisriskissä olevien henkilöiden arjen auttamiseen ja heidän psykososiaalisen tukensa lisäämiseen. Nämä toimet ovat välttämättömiä, jotta kukaan ei putoa tyhjän päälle keskellä pandemiaa ja perusoikeudet toteutuvat niin laajasti kuin mahdollista myös poikkeusoloissa.

Kukaan ei halua, että suomalainen vankilatoiminta lamaantuu täysin koronaviruksen ai- heuttaman epidemian takia. Siksi rangaistusten täytäntöönpanon viivästyttäminen on pe- rusteltua ennakkointia poikkeusoloissa.

17.53 Ville Kaunisto kok: Arvoisa puhemies! Esitys on tärkeä. Se turvaa etenkin vanki- loissa työssä olevia henkilöitä erittäin hyvin, ja siinä mielessä se on hyvin kannatettava. Luonnollisesti pienen skeptikon mieleen iskee huolia siitä, miten ihmiset käyttäytyvät sit- ten vapaa-ajallaan, mutta luotetaan siihen, että ihminen on järkevä myös tällaisessa poik- keustilassa.

Pöytäkirja PTK 43/2020 vp

Oikeastaan on kaksi kysymystä, mitkä haluaisin arvoisalle ministerille esittää. Miten toimitaan, kun mahdollinen poikkeustila loppuu ja esiintyy ehkä jopa ruuhkaa? Toinen kysymys oikeastaan on: miten tämä malli nyt vertautuu muihin Euroopan maihin, miten siellä on toimitettu? — Kiitoksia.

17.54 Janne Sankelo kok: Arvoisa puhemies! Käsittelyssä oleva esitys on mielenkiintoa herättävä, sillä esitetäänhan siinä annettujen vankeusrangaistusten täytäntöönpanon väliaikaista rajoittamista. Hyvinvointivaltiossa pitää tietenkin pitää huolta kaikkien terveydestä, ja nyt on tarkoitus varautua siihen, ettei vankiloissa tule liian ahdasta eikä epidemia leviäisi lisää työtään suorittavien virkamiesten eikä asiakkaiden keskuudessa.

Siis esitys koskee määräaikaisesti sakon muuntorangaistuksia ja enintään kuusi kuukautta kestäviä vankeuksia, joita suorittamaan ilmoittaudutaan itse. Se on hyvin perusteltu rajausta, sillä murhamies kuuluu linnaan kulkutaudinkin aikana. Ministeri tuossa esittelyssään toi näitä asioita kyllä esille.

Kun epidemia hellittää, tulee kuitenkin mieleen sama ajatus kuin mitä edustaja Kaunisto tuossa esitti: ruuhkautuvatko vankilat sitten muutaman kuukauden kuluttua kuinka merkittävästi, kun yleistilanne jossain vaiheessa sitten helpottaa?

Arvoisa puhemies! On joka tapauksessa tärkeää, että suomalainen oikeuslaitos — mukaan lukien vankilat — kykenee suorittamaan tehtävänsä. Voi olla niinkin, että kriisin kestäessä voi joidenkin kansalaisten tunnelma kiristyä ja mieli viedä rikoksen poluille. Sen varalta on huolehdittava, että viranomais toimintamme toimii kaikissa olosuhteissa.

Mutta niin kuin todettu, tuen tätä esitystä.

17.56 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! On sinänsä ymmärrettävää, että tämä korona-kriisi aiheuttaa painajaisen myös Vankeinhoitolaitoksen suuntaan, mutta silti on periaatteellisesti hieman arveluttavaa, että tällaista painetta käydään nyt purkamaan sitä kautta, että lähdetään tinkimään oikeusvaltion uskottavuudesta rajoittamalla rangaistuksen täytäntöönpanoa edes tällaisen poikkeusolon aikana. Jos oikein ymmärsin, niin tässä on kysymys siitä, että jo aiemmin voitiin lykätä muuntorangaistuksen tai enintään kuuden kuukauden vankeusrangaistuksen täytäntöönpanoa, mutta nyt tätä oikeutta venytetään jopa kahden vuoden vankeusrangaistuksiin. Me kaikki tiedämme, että saadakseen kahden vuoden ehdottoman vankeusrangaistuksen täytyy monissa rikosnimikkeissä syyllistyä jo varsin vakaviin tekoihin, etenkin jos puhutaan ensikertalaisesta.

Siksi edellytänkin — ennen oman kantani muodostamista tähän esitykseen — valiokuntakäsittelyssä hyvää selvitystä siitä, ettei tällä muutoksella väliaikaisestikaan vaaranneta lainkuuliaisten kansalaisten oikeusturvaa ja turvallisuutta sitä kautta, että pahimmassa tapauksessa vaarallisia seksuaali- ja väkivaltarikollisia olisi vapaalla jalalla tämän muutoksen ansiosta.

17.57 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Haluan kiittää hallitusta tästä esityksestä myös sen takia, että ette ole sakon muuntoa kuitenkaan kokonaan perumassa. Sekin pelko tämän hallituksen aikana olisi ollut täysin mahdollinen. Pidän hyvänä sitä, että olette päätyneet kuitenkin vain täytäntöönpanon lykkäämiseen. Pidän sitä vankiloiden toimintakyvyn näkökulmasta tässä tilanteessa ihan perusteltuna. Jos oikein ymmärsin, niin tällä pystytään vankilukua vähentämään ehkä noin 300—400, ja on tärkeää, että myös vankiloissa voidaan näitä kontakteja vähentää.

Pöytäkirja PTK 43/2020 vp

Todennäköisesti myös muut kontaktit vankiloissa on pystytty painamaan mahdollisimman vähiin. Jonkin verran myös vanginvartijoilta — mikä heidän nykyinen tittelinsä tai ammattinimikkeensä on, mutta perinteinen vanginvartija — on tullut huolestuneita yhteydenottoja niistä tartuntariskeistä, ja toivon, että myös tällä puolella turvavarusteet ja hengityssuojaimet ja muut ovat riittäviä niissä tilanteissa, kun esimerkiksi kohdataan uusia henkilöitä vankilaan tullessa.

Tässä esityksessä päivämäärät ovat kuitenkin huomattavasti kauempana tästä päivästä kuin hallituksen muissa, aiemmissa esityksissä, ja jäin itse miettimään sitä, enteileekö tämä jotain jo muistakin päätöksistä. Tässä puhutaan heinäkuusta ja kesäkuusta, ja nyt kuitenkin kaikki muut toimenpiteet on määritelty huomattavan paljon lyhempikestoiseksi. Toivottavasti kuitenkin jo kesään mennessä tilanne noin yleisesti helpottaisi.

Sitten lopputeamuksena: Tässä todetaan, että rangaistukset on pantava täytäntöön mahdollisimman pian poikkeusolojen päätyttyä, ja tämä on tärkeää, että jokainen tekijä saa rikoksestaan tulevaisuudessa rangaistuksen. Haluan vielä lopuksi kiittää siitä, että tämä hallitus pitää sakonmuuntorangaistuksen käytössä. Se on tärkeä osa meidän rangaistusjärjestystä ja esimerkiksi kauppiaille ja kaupoille merkittävä tekijä siinä, että ammattirikolliset ja näpistelijät myös joutuvat teoistaan vastuuseen — jos eivät nyt tämän koronaviruksen epidemia-aikana, niin kuitenkin sen jälkeen.

18.00 Leena Meri ps: Arvoisa puhemies! Tässä hallituksen esityksessä on tosiaan kyse, kuten ministeri kertoi, käytännössä sellaisista tilanteista, että kun nyt on voimassa asetus, että on sakon muuntorangaistus tai sitten enintään kuuden kuukauden ehdoton vankeusrangaistus, niin se nyt nousisi niin, että käytännössä kaksi vuotta olisi se raja, koska pakkokeinolain mukaan tuomioistuimet vangitsevat saman tien vähintään kahden vuoden määräisistä vankeusrangaistuksista. Samoin pakkokeinolaki tosin tuntee myös mahdollisuuden lyhyemmästäkin vankeusrangaistuksesta määrätä vangittavaksi, mikäli esimerkiksi henkilön rikollisuuden jatkaminen tai muut edellytykset ovat käsillä.

Edustaja Mäkelä toivoi, että valiokunnassa tekisimme hyvän selvityksen turvallisuudesta ja oikeusvaltioperiaatteesta. Meillä on ollut tämä tänään ennakkokäsittelyssä, ja yritämme mahdollisimman pikaisesti tietysti tuoda tätä. Mutta kaiken tämän kiireen ja sen vuoksi, mitä on ollut, me olemme hyvin pitkälle sellaisen tiedon varassa, jota kaikilla tässä tilanteessa on mahdollisuus antaa. Pyrimme tietysti mahdollisimman hyvän selvityksen tekemään.

Olisin oikeastaan halunnut vielä puhua siitä, että yksi vaihtoehtohan tämmöisille olisi se, että meillä olisi vähän laajempi vankilaverkko ja meillä olisi enemmän vartijakapasiteettia, koska silloin olisi väljempää tämmöisessäkin tilanteessa. Meillä on vähän tämmöinen suuruuden ekonomia nykyisin meneillään kaikessa, että on isoja yksiköitä ja isoja tuomioistuinta ja isoja vankiloita. Tässä oikeastaan nähdään se, että sitten kun tulee tämmöinen pandemiatyypinen, olisi hyvä kun olisi pienempiäkin yksiköitä, joihin voisi esimerkiksi siirtää semmoiset henkilöt, jotka ovat sairastuneita, ja sitten taas muut voisivat paremmin liikkua siellä yhdessä. Nämä ovat semmoisia tulevaisuuden asioita, joita on hyvä miettiä sitten lainvalmistelussa.

Ministeriltä olisin halunnut kysyä muutamaa asiaa:

Onko ministerillä tietoa, mikä on tilanne koronaepidemian vuoksi siinä, että kun meillä istuu ulkomaisia vankeja täällä, niin onko nyt ollut enemmän niitä, joita on siirretty kotimaihinsa, vai onko tällä ollut mitään merkitystä siihen rangaistukseen ja täällä Suomessa

istumiseen? Sitten olisin kysynyt: onko ministeriön työkalupakissa ollut tällaista, mitä tuolta maailmalta luin just mediasta, että Puolassa ja Iranissa päästetään sitten vastaavassa tilanteessa vankeja pois vankilasta? Tämä hallituksen valitsema tie on minusta kuitenkin parempi kuin se, että me ennenaikaisesti päästäisimme ihmisiä pois. Tosiaan mediasta löysin Puolan ja Iranin.

Vielä olisin kysynyt toisena kysymyksenä tuomioistuimen etäyömahdollisuuksista, mikä liittyy tähän koronaan. Laitoin teille kirjallisen kysymyksenkin, mutta ette varmasti ole vielä ehtinyt vastata, kun se määräaikakaan ei ole mennyt. Kyselin vähän siitä, kun julkisuudessa on ollut siitä myös huolta. Esimerkiksi Pohjois-Karjalan kärjäoikeuden laamanni Tuija Turpeinen kertoi, että Pohjois-Karjalan kärjäoikeus on perunut kaikki istuntonsa pääsiäiseen asti ja syynä ovat nimenomaan merkittävät ongelmat etäyhteyksissä. Elikkä onko tähän tulossa mitään helpotusta, ja mikä se tilanne on? Tässä tuleekin aika-moinen pullonkaula sitten, jos nyt istuntoja peruuntuu. En tiedä, mikä tämän istuntojen peruuntumisen vaikutus on sitten tähän esitykseen, tuleeko sieltä niin paljon tuomioitaakaan ulos, sekin itsessään voisi vähentää. Mutta onhan tämä nyt aika huolestuttavaa, jos suositus on se, että pitäisi istua etänä, ja etäyhteydet eivät toimi. Tämä on merkittävä asia.

Näihin kahteen asiaan tosiaan, etäyhteydet ja ulkomaiset vangit, toivoisin vastausta.

18.04 Heidi Viljanen sd: Arvoisa herra puhemies! Suomen vankiloissa on tänäkin päivänä 3 000 vankia, ja uhka, että uusien vankien tai henkilökunnan mukana koronavirus leviäisi myös vankiloihin, on ihan todellinen uhka. Kun tänään me olemme puhuneet täällä salissa erilaisista rajoituksista ja toimenpiteistä, joita jokaisella taholla joudutaan tekemään, niin vankilat eivät myöskään voi olla näiden toimien ulkopuolella.

Vankiloihin levitessään koronavirus loisi todellisen vaaran koko vankiloiden toimintakyvylle ja rangaistusten täytäntöönpanolle, mutta ennen kaikkea vangeille ja vankilassa työskentelevälle henkilökunnalle. Jo nyt vankiloissa on peruttu tapaamisia ja vankien poistumislupia. Kuten muuallakin, on myös vankiloissa siirrytty paljon puhelin- ja Skype-yhteydenpitoon eli videovälitykselliseen yhteydenpitoon. Avovankiloiden toiminta on muutunut poikkeusoloissa suljetummaksi ja rajoitetummaksi, elikkä Rikosseuraamuslaitos on tehnyt jo monia toimenpiteitä tämän tilanteen vuoksi.

Koronaviruksen leviämiseen vankiloissa voidaan varautua erityisesti ehkäisemällä vankiloiden täyttymistä ja yksiköstä toiseen vankia siirtämällä ja tietysti rajaamalla vankiloihin tulevien määrää. Oikeusministeriön jo aiemmin antama asetus lyhyiden vankeusrangaistusten ja sakon muutorangaistusten täytäntöönpanon lykkäämisestä 19.6. asti oli jo oikeasuuntainen toimenpide. Tämä asetus koski alle puolen vuoden pituisia rangaistuksia. Jo pelkästään tällä asetuksella vankimäärä olisi vähentynyt 100—200 vankia.

Nyt hallituksen esityksellä on tarkoitus rajata itse vankilaan ilmoittautuvien tuomittujen ja sakon muutorangaistukseen tuomittujen ottamista vankilaan määräaikaisesti. Näin saataisiin vankiluku putoamaan 300—400 vangilla. Tämä hallituksen esitys parantaa vankiloiden mahdollisuutta varautua tilanteen pahenemiseen. Turvataan toiminta, mikäli vankilan osastojen käyttöä jouduttaisiin rajoittamaan tai henkilökunnan määrä vähenisi. Tämä esitys on tärkeää ennakointia, jolla vankiloiden toiminta tässä poikkeusolossa turvataan.

Tuossa lakivaliokunnan puheenjohtaja Meri otti hyvän asian esiin: kun puhutaan pienemmistä yksiköistä, niin ehkä tämä poikkeusolokin meille vahvistaa sen, että välttämättä ei ole aiheellista tässä kohtaa puhua siitä, että pienempiä avovankilayksiköitä ja muita yksiköitä oltaisiin kovin herkästi lakkauttamassa. Tällaista puhetta on ollut, ja ehkä,

Pöytäkirja PTK 43/2020 vp

kun ollaan nyt tällaisessa poikkeusolossa, tätä on aiheellista jatkossa miettiä hyvinkin tarkkaan.

18.07 Hanna Huttunen kesk: Arvoisa puhemies! Esityksen yksinkertainen sisältöhän on se, että pyritään torjumaan koronan etenemistä vankiloissa. Sehän varmaan, niin kuin on todettukin, on aika mahdotonta, että yhteiskunnassa tämä virus ei kiertäisi, mutta tällä pyritään välttämään se, että se olisi hallitsematon. Ennen kaikkea vankilat ovat kuitenkin yhteiskunnan perustoimintoja, ja meidän on pystyttävä turvaamaan se, että vankilajärjestelmä toimii edelleenkin.

Ilolla olen täällä kuunnellut puheenjohtaja Meren ja muidenkin näkemyksiä vankilaverkon hajasijoituksen hyvistä puolista, ja minä sanon, että tämä koronavirus on nyt raadollisuudessaan jo osoittanut meille, miten tärkeää on yhteiskunnassa, että meillä ajatellaan, että pienikin on kaunista. Tavallaan tämä hajasijoittaminen saattaa ollakin meillä Suomessa vahvuus eikä heikkous, niin kuin monesti on ajateltu.

Nyt kuitenkin on ajateltu tätäkin, että meillä yhteiskunta on nyt poikkeustilassa ja ihmiset ovat kuitenkin varuillaan ja seuraavat herkeämättä kaikkia otsikoita, mitä tällä hetkellä lehdissä tulee. Vaikka nyt itse tiedän, että esitys ei tule vaikuttamaan yhteiskunnan turvallisuuteen ja nimenomaan että nämä henkilöt ovat sellaisia, jotka tapauksessa odottavat vapaudessa sitä vankilaan menoa, niin itse pidän erittäin tärkeänä tiedottamista. Toki tiedän, että me käymme lakivaliokunnassa varmaan todella huolella läpi tämän asian, ja tiedän, että kaikki haluamme tietää, minkä tyyppisiä vankeja, ihmisiä siellä on tällä hetkellä odottamassa vankilaan menoa. Vaikka tietysti oikeusstuin on katsonut, että he pystyvät odottamaan vapaudessa, niin siitä huolimatta ainakin minä haluan tietää kovinkin tarkasti, minkä tyyppisistä rikoksista he ovat tuomittuja. Kuitenkin, kun lähtökohta on, että tämä ei tule vaikuttamaan yhteiskunnan turvallisuuteen, kun he joka tapauksessa ovat jo vapaudessa odottamassa, niin itse pidän sitä tiedottamista äärettömän tärkeänä tämän jälkeen.

Haluaisin ministerinkin suuntaan heittää kysymyksen, kunhan tämän prosessin läpi mennään ja jos hallituksen esitys tällaisenaan menee läpi, mikä on ajatus ja kuinka siten tiedotetaan, niin että ei nähdä Iltalehdessä, Ilta-Sanomissa sitten semmoisia otsikoita, mitkä entisestään herättäisivät huolta ihmisissä, jos asia ei näin ole.

18.10 Sandra Bergqvist r: Ärade talman! Säkerheten i fängelserna måste tryggas också under coronaepidemin. Det är därför viktigt att skrida till åtgärder för att säkerställa att viruset inte sprids i fängelserna. Att verkställandet av vissa domar nu senareläggs är en bra handlingsväg för att se till att antalet fångar inte stiger för högt med hänsyn till kapaciteten i fängelser och för att minimera effekten av viruset.

Det är svårt att hålla tillräckliga säkerhetsavstånd i fängelserna, så om en fänge smittas är det lätt att viruset sprids bland övriga fångar och bland personalen. Fångarnas hälsotillstånd är oftast svagare än genomsnittsbefolkningens och därför måste vi undvika en okontrollerad spridning av viruset.

Arvoisa puhemies! Tämä esitys on välttämätön vankien ja henkilöstön terveyden turvaamiseksi. Yhteiskunnan yleistä turvallisuutta ei tässä vaaranneta, sillä lakiesitys koskee vain itse ilmoittautuvia vankeja eli siis heitä, jotka muutenkin odottavat rangaistuksen alkamista vapaudessa. Tuomioistuimien arvioi aina tuomiota antaessaan, voiko henkilö odottaa tuomion täytäntöönpanoa vapaudessa vai onko hänet vangittava heti. Jos hän voi odottaa va-

Pöytäkirja PTK 43/2020 vp

paudessa, hänelle annetaan päivämäärä, jolloin hänen tulee ilmoittautua vankilaan suorittamaan tuomiotaan. Esitys ei täten koske vakavimpia rikostuomioita, sillä tuomioistuimien ei antaisi odottaa vapautumista niiden täytäntöönpanoa.

On äärimmäisen tärkeää, että turvallisuudentunne meidän yhteiskunnassamme säilyy ja että rikoksen uhrit voivat luottaa meidän oikeusjärjestelmään — sitä emme saa vaarantaa. Tässä esityksessä otetaan tämäkin huomioon, joten tuen tätä esitystä.

18.11 Paula Werning sd: Arvoisa puhemies! Hallitus esittää, että sakon muuntorangaistusten ja ehdottomien vankeusrangaistusten täytäntöönpanon aloitusta siirretään 31. heinäkuuta 2020 saakka. Tämä esitys on kannatettava. Ehdotettu rajoitus tulisi koskemaan vankilaan itse ilmoittautuvia, sakon muuntorangaistukseen tai ehdottomaan vankeusrangaistukseen tuomittuja eli henkilöitä, jotka jo muutenkin odottavat tuomion täytäntöönpanoa vapautumista. Lisäksi rajoitettaisiin tuomittujen etsintäkuuluttamista täytäntöönpanon aloittamiseksi. Lakia ei kuitenkaan sovellettaisi tuomioistuimen pakkokeinoina nojalla vangittuihin tai tutkintavankeuslain nojalla vankilassa jo oleviin henkilöihin. Täytäntöönpanoa ei myöskään siirrettäisi, mikäli tuomittu olisi jo vankilassa.

Meille kenellekään ei ole yllätys se, että vankiloiden täyttöaste on tällä hetkellä korkea, ja tämä on tiedossa oleva riski koronavirusepidemian leviämisen kannalta. Tämän hallituksen esityksen tarkoitus on turvata rangaistusten turvallinen täytäntöönpano, kuten myös vankiloiden toimintakyky epidemian aikana. Pidän erittäin tärkeänä, että uusien vankien ottamista vankilaan rajoitettaisiin, jotta koronavirusepidemian vaikutukset myös vankeinhoitolaitoksissa saataisiin minimoitua. On arvioitu, että tällä hallituksen esityksellä voidaan väliaikaisesti vähentää päivittäistä vankilukua 300–400 vangilla. Tämä hallituksen esitys on merkityksellinen, jotta Rikosseuraamuslaitos kykenee huolehtimaan vankeinhoidosta asianmukaisesti myös tämän epidemian aikana. Selvää on myös, että tässäkin asiassa tulee toimia etupainotteisesti, kuten hallitus tässä juuri toimii — turha on toimia sitten, kun tilanne on jo karannut käsistä.

Arvoisa puhemies! Tämän poikkeavan tilanteen aikana tulee vankien terveydentilan lisäksi huolehtia myös vankeinhoitolaitoksissa työskentelevien henkilöiden terveydestä. Asianmukainen ohjeistus tartuntojen ehkäisemiseksi tulee huolehtia jokaiselle työpaikalle. On tärkeää, että myös tarvittavia suojavälineitä on riittävästi saatavilla. Tulee muistaa, että hallituksen esityksen toteutumisen seuraaminen on tärkeää, ja tarvittaessa myös määräaikaa tulee tarkastella sekä kestoja muuttaa.

Kaikki rangaistukset on kuitenkin pantava täytäntöön mahdollisimman pian, kunhan poikkeusolot päättyvät. Mikäli huolta herättää se, että rangaistuksen täytäntöönpano raukeaa, niin se on turha huoli: laki sisältää säännökset sen varalle, ettei rangaistuksien täytäntöönpano raukea siirron vuoksi.

Tämä hallituksen esitys oli tänään meillä lakivaliokunnan ennakkokäsittelyssä, ja valiokunta tulee paneutumaan tähän asiaan erittäin huolellisesti ja ripeällä aikataululla.

18.15 Marko Kilpi kok: Arvoisa herra puhemies! Tämä on ollut kaiken kaikkiaan kyllä valtavan yllättävä kausi, varsinkin tämmöiselle ensikertalaiselle. Esimerkiksi poliisina en olisi voinut koskaan kuvitella, että tässä salissa tulisin sanomaan niin, että niitä ihmisiä, jotka vankilaan kuuluvat, ei sinne saisi laittaa. [Sheikki Laakson välihuuto] No, nyt sekin päivä on nähty. [Mikko Lundén: Aha!] Tämä on nimittäin tärkeä muutos, joka liittyy yhteiskunnan oikeusjärjestelmän toimintaan. Tällähän me turvaamme vankeinhoidon toimivuutta.

Pöytäkirja PTK 43/2020 vp

den tässä hyvin haasteellisessa ajassa. Suljetussa laitoksessa tartunnat voivat levitä nopeasti ja yhtäaikaaisesti, mikä olisi tässä tapauksessa hyvin vaikea ja haastava tilanne. Vankien keskuudessa on paljon ihmisiä, jotka kuuluvat riskiryhmään, ja monet vankilaan menevistä ovat myös riskiryhmäläisiä. On muistettava, että tämä ei tarkoita sitä, että yleinen turvallisuus vaarantuu tai oikeusjärjestelmän uskottavuus horjuu, kun vapaudessa on ihmisiä, jotka kuuluvat vankilaan. Nämä ihmiset muutenkin odottaisivat vankeustuomionsa alkamista vapaalla, nyt se aloitus vain siirtyy eteenpäin.

Arvoisa puhemies! Meidän on pidettävä nyt tarkasti huolta siitä, että tartuntoja ei vankiloissa tapahdu tai että ne tapahtuvat hyvin maltillisesti ja niin hallitusti kuin mahdollista. Kaikki riskit on minimoitava, ja esimerkiksi vankien siirtelystä vankilasta toiseen pitäisi nyt pidättäytyä mahdollisimman pitkälle. Haluaisinkin nyt ministeriltä kysyä: Olemmeko me tässä hyvin haastavassa tilanteessa vankeinhoidossa varautuneet riittävästi, kaikin tavoin, tilanteen hoitamiseksi? Onko riittävästi resursseja, ja onko otettu huomioon esimerkiksi se, miten hoidetaan se tilanne, jos sairaalahoitoa tullaan tarvitsemaan? — Kiitos.

18.17 Sheikki Laakso ps: Arvoisa puhemies! Tosiaankin tätä hallituksen esitystä on kylä helppo tukea, koska nämä ovat kuitenkin loppupelissään sakkovankeja ja pikkurikollisia, näin voisi sanoa, kun vielä otetaan huomioon, että sakkovankeja etenkin ei vähän aikaa sitten laitettu kiven sisään ollenkaan elikkä se muutos muutaman vuoden takaiseen tilanteeseen on käytännössä katsoen sellainen, että sitä ei olisi ollenkaan.

Pakko on tässä parille kokoomuksen edustajalle sanoa, kun ovat huolissaan siitä ruuhkautumisesta, mitä tulee, että täytyy muistaa kuitenkin se, että sakkovankien maksimi-istumisaika on 40 päivää. Kun se pystytään kuitenkin jakamaan aika pitkälle osalle näiden koronavirusjuttujen jälkeenkin, niin väitän näin, ettei se nyt kauhean iso ongelma ole, koska ei heitä kaikkia ole pakko heti sinä päivänä, kun Uudenmaan rajat aukeaa, sinne kerralla tunkea. Kuitenkin loppupelissä näissä tämäntyyppisissä sakkovankijutuissa ja pikkurikollisten hommissa on aika helposti saatu tietääkseni jopa anottua pikkaisen lykkäystäkin, jos on päteviä syitä siihen, eli tämä todennäköisesti ei tule kuitenkaan muuttamaan kauhean paljon. Totta kai se aavistuksen ruuhkauttaa, tai enemmän menee niin sanotusti kiven sisään sitten ehkä syksyllä kuin olisi nyt aikaisemmin mennyt. Nämä eivät todellakaan ole sellaisia vankeja, joista tarvitsisi muutenkaan olla huolissaan. Jos nämä nyt jatkavat sitä toimintaa, niin ne saattavat jatkaa sitä toimintaa sen 40 päivän istumisen jälkeenkin. Se ei juuri muuta sitä tilannetta millään tavalla tuolla kentällä. — Kiitoksia.

18.19 Mari-Leena Talvitie kok: Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys on tosiaan väliaikaisesta rajoittamisesta, ja se on tässä tilanteessa tarpeellinen.

Kuten edustaja Kilpi toi esiin, niin vankila on suljettu laitos, ja me olemme joutuneet rajoittamaan muitakin, ei vastaavanlaisia, mutta kuitenkin suljettuja laitoksia, ikäihmisten palvelukoteja ja kaikkia muita, joissa se meidän mahdollinen näkymätön vihollisemme leviäisi niin nopeasti virustartuntana, että toimintakyky siellä erilaisissa vankiloissa, niin kuin hoitolaitoksissakin, lamaantuisi sekä siellä olevien ihmisten osalta että sitten henkilökunnan osalta.

On totta, että sakon muunnon osalta oli jopa noin kymmenen vuoden tauko tuossa välissä. Tämä sakon muuntorangaistushan otettiin viime kauden lopussa uudelleen käyttöön. Ja kaikki, jotka sitä sakon muuntoa ovat menossa suorittamaan vankilaan, odottavat sitä täl-

Pöytäkirja PTK 43/2020 vp

läkin hetkellä vapaudessa. Näin ollen tämä väliaikainen rajoittaminen siirtäisi sitten vain sitä vankilatuomiota.

Olin viime kaudella lakivaliokunnan jäsen ja vierailin useassa vankilassa, täytyy sanoa, että useassa vankilassa Suomessa, muun muassa Pelsolla ja Riihimäellä, mutta myöskin muun muassa Romaniassa ja useassa muussakin maassa. Toki tietenkin kaikissa maissa myöskin vankilat ovat erilaisia, ja meillä on erikokoisia ja erilaiseen toimintaan liittyviä painotuksia. Naisvankilapaikkoja on käytännössä vain yhdessä vankilassa. Mutta tuon esiin samaa huolta, mitä edustaja Kilpi tuossa toi esiin: on tärkeää myöskin rajoittaa nyt näitä vankiloiden välisiä siirtoja, että nekaan eivät toisi sitten tätä riskiä tänne vankilapuo- lelle.

Hallituksen esitys on tarpeellinen ja tässä tilanteessa ainut oikea mahdollinen. Kiitos, oikeusministeri.

18.21 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Yhdellä eduskuntakaudella toimin myös lakivaliokunnan jäsenenä ja muistan, kuinka silloin käytiin paljon keskustelua sakon muuntorangaistuksista ja nostettiin esille muun muassa nämä makkarapaketтивarkaat: mitä tällaisille pikkunäpistelijoille oikein tehdään, kun tuntuu, että se sakko ei pure — ja todel- lakin sakkovangeistahan tässäkin on nyt kysymys.

Tässä esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki sakon muuntorangaistuksen ja ehdotto- man vankeusrangaistuksen täytäntöönpanon väliaikaisesta rajoittamisesta. Ehdotetun lain nojalla sakon muuntorangaistuksen tai ehdottoman vankeusrangaistuksen täytäntöönpa- non aloittamistoimiin ei ryhdyttäisi eikä niille määrättäisi uusia ilmoittautumisaikoja 31. päivään heinäkuuta 2020 saakka.

Tämä hallituksen esitys on tuotu kiireellisenä, ja tässä esityksessä ei luonnollisestikaan ole mukana lausunnonantajien kommentteja, mutta asia on valmisteltu yhdessä viran- omaisten kanssa. On helppo yhtyä niihin puheenvuoroihin täällä siitä, miten suuria ja laa- joja asioita todellakin tämä koronavirusepidemia saa Suomessa aikaiseksi. Kuka olisi us- konut, että se koskettaa myös vankeinhoitoa, vankeja. Tämä esitys on perusteltu. Kaikissa Euroopan maissa on ryhdytty myös toimenpiteisiin koronavirusepidemiaan varautumisek- si vankiloissa, ja se kerrotaan myös tässä hallituksen esityksessä. On ihan hyvä, että katso- taan sieltä maailmalta mallia.

On erittäin tärkeää, että estämme viruksen leviämistä kaikin mahdollisin keinoin myös vankiloissa. Kysyisin teiltä, ministeri: millä tavalla turvataan nyt siellä vankeinhoitolaitok- sissa vanginvartijat ja työntekijät, jotka siellä toimivat, kuin myös yleisesti poliisit, jotka esimerkiksi nyt tuolla Uudenmaan rajallakin selvittävät tulijoita ja tekevät erilaisia tarkas- tuksia myös rajoilla? Sitä viestiä on sieltä tullut muun muassa rekkakuskeilta — he ovat hyvin aktiivisesti aina meihin yhteydessä ja ovat kertoneet — että siellä ei välttämättä ole suojavälineitä näillä tarkastavilla henkilöillä. Millä tavalla sitä parannetaan, että myös po- liisit, rajavartijat pystyisivät suojautumaan, turvaamaan sitä omaakin terveyttensä?

Tämä on erittäin hyvä lakiesitys, ja toivon, että huolimatta siitä, että tämä kuulostaa sil- le, että rikollista ei laiteta vankilaan, se ei herätä kuitenkaan kansalaisissa turvattomuuden tunnetta. Turvallisuus on tunne, joka on hyvin tärkeä säilyttää tälläkin hetkellä, koska ai- van varmasti koronavirusepidemia herättää myös rikolliset liikenteeseen — niistäkin olemme saaneet viestejä. Siinä mielessä ihmisiä tulee suojella, erityisesti ikäihmisiä, kai- kenlaisilta väärinkäytöksiltä. Olisiko tähänkin ehkä jotakin, mitä ministeri voi sitten ker- toa, mitä tehdään Suomessa?

Pöytäkirja PTK 43/2020 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Nyt täällä on varattuna kaksi puheenvuoroa ja noin 6 minuuttia aikaa, kunnes tämä käsittely keskeytetään, ja siihen on varattu 3 minuuttia ministerin vastaukselle vielä.

18.24 Veijo Niemi ps: Arvoisa puhemies! Kuten edustaja Kilpi mainitsi, itsekään poliisi-taustaisena en olisi uskonut tätä päivää tulevan, että tuomion saanut henkilö ei joudu asetumaan vankilaan kärsimään sitä tuomiotansa, mutta olen kuitenkin myös poliisin työ-suojeluvaltuutettu ja pääluottamusmies, ja liittoomme kuuluvat vankilavirkailijat. Ymmär-rän todella hyvin sen huolen, mikä vankilavirkailijoilla on tällä hetkellä siitä, että korona leviäisi vankiloihin.

Heitänkin nyt ilmoille tällaisen rohkean ajatuksen arvon ministerin pohdittavaksi: Voi-sivatko nämä sakkomuuntolaiset suorittaa tuomionsa tulevan kesän aikana esimerkiksi maatiloilla, missä tulee olemaan iso puute näistä kesätyöntekijöistä? Olisiko jollakin las-kentaperiaatteella mahdollista vaihtaa tämä tuleva tuomio ikään kuin työvelvoitteeseen jol-lakin maatilalla?

18.26 Mikko Lundén ps: Arvoisa herra puhemies! Minun piti olla pitämättä puheenvuo-roa. Kun kaksi poliisiedustajaa sanoi, että poliisina ei voinut tätä uskoa, niin minä poliisin poikana en olisi voinut uskoa, että minä pidän täällä kanssa tällaisen puheenvuoron, mutta pidän nyt kumminkin.

Minä haluaisin painottaa tässä asiassa sitä — komppaan edustaja Merta siinä — että jos kerran ulkomaalaisvankeja on paljon Suomen vankiloissa, niin miksi heitä ei voi laittaa ko-timaahansa suorittamaan tuomiota. Ja sitten toinen asia: ei kai nyt vain käy niin, että van-keja pystytään vapauttamaan etukäteen, ennen kuin tuomio päättyy?

Mutta minä haluaisin puhua kanssa yhdestä asiasta eli kaupan työntekijöistä, kun täällä salissakin on monta kertaa mainittu, että ollaan huolissaan kaupan työntekijöistä tämän ko-ronaturvallisuuden vuoksi. Minä olen ollut lähes vuoden täällä eduskunnassa töissä, ja en ole kertaakaan kuullut vielä, että oltaisiin puhuttu siitä turvattuudesta, mitä nämä myy-jät kohtaavat joka päivä ympäri Suomea. On näpistyksiä, varkauksia, uhkauksia ja jopa ryöstöjä. Eli nämä ovat nyt niitä kuuluisia — minä haluan painottaa, että tämä on minun oma mielipiteeni — pikkuröstelläjiä, jotka — joka ikinen päivä tätä tapahtuu, joka päi-vä ympäri Suomea kaupoissa — keskiarvoltaan 20 euroa vievät joka päivä jostain kaupas-ta tavaraa omaan käyttöön. Ja sitten kun heidät saadaan kiinni siitä, he saavat sen tuomion, niin voi olla jopa, että ei tule tuomiota ollenkaan. Tätä minä haluan vain painottaa tässä asiassa, että voi olla kyse sakkovangeista, mutta se on kaupalle tärkeää, että he saavat jon-kun rangaistuksen siitä asiasta. Moni ns. sakkorangaistuksen saanut ei välttämättä saa tuo-miota ollenkaan. Minä kumminkin haluan painottaa, että Suomi on oikeusvaltio, ja minä haluan, että sellainen se on jatkossakin. Ei muuta. — Kiitos.

18.27 Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson: Arvoisa puhemies! Haluan kiittää teitä kaikkia erittäin hyvästä keskustelusta. On hienoa nähdä, että tämä esitys sai laajaa tukea niin oppositiolta kuin hallituksen riveistä. Yritän vastata nopeassa tahdissa. Tässä on esi-tetty paljon hyviä kysymyksiä.

Elokuussa rangaistusten täytäntöönpano käynnistetään portaittain uudelleen, elikkä tämä siirtyy nyt sinne elokuulle, ja silloin se tehdään niin, että vältetään ruuhkaa mutta kui-tenkin kaikki pannaan täytäntöön. Tässä idea on se, että ei kukaan nyt pääse siitä van-

Pöytäkirja PTK 43/2020 vp

kilasta ohitse, vaan nyt tehdään tämä toimenpide, jotta korona ei vankiloissa leviäisi. Tämä tehdään nyt myös siihen heinäkuun loppuun asti sen takia, että korona kyllä on täällä meillä Suomessa vielä heinäkuussa. Nämä muut rajoittamistoimenpiteethän tähtäävät siihen, että saadaan se tartuntakäyrä menemään niin, että tämä tilanne hallitaan tässä maassa ja että meillä sairaalakapasiteetti riittää, mutta vankiloitten osalta tässä täytyy katsoa tätä kokonaistilannetta. Odotettavissa on, että tämä sairaus on kyllä meillä edelleen kesällä mutta toivottavasti vähemmän kuin tällä hetkellä. Muissa Euroopan maissa on tehty vastaavia toimenpiteitä kuin mitä me nyt tässä ehdotamme.

On myös niin, että vankiloitten tilanne täytyy turvata, vankilatyöntekijöitten tilanne täytyy turvata. Tässä meillä on Risellä pandemiasuunnitelma, ja vankilan työntekijöitä, vankivirkailijoita on myös ohjeistettu siinä, millä tavalla käyttävät suojavarusteita ja niin edelleen. On selvää, että tarvitaan kyllä myös lisää varusteita meidän vankiloihimme.

Tässä kysyttiin myös tuomioistuinten etäyhteyksistä. Niistä minulla ei ole nyt päivän-taistietoa, mutta sanoisin näin, että meillä on nyt erilaisia ongelmia tässä maassa ja tämä kuuluu niihin ongelmiin, mitkä pitää ratkaista. Tuomioistuinvirasto varmasti tekee nyt kaikkensa, että se saadaan ratkaistua.

Sitten kun on kyse näistä tuomituista, niin haluaisin tuoda esille sen, että tämä esityshän koskee nyt tuomittuja, joiden osalta tuomioistuin on arvioinut, ettei tuomittua ole syytä vangita välittömästi, ja kyse ei siten ole henkilöistä, joiden on syytä pelätä jatkavan rikollista toimintaa odottaessaan tuomiota — tämä on tärkeä viesti myös kansalaisille. Pääosin on kyse liikennejuopumuksista ja omaisuusrikoksista, mutta on hyvä, että lakivaliokunta paneutuu tähän vielä tarkemmin ja käy tätä läpi.

On olemassa maita, joissa tilanne on kehittynyt niin hankalaksi, että on vapautettu vankeja. [Puhemies koputtaa] Siihen tilanteeseen me emme Suomessa halua, ja sen takia tämä toimenpide nyt nähdään välttämättömäksi. Sakon muuntorangaistus on rangaistus, joka on olemassa, ja se myös pannaan täytäntöön sitten, kun se aika on, ja se aika on nyt sitten elokuusta eteenpäin, jos tämä esitys hyväksytään.

Tähdennän vielä sitä, [Puhemies koputtaa] että kaikissa toiminnoissa yritetään nyt saavuttaa sitä, että lähikontakteja on niin vähän kuin mahdollista, ja se on myös [Puhemies koputtaa] vankilavirkailijoitten ja vankien turvallisuuden etu, että näin nyt toimitaan.

Kiitos oikein hyvästä keskustelusta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Selvyyden vuoksi totean, että jos tähän asiaan liittyvää keskustelua halutaan jatkaa, se tapahtuu tänään kaikkien muiden asioiden tultua käsitellyiksi. Nyt jos on halukkuutta puheenvuoroihin, olkaa hyvä. Ellei, totean että keskustelu on päättynyt ja tämä asia lähetetään lakivaliokuntaan.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin lakivaliokuntaan.

9. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on torstaina 2.4.2020 klo 16.00. Täysistunto lopetettiin klo 20.54.

Pöytäkirja PTK 43/2020 vp

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Maija-Leena Paavola